

ГАЛАКТИКА •
ГАЛАКТИКА •
БИБЛИОТЕКА •
БИБЛИОТЕКА •

ТЕОДОР СЪРДЖЪН

ПОВЕЧЕ ОТ ЧОВЕШКИ



ТЕОДОР СТЪРДЖЪН ПОВЕЧЕ ОТ ЧОВЕШКИ

Превод: Искра Иванова

chitanka.info

Авторът на този роман е сред класиците на научнофантастичния жанр. Творбата поставя началото на цяла серия произведения, посветени на темата за „свръхсъзданието“. В центъра ѝ е идеята за хомо гещалт — сложна личност, създадена от няколко души с телепатични способности, нова крачка в психическата еволюция на човека. Проблемът, който занимава писателя, е доколко тази нова, могъща личност е приспособима и може да бъде полезна на обществото. Той го разрешава с присъщото му остро социално чувство и оригинално фантастично мислене.

АГОП МЕЛКОНЯН

ЕДИН ОТ „ЗЛАТНИЯ ВЕК“

„Златният век“ — така американските историци на научната фантастика наричат периода 1938–1946 г. И наистина, през тези няколко години в САЩ се появява цяла галактика от нови имена, които по-късно не само ще извисят престижа на този вид литература, не само ще диктуват модата в „сайънс фикшън“ (и не само на американския континент), но и ще запишат имената си в примамливата категория „класици на жанра“. Този бум е резултат от съперничеството на три издания: „Амейзинг сториз“ (Удивителни истории), създадено и ръководено от Хюго Гернсбек, „Естаундинг сайънс фикшън“ (Поразителна научна фантастика) под диригентството на Джон Камбъл и „Ънноун“ (Непознато) — също под палката на Камбъл.

И за да не бъдем голословни, нека видим кои автори дебютират в тези издания само през 1939 година:

Айзък Азимов — в „Амейзинг“, през март;

Алфред Бестър — през април;

А. Е. Ван Вогт — в „Естаундинг“, през юли;

Робърт Хайнлайн — пак там, през август;

Фритц Лайбър — в „Ънноун“, през август;

Теодор Стърджън — в „Естаундинг“, през септември.

Шест знаменити имена само за една година! С основание можем да говорим за „златен век“.

Започнахме с тази историческа справка, за да покажем епохата и атмосферата, в която за пръв път се чува името Стърджън — време на подем и разцвет, на приповдигнатост и ентузиазъм около научната фантастика.

За него енциклопедиите са лаконични: роден в 1918 г. в Ню Йорк, истинското му име е Едуърд Хамилтън Уолдоу; почти без образование, работи от ранна възраст, сменя всевъзможни професии (моряк, булдозерист, продавач, управител на хотел), но едновременно пише разкази за различни незначителни списания.

Както вече казахме, във фантастиката дебютира през септември 1939 г. с разказа „Ефирното същество“. През следващите три години Стърджън остава изцяло под влиянието на Камбъл и неговите две списания — тук той публикува десетки разкази (през този период е изключително продуктивен), някои под псевдоним. Но Втората световна война прекъсва писателската му дейност и той постъпва в армията.

След края на войната Стърджън отново се връща към литературната фантастика и точно тогава са най-големите му успехи. В началото все още работи за Камбъл, но след 1950 г. се ориентира към новото списание „Галакси“ (Галактика), което със своята привързаност към романтичната и героична фантастика му допада повече, отколкото „твърдата“ научна фантастика на „Естаундинг сайънс фикшън“. (По това време издател на „Галакси“ е Фредерик Пол, познат ни от сборника „Тунел под света“, библиотека „Галактика“ №69.)

Едно от любимите занимания на американците са класациите. Класации има и в научната фантастика — за най-добри разкази, повести и романи на годината. Името на Стърджън откриваме в много от тях. И тъй като става дума за най-добрите произведения на автора, ще изброим някои заглавия:

1939 г. — „То“ (разказ)

1941 г. — „Микрокосмически бог“ (разказ)

1946 г. — „Паметен“ (разказ)

1947 г. — „Гръмотевици и рози“, „Зрелост“ (разкази)

1950 г. — „Призрачните съкровища“ (роман)

1955 г. — „Преграда“ (разказ)

1956 г. — „Другият“ (разказ)

1958 г. — „Децата на комедианта“ (разказ) и т.н.

Особено място в творчеството му заемат разказът „Скалпелът на Окам“ (най-добър разказ за 1971 г.), романът „Венера плюс X“ (за 1960 г.) и преди всичко „Бавна скулптура“ (1970 г.), носител едновременно и на двете най-големи награди за фантастика — „Хюго“ и „Небула“.

Безспорен връх в творчеството на Стърджън е романът „Повече от човешки“ (1953 г.), носител на голямата Международна награда за фантастика (учредена от английския писател Джон Уиндъм). Романът е интересна сплав между няколко по-ранни разказа, публикувани в „Галакси“ в различни години и обединени твърде майсторски. Тук

Стърджън е истинският Стърджън — оригинален, по своему романтичен, шокиращ въображението с блестящи, незабравими хрумвания. Този роман оказва силно влияние върху следвоенната американска фантастика и е предвестник на цяла серия творби, анализиращи проблема „свръхсъздание“.

И още два факта от групата „класации“. Едно широко проучване на „Естаундинг сайънс фикшън“ от 1956 г. поставя „Повече от човешки“ на трето място в раздела „Най-добри книги на всички времена“ — една, разбира се, много висока оценка. Двадесет години по-късно мястото е вече девето, но нима и то не е завидно?

Естествено, тази класация е само любопитен факт, тя не определя истинското място на един творец. Според американските критици Стърджън е „най-левият“ (заедно с Урсула Ле Гуин) в своите политически убеждения сред писателите фантасти. Като основание се посочват разказите му от средата на 60-те години, в които — през призмата на фантастиката — се описваше дълбоката морална криза на американската младеж: безпътица, липса на духовни пориви, недоверие към всякаква власт, песимизъм относно бъдещето. Стърджън е от малцината писатели, които не полетяха със звездолета на въображението към неведоми планети, а се опитаха да направят критичен обзор на своето време и своето общество; които превърнаха „сайънс фикшън“ в поразително точен скалпел за дисекции на една социална структура, която се нуждаеше и се нуждае от промени.

Стърджън не е привърженик на „твърдата“ научна фантастика. Някои критици го обвиняват, че пише в „женски маниер“, други — че прекалено прецизно проучва скритите (и не винаги съвсем благопристойни) страни на любовта и секса, трети — че недостойно използва прийомите на фантастиката, за да пише „напудрени будоарни историйки със съзлив завършек“. И има, и няма основания за подобни упреци. Стърджън е просто по-различен от мнозинството свои събратя по перо, които не могат да му простят, че не иска да работи с евтините калъпи на фантастиката. Той обича експеримента, а всеки експеримент носи риск.

И ако късите му разкази могат да бъдат обект за дискусии, романът „Повече от човешки“ е един от интересните образци в световната фантастика.

ПЪРВА ЧАСТ

НЕВЕРОЯТНИЯТ ИДИОТ

Малоумният живееше в някакъв свой сиво-черен свят, набраздяван от белите светкавици на глада и мъждукащото пламъче на страха. Дрехите му бяха стари и окъсани. През дупките се подаваха остри като длета пищялки, а от съдраното му палто надничаха ребра, досущ пръсти, свити в юмрук. Беше висок и плосък. Очите му бяха спокойни, лицето — безжизнено.

Мъжете извърщаха очи от него, жените не смееха да го погледнат, само децата се спираха и го зяпаха. Но това нямаше значение за него. Не очакваше нищо от никого. Когато го поразеше бялата светкавица, ставаше тъй, че все намираше по нещо за ядене. Намираше го сам, ако можеше; ако не — караше без храна. Когато не можеше повече да издържа, нахранваше го първият човек, озовал се очи в очи с него. Малоумният нито знаеше защо, нито се учуди някога. Той не просеше. Просто стоеше и чакаше. Когато някой срещнеше погледа му, в ръката му се появяваше монета, парче хляб, плод. И той ядеше, а благодетелят му бързо отминаваше, смутен, неразбиращ... Понякога притеснено се опитваха да го заговорят или говореха помежду си за него. Малоумният чуваше звуците, но за него те не значеха нищо. Той живееше затворен вътре в себе си, далеч от външния свят, а тънката нишка между дума и смисъл висеше прекъсната. Виждаше чудесно и лесно различаваше усмивката от сърдитата гримаса, но нито едното, нито другото предизвикваха някаква реакция у това същество, което никога не се смееше и никога не се мръщеше, затова не можеше да разбере чувствата, които караха другите да бъдат весели или сърдити.

Изпитваше страх, но само колкото да спасява кожата си. Беше неспособен да предвиди каквото и да е. Вдигнатата пръчка, летящият към него камък го заварваха неподготвен. Реагираше едва като го стигнеха. Тогава бягаше. Побягваше при първия удар и продължаваше

да бяга, докато ударите престанат. Така се спасяваше от бури и каменопади, от хора и кучета, от превозните средства и глада.

Нямаше никакви предпочитания. По-често се озоваваше сред пущинаците, отколкото в града, и тъй като живееше, където свари, повечето време прекарваше в гората.

Четири пъти го бяха затваряли. И четирите пъти му беше напълно безразлично и у него не настъпи никаква промяна. Веднъж здравата го би един болен, друг път санитар — и то още по-жестоко. На другите две места го измъчваше гладът. Имаше ли храна, оставяха ли го на мира, той стоеше. Дойдеше ли време да избяга, бягаше. Начинът на бягство се определяше от външната обвивка на малоумния, а нещото, което се криеше в нея, не се интересуваше от това или пък не можеше да командува. Но щом настъпеше моментът, някой санитар или портиер се озоваваше очи в очи с малоумния, чиито ириса сякаш бяха готови всеки миг да затрептят и да се завъртят като колела. Вратите се отваряха, малоумният си отиваше, а благодетелят му, силно смутен, бързаше да се залови с нещо друго, независимо какво.

Всичко у него беше животинско, самото му присъствие — унижение за околните. Като животно, повечето време той прекарваше далеч от хората. В гората се движеше красиво, като истинско животно. Убиваше като животно — без омраза и без удоволствие. Ядеше като животно каквото намери и когато имаше какво, само толкова, колкото да не гладува, никога повече. Спеше като животно — спокойно и леко, не като човек, защото когато човек заспива, той бяга в съня, а животното е готово всеки момент да избяга от съня. Беше зрял със зрелостта на животно, при която играта на котенцата и кученцата вече няма определена функция. Не знаеше що е настроение, не изпитваше радост. Спектърът на чувствата му бе ограничен между ужаса и доволството.

Беше на двадесет и пет години.

Вътре в себе си, като костилка в праскова, като жълтък в яйце, той носеше нещо друго. То беше пасивно, но възприемаше — беше живо и будно. И ако по някакъв начин бе свързано с животинската му обвивка, то не обръщаше внимание на тези връзки. То беше органическа част от малоумния, но като че ли не съзнаваше неговото съществуване. Той често биваше гладен, но рядко гладуваше. А когато се случеше да гладува, това нещо в него като че ли се смалвяваше, но

едва ли забелязваше собствената си промяна. То щеше да умре заедно с малоумния, но нямаше никакъв стремеж да забави това събитие дори със секунда.

За малоумния то нямаше никаква специална функция. Далак, бъбрек или надбъбречна жлеза — всички те имат определени функции и оптимално ниво за тези функции. Това нещо само възприемаше и записваше, записваше без думи, без никаква кодова система, без превод, без деформация, без никакви действащи канали за излъчване. То просто приемаше, без да предава.

За неговите специални сетива отвсякъде наоколо се излъчваше безкраен шепот. То се потапяше в този шепот, поглъщаше го изцяло. Може би то сравняваше и подреждаше, а може би просто възприемаше само онова, което му е нужно, а останалото отхвърляше по някакъв неуловим начин. Малоумният не знаеше, че това нещо съществува вътре в него...

Без думи: топло, когато стане мокро, но за малко, много за малко. (Тъжно): никога вече тъмно. Чувство на удоволствие, нещо меко се смачква и махни розовото, бодливото. Чакай, чакай, можеш да се върнеш, можеш да се върнеш. Различно, но почти толкова хубаво. (Сънен унес): Да, това е! Това е... о! (Тревога): Отиваш твърде далеч, върни се, върни се — (Нещо се усуква, скъсва се, един „глас“ по-малко)... Всичко се втурва и ме понася по-бързо и по-бързо. (Отговор): Не, не, нищо не се втурва, спокойно е. Нещо те тегли, тегли надолу и толкова. (Гняв); Те не ни чуват, глупаво, глупаво... те... те не... само викове, само шумове.

Но без думи. Впечатления, униение, диалог. Излъчване на страх, напрегнато поле от усещания, недоволство. Наоколо се носеха шепот и говор, смесваха се стотици, хиляди гласове, но те не стигаха до малоумния. Не го засягаха, не му бяха нужни. Той не съзнаваше съществуването на вътрешното си ухо, защото за него то беше безполезно. Макар и ненормален, той все пак беше човек, а това бяха гласовете на децата, на невръстните дечица, които още не са се научили да спират плача си от време на време, за да ги чуят. Само викове, само шумове.

Мистър Кю беше добър баща, най-добрият баща. Така каза той на дъщеря си Алиша на деветнадесетия ѝ рожден ден. Откак навърши

четири години, все това ѝ повтаряше. Тя беше на четири годинки, когато се роди малката Ивлин, а майка им умря, проклинайки го с гняв, по-силен от агонията и страха.

Само един добър баща, най-добрият от всички, би могъл пръв, със собствените си ръце да поеме от утробата на майката второто си дете. Само един изключителен баща би могъл да отхрани и отгледа едно бебе и едно малко дете с толкова нежност и грижи. Никое друго дете не е било така пазено от злото, както Алиша. А когато тя обедини сили с баща си, около Ивлин се издигна здрава крепост от добродетел. „Тройно дестилирана добродетел — каза мистър Кю на Алиша на деветнадесетия ѝ рожден ден. — Аз познах доброто чрез злото и те научих само на доброто. Това добро стана твой начин на живот, а твоят живот е пример за Ивлин. Аз зная всичкото зло, което съществува, ти знаеш всичкото зло, от което трябва да се пазиш, но Ивлин не знае нищо за злото.“

Разбира се, на деветнадесет години Алиша беше достатъчно зряла да разбира тези абстрактни понятия — „начин на живот“, „дестилация“ и общите категории „добро“ и „зло“. Когато стана на шестнадесет години, той ѝ обясни как мъжът полудява, ако остане насаме с жена, как по тялото му избива отровна пот и той се нахвърля върху нея, а тя настръхва от ужас. В книгите си той имаше такива картинки, които показваха настръхнала кожа. Когато стана на тринадесет години, ѝ се случи нещо, което я смути. Каза на баща си, а той със сълзи на очи ѝ обясни, че причината е, че е започнала да мисли твърде много за тялото си, което беше истина. Тя си призна и баща ѝ наказва тялото ѝ така, че тя започна да съжالياва, че изобщо има тяло. Мъчеше се, упорито се мъчеше вече да не мисли за това, но не успяваше, въпреки желанието си. А баща ѝ редовно, макар и не без съжаление, ѝ помагаше в усилията да подчини непокорната си плът. Когато стана на осем, той я научи да се къпе на тъмно, за да не станат очите ѝ като онези бели, невиждащи очи от странните картинки в книгите му. Когато стана на шест години, той закачи в спалнята ѝ картина на жена — Ангел и картина на мъж — Дявол. Жената, обърнала нагоре длани, се усмихваше, а мъжът протягаше към нея ръце с хищни криви пръсти, а от гръдната му кост стърчеше закривено острие на нож, по което се стичаше нещо.

Живееха сами в масивна къща, на горист хълм. До нея нямаше автомобилен път, а само една пътека, която толкова криволичеше, че от прозорците не се виждаше накъде отива. Отиваше до стена с желязна порта, неотваряна от осемнадесет години, а до портата имаше стоманен сейф. Веднъж на ден бащата на Алиша отиваше по пътеката до стената и с два ключа отваряше двете ключалки на сейфа. Повдигаше вратата, прибираше пощата и донесената храна, оставяше пари и писма и пак заключваше.

Навън минаваше тесен път, който Алиша и Ивлин никога не бяха виждали. Дърветата скриваха стената, а тя скриваше пътя. Стената продължаваше край пътя двеста ярда на изток и на запад, сетне се изкачваше по хълма, ограждайки къщата от двете страни. Тук тя се срещаше с ограда от железни колове, високи петнадесет фута и забити толкова близо един до друг, че помежду им едва ли би могъл да се провре юмрук. Върховете на коловете бяха закривени навън и надолу, а процепите — запълнени със смес от цимент и натрошено стъкло. Тази ограда се простираше на изток и запад, свързвайки къщата със стената, а от мястото, където двете се срещаха, оградата от железни колове продължаваше навътре в гората, затваряйки кръг от нея. Така стената и къщата образуваха един правоъгълник, който беше забранена територия. Зад къщата две квадратни мили оградена гора принадлежеше на Ивлин и на Алиша, която не изпускаше сестра си от очи. Тук имаше поточе, диви цветя и малък вир, дъбове с прохладни сенки и закътани полянки. Небето беше чисто и изглеждаше близо, а гъстите храсти бодлива зеленика, с които бе обрасла оградата по цялото си протежение, скриваха не само коловете, но и гледката навън, спираха дори и вятъра. За Ивлин този затворен кръг представляваше целият свят; целият неин свят и всичко, което тя обичаше, беше тук. На деветнадесетия рожден ден на Алиша Ивлин стоеше сама край вира. Къщата не се виждаше. Не се виждаше и живият плет от зеленика, нито коловете от оградата, но небето се виждаше — там, високо горе, и водата се виждаше — съвсем близо до нея. Алиша беше в библиотеката с баща си. На рождения ѝ ден той винаги замисляше специални неща за нея в библиотеката. Ивлин никога не бе влизала там. Библиотеката беше място, където баща ѝ прекарваше повечето си време, а Алиша влизаше там само при специални случаи. На Ивлин и през ум не ѝ минаваше да влезе там, както не би си помислила да

живее във водата като пъстрата пъстърва. Не бяха я учили да чете, а само да слуша и да се подчинява. Тя не знаеше да търси, а само да приема наготово. Даваха ѝ знания, когато беше готова за тях, и само баща ѝ и сестра ѝ знаеха кога е дошъл подходящият момент.

Тя седна на брега и оправи дългата си пола. Сепна се, като видя, че глезенът ѝ се подава, и веднага го покри, както би направила Алиша, ако беше там. Облегна се на ствола на една върба и се загледа във водата.

Беше пролет, времето на цъфтежа, когато соковете неудържимо напират в изсушените клонки, разтварят запечатаните с клей пъпки и цялата природа е устремена към красотата. Въздухът беше тежък и уханен. Той държеше устните полуотворени, караше ги да се усмихват, смело нахлуваше в гърлото и пулсираше там като второ сърце. В него имаше нещо загадъчно — беше спокоен и изпълнен с багрите на сънищата, уж всичко бе неподвижно, а се чувствуваше някакво напрежение. Как беше възможно спокойствие и напрежение да съществуват едновременно, тъй неумолимо преплетени? В това бе загадката.

През живия плет долетя пронизителна птича песен. Очите на Ивлин започнаха да смъдят, загадъчна мъгла обви гората. Тя усети движение в скута си. Погледна надолу и видя как ръцете ѝ се устремяват една към друга и свалят ръкавиците. После голите ѝ ръце се приближиха до шията, но не за да прикрият, а да споделят нещо. Наведе глава и ръцете ѝ се усмигнаха една на друга под косата, прибрана в педантично строга прическа. Те напипаха четири телени копчета и бързо се спуснаха по тях. Високата яка се разхлаби и омайният въздух докосна тялото ѝ с безмълвен вик. Дишаше, като да бе тичала. Колебливо протегна ръка и погали тревата до себе си, сякаш този безсмислен жест можеше да изрази необяснимия възторг, който напираше в нея. Но това не стана и тя се хвърли по очи върху дивия джоджен и зариди — пролетта беше непоносимо красива...

Когато това се случи, той беше в гората и несръчно къртеше кората на един изсъхнал дъб. Ръцете му застинаха неподвижни. Вдигна глава и напрегна слух да долови нещо. Усещаше напора на пролетта като животно. Но изведнъж пролетта стана нещо повече от изпълнения с надежда тежък въздух и раздвижването на новия живот в земята.

Този зов беше ясно осезаем, като нечия здрава ръка, поставена на рамото му.

Надигна се внимателно, като че ли се страхуваше да не счупи нещо наоколо. Странните му очи заблестяха. И той, който никога никого не бе призовавал, нито пък откликвал на нечий зов, тръгна. Доловил нещо, той тръгна по собствена воля, а не по силата на нечия външна принуда. Без да разсъждава, той знаеше, че у него е разпукала обвивката си някаква нова потребност. Носил я бе в себе си цял живот без надежда, че някога ще може да й даде някакъв израз. Сега, като разкъса обвивката си, тази потребност прехвърли тънка нишка през бездната, която разделяше живата и независима ядка в него, от външната, полумъртва обвивка на животно. Излъчването беше насочено към човешкото у него, инструментът, с който го приемаше досега, бе долавял само неразбираемото излъчване на новородените, затова той не му обръщаше внимание. Но сега този инструмент като че ли му заговори на собствения му език.

Движеше се внимателно и бързо, внимателно и безшумно. Широкоплещест, той се промъкваше странично между брезите, ту с лявото, ту с дясното рамо напред минаваше съвсем близо до боровете, сякаш не можеше да се отклони от правата линия, която водеше към този зов. Слънцето грееше високо. Навсякъде около него гората изглеждаше еднаква: напред, вляво, вдясно, но той следваше пътя си, без да криволичи, не защото му беше познат и не защото имаше компас, а просто защото цялото му същество се бе устремило към страниния зов.

Стигна неочаквано, защото сечицето се намираще сред гората, нещо съвсем неочаквано. На петдесет фута от гъсто забитите метални колове почвата беше отмита от дъждовете; всички дървета са били изсечени преди много години, за да не надвисват над оградата. Малоумният се измъкна от гората и затича през голото място към гъстата ограда от железни колове. Бягайки, той протегна напред ръце, проверя ги през оградата и когато мършавите му кокалести лакти се заклециха между коловете, краката му още продължаваха да се движат, ходилата му се плъзгаха, сякаш тази нова потребност, събудила се у него, му даваше сили да мине през оградата и през непроходимите гъсталаци от зеленика отвъд нея.

Мина известно време, докато проумее, че преградата няма да се поддаде. Краката като че ли първи разбраха и престанаха да се движат, а след това и ръцете се отдръпнаха. Само очите на безжизненото му лице съвсем не искаха да се откажат. Те изгаряха от копнеж да проникнат през желязната ограда и живия плет. Той отвори уста и издаде някакъв скърцащ звук. Не можа да каже нищо, защото никога досега не се бе опитвал да говори. Този звук беше по-скоро крайна цел, отколкото средство за изразяване на нещо — като сълзите, бликнали при вълнуващо кресчендо.

Той тръгна покрай оградата странишком, сякаш неспособен да се откъсне от непрестанния зов.

Валя цял ден и цяла нощ и до обяд на другия ден, а когато слънцето отново се показва, заваля в обратна посока — от тежките бисери върху свежата, пищна зеленина рукнаха струи светлина. Някои от бисерите започнаха да се смаляват, а други се отронваха и тогава земята с мека въздишка, листата с гласа на нежната си тъкан и цветята с езика на багрите си бяха благодарни.

Ивлин седеше до прозореца, опряла лакти на перваза, а дланите, притиснали страните ѝ, разтягаха устните в усмивка. Тихичко си тананикаше. Мелодията звучеше странно, защото Ивлин не бе учила музика, не бе и чела, нито чувала за нейното съществуване. Но беше слушала птиците и вятъра, който понякога свиреше в стряхата като на фагот, гукането и зова на малките същества в гората, която ѝ принадлежеше, други далечни звуци, идещи отвъд живия плет. Мелодията ѝ съдържаше всички тези звуци, излизаше без усилие от инструмент, неограничаван от никаква диатонична гама, извиваше се странно и свободно.

*Но аз никога не докосвам радостта,
може и да не докосна радостта.
Красота, о, красота на докосването,
разтвори се като лист, между мен и небето
няма нищо освен светлина.
Дъждът ме докосва,
вятърът ме докосва,*

листа, листа ме докосват и докосват...

Дълго пъ без думи. После млъкна, загледана в дъждовните капки, които се ронеха в слънчевия ден, а песента продължаваше да звучи в ушите ѝ.

Нечий строг глас:

— Какво правиш?

Сепната, Ивлин се обърна. Зад нея стоеше Алиша със странно напрегнато лице.

— Какво правиш? — повтори тя.

Ивлин направи неопределен жест към прозореца, опита се да каже нещо.

— Е?

Ивлин отново направи същия жест.

— Там навън — каза тя. — Аз... аз...

Тя се смъкна от дивана до прозореца, изправи се в цял ръст. Лицето ѝ гореше.

— Закопчей си яката! — каза Алиша. — Какво ти е, Ивлин? Кажи ми!

— Мъча се да... — Гласът на Ивлин беше тих и изпълнен с копнеж. Закопча яката си и ръцете ѝ се плъзнаха към кръста. Притиснаха го здраво.

Алиша пристъпи напред и махна ръцете ѝ.

— Не прави така. Какво... какво правеше преди малко? Говореше ли с някого?

— Да, говорех, но не с тебе, нито с татко.

— Но тук няма никой друг.

— Има — отвърна Ивлин. — Неочаквано задъхана, тя каза: — Докосни ме, Алиша!

— Да те докосна?

— Да... моля те. Само ме... — и тя протегна ръце. Алиша се отдръпна назад.

— Така не се прави — каза Алиша внимателно, мъчейки се да преодолее шока. — Кажи какво ти е, Ивлин? Не ти ли е добре?

— Да — каза Ивлин. — Не... Не зная. — Тя се обърна към прозореца. — Не вали. Тук е мрачно. Навън е толкова слънчево,

толкова... Искам слънцето да ме облива, цялата, да усещам топлината му.

— Глупавичката ми! Та нали тогава в банята ще е светло... За къпане не се говори, мила моя.

Ивлин взе една възглавничка от дивана до прозореца. Обгърна я с ръце и с всички сили я притисна до гърдите си.

— Ивлин! Престани!

Ивлин се обърна рязко и погледна сестра си по нов, необичаен начин. Устата ѝ се изкриви. Тя стисна очи и когато ги отвори, от тях се отрониха сълзи.

— Искам! — извика тя. — Искам!

— Ивлин! — прошепна Алиша и заотстъпва към вратата с широко отворени очи. — Ще трябва да кажа на татко.

Ивлин кимна и още по-здраво притисна възглавничката до себе си.

Когато стигна до потока, малоумният клекна до него и се загледа. Отронен лист танцуваше по водата, отмина, поспря се, направи реверанс, промуши се между коловете и изчезна в малкия отвор, който живият плет образуваше над потока.

Той никога не бе мислил дедуктивно и може би опитът му да последва листа не беше плод на някаква мисъл. Все пак той се опита и установи, че коловете са забити в бетонен канал. Те сресваха водата като гребен и нищо, освен някой лист или клонка, не можеше да се промъкне между тях. Потопи се във водата и почна да натиска желязото, да блъска невидимия цимент. Нагълта вода, задави се, но продължаваше да блъска — сляпо, настървено. Хвана с две ръце един от коловете и го разтърси. Срязва дланта си. Опита друг, после друг, докато неочаквано един от коловете изтрака и помръдна от напречното желязо, за което бе закрепен.

Това вече беше друго, различно от досегашните опити. Той едва ли разбра какво означава разликата — че на това място желязото е ръждясало и следователно е по-слабо. За него беше просто различно и това му вдъхна надежда.

Седна на дъното на потока до гърди във водата и опря крака от двете страни на хлабавия кол. Отново го хвана с две ръце, пое дълбоко въздух и задърпа с всички сили. Червено петно изплува на

повърхността и течението го понесе надолу. Наведе се напред, после с все сила рязко назад. Ръждясалата част под водата се счупи. Отхвърли го силно назад и той удари главата си о ръба на канала. Прониза го остра болка. За миг бе зашеметен и водата изтърколи тялото му обратно към коловозите. В носа му влезе вода, задави го и той вдигна глава. Като се съвзе, отново бръкна под водата. Напипа отвор, висок един фут, но широк само около седем инча. Провря ръка през него чак до рамото. Главата му се потопи във водата. Изправи се и мушна крак.

Отново смътно осъзна неумолимия факт, че само желанието не е достатъчно, че преградата няма да се поддаде само на натиска. Опита се да счупи съседния кол, но той не помръдна. Не помръдна и колът от другата страна.

Спря да си отдъхне. Погледна без никаква надежда нагоре към високата петнадесет фута ограда, която завършваше с кръвожадни редици натрошено стъкло и гъсти, извити навън хищни зъби. Нещо го убоде. Наведе се, опипа дъното и измъкна отчупеното парче желязо, дълго единадесет инча. С това желязо в ръка той седна, глупаво вторачен в оградата.

Докосни ме, докосни ме. Това долавяше той и някакво надигащо се могъщо чувство — глад, настойчива молба, безкрайна нежност и неясна потребност. Странният зов изобщо не бе преставал, но това беше нещо различно. Като че ли зовът беше просто носител, а това чувство — сигнал, неочаквано вложен в него.

И тогава тънката нишка, която свързваше неговите две същности, затрептя и укрепна. Неуверено тя започна да предава. Предаваше откъслечни импулси вътрешна сила, които после приемаше обратно, заредени с информация и прозрение. Странните очи се спряха на парчето желязо. Малоумният го въртеше из ръцете си, а разумът се гърчеше от болка в усилие да се размърда, докато най-после за първи път заработи.

Той седна във водата близо до оградата и с парчето желязо започна да търка кола точно под мястото, където бе закрепен за хоризонталното желязо.

Заваля. Валя цял ден и цяла нощ — чак до обяд на другия ден.

— Ето тук беше — каза Алиша. Лицето ѝ пламтеше.

Мистър Кю обикаляше из стаята, дълбоките му очи горяха. Прокара между пръстите си камшика, изплетен от четири ремъка. Алиша добави:

— И искаше да я докосна. Молеше ме.

— Ще я докоснем — каза той. — Да, злото, злото — измърмори той и продължи да нарежда: — Злото не може да бъде отстранено. А аз си мислех, че може, мислех си, че може. Ти, Алиша, както знаеш, си покварена от злото, защото те е докосвала жена, държала те е в ръцете си, грижила се е за теб с години. Но не и Ивлин... Злото е в кръвта и трябва да се пусне кръв. Къде мислиш е тя?

— Може би навън... при вира. Сигурно е там. Тя обича този вир. Ще дойда с теб.

Той я погледна, пламналото ѝ лице, горящите очи.

— Това е моя работа. Стой тук!

— Моля те...

Той замахна с тежкия камшик:

— И ти ли, Алиша?

Тя се извърна, мъчейки се да овладее силната възбуда.

— После — изръмжа той и хукна навън.

Трепереща, Алиша остана за миг на мястото си, после се втурна към прозореца. Видя как баща ѝ се отдалечава с решителни крачки. Пръстите ѝ конвулсивно стискаха рамката на прозореца. Сгърчените ѝ полуотворени устни издадоха странен звук, подобен на блеене.

Когато стигна до вира, Ивлин едва си поемаше дъх. Нещо — някакъв невидим дим, някакво вълшебство — лежеше над водата. Тя жадно пое нещото: изпълни я усещане за близост. Не знаеше дали това е предмет или събитие, но усещаше, че е наблизо и беше готова да го посрещне. Ноздрите ѝ се разшириха и потрепнаха. Изтича към водата и протегна ръка.

В горния край водата на потока се заплиска буйно и той се измъкна изпод стъблата на зелениките. Хвърли се към брега и легна там — задъхан, отправил поглед нагоре, към нея. Беше широкоплещест и плосък, целият в драскотини. Ръцете му бяха подпухнали и сбръчкани от водата, беше мършав и изтощен. Тук-там по него висяха останки от дрехи, които не успяваха да покрият тялото му.

Омагьосана, тя се наведе над него, зовът се излъчваше от нея, заля го на вълни — самота, очакване и глад, радост и състрадание. Тя беше удивена, но не уплашена, нито изненадана. Дни наред тя усещаше неговото съществуване и той нейното и сега това беззвучно излъчване достигаше до другия, сливаше се, смесваше се. Те безмълвно заживяха един чрез друг и тя се наведе, докосна го, докосна лицето му и рошавата му коса.

Треперещ трескаво, той измъкна краката си от водата. Тя се свлече до него. Седнаха един до друг, докато най-последно тя срещна погледа на странните му очи. Тези очи сякаш ставаха все по-големи и по-големи и изпълваха въздуха. Тя зариде от щастие и се потопи в тях, изгаряща от желание да живее в тях, дори да умре в тях, но да бъде поне частица от тях.

Никога не бе разговаряла с мъж, а той не бе разговарял с човек. Тя не знаеше какво е целувка, той бе виждал може би, но това не означаваше нищо за него. Ала те имаха нещо повече. Бяха един до друг, ръката ѝ лежеше на голото му рамо, а нещо вътре у всеки от тях се надигаше и устремяваше към другия. Не чува решителните стъпки на баща ѝ, нито как той ахна от изненада, нито страшния му яростен вик. Бяха изцяло погълнати един от друг, когато той се нахвърли върху им, хвана я, вдигна я високо и я захвърли зад себе си. Дори не се обърна да види къде и как е паднала. Застана над малоумния с побелели устни и впи поглед в него. Полуотворените му уста издадоха същия страшен рев. След това вдигна камшика.

Малоумният беше тъй замаян, че не реагира нито на първия, нито на втория удар от четворния камшик, макар че той разкъса и нацепи подгизналата му от водата изранена плът, откъдето бликна кръв. Той лежеше, тъпо вперил поглед в пространството, в точката, където преди малко бяха очите на Ивлин, и не помръдваше.

После разклоненият камшик изсвистя, изплющя и отново впи плетените си краища в гърба му. Едва сега старият му инстинкт се възвърна. Той се дръпна назад, като се мъчеше да се плъзне във водата с краката напред. Мъжът пусна камшика и хвана с две ръце малоумния за кокалестата китка. Буквално пробяга десетина крачки нагоре по брега, а дългото дрипаво тяло се мятеше подире му. Той го ритна по главата и изтича обратно за камшика си. Когато се върна с него, малоумният бе успял да се надигне, подпрян на лакти. Мъжът отново

го ритна, простря го по гръб. Стъпи с единия си крак на рамото му, прикова го към земята и удари с камшика голия му корем.

Чу зад себе си дяволски рев — сякаш младо биче с нокти на тигър се хвърли отгоре му. Той падна тежко на земята, изви се и видя обезумялото лице на малката си дъщеря. Беше изпохапала устните си, от устата ѝ се стичаха лиги и кръв. Тя започна да дере лицето му с нокти. Един от пръстите ѝ влезе в лявото му око. Той изкрещя в агония, изправи се, успя сред многото дантели да я хване за гърлото и я удари два пъти с тежката дръжка на камшика.

Стенейки, с изкривено от болка лице, той отново се обърна към малоумния. Но неумолимият инстинкт за спасение вече се бе надигнал у това същество и бе помел всичко останало. А може би в момента, когато след удара с дръжката на камшика момичето изпадна в безсъзнание, още нещо се бе прекъснало. Във всеки случай не му оставаше нищо друго освен бягството и нищо друго сега нямаше значение. Дългото му тяло се изви и праметна презглава. Падна на брега на четири крака и веднага отскочи. Камшикът го настигна във въздуха, усуква се около летящото му тяло, за миг ремъците останаха заплетени между долните ребра и бедрената кост. Дръжката се изплъзна от ръката на мъжа. Той изрева и се хвърли във водата след малоумния, който се гмурна под арката при корените на зелениката. Мъжът се спусна след него, но листата раздраха лицето му. Той се отдръпна и отново се устреми напред във водата. Едната му ръка улови бос крак. Дръпна го към себе си, но кракът го ритна по ухото. После главата на мъжа се блъсна в желязната решетка.

Малоумният вече беше от другата страна и изтощеното му, разбито тяло, проснато наполовина в потока, наполовина извън него, леко потръпваше в неимоверно усилие да се изправи на крака. Той се обърна назад и видя как мъжът беснее, вкопчен в решетката, без да подозира за съществуването на подводната дупка в оградата.

Малоумният се притисна към земята, порозовяла от кръвта вода се стичаше от него и се носеше надолу по потока към преследвача му. Инстинктът за спасение бавно го напусна. Настъпи някаква празнота, но скоро го обзе ново странно чувство. То беше непознато за него, както зовът, който го бе привлякъл тук, и почти също толкова силно. Напомняше на чувството за страх, но за разлика от страха, който го

заслепяваше като лепкава мъгла, това чувство криеше някакво жадно острие, твърдо и целеустремено.

Ръцете му, здраво вкопчени в жилавите бурени, растящи на оголеното място край потока, се отпуснаха. Той се остави водата отново да го отнесе до оградата, зад която обезумелият баща гримасничеше и крещеше. Приблужи безжизненото си лице до оградата и погледна с широко отворени очи. Крясъците секнаха.

За пръв път използваше очите си съзнателно, целенасочено, за нещо по-различно от това да изпроси парче хляб.

Когато мъжът изчезна, той се измъкна от потока и залитайки, се повлече към гората.

Когато видя баща си, Алиша впи зъби в дланта си. Не заради дрехите му — мокри и изпокъсани, не и заради нараненото му око, имаше нещо друго, нещо, което...

— Татко!

Той не отговори, но тръгна към нея. В последния момент преди да я прегази като стрък пшеница, тя отстъпи вцепенена крачка встрани. Той мина край нея, през двойната врата на библиотеката и я остави отворена.

— Татко!

Никакъв отговор. Изтича след него. Той беше в другия край на стаята, при шкафовете, които тя никога не бе виждала отворени. Сега единият от тях беше отворен. Баща ѝ извади револвер с дълга цев и кутийка с патрони. Отвори я и патроните се разпиляха по бюрото му. Методично започна да зарежда.

Алиша изтича към него.

— Какво има? Какво се е случило? Ти си ранен, дай да ти помогна, какво...

Здравото му око, втренчено в една точка, беше като стъклено. Дишаше бавно и тежко, твърде дълго поемаше въздух, после издишваше бавно, с хриптене. Той зареди барабана, освободи предпазителя, погледна я и вдигна револвера.

Никога нямаше да забрави този поглед. След това се случиха и други ужасни неща, но споменът за тях някак избледня с времето, подробностите се загубиха. Ала този поглед тя не забрави цял живот.

Той впери здравето си око в нея и този поглед я прикова — тя се гърчеше под него, като прободено насекомо. Знаеше с ужасяваща сигурност, че той изобщо не я вижда, а гледа към някакъв свой ужас, за който тя никога нямаше да узнае. Като продължаваше да гледа през нея, той постави дулото на револвера в устата си и натисна спусъка.

Не се чу силен звук. Косата на темето му бухна. Окото продължаваше да я пронизва с погледа си. Тя изкрещя името му. Допреди миг, когато беше жив, той не изглеждаше по-досегаем отколкото сега. Наведе се напред, сякаш за да ѝ покаже какво има на мястото на косата му, и странното нещо, което я държеше прикована, се прекъсна и тя побягна.

Два часа, цели два часа минаха, докато намери Ивлин. Единият час просто ѝ се губеше в мрак и болка. Другият мина някак твърде спокойно — Алиша блуждаеше из къщата, следвана от собственото си тихо хлипане. „Какво, какво казваш?“ — хлипаше тя, опитвайки се да разбере, и питаше безмълвната къща отново и отново.

Намери Ивлин да лежи по гръб край вира с широко отворени очи. На главата си имаше голяма подутина с дупка в средата, в която можеха да влязат три пръста.

— Недей — тихо каза Ивлин, когато Алиша се опита да повдигне главата ѝ. Внимателно Алиша отново постави главата ѝ на земята, коленичи до нея и стисна ръцете ѝ.

— Ивлин, какво се е случило?

— Татко ме удари — спокойно каза Ивлин. — Аз заспивам.

Алиша се разхлипа. Ивлин изрече:

— Как се казва, когато човек има нужда от... когато искаш да те докоснат и... когато двамата са като едно цяло и нищо друго не съществува?

Алиша, която беше чела книги, се замисли.

— Любов — каза тя най-после. Преглътна. — Това е лудост. То е лошо.

По спокойното лице на Ивлин се изписа странна мъдрост.

— Не е лошо — каза тя. — На мен ми се случи.

— Трябва да се прибереш вкъщи.

— Ще спя тук — каза Ивлин, погледна сестра си и се усмихна.

— Нали може, Алиша?...

— Добре.

— Аз вече няма да се събудя — каза Ивлин със същата странна мъдрост. — Много исках да направя нещо, а сега вече не мога. Ще го направиш ли ти, Алиша?

— Ще го направя — прошепна Алиша.

— Заради мен — настоя Ивлин, — ти няма да искаш.

— Ще го направя.

— Когато грее ярко слънце — каза Ивлин, — изкъпи се в него. Почакай, това не е всичко. — Тя притвори очи. На челото ѝ се появи бръчица, а после изчезна. — Радвай се на слънцето. Движи се, тичай. Тичай и... скачай високо. Тичай така, че вятърът да свири в ушите ти. Аз толкова много исках това. Само че досега не съм знаела, че го искам. А сега... о, Алиша!

— Кажу какво има?

— Ей там, ей там, не виждаш ли? Любовта, с тяло, огряно от слънцето!

Широко отворените очи гледаха кротко и мъдро към здрачаващото се небе. Алиша погледна нагоре, но не видя нищо. Когато отново погледна надолу, разбра, че и Ивлин не вижда нищо. Вече нищо.

Отвъд оградата, някъде далече в гората, избухна ридание.

Алиша дълго стоя и слуша, после протегна ръка и затвори очите на Ивлин. Стана и тръгна към къщата, а риданието все я преследваше, до самата врата на къщата. Дори и вътре то сякаш продължаваше в самата нея.

Когато чу приглушения тропот на копита в двора, мисис Прод измърмори нещо под носа си и надникна иззад димитните пердета на кухнята. Тъй като добре познаваше двора, дори и на светлината на звездите тя успя да различи коня с шейната за камъни и мъжа си, който крачеше до нея, когато влизаха през портата. „Ще му дам да разбере — измърмори тя, — толкова се забави в гората, че вечерята загоря...“

Но не можа да му даде да разбере. Щом погледна широкото му лице, тя се спря и попита разтревожено:

— Какво има, Прод?

— Дай едно одеяло.

— Но защо...?

— Побързай! Едно ранено момче. Намерих го в гората. Сякаш мечка го е ръфала. Дрехите му са съвсем съдрани.

Тя тичешком донесе одеяло, той го грабна и излезе. Върна се веднага. Носеше някакъв човек на ръце.

— Тука — каза мисис Прод и отвори стаята на Джак.

Когато Прод се поколеба с дългото, безжизнено отпуснато тяло в ръце, тя бързо добави:

— Давай, давай. Нищо й няма на покривката. Ще се изпере.

— Дай парцали и гореща вода — изръмжа той.

Тя излезе и той внимателно надигна одеялото.

— Божичко!

Когато тя се появи на вратата, той я спря:

— Няма да изкара и нощта. Може би няма смисъл да го измъчваме с това — и посочи към димящия леген в ръцете й.

— Трябва да опитаме — каза тя и влезе.

Той сръчно пое легена от ръцете й, а тя се спря с бяло като платно лице и затвори очи.

— Майко...

— Хайде — каза кротко тя.

Отиде до леглото и се зае да почиства израненото тяло.

Той изкара нощта. Издържа цяла седмица и едва тогава семейство Прод започнаха да се надяват, че ще оживее. Лежеше неподвижно в стаята, която наричаха „стаята на Джак“, не проявяваше интерес към нищо, не усещаше нищо освен може би светлината от прозореца, която идваше и си отиваше. Лежеше с широко отворени очи, може би виждаше, а може би не. Пък и навън нямаше кой знае какво за гледане. Далечна планина, няколко акра бедна земя, принадлежаща на Прод, понякога и самия Прод — дребна фигурка в далечината, която чопли упоритата земя със счупена грапа и от време на време се навежда да отскубне някой бурен. Вътрешната същност на малоумния мълчеше, обвита в скръб. Външната му обвивка като че ли също се бе свила, бе станала недосегаема. Когато мисис Прод му носеше храна — яйца, топло подсладено мляко, домашна шунка и царевична питка, — той ядеше само ако тя настояваше, иначе не обръщаше внимание нито на нея, нито на храната.

— Проговори ли? — питаше Прод всяка вечер, а жена му поклащаше глава. Като минаха десетина дни, му хрумна нещо, което

той сподели с нея чак след две седмици.

— Ами ако му има нещо, а, майко?

— Какво да му има — разгневи се тя без причина.

— Ами, да е нещо като малоумен — помъчи се той да ѝ обясни с жест. — Искам да кажа, може да не говори, щото не умее.

— Не! — отсече тя категорично. Погледна Прод и прочете въпроса, изписан на лицето му. — Забелязал ли си очите му? Не е малоумен.

Забелязал бе очите му. Те го тревожеха — това беше всичко, което можеше да каже за тях.

— Все пак добре ще е да проговори.

Тя докосна една дебела кафена чаша и каза:

— Спомняш ли си Грейс?

— Да, казвала си ми. Братовчедката ти, дето загуби децата си.

— Да, същата. След пожара Грейс беше почти в същото състояние — лежеше и мълчеше дни наред. Говориш ѝ — сякаш не те чува. Покажеш ѝ нещо — все едно е сляпа. Трябваше да я храним с лъжичка, да ѝ мием лицето.

— Може и тъй да е — съгласи се той. — На туй момче сигурно му се е случило нещо, за което не иска вече никога да си спомня, там в гората... Грейс, тя се оправя, нали?

— Е, не съвсем — каза жена му. — Не го преживя. Сигурно има моменти, в които животът ти се вижда непреодолим — човек не може да понесе нищо повече и трябва да се оттегли, за да събере сили.

Минаваха седмици, раните заздравяваха и плоското широко тяло поемаше храната, както влагата се поема от кактусите. Никога досега не бе имал осигурена храна и спокойствие...

Тя седеше при него, говореше му. Пееше му песни — „Лей се леко, мили Афтън“ и „Сред родната степ“. Беше дребничка женица, с потъмняла кожа, безцветна коса и избелели очи и видът ѝ издаваше някакъв глад, който му беше много познат. Тя гледаше неподвижното безмълвно лице и му разказваше за хората там, на Изток, за това, какво се бе случило, когато била във второ отделение, как по-късно се появил Прод с новата кола на шефа си, която дори още не може да кара, и започнал да я ухажва. Разказа му за всички дреболии от миналото си, които имаха някакво значение за нея — за роклята, с която била облечена в деня на първото си причастие — на годежа, с панделки; за

това как веднъж мъжът на Грейс се върнал вкъщи пиан, празничните му панталони били съвсем съдрани, а под мишница носел едно прасе, което така квичало, че можело да събуди и умрелите. Четеше му от молитвеника, разказваше му истории от Библията. Изля всичко, което бе в душата ѝ, само за Джак не спомена нищо.

Той никога не се усмихваше, нито ѝ отговаряше, само не сваляше очи от лицето ѝ, когато тя беше в стаята, а когато я нямаше, търпеливо гледаше към вратата. Но тя не разбираше, че с него става някаква промяна, че макар и бавно, укрепваха не само изтощените тъкани на тялото му.

Най-после един ден, докато обядваха, се чу някакъв шум от стаята на Джак — някой се мъчеше да отвори вратата. Спогледаха се и Прод стана да отвори.

— Но така не можеш да влезеш — каза той. — Майко, я му дай другите ми работни дрехи.

Беше немощен и съвсем неуверен, но все пак бе на крака. Помогнаха му да стигне до масата и той се отпусна на един стол. Погледът му беше мътен и глупав. Не обърна никакво внимание на храната, докато мисис Прод не поднесе пълната лъжица супа до устата му. Като усети миризмата, той стисна лъжицата в широкия си юмрук и приближи уста до нея, без да сваля поглед от мисис Прод. Тя го потупа по рамото и каза, че се справя чудесно.

— Е, майко, недей да се отнасяш с него, сякаш е на две години — каза Прод. Нещо отново го смути — може би странните очи.

Тя стисна ръката му, за да го предупреди. Той разбра и млъкна. Но по-късно, когато той мислеше, че вече е заспала, мисис Прод ненадейно каза:

— Точно тъй трябва да се отнасям с него, Прод — все едно че е на две години. Даже и по-малък.

— Как така?

— И с Грейс беше тъй — каза тя. — Е, не чак толкоз зле. Като започна да се оправя, държеше се като шестгодишно дете. Играеше с кукли. Веднъж не ѝ дадох ябълков пай както на останалите и тя се скъса да реве. Все едно наново порастваше. Е, по-бързо, разбира се, но минаваше по същия път.

— Мислиш, че и с него ще е същото?

— Нали се държи, сякаш е на две години?

— Да, ако и да е висок шест фута.

Тя изсумтя, правейки се на ядосана:

— И ще го отгледаме като дете.

Той помълча известно време, после попита:

— Как ще го наречем?

— Само не Джак — заяви тя, без да се замисля.

Той изръмжа в знак на съгласие — не знаеше какво да каже:

— Да не бързаме с това — добави мисис Прод. — Той си има име. Няма да е честно да му даваме друго. Ще изчакаме. Все някога ще си го спомни.

Той дълго мисли, после каза:

— Майко, дали туй, дето го правим, е добро? — Но тя беше вече заспала.

Ставаха чудеса.

Мистър и мисис Прод ги мислеха за постижения, за успехи, но това си бяха чудеса. Веднъж две силни ръце хванаха другата страна на една грапа и помогнаха на Прод да я измъкне от обора. Веднъж мисис Прод завари нейния болен да държи кълбо прежда, да го държи и да го гледа само защото беше червено. Друг път той намери пълна кофа до помпата и я внесе вкъщи. Но беше нужно много време, за да се научи да работи с ръчката. Когато се навърши една година, откак живееше при тях, мисис Прод се сети и направи торта. Без да се замисля, постави четири свещи. Мистър и мисис Прод му се усмихваха мило, а той очарован гледаше малките пламъчета. Странните му очи срещнаха погледа първо на единия, после на другия.

— Духни ги, сине.

Може би той си представи самото действие. А може би това беше в резултат на топлината, на грижовната топлина и доброжелателство, които се излъчваха от двамата. Той се наведе и духна. Те се засмяха, станаха, приближиха се до него и мистър Прод го потупа по рамото, а мисис Прод го целуна по бузата.

Нещо в него се сгърчи. Очите му се обърнаха нагоре, в един миг се виждаше само бялото. Мъката, която носеше в себе си като буца лед, се разтопи и го заля. Това не беше онзи зов, онази връзка, онази взаимност, които бе изпитал с Ивлин. Дори не беше и нещо подобно,

но бе също толкова силно. И сега, разтърсван от такова силно чувство, той осъзна загубата си и направи както тогава. Заплака.

Бяха същите дрезгави мъчителни ридания, които преди една година Прод бе чул в смрачаващата се гора. Тази стая беше твърде малка, за да ги побере. Мисис Прод никога не го бе чувала да издава звук. Прод — само тогава, през онази нощ. Трудно би могло да се каже дали беше по-тежко да слушаш тези звуци за първи път, или да ги слушаш отново.

Мисис Прод притисна главата му до гърдите си и започна да го утешава, Прод неловко стоеше наблизко, протегна ръка, отказа се и започна безсмислено да повтаря: „Оо... оо, хайде, стига...“

Постепенно риданията стихнаха. Подсмърчайки, той вдигна глава и погледна първо единия, после другия. В лицето му имаше някаква промяна — като че ли бронзовата маска, по която беше опъната кожата, бе изчезнала.

— Съжалявам — каза Прод. — Изглежда, нещо сбъркахме.

— Не сме сбъркали — каза жена му. — Ще видиш.

Той получи име.

През нощта, в която плака, той откри, че ако поиска, може да приема съобщения от околните — нещо, което съдържа информация. Това се бе случвало и преди, но случайно, като полъх на вятъра, и инстинктивно, като кихавица или тръпка. Започна да прехвърля из съзнанието си тази своя способност, както някога въртеше в ръце кълбото прежда. Звуците, наречени реч, все още малко значеха за него, но той започна да различава думите, отправени към него, от тези, които не го засягаха. Всъщност така и не се научи да чува самата реч, а възприемаше направо цели идеи. И тъй като идеите не са материални, нищо чудно, че му беше нужно много време, за да се научи да им дава материален израз чрез речта.

— Как се казваш? — неочаквано запита Прод един ден. Пълнеха коритото на коня с вода от цистерната. Гледката на течащата вода, блеснала на слънцето, така беше погълнала малоумния, че въпросът го стресна. Той погледна нагоре и срещна настойчивия поглед на Прод.

Име? Той затърси из съзнанието си нещо, което би могло да се нарече дефиниция. Намери отговор, но той беше чисто понятие: „Име“ е неповторимото нещо, което съм аз, което съм бил, което съм

направил и научил. Понятието го имаше, само чакаше да бъде словесно кодирано — име. Оживя споменът за всичките му скитания, глада, загубата и още нещо, по-страшно и от нея. Смътно осъзна, че дори и тук, при семейство Прод, той не представлява нищо, че е само заместител на нещо.

Съвсем сам.

Опита се да го каже. От Прод той възприе понятието и словесния му израз, чу го как звучи. Но разбирането и изразяването бяха едно, а физическото действие, необходимо да произнесе думите — нещо съвсем друго. Езикът му беше като подметка на обувка, а ларинкса — като ръждясала свирка. Устните му се свиха мъчително. Опита се да каже: „С... ссь...“

— Какво, сине?

Съвсем сам. Беше излъчено чисто, ясно и пълно, но само като мисъл и веднага усети, че тази мисъл не стига до Прод, въпреки че се напрягаше да разбере какво се мъчи да му каже.

— Съ... са... — с мъка изрече той.

— Сам? — каза Прод.

Явно тази сричка означаваше нещо за Прод, нещо като шифъра, който самият той предложи, макар и много по-малко.

Но то бе достатъчно.

Той се опита да повтори звука, но несвикналият му език се сгърчи в спазъм. От устата му изхвърчаха слюнки и потекоха по брадата му. Той зовеше за помощ, търсеше друг начин да се изрази, намери го, използва го. — Кимна с глава.

— Сам — повтори Прод.

Той отново кимна и това беше първата му дума и първият му разговор — още едно чудо.

Бяха му нужни пет години, за да се научи да говори и все пак предпочиташе да мълчи. Не се научи да чете. — Просто не беше във възможностите му.

Имаше две момчета, за които миризмата на дезинфекционен разтвор на облицования с плочки под беше миризма на омразата.

За Джери Томпсън това бе и миризмата на глада и самотата. И храната миришеше на дезинфекционен разтвор. Тази миризма проникваше дори и в съня, в глада, в студа, в страха... всички те част

от омразата. Омразата беше единствената топлина в света, единственото сигурно нещо. А човек се вкопчва в нещо сигурно, особено ако то е само едно и ако този човек е само на шест години. На шест години Джери беше до голяма степен мъж — поне като възрастен познаваше онова сиво доволство, което настъпва, когато просто няма болка, притежаваше непреклонно търпение, каквото се среща само у целенасочените хора, които външно изглеждат победени, докато дойде време да действуват. Човек не си дава сметка, че паметта на едно шестгодишно дете се простира назад в живота му, колкото и на всеки друг, и е пълна със случки и подробности. Неприятностите, загубите и болестите, които бе преживял Джери, бяха достатъчни да направят мъж от всекиго. Освен това на шест години той дори изглеждаше като мъж; тогава започна да се съгласява, да се подчинява и да чака. Малкото му сбръчкано лице стана неузнаваемо, вече не надигаше глас да възразява. Така изминаха две години, докато дойде време да действува.

Джери избяга от приюта за сираци, за да живее сам в мизерия, приел цвета на мръсотията, за да не бъде забелязан, да убива, ако няма друг изход, да мрази...

Хип не познаваше глада и студа, нито преждевременната зрелост. Но познаваше миризмата на омразата. Тя се излъчваше от баща му, лекаря — от сръчните безмилостни ръце, от тъмните му дрехи. Дори при спомена за гласа на доктор Бароус на Хип му замирисваше на хлор и карбол.

Малкият Хип Бароус беше красиво дете, с блестящ ум, на което съдбата не бе отредила гладък жизнен път, покрит с дезинфекцирани плочки. Всичко му се отдаваше с лекота, освен да обуздае собствената си любознателност. „Всичко“ включваше дори и студентите инжекции справедливост, които получаваше от баща си, лекаря, човек преуспяващ и морален, който бе свикнал във всичко да е сигурен и винаги да е прав.

Хип прелетя през детството като ракета — блестящ, бърз, горящ. Неговата надареност му носеше всичко, за което един млад човек би могъл да мечтае, но съвестта непрекъснато му натякваше, че едва ли не е крадец, като получава така лесно неща, за които не се е трудил — такава беше философията на баща му, лекаря, който бе постигнал

всичко с упорит труд. И така, дарбите му носеха приятели и почести, а приятелите и почестите го караха да се чувствава неловко, създаваха у него някакво чувство на униение, което дори той самият не съзнаваше.

Беше на осем години, когато направи първото си радио, кристален радиоприемник, и дори сам нави бобините. Закрепи го на пружината на леглото, за да не се вижда, освен ако се вдигне самото легло, а слушалката мушна в дюшека, за да може нощем да лежи буден и да слуша. Баща му, лекарят, го откри и му забрани дори да се докосва до какъвто и да е проводник. Беше на девет години, когато баща му, лекарят, намери скривалището му за литература по радиоелектроника, натрупа всички книги и списания пред камината и го накара да ги изгори едно по едно; това отне цяла нощ. Когато беше на дванадесет години, спечели награда за научно-техническо творчество, за тайно конструирания осцилоскоп без тръба и баща му, лекарят, го накара собственооръчно да напише отказа си, като му продиктува текста. Беше на петнадесет, когато го изключиха от подготвителното училище към медицинския институт, защото палаво кръстоса връзките на релетата на служебния асансьор и прибави допълнителни прекъсвачи, така че всяко натискане на бутон беше приключение, за което човек нищо не подозираше. На шестнадесет, след като родителите му, за негова радост, официално се бяха отказали от него, той се издържаше сам, като работеше в една изследователска лаборатория и учеше в техническо училище.

Беше едър и умен, ползуваше се с популярност. Той имаше нужда от тази популярност и я печелеше с лекота, както всичко друго. Свиреше на пиано с изненадващо тънък усет, играеше шах бързо и умно. Научи се майсторски да губи от време на време на шах и тенис, а веднъж загуби напрегнатото състезание „Пръв в класа, пръв в училището“. Имаше време за всичко — да чете и да разговаря, да се усамотява и размишлява, да изслушва тези, които ценяха неговото мнение, да обяснява на онези, за които написаното в книгите беше твърде трудно за разбиране. Дори имаше време да постъпи в ROTC^[1] и така получи офицерско звание.

Оказа се, че военновъздушните сили са институция, твърде различна от училищата, в които бе учил, и му бе нужно доста време, докато проумее, че полковникът не се размеква от демонстрации на смирение и никакво остроумие не може да го спечели, както ставаше с

декана. Още повече време му бе нужно да проумее, че в армията физическото съвършенство, умението да бъдеш блестящ събеседник и лесните успехи се считат по-скоро за недостатъци, отколкото за достойнства. Твърде често се оказваше сам, а това, че го избягваха, му беше просто непоносимо.

На полигона за стрелба по въздушна цел той намери отговор, мечта... и едва ли не гибел.

Алиша Кю стоеше в най-гъстата сянка в края на ливадата. „Татко, татко, прости ми!“ — извика тя и се свлече на тревата, заслепена от скръб и ужас, разтърсвана, разкъсвана от противоречиви чувства. „Прости ми — шепнеше страстно, — прости ми“ — шепнеше с ненавист.

„Сатана — мислеше си тя, — защо не те изтрия от паметта си завинаги? Пет години минаха, откак уби себе си, сестра ми, а аз все повтарям: «Татко, прости ми.» Изверг, извратен тип, убиец, сатана... мъж, мръсен нечестив мъж!“

„Много се промених — мислеше си тя, — но това съвсем не е достатъчно. Как бягах от Джейкъбс, добрия адвокат Джейкъбс, когато дойде да се заеме с телата; о, как бягах, за да не остана сама с него, от страх, че ще го обземе лудост и ще ме отрови. А когато доведе жена си, как бягах да не ме докосне тя, защото си мислех, че жените носят злото в себе си. Трудно им беше с мен, много трудно; трябваше да мине дълго време, докато разбере, че аз съм луда, а не те... докато разбере колко добра и колко търпелива е била с мен мисис Джейкъбс, колко много е направила за мен. «Но, мило дете, вече четиридесет години никой не носи такива дрехи!» А в таксито, когато крещях като луда, поразена от многото забързани хора, от телата, толкова много тела, докосващи се едно до друго, така болезнено видими; тела — по улиците, по стълбищата, големи снимки на тела в списания — жени, които без никаква уплаха дръзко се усмихват в прегръдките на мъже... А доктор Ротстейн, който отново и отново ми обясняваше, че в потта няма никаква отрова, че трябва да има мъже и жени, иначе изобщо няма да има никакви хора... И всичко това заради теб, татко, скъпи татко-сатана, заради теб не бях виждала автомобил и гърди, вестник и влак, хигиенни принадлежности и целувка, ресторант и асансьор, бански костюм и косми... о, прости ми, татко.“

„Не се страхувам от камшик, страхувам се от ръце и очи, благодаря ти, татко. Някой ден, някой ден ще видиш, татко, ще живея заобиколена от много хора, ще се возя на техните влакове и ще карам собствена кола; ще ида на някой плаж край някое море, което се простира далеч навътре без никакви стени, ще се движа сред хиляди хора, препасана само с две ивички плат, така че да се вижда пъпът ми, ще срещна мъж с бели зъби, татко, и силни мускулести ръце, татко, и ще... о, какво ще стане с мен и какво стана с мен, прости ми, татко.“

„Живея в къща, каквато никога не си виждал — с прозорци към улицата, по която с тих шепот минават разноцветни коли, пред живия плет играят деца. А живият плет не е стена — при това е отворен на две места — на пътеката, която води към къщата, и на алеята, която води към гаража, и всеки може да влиза. Когато поискам, гледам през прозореца и виждам непознати. Банята не може да се затъмнява, в нея има огромно огледало; и някой ден, татко, сигурно ще застана пред него без хавлия.“

„Но всичко това ще стане, когато му дойде времето — да се движа сред непознати, да ги докосвам без страх. А сега трябва да живея сама и да размисля; трябва да чета много, за да науча повече за света и за лудите като теб, татко, да разбере какво ги деформира така ужасно. Доктор Ротстейн ме уверява, че ти не си единствен, само че такива като теб се срещали рядко, защото си бил толкова богат.“

„Ивлин...“

„Ивлин не разбра, че баща ѝ е луд. Ивлин не видя картините с отровна плът. И аз не познавах истинския живот, но тя живееше в един напълно измислен свят, който татко и аз бяхме създали за нея, за да я запазим чиста...“

„Чудя се как можа да постъпиш така почтено — да си пръснеш черепа.“

Тя си представи баща си мъртъв. Картината странно я успокои. Надигна се и погледна назад към гората, после огледа внимателно цялата ливада, всяка сянка, всяко дърво. „Добре, Ивлин, ще го направя, ще го направя...“

Тя пое дъх и стисна очи, докато в мрака изплуваха червени петна. Ръцете ѝ с ловко движение се плъзнаха по копчетата и роклята се свлече в краката ѝ. С едно движение тя се освободи от бельото и чорапите. Въздухът се раздвижи, неговият допир до тялото ѝ беше

неописуем, като че ли ветрецът духаше през нея. Тя пристъпи напред, на слънце, и затанцува гола, заради Ивлин, горещо молейки баща си за прошка, а в здраво стиснатите ѝ очи напиреха сълзи на ужас.

Когато беше на четири години, Джейни запрати масивно преспание по един лейтенант, за когото тя много правилно, макар и без да се замисля, бе преценила, че няма работа у тях, докато баща ѝ е някъде отвъд океана. Лейтенантът получи фрактура на черепа и мозъчно сътресение, поради което никога не си спомни факта, че в момента, в който преспанието полетя към него, Джейни стоеше на десет фута от този предмет. Майка ѝ щеше да я одере — епизод, който Джейни прие с обичайното си хладнокръвие, но го прибави към изводите, които си бе направила при други подобни случаи, че силата си има и недостатъци, когато не е контролирана.

— Тя ме кара да настръхвам от ужас — каза по-късно майка ѝ на следващия си лейтенант. — Не мога да я понасям. Сигурно си мислиш, че нещо не съм в ред, като говоря така, нали?

— Разбира се, че не — каза лейтенантът, който точно това си мислеше.

И така, тя го покани у тях следващия следобед, убедена, че след като види детето, сам ще разбере.

Той го видя и разбра. Разбра не детето — него никой не го разбираше, — разбра чувствата на майката. Джейни стоеше изправена с изпънати назад рамене и вдигната глава, с разкрячени крака, като че ли бяха обути във високи ботуши, държеше някаква кукла за крака и я размахваше като офицерско бастунче. Всяко действие на това дете бе прекалено разумно за възрастта му. Джейни беше сравнително дребна на ръст. Имаше остри черти и присвити очи с тежки мигли. Фигурата ѝ не беше като на другите четиригодишни деца, които могат да се навеждат от кръста и да допират пода с чело. Джейни не можеше да прави това, защото тялото ѝ бе сякаш по-късо или краката ѝ — твърде дълги. Тя говореше сладко и ясно и с убийствена липса на такт. Когато лейтенантът тремаво клекна до нея и каза: „Здравей, Джейни. Ще станем ли приятели?“, тя отговори: „Не, защото миришеш като майор Гренфел.“ Майор Гренфел беше предшественикът на пострадалия лейтенант.

— Джейни! — извика майка ѝ твърде късно. Вече по-спокойно тя каза: — Много добре знаеш, че майорът само ме придружаваше на коктейлите.

Джейни остави думите ѝ без коментар, което предизвика ужасно неловка пауза. Лейтенантът сякаш изведнъж осъзна колко глупаво изглежда, клекнал на паркета, и се изправи така рязко, че катурна масичката, на която бе сервирано кафето. С вълча усмивка Джейни наблюдаваше пламналите му уши, докато онзи събираше парчетата. Той си замина рано и вече не се появи.

Но майката на Джейни не се чувствуваше в безопасност и при повече гости. Въпреки най-строгата забрана една вечер, когато компанията беше вече на четвъртата чашка „Гибсън“, Джейни влезе и застана в единия ъгъл на всекидневната, хвърляйки унищожително трезви сиво-зелени погледи към зачервените лица. Един закръглен жълтокос мъж, сложил ръка на врата на майка ѝ, вдигна чашата си и измуча:

— Ти си момиченцето на Уайма!

Изведнъж всички глави се обърнаха към нея, разговорите секнаха, като изключени с прекъсвач, и в настаналата тишина Джейни каза:

— А ти си онзи, с...

— Джейни! — извика майка ѝ.

Някой се изсмя. Джейни го изчака да млъкне и добави:

— ... с голямото, дебело...

Мъжът свали ръката си от врата на Уайма.

— Голямо, дебело какво, Джейни? — обади се някой насърчаващо.

— Пушечно месо — каза Джейни съвсем на място, понеже беше военно време.

Уайма се насили да се усмихне:

— Иди си в стаята, скъпа. След малко ще дойда да те завия.

Някой дръзко погледна русолявия и се изсмя. Друг уж прошепна, но така, че всички да го чуят: „Отиде неделното говеждо филе.“

Устата на дебелия се сви, като че ли набрана с шнур, след това от нея разцъфна долната му устна, като сладко от ягоди, потекло от сандвич.

Джейни спокойно тръгна към вратата и спря, щом изчезна от погледа на майка си. Един блед младеж с блестящи черни очи неочаквано се наведе напред. Джейни срещна погледа му. По лицето на младежа се изписа объркване. Той вдигна колебливо ръка и я сложи на челото си. Тя се плъзна надолу и закри черните му очи.

Джейни каза достатъчно високо, за да може той да я чуе: „Вече никога да не правиш така“ — и се прибра.

— Уайма — каза пресипнало младежът, — това дете има телепатични способности.

— Глупости! — отвърна Уайма разсеяно, насочила цялото си внимание към нацупената физиономия на дебелия. — Пие си витамините всеки ден.

Младежът понечи да стане, загледан след детето, но отново се отпусна на мястото си. „Господи“ — прошепна той и потъна в мислите си.

Когато беше на пет години, Джейни започна да си играе с други две момиченца. Отначало те нищо не забелязваха. Изглежда, бяха близначки, на около две години и половина, и тъкмо прохождаха. Разговаряха чрез пронизителни кръсъци, ако това можеше да се нарече разговор, и се търкаляха по покрития с бетон вътрешен двор като в сеновал. Отначало Джейни ги наблюдаваше от четвъртия етаж, надвесена от перваза на прозореца, и събираше слюнка в устата си. Когато се събереше достатъчно, тя проточваше врат и издувайки бузи, я изстрелваше. Когато слюнката плеснеше на цимента, близначките не обръщаха внимание на обстрела, но когато ги улучеше, започваха да цвърчат и писукат от удоволствие. Те не се сещаха да погледнат нагоре, а само препускаха лудо наоколо и възбудено крещяха.

Появи се и друга игра. Когато времето беше топло, близначките можеха светкавично бързо да събличат гащеризончетата си. Както си бяха благоприлично облечени, в следващия миг едната или двете заедно се озоваваха на петнадесет фута от купчинката дрехи. С кръсъци и борба те се намъкваха обратно в тях, хвърляйки уплашени погледи към вратата на сутерена, което доставяше огромно удоволствие на Джейни. Тя откри, че ако се съсредоточи, може да мести свалените гащеризончета. Започна упорито да се упражнява — легнала на перваза на прозореца, подпряла гърдите и брадата си на

възглавничка, с очи, присвити от усилието. Отначало дрешките само леко се поклащаха на мястото си, като че ли ги развяваше лек ветрец. Но скоро тя вече можеше да ги накара да пълзят по бетона като малки уплашени раци. Това караше близначките да изпадат в шумен възторг, което много се харесваше на Джейни. Постепенно те ставаха предпазливи и понякога Джейни трябваше да лежи на прозореца и да чака цели четиридесет минути, докато те се решат да съблекат гащеризончетата. Понякога Джейни оставяше едната дрешка да си лежи на мястото за известно време и двете момиченца — едното голичко, другото облечено — я обикаляха като котета, дебнещи бръмбар. Тогава Джейни нанасяше своя удар — гащеризончето се вдигаше във въздуха, близначките се хвърляха към него; понякога успяваха да го уловят веднага, друг път го преследваха, докато се задъхат и започнат да пухтят като локомотиви.

Един следобед, след като вече се беше научила не само да премества гащеризончетата, а и да ги вдига, Джейни разбра защо близначките все поглеждат към вратата на сутерена. Дълго се спотайва, докато те изоставиха всякаква предпазливост — изхлузваха се от дрешките си като от шушулки, спокойно се отдалечаваха от тях, шляеха се насам-натам и пак се връщаха, като че ли за да я предизвикат. Но тя изчакваше, най-после и двете гащеризончета лежах на розово-бяла купчинка. Тогава тя нанесе своя удар. Гащеризончетата се издигнаха право нагоре и кацнаха на перваза на един прозорец на първия етаж. Тъй като вътрешният двор беше малко под нивото на улицата, дрешките се оказаха на височина шест фута, която момиченцата не можеха да достигнат. Джейни остави дрешките там.

Едната от близначките изтича в средата на двора и започна да подскача възбудено, като протягаше врат да види гащеризончетата. Другата изтича до стената под прозореца и протегна нагоре ръчички, които докосваха тухлите цели двадесет и осем инча под целта. После изтичаха една към друга и зацвърчаха възбудено. След малко отново се опитаха да достигнат перваза — този път и двете. Все по-често започнаха да хвърлят ужасени погледи към вратата на сутерена; вече не им беше така забавно, обземаше ги ужас.

Най-после клекнаха прегърнати възможно най-далеч от вратата и вцепенено се вторачиха в нея. Постепенно бърборенето им премина в

чуруликане, след това в гукане, докато накрая съвсем притихнаха — две малки точки от ужас.

На Джейни ѝ се стори, че минаха часове, седмици в трепетно очакване, докато най-после вратата тракна и се отвори. Показа се портиерът, леко пийнал, както винаги. Тя видя червените торбички под подпухналите му, пожълтели очи. „Бони, извика той, Бийни, де сте?“ Клатушкайки се, той излезе на двора и се огледа. „Веднага тука! Я се вижте! Ще ви оскубя! Де са ви дрехите?“ Той се нахвърли върху тях, хвана с огромните си ръчища всяка една за ръчичката, над лакътя. Вдигна ги високо, така че едва стигаха бетона с върха на пръстите си, а малките им лакти стърчаха нагоре. После се завъртя няколко пъти, оглеждайки се за дрехите им, докато най-сетне ги зърна на перваза. „Как го направихте това? — скара им се той. — Да зхвърлите тъй такива скъпи дрехи! Ще ви пребия!“ Той опря едното си коляно на земята и метна момиченцата на бедрото на другия си крак. Вероятно имаше някаква хитрина в начина, по който си поставяше ръката, така че „шумът беше по-силен от беса“, но все пак ефектът беше внушителен. Джейни се изкикоти.

След като плесна и двете близначки по четири пъти, сякаш биеше мухи, той ги изправи на крака. Те мълчаливо стояха една до друга, притискаха с ръце пламналите си задничета и го наблюдаваха. Той отиде до перваза, свали гащеризончетата, хвърли ги в краката им и им се закани с показалеца на дясната си ръка: „Ако още един път направите това, ще извикам кондуктора, мистър Милтън, да ви надупчи целите уши! Чухте ли?“ — изрева. Те се свиха, гледайки го с широко отворени очи. Той се заклатушка обратно към вратата и я затвори след себе си.

Близначките бавно се вмъкнаха в гащеризончетата си. Върнаха се в сенчестия край на двора и клекнаха, опрели гръб на стената. Започнаха нещо да си шушукат. С това свърши забавлението на Джейни за този ден.

От другата страна на улицата, срещу блока на Джейни, имаше парк с естрада, малко поточе, един проскубан паун зад телена мрежа и гъсти шубраци от дъбове джуджета. Сред шубраците се криеше местенце гола земя, известно само на Джейни и на още няколко хиляди души, които обикновено го използваша по двойки през нощта. Но тъй

като никога не ходеше там нощем, Джейни се смяташе за негов откривател и собственик.

Тя се сети за това място четири-пет дни след случка та с близначките. Те вече не правеха нищо интересно и ѝ бяха омръзнали. Майка ѝ я бе заключила в стаята ѝ и бе отишла някъде на обяд. (Веднъж един от обожателите ѝ, като я видя да заключва стаята на Джейни, каза: „А детето? Ами ако избухне пожар или стане нещо друго?“ „Де такъв късмет!“ — отвърна Уайма със съжаление.)

Вратата на стаята беше затворена с кука от външната страна. Джейни отиде до вратата и съсредоточи поглед върху мястото, където знаеше, че е куката. Чу как куката се вдигна и падна. Тя отвори вратата, излезе в коридора и отиде до асансьорите. Когато асансьорът дойде, тя се качи и натисна поред бутоните за третия, втория и първия етаж. На всеки етаж асансьорът спираше, вратата се отваряше, затваряше и асансьорът се спускаше един етаж по-долу, спираше, вратата се отваряше... Беше ѝ забавно — намираше го толкова глупаво. Когато стигна долу, тя натисна всички бутони и бързо се измъкна навън. Глупавият асансьор тръгна. Тя цъкна с език, за да изрази съжалението си към него, и излезе навън.

Внимателно пресече улицата, оглеждайки се на две страни. Но когато стигна шубраците, изостави изисканите си маниери. Покатери се на най-ниския клон и после по многото разклонения стигна до клона, надвесен над тайното скривалище. Стори ѝ се, че нещо се шумугна в храстите, но не беше сигурна. Хвана се здраво за клона, увисна и местейки ръце, се запридвижва към края му, докато той не се огъна, изчака, докато спре да се люлее, и се пусна.

Обикновено до земята оставаха само осем инча. Но този път...

В момента, в който пръстите ѝ пуснаха клона, нещо хвана краката ѝ и силно ги дръпна назад. Тя се простря на земята по корем. При удара прибраните ѝ отпред до диафрагмата ръце се обърнаха навътре и юмрукът ѝ се заби под лъжичката. Цяла вечност не усещаше нищо друго освен болка. Напразно се мъчеше да си поеме дъх. Най-после въздухът нахлу в гърдите ѝ с разкъсваща болка. Издиша през носа, но отново не можа да поеме дъх. Дълго диша на пресекулки — въздухът влизаше в гърдите ѝ със звук, подобен на ридание, и излизаше със съскане, докато постепенно болката започна да отслабва.

Най-после успя да се надигне, подпряна на лакти. Изплю пръст. С мъка отвори очи и видя една от близначките, клекнала на няколко инча от нея. „Хо-хо“ — каза близначката, сграбчи я за китките и я дръпна с все сила. Джейни отново се захлупи по очи. Инстинктивно сви колене. Нещо силно я удари по задните части. Тя се хвърли настрани и през рамо видя, че другата близначка държи в ръчичките си дъга от буренце и се готви да ѝ нанесе втори удар. „Хи-хи“ — каза близначката.

Джейни постъпи както с бледния черноок младеж на коктейла. „Ииип“, каза близначката и изчезна, изхвърча като ябълкова семка, стисната между пръстите. Малката дъга изтрополи, падайки на спечената земя. Джейни я улови, завъртя я и я насочи към главата на близначката, която я бе дръпнала за ръцете. Но дъгата изсвистя във въздуха и се удари в земята — близначката беше изчезнала.

Джейни изхлипа и бавно се изправи. Беше сама в сенчестото скривалище. Огледа се наоколо. Нищо. Никой.

Нещо плъосна на главата ѝ. Джейни попипа с ръка — мокро. Надигна глава и в този момент и другата близначка се изплю. Улучи я по челото. „Хо-хо!“ — каза едната близначка. „Хи-хи“ — каза другата.

Горната устна на Джейни се сви напред, точно като на майка ѝ. Дъгата все още беше в ръката ѝ. Запрати я нагоре с всичка сила. Едната близначка дори не се опита да мръдне. Другата изчезна. „Хо-хо“ — обади се тя от другия клон. И двете я гледаха ухилени.

Тя им хвърли унищожителен поглед, изпълнен с омраза, каквато дори и не подозираше, че може да изпитва.

„Оооп“ — подвикна едната, „Ииип“ — додаде другата. После двете изчезнаха.

Стиснала зъби, Джейни скочи на клона и се покатери на дървото.

Хо-хо! — долетя някъде отдалече. Тя погледна нагоре, надолу, на всички страни; после нещо я накара да погледне към отсрещната страна на улицата.

Двете фигурки стояха като статуи на стената, която ограждаше двора. Те ѝ махнаха и изчезнаха.

Вкопчена в дървото, Джейни дълго гледа към стената. После се спусна надолу и яхна един клон, опряла гръб на стъблото. Разкопча джобчето си и извади носна кърпичка. Намокри единия ѝ край с уста и започна с котешки движения да почиства лицето си.

Но те са само на три години, си каза тя, считайки се за много по-голяма. Значи през цялото време са знаели кой мести гащеризончетата.

„Хо-хо...“ — възкликна тя възторжено. Гневът ѝ напълно премина. Та само преди четири дни те не можеха да достигнат един перваз, висок шест фута. Дори не можеха да избягат от боя. А сега — виж ги ти!

Прехвърли се от другата страна на дървото, скочи и грациозно пресече улицата. В преддверието се протегна, натисна малкото месингово копче с надпис „ПОРТИЕР“. Докато чакаше, пристъпваше ту на пръсти, ту на пети по фигурите, които образуваха плочките.

— Кой натисна това? Ти ли натисна? — Гласът му изпълни целия свят.

Тя пристъпи и застана пред него с издадени напред устни, както правеше понякога майка ѝ, например когато говореше с някого по телефона и правеше гласа си такъв един, мазен, мазен.

— Мистър Уидкоум, мама каза, че може да си играя с вашите момиченца.

— Тъй ли? Виж ти! — Портiererът свали кръглата си шапка, удари я в дланта си и отново я сложи на главата си. — Ами добре. Хубаво, мойто момиченце — каза той строго. — А майка ти вкъщи ли е?

— О, да — каза Джейни сияеща.

— Чакай тук — каза той и тръгна тежко надолу по стълбите към сутерена.

Този път трябваше да чака повече от десет минути. Когато се върна с близначките, той беше доста задъхан. Те изглеждаха много сериозни.

— Не ги оставяйте да правят бели. И гледай да н'си събличат дрехите. Не могат да търпят дрехи по себе си, кат' маймуните в джунглата. Фащайте се за ръка и тръгвайте, деца, и да не изчезнете още по пътя.

Близначките се приближиха предпазливо, като наблюдаваха лицето ѝ. Тя ги хвана за ръце и ги поведе към асансьора. Портiererът сияеше след тях.

Този следобед предопредели целия живот на Джейни. Те мислеха еднакво; като че ли бяха част от едно цяло, общуваха по начин, недостъпен за обикновените сетива. За възрастта си Джейни имаше изключително богат речник, но почти не говореше. Близначките още

не можеха да говорят. Те се разбираха помежду си с писукане и скимтене, но Джейни откри, че си разменят мисли и по друг начин. Отначало това беше нещо едва доловимо, после стана по-осезаемо, докато накрая се разкри пред нея с цялата си сила. Майка ѝ я мразеше и се страхуваше от нея; баща ѝ остана за нея чужд човек, който рядко биваше у дома и тогава или се караше с майка ѝ, или мълчеше сърдито, затворен в себе си. Те ѝ говореха, но никога не разговаряха с нея.

С близначките Джейни разговаряше по особен начин — без думи, без никакъв друг звук освен смях — и все пак се разбираха идеално, до най-малката подробност, и всичко беше чудесно. Без да си кажат нито дума, изведнъж и трите клякаха на пода и несръчно прелистваха красивите книжки на Джейни; после зарязваха книжките и започваха с куклите. Джейни им показа как може да вземе шоколадови бонбони от кутията в съседната стая, без да отива там, и как може да хвърли възглавницата чак до тавана, без да я докосва. Всичко това им хареса, но по-силно впечатление им направи кутията ѝ с бои и стативът...

Беше неповторимо преживяване, което ги свърза завинаги.

Следобедът отлетя неусетно, плъзна се безшумно и леко, като чайка в небето. Когато вратата на коридора се отвори с трясък и се чу неприятният дрезгав глас на майка ѝ, близначките бяха още там.

— Е, хайде, хайде, влез да пийнем нещо, няма да висим цяла нощ навън я! — Тя свали шапката си с непохватно движение и разрошената ѝ коса падна над очите. Мъжът грубо я сграбчи, дръпна я към себе си и ухапа лицето ѝ. Тя извика от болка:

— Ти си луд, луд човек.

В този момент тя видя как трите надничат от стаята.

— Боже господи! — каза тя. — Тя е напълнила апартамента с негърчета.

— Те си отиват — решително каза Джейни. — Веднага ще ги изпратя.

— За бога, Пийт — каза майка ѝ на мъжа, — честна дума, това се случва за първи път. Повярвай ми, Пийт. Кой знае какво си си помислил за тази къща! Хайде, махай ги по-бързо — изкрещя тя на Джейни. — Честна дума, Пийт, никога досега...

Джейни излезе навън и ги заведе до асансьора. Бони и Бийни я гледаха с широко отворени кръгли очи. От смущение краката ѝ се бяха

вдървили, а устата ѝ беше пресъхнала. Вкара близначките в асансьора и натисна най-долния бутон. Не каза довиждане, въпреки че в съзнанието ѝ нямаше друга мисъл.

Бавно се върна до апартамента, влезе и затвори вратата. Майка ѝ стана от скута на мъжа и тръгна към нея; токчетата ѝ тракаха по пода. Зъбите ѝ блестяха, брадата ѝ беше мокра. Тя вдигна нокти — не ръка, не юмрук, а червени, заострени хищни нокти.

Нещо стана в Джейни — нещо като скърцане на зъби, но много по-дълбоко в нея. Тя сложи ръцете си зад гърба, вдигна глава, за да погледне майка си в очите, и се приготви да мине край нея, без да спре.

Гласът на Уайма секна, като че ли някой го грабна. Тя се надвеси заплашително над петгодишното момиченце, разперила дългите си извити нокти, като кървава вълна, готова всеки миг да се стовари върху детето.

Джейни я отмина, влезе в стаята си и безшумно затвори вратата. Ръцете на Уайма се прибраха със странно движение — като че ли следваха траекторията, по която бяха протегнати напред. Тя с усилие възстанови неустойчивото равновесие на тялото си и най-последно възвърна гласа си. Зад нея зъбите на мъжа тракаха по стъклената чаша.

Уайма се обърна и тръгна към него, подпирайки се на мебелите в стаята като на патерици.

— О, господи — измърмори тя, — тръпки ме побиват от нея.

— Странни неща стават тук — каза мъжът.

Джейни лежеше в леглото си, изпъната и вдървена, с чувството, че е гладка и цяла като обла клечка за зъби. Нищо не можеше да проникне в нея, нищо не можеше да излезе навън. Беше защитена с някаква обвивка и докато я имаше, нищо лошо не можеше да ѝ се случи.

Но ако се случи — шепнеша някакъв глас, — ще се случеш.

„Но ако не се случя, нищо няма да ми се случи“ — отговаряше тя.

Но ако все пак нещо...

Смрачи се. Мракът стана черен, часовете се нижеха мъчително бавно.

Изведнъж вратата на стаята ѝ се отвори с трясък, блесна ярка ослепителна светлина.

— Той си замина, момиченце, и сега ще си разчистим сметките с теб. Ставай! — С рязко движение, което развя хавлията ѝ, Уайма се обърна и излезе. Джейни отметна завивките и стъпи на пода. Без да си дава сметка защо, тя започна да се облича. Извади новата си карирана рокля и обувките с токички, плетените гащички и детската престилка с дантелените зайчета. На късите ѝ чорапи и на жилетката ѝ също имаше зайчета; даже и копчетата ѝ имаха формата на малки пухкави заешки опашчици.

Уайма седеше на кушетката и блъскаше с юмруци.

— Ти провали празн... — тя отпи от стъклената чаша с четвъртито столче — ... ненството ми и трябва да знаеш какво празнувам. На теб не ти е известно, но аз си имах големи неприятности и умът ми не стигаше как ще се оправя, но сега всичко се уреди. Сега ще ти кажа всичко направо, мис Големите уши, мис Голямата уста. Многознайница такава! Защото с баща ти щях да се справя лесно, от всяко положение, но какво щях да правя с теб, как щях да ти затворя бърбривата уста? Това ми беше голямата грижа — как да ти затворя голямата уста, когато той се върне. Но сега всичко е наред — той няма да се върне. Фрицовете са се погрижили за това. — Тя размаха някакъв жълт лист. — Умните момиченца знаят какво е телеграма, а в тази телеграма пише: „С прискърбие Ви съобщаваме, че Вашият съпруг...“ Застреляли са баща ти, това ми съобщават с прискърбие. А сега да се разберем как ще я караме ние двете с теб. Аз ще си правя каквото си искам, а ти можеш да си навираш носа където си щеш. Честно, нали?

Тя се обърна, очаквайки отговор, но отговор не последва. Джейни я нямаше.

Уайма знаеше, че няма смисъл да я търси, но нещо ѝ подсказа да изтича в коридора и да погледне на най-горния рафт на шкафа. Там нямаше нищо друго освен играчки за елха, които не бяха пипвани от три години. Тя стоеше в средата на всекидневната и не знаеше накъде да върви. Само прошепна: „Джейни?“ Отметна с ръце косата, паднала над очите ѝ. Въртеше се безпомощно на едно място и се питаше: „Какво става с мен?“

Прод обичаше да казва: „На фермата това ѝ е хубавото, че когато има добър пазар — има пари, а ако пазарът е лош — поне има

достатъчно храна.“ Всъщност това едва ли беше точно така, защото връзките му с пазара бяха много слаби. Градът беше далеч, ами ако се случеше да липсва някой зъб от грапата? „Е, нали останалите са здрави!“ А ако се счупят два или осем, или дванадесет? „Тогава ще трябва да приспособим нещо. Дотук едва ли някога ще направят шосе. Фермата никога няма да се разрасне чак толкова.“ Дори и войната ги отмина — Прод беше надхвърлил възрастта, а Сам — един ден шерифът се отби, видя малоумния да работи на фермата на Прод и това му беше достатъчно.

Малката къщичка я имаше още от младите години на Прод, а когато се ожени, направиха пристройка — неголяма, само една стаичка. Ако имаше кой да използва стаичката, земята нямаше да е достатъчно. Сега Сам спеше в нея, но не това бе предназначението ѝ, когато я построиха.

Сам пръв усети промяната, дори преди самата мисис Прод. Усети промяна в мълчанието ѝ. Сега в него имаше някаква гордост, сякаш пази съкровище; Сам долавяше как тази гордост се променя — това беше гордостта на човек, изоставил скъпоценен камък заради крехка зелена издънка. Той нищо не каза, не си направи никакви изводи. Просто знаеше. Продължи да работи както преди. Работеше добре и Прод смяташе, че преди да се случи нещастиято, сигурно се е занимавал със земеделие. Прод не знаеше, че неговият начин на обработване на земята е достъпен за Сам както водата от помпата. Така беше с всичко, с което Сам пожелаваше да се залови.

И така в деня, когато Прод дойде на южната ливада, където Сам неуморно пристъпваше и въртеше съскащата коса, сякаш тя беше част от него, Сам вече знаеше какво ще му каже той. За миг улови погледа на Прод с тези свои тревожещи очи и разбра, че на Прод никак няма да му е лесно да го каже.

За него вече не представляваше трудност да разбира, но да се изразява деликатно му беше много трудно. Той спря да коси, отиде до края на близката гора и заби върха на косата в един гнил пън. Така печелеше време да упражни езика си, все още дебел и неподатлив след осемте години, прекарани тук.

Прод бавно го последва. Той също повтаряше думите си наум.

Изведнъж Сам намери нужните думи:

— Мислех си... — започна.

Прод го изчака, доволен, че това му дава време.

— Трябва да си вървя — додаде Сам, но това не беше достатъчно. — Да ида някъде другаде — поясни той, като наблюдаваше изражението на Прод. Така вече беше по-добре.

— Защо, Сам?

Сам го погледна: Щото вий искате да си ида.

— Не ти ли харесва тук? — попита Прод, въпреки че никак не му се искаше да казва това.

— Напротив.

Сам долови мисълта на Прод: Нима той знае? — и изпрати отговор: Разбира се, че знам! — но отговорът не стигна до Прод.

— Просто много се застоях тук — каза бавно Сам.

— Щом е тъй... — Прод ритна един камък. Обърна се и погледна към къщата — така нямаше да е с лице към Сам и щеше да му е по-лесно.

— Като дойдохме тук, построихме стаята на Джак, твоята стая, в която ти спиш. Казваме ѝ стаята на Джак. Знаеш ли защо, знаеш ли кой е Джак?

Знам — помисли си Сам, но не отговори.

— Тъй като... тъй като ти и бездруго искаш да си вървиш, това вече няма значение за теб. Джак е синът ни. — Той стисна ръцете си. — Сигурно ти се вижда смешно. Джак беше малкото момченце, което толкова чакахме; тази стаичка построихме с парите, дето ги бяхме отделили за семе. Но Джак, той...

Прод погледна къщата, долепената до нея ниска стаичка, огледа осеяната с остри като зъби скали окрайнина на гората и довърши:

— ... тъй и не се роди.

— Аха — каза Сам. Беше научил това възклицание от Прод. Оказа се полезно.

— Но сега той идва — добави бързо Прод с пламнало лице. — Малко сме старички за тез неща, но се срещат къде по-стари бащи и майки от нас. — Той отново огледа плевнята, къщата. — Всъщност има някакъв смисъл, знаеш ли, Сам. Ако беше дошъл, когато го чакахме, фермата щеше да е твърде малка, за да работим двамата, къде щях да ида аз, като порасте? А сега, когато той порасте, нас вече няма да ни има, а той ще си вземе добра жена и двамата ще почнат както

ний навремето. Все пак има някакъв смисъл, а? — Гласът му звучеше умолително. Сам дори не се опита да разбере защо.

— Чувай, Сам, не искам да мислиш, че те гоним.

— Нали казах, че заминавам... — той продължи да търси нещо по-добро — преди ти да ми кажеш. — Това — помисли си — беше вече много точно.

— Виж, Сам, трябва да ти кажа нещо — каза Прод. — Чувал съм да казват, че хора, които искат да имат деца, но си нямат, вземат чуждо дете. Понякога с едно дете вкъщи нещата се оправят и скоро им се ражда и тяхно собствено.

— Аха — кимна Сам.

— Искам да кажа, ний те вземем, нали, и сега виж как стана.

Сам не знаеше какво да каже. „Аха“ сякаш не беше на място.

— Искам да кажа, че ний сме ти благодарни и не искаме да мислиш, че те гоним.

— Нали вече казах.

— Е, добре тогаз — усмихна се Прод. По лицето му имаше много бръчки, защото често се усмихваше.

— Хубаво — закима Сам енергично. — Това за Джак. Хубаво.

После вдигна косата. Когато Прод стигна до прозореца на стаята му, Сам погледна след него и си помисли: Върви по-бавно отпреди.

Следващата мисъл на Сам беше „Е, свърши се“. И веднага се попита: „Кое свърши.“

Огледа се и си отговори: „Косенето.“ Едва сега разбра, че е работил повече от три часа, след като говори с Прод, но като че ли бе работил не той, а някой друг. — Самият той сякаш вече беше... заминал.

Взе разсеяно бруса и се зае да точи косата. Тя съскаше като кипяща тенджерата, когато движеше бруса бавно, и цвърчеше като умираща полска мишка, когато го движеше бързо.

Откъде ли му беше познато това чувство — че времето минава някак зад гърба му?

Бавно движеше бруса. Храна, топлина, работа. Торता за рождения ден. Чисто легло. Чувство за... „принадлежност“. Тази дума не фигурираше в речника му, но точно това си мислеше той.

Не, чувството за заличеното време не беше сред тези спомени. Започна да движи бруса по-бързо.

Предсмъртни викове в гората. Самотен звяр на лов и самотната му плячка. Соковете спират, мечката заспива, птиците отлитат на юг, но всички го правят едновременно не защото са част от едно цяло, а само защото всички са самотни и страдат от една и съща болка.

Ето къде времето минаваше, без да го забелязва — почти винаги, преди да дойде тук. Ето така беше живял.

Но защо си спомни това точно сега?

И той като Прод огледа земята, къщата с несиметричната пристройка, гората, която ограждаше фермата от всички страни. „Когато бях сам, помисли си той, времето минаваше покрай мен, както сега. Значи пак съм сам.“

И тогава разбра, че е бил сам през цялото време. Не, не за него се бе грижила мисис Прод. През цялото време тя се бе грижила за своя Джак.

Някога в гората, там, във водата, в страшна агония, той бе изпитал чувството, че е част от нещо, и това нещо беше откъснато от него, причинявайки му непоносима болка. И ако в продължение на осем години си бе мислил, че е намерил нещо, към което да принадлежи, значи, че се е лъгал през всичките тези осем години.

Не познаваше гнева — изпитал го бе само веднъж. Но сега го заля гневна вълна, после тази вълна се оттегли и го остави изнемощял. Яд го беше на самия себе си. Та нали знаеше! Нали си избра име с пълното съзнание, че в името кристализира всичко, което е бил и правил? Всичко, което е бил и правил, беше самотно. Защо се беше оставил да чувствава нещата по друг начин?

Сбъркано. Сбъркано — като катерица с пера, като вълк с дървени зъби; не несправедливо или нечестно — просто сбъркано, че под небето може да съществува... идеята, че такъв като него може да принадлежи на каквото и да било.

Чуваш ли, сине? Чуваш ли, човече?

Чуваш ли, Сам?

Вдигна три дълги, току-що окосени стръка тимотейка и ги сплете. После вдигна косата и заби дръжката ѝ дълбоко в меката земя, за да стои изправена. Завърза сплетената трева за едната от ръкохватките и мушна бруса в получената се примка. След това тръгна към гората.

Твърде късно беше вече дори и за нощните посетители на шубраците. Под дъба-джудже беше студено и тъмно като в гробница.

Тя седеше на голата земя. Постепенно се бе свлякла надолу и карираната ѝ поличка се беше вдигнала. Краката ѝ се вледениха от нощния въздух, но тя не оправяше полата си, защото това нямаше значение. Преди два часа тя галеше пухкавите копчета на жилетката и си мислеше какво ли е да си малко зайче. Ръката ѝ все още лежеше върху едно копче, но на нея вече ѝ беше все едно къде е ръката ѝ и дали копчето представлява заешка опашка или не.

За времето, прекарано тук, тя научи много. Научи, че ако дълго време задържи очите си отворени, без да мига, те започват да смъдят. Ако продължи да не мига, започват да болят все повече и повече. А ако издържи достатъчно дълго, те изведнъж спират да болят. Само че беше толкова тъмно, че не можеше да разбере дали все още вижда.

Научи, че ако дълго време седи съвсем неподвижно, започва да боли, но след известно време спира. Само че тогава не трябва да мърда, никак да не мърда, защото ако мръдне, започва да боли още по-силно отпреди.

Когато се върти, пумпалът стои изправен и обикаля в кръг. Позабави ли въртенето си, започва да се клатушка на място. А щом започне да се върти съвсем бавно, залита насам-натам като майор Гренфел след някой коктейл. После почти спира, ляга на земята и започва да се блъска и мята във всички посоки. И спира.

Докато си играеше щастливо с близначките, и Джени се въртеше така. Когато майка ѝ се върна, пумпалът застана на едно място и започна да се клатушка. Когато майка ѝ я накара да стане от леглото, той криволичеше, залитайки. Когато се скри тук, пумпалът в нея започна да се блъска и мята. После спря и не помръдна повече. Реши да опита колко дълго може да задържи дъха си. Без да поема дълбоко въздух, започна да вдишва все по-леко и по-леко, като все по-често пропускаше по едно вдишване и издишване. Постепенно паузите в дишането ѝ ставаха все по-дълги.

Полата ѝ леко помръдна от вятъра. Тя усети движението, но то ѝ се стори съвсем далечно, като че ли краката ѝ бяха покрити с тънка възглавница.

Загубил инерция, пумпалът все по-бавно и по-бавно се търкаляше в кръг, опрял ръб на пода, докато най-последно спря ...

бавно се затъркаля обратно и спря, после пак обратно, но наоколо беше толкова тъмно, че дори и да продължаваше да се търкаля, не би могло да се види, нито да се чуе — толкова гъст беше мракът.

Сега пък Джейни започна да се търкаля. Търколи се по корем, после по гръб и силна болка прониза ноздрите ѝ, изпълни стомаха ѝ, сякаш се беше наливала с газирана вода. Задъха се от болка, а това беше дишане и едва когато пое въздух, се опомни. Неволно се претърколи още веднъж и нещо премина по лицето ѝ, някакви малки животинчета. Протегна ръка да се предпази. Оказа се, че не са плод на въображението ѝ, а истински, съвсем истински. Те шепнеха и гукаха. Тя понечи да седне — животинчетата изтичаха зад нея и ѝ помогнаха. Главата ѝ клюмна и тя усети топлината на собствения си дъх. Едното от животинчетата я погали по бузата, тя протегна ръка и го хвана. „Хо-хо“ — каза то. Нещо меко, мъничко, но силно се сгуши и се притисна плътно до нея от другата ѝ страна. Докосна го — гладко и живо. Чу го да казва: „Хи-хи“.

Тя прегърна с едната ръка Бони, с другата Бийни и заплака.

Сам се върна да вземе на заем една брадва. Не можеше съвсем с голи ръце.

Още щом излезе от гората, забеляза огромната промяна във фермата. Преди всичко беше сиво, а сега — огряно от слънцето. Цветовете изглеждаха неизмеримо по-ярки; мирисът от плевнята, мирисът на дим от печката, мирисът на растеж — всички те бяха по-силни и по-чисти. Царевичните стъбла бяха така устремени към небето, сякаш заплашваха да изтръгнат корените си.

Добрата, стара универсална машина ръмжеше и ревеше някъде по склона. Следвайки синора, Сам тръгна надолу и скоро я видя сред нивата, оставена на угар. Явно Прод бе решил да я изоре. За машината беше прикачен широк плуг, но на него бе оставен само един лемеж. Задното дясно колело, минало твърде близо до браздата, беше пропаднало в нея, така че задната полуос опираше на земята и колелото боксуваше. Прод набиваше под него камъни с дръжката на търнокопа. Като видя Сам, той захвърли търнокопа и се затича към него с грейнало лице. Хвана го за ръцете и започна да чете по лицето му като по книга — бавно, ред по ред, мърдайки устни.

— Човече, мислех си, че вече няма да те видя, като си замина тъй изведнъж.

— Да ти помогна — предложи Сам, имайки предвид машината. Прод не го разбра.

— Бил си толкоз път да видиш дали имам нужда от помощ! — възкликна той щастливо. — Справям се чудесно, Сам, повярвай ми. Не че не ценя помощта ти. Но напоследък просто ми спори. Искам да кажа, работата.

Сам взе търнокопа и с дръжката му започна да набива камъните под колелото.

— Пали! — каза той.

— Майка много ще се зарадва, като те види — каза Прод. — Както някога.

Той се качи и запали. Сам опря кръста си на задната част на машината, подхвана я здраво с две ръце и щом съединителят зацепи, вдигна с всичка сила. Задницата се повдигна, доколкото позволяваха ресорите, даже по-високо. Сам натисна назад. Колелото намери опора и машината, подскачайки, излезе на твърда земя.

Прод скочи и се върна да огледа дупката — действие, безполезно като непреодолимото желание на човек да сглоби парчетата на счупен порцеланов съд.

— Някога бях готов да се обзаложа, че преди си бил земеделец — ухили се Прод. — А сега знам — бил си хидравличен крик.

Сам не се усмихна. Той никога не се усмихваше. Прод отиде до плуга и Сам му помогна да го прикачи към машината.

— Конят умря — обясни Прод. — Машината върши работа, само да имаше някакъв начин да не затъва толкоз често. Половината ми време отива да се мъча да я измъквам. Ще си купя друг кон, но засега изчаквам с всичко — докато дойде Джак. Сигурно си мислиш, че загубата на коня ме е разстроила. Сега вече нищо не е в състояние да ме разстрои — каза той, като погледна към къщата и се усмихна. После попита: — Закусвал ли си?

— Да.

— Е нищо, пак ще закусиш. Знаеш каква е майка. Няма да ни прости, ако не те заведе да те нахрани.

Те отидоха до къщата и като видя Сам, мисис Прод го прегърна и силно го притисна до себе си. Нещо смущаващо се надигна у него.

Беше дошъл за брадва. Всичко друго смяташе за уредено.

— Сядай тук, сега ще ти донеса закуска.

— Казах ли ти аз? — каза Прод, като я гледаше усмихнато. Сам също я гледаше. Беше натежала и изглеждаше щастлива като котка на припек.

— Какво правиш сега, Сам?

Сам го погледна в очите, търсейки някакъв отговор.

— Работа — каза той и махна неопределено — там горе.

— В гората?

— Да.

— И какво правиш?

Сам измънка. Прод попита:

— Като наемен работник ли? Не? Ами тогава какво? С лов ли се занимаваш?

— С лов — каза Сам, смятайки, че това е достатъчно. Започна да яде. От мястото си виждаше стаята на Джак. Старото легло го нямаше. Имаше друго легло — малко по-дълго от ръката му — покрито с бледосин памучен плат, украсено с волани от тензук.

След като закуси, постояха още малко на масата. Мълчаха. Сам погледна Прод в очите и прочете: Добро момче, но не го бива да се установи на едно място, нито да ходи на гости. Не можа да разбере какво значи „на гости“. Беше някаква мъглява представа за оживени разговори и смях. Разбра, че това е едно от нещата, които усещаше, че му липсват — не бяха недостатъци, а просто неща, които не можеше и никога нямаше да може да прави. Затова помоли Прод да му даде брадвата и излезе.

— Не ни се сърди, нали? — попита мисис Прод, гледайки с вълнение подир Сам.

— Да се сърди ли? — каза Прод. — Тогава нямаше да дойде. И аз се опасявах, че ни се сърди, но вече съм спокоен. И да не вдигаш нищо тежко, чуваш ли? — добави той от вратата.

Джейни четеше колкото може по-бавно и по-внимателно. Не беше нужно да чете на глас, а само много внимателно, за да могат близначките да разбират. Беше стигнала до момента, когато жената връзва мъжа за колоната, пуска другия мъж, „моя съперник, ухиления й любовник“, от вградения шкаф, където е бил скрит, и му дава

камшик. На това място Джейни вдигна глава и видя, че Бони и Бийни си играят в студената камина, гонейки въображаема мишка, скрита в пепелта.

— Ама вие не слушате — каза тя.

Искаме онази с картинките — беше мълчаливият им отговор.

— Но тя е много скучна — каза Джейни с досада. Все пак затвори „Венера в кожи“ от фон Захер-Мазох и я остави на масата. — В тази поне има някакви случки — възрази тя, докато отиваше до лавиците с книги. Намери книгата, която търсеше, между „Моят пистолет е бърз“ и „Илюстрованият Айвън Блох“ и я довлече обратно до креслото. Бони изчезна от камината и се появи от едната страна на креслото. Бийни, която явно следеше какво става в стаята, се появи от другата. Тя харесваше тази книга дори повече от Бони.

Джейни отвори книгата наслуки. Близначките се надвесиха с широко отворени очи, затаили дъх.

„Чети.“

— Добре де — каза Джейни. — Д34556. С връзване отзад. Двоен ластик. Дължина 90 инча. Жълто, бургундско черно, ловджийско зелено и бяло. 24 долара и 68 цента. Д34557. Стил рустик. Каре Стюарт или Аргил, вж. илюстр. Един чифт 4 долара и 92 цента. Д34...

И те отново бяха щастливи.

Въобщо щастливо си живееха в тази къща, а и преди да дойдат тук, имаха забавни приключения. Научиха се да отварят ремаркета на камиони, да лежат неподвижно, скрити в сеното; Джейни можеше да сваля отдалеч щипки от въжетата за простирание, а близначките можеха да се озовават нощем в някое помещение като например магазин и да отключват вратата отвътре, ако ключалката трябваше да се превърти, тъй като Джейни можеше да отваря само куки и резета. Но най-полезното нещо беше, че близначките се научиха да отвличат вниманието на преследвачите на Джейни — ту ги замерваха с камъни от някой прозорец на втория етаж, ту се появяваха в краката им и ги спъваха, ту неочаквано кацваха на раменете им и подмокряха яките им. Благодарение на всичко това беше невъзможно да хванат Джейни и тя лесно успяваше да избяга. Хо-хо!

Но най-хубаво беше в тази къща. На десетки мили нямаше жива душа и никой не идваше тук. Беше голяма къща, построена на един хълм и сред такава гъста гора, че трудно се забелязваше. Откъм пътя

беше оградена с висока стена, а откъм гората — с висока желязна ограда, през която течеше поточе. Откри я Бони. Един ден, уморени, те заспаха край пътя. Бони се събуди и тръгна да огледа наоколо; така тя намери оградата, тръгна покрай нея и видя къщата. Но се оказа, че Джейни не може да мине през оградата. Разрешението намери Бийни — без да иска, тя падна в потока и водата я отнесе от другата страна.

В най-голямата стая имаше безброй много книги и много стари чаршафи, в които можеха да се увиват, когато е студено. Долу, в тъмните помещения на избата, намериха пет-шест каси със зеленчукови консерви и няколко бутилки вино, които после изпотрошиха навсякъде из къщата, защото виното миришеше чудесно, въпреки че не беше хубаво на вкус. Зад къщата имаше вир и да се къпят в него беше много по-приятно, отколкото в банята, защото банята нямаше прозорци. Имаше чудесни места за игра на жмичка. Дори откриха една малка стаичка с вериги на стената и решетки.

С брадвата ставаше много по-бързо.

Никога нямаше да попадне на това място, ако не се беше ударил. През всичките години, докато бродеше из гората напосоки, никога не бе попадал в такъв капан. Стъпи на една оголена скала, направи крачка напред и се озова в яма, дълбока двадесет фута. Гнила шума покриваше земята, а наоколо — гъст къпинак. Удари си окото, левият лакът го болеше непоносимо.

С мъка успя да се измъкне навън и огледа мястото. Вероятно някога тук бе имало вир, но долната част на склона е била неустойчива и податлива на ерозията. Вирът беше изчезнал, а на негово място в склона се бе образувала падина, гъсто обрасла от двете страни и отпред, така че беше напълно скрита. Скалата, от която той падна, стърчеше от склона, надвесена над падината.

Някога на Сам му беше напълно безразлично дали наоколо има хора. Сега искаше само едно — да бъде това, което знаеше, че е — да бъде сам. Но осемте години, прекарани във фермата, бяха променили начина му на живот. Вече имаше нужда от покрив над главата си. И колкото повече гледаше това закътано място с надвесената скала, която служеше за стена и таван, и двете странични стени от пръст, толкова повече го харесваше за подслон.

Първите му подобрения бяха примитивни. Разчисти място, колкото да ляга удобно, и отскубна няколко храста, за да не го дерат, когато влиза и излиза. След това завали и той направи вади, за да се изтича водата. После натрупа отгоре шума за покрив.

Постепенно тази работа го увлече. Изкорени още храсти, изравни пода. Махна всички откъртени парчета по задната стена и откри в скалата готови полици и нишички, в които можеше да си слага разни неща. Започна да се промъква нощем във фермите, разположени в подножието на планината, като вземаше по нещичко и никога не ходеше повторно на същото място, освен в краен случай. Вземаше картофи и моркови, някой клин от десет цента, тел. Отмъкна един счупен чук и едно котле. Веднъж намери половин пушено прасе, паднало от някой камион, който превозва месо. Занесе го в убежището си, но откри, че в негово отсъствие един рис си хапва от месото. Реши да направи стени — затова и отиде за брадва.

Отсече големи дървета, окастри ги и ги извлече нагоре по склона. Три от тях зарови в земята да очертават пода, а другите две опря плътно в скалата. Намери червена глина, която смеси с торф от блатото. Получи се нещо като хоросан, който не позволяваше на разни гадинки да влизат, а и не се измиваше от дъждовете. Така направи стени и врата. Реши, че няма нужда от прозорци — просто от двете страни на вратата остави неизмазани пролуки между пет-шест от трупите и издялка дълги клинообразни пръчки, с които при нужда ги затваряше. Първото му огнище беше индиански тип — в средата на ограденото място, с дупка в тавана над него, през която да излиза димът. Високо в пукнатините на скалата бе закрепил куки, за да закачва месото да се опушва, разбира се, когато имаше късмет да намери месо.

Търсеше из гората каменни плочи за огнището си, когато нещо невидимо започна да го тегли. Сви се като опарен, опря гръб в едно дърво и се огледа уплашено наоколо като подгонено животно.

Някога, много отдавна бе открил, че притежава ненужната за него способност да улавя мислите на малките деца. Но учейки се да говори, започна постепенно да я загубва.

И ето че сега долови как някой го вика по този начин, някой, който излъчваше като децата, но не беше дете. Въпреки че се долавяше съвсем слабо, това беше нещо до болка познато. Беше много мило и

зовеше за помощ, но същевременно събуждаше у него спомен за ужаса от парещи удари с камшик, ритници, които чупеха кости, неприлични викове, спомен за най-голямата загуба, която бе преживял.

Наоколо не се виждаше нищо особено. Бавно, той се откъсна от дървото и продължи работата си — мъчеше се да изрови от земята една голяма каменна плоча. Работи упорито в продължение на половин час, опитвайки се да не обръща внимание на този зов. Напразно.

Изправи се потресен и тръгна като насън по посока на зова. Колкото повече вървеше, толкова по-силно го притегляше зовът, толкова по-силно го омагьосваше. Вървя тъй около час — направо, без да обикаля преградите, а през или върху тях, ако можеше, и когато стигна оголената поляна, беше почти като сомнамбул. Ако осъзнаваше какво върши, в гърдите му би се разпалил такъв ад от противоречиви чувства, че не би могъл да продължи. Сляпо устремен напред той се блъсна в ръждясалата ограда и жестоко удари нараненото си око. Вкопчи се в нея, докато се избистри зрението му, огледа се, разбра къде се намира и започна да се тресе.

За момент взе ясно и твърдо решение — да се махне от това ужасно място и повече да не се мярка тук. Но веднага след този проблясък на здрав разум той чу потока и погледна към него.

Отиде до мястото, където потокът течеше през оградата, наведе се и опипа коловете под водата. Да, дупката си стоеше.

Надникна през оградата — зелениката бе избуяла още повече и нищо не се виждаше. Не се чуваше никакъв звук. Но зовът...

Както някога, той изразяваше глад, самотност, копнеж. Но за разлика отпреди този зов искаше нещо друго. Той казваше без думи, че малко се страхува, че носи някакво бреме, с което не може да се справи. Сякаш питаше: Кой ще се погрижи за мен сега?

Може би студената вода помогна. Изведнъж умът му се избистри, доколкото беше възможно. Той пое дълбоко дъх и се гмурна. Щом премина под оградата, спря се и вдигна глава. Ослуша се внимателно и легна по корем — само главата му остана над водата. Изключително предпазливо започна да се придвижва напред по лакти, инч по инч, докато главата му се озова под свода от зеленика, откъдето можеше да вижда.

На брега стоеше малко момиченце с окъсана карирана рокличка. Беше на около шест години. Лицето му, с остри черти, беше не по

детски напрегнато и загрижено. Оказа се, че предпазливостта на Сам е била излишна. Момиченцето гледаше право към него.

— Бони — извика строго то.

Нищо не последва.

Той стоеше неподвижен. Момиченцето продължаваше да го наблюдава и да се тревожи за нещо. Той разбра две неща: че именно тази тревога го бе призовала тук и че въпреки че беше нащрек, момиченцето не смяташе неговото появяване за толкова важно, че да се отклони заради него от тревожните си мисли.

За първи път в живота му го бодна онази пикантна смесица от яд и любопитство, наречена накърнено честолюбие. После изпита огромно облекчение — като човек, свалил от гърба си товар, тежък четиридесет фунта, след като го е носил четиридесет години. Той не бе подозирал... не бе подозирал колко тежък е бил този товар!

И усещането за онова, което е било, изчезна. Потънаха в миналото и камшикът, и виковете, и опиянението, и загубата — не че ги забрави, но болезнено оголените нервни окончания на спомена бяха прекъснати и вече никога нямаше да могат да стигнат до настоящето. Зовът не беше кървав водовъртеж от силни чувства, а безсмислено хленчене на някакво гладно хлапе.

Той се гмурна и се стрелна под оградата като голям, речен рак. Подпирайки се на дъното, излезе от потока и обърна гръб на зова, се върна към работата си.

Когато, понесъл на рамо каменна плоча, дълга осемнадесет инча, стигна до убежището си, потънал в пот, той беше вече твърде уморен, за да проявява предпазливост. Нагази в храсталаците и като стигна малкото разчистено място пред вратата, замря от изненада.

Пред вратата бе клекнало малко голичко момиченце на около четири години.

То погледна нагоре към него и очите му светнаха — сякаш цялото му черно лице засия. „Хи-хи“ — каза то щастливо.

Той наклони рамо и остави камъка да падне. Застана надвесен над момиченцето — огромна заплашителна сянка високо в небето, готова всеки миг да загърми и затрепти.

То не прояви никакъв страх. Отмести поглед от него и най-делово загриза един морков, завъртайки го, преди да ухапе — като

катеричка.

Нещо шавна горе. Той вдигна очи. През един от отворите в стената от трупи се подаваше морков. Тупна на земята. Последва и втори.

— Хо-хо — обади се някой. Той погледна надолу и видя две момиченца.

При тези обстоятелства единственото ценно предимство на Сам беше, че не взе да се пита дали е нормален и да разсъждава надълго и широко. Надвеси се и взе едното дете. Но когато се изправи, то не беше вече в ръцете му. Там се оказа другото. То се усмихна очарователно и загриза нов морков.

— Какво правиш тука? — попита Сам. Гласът му беше дрезгав, интонацията — неуверена, като на глухоням. Детето се стресна. Спря да гризе и го зяпна учудено. Устата му беше пълна с парченца морков и момиченцето приличаше на тумбеста печка с отворена вратичка.

Той застана на колене. Момиченцето беше вперило очи в неговите — тези очи, които някога бяха накарали един човек да се самоубие и много пъти бяха налагали волята си на хора, отказали да го нахранят. Без да си дава сметка защо, той беше много внимателен. Не беше ядосан, не се страхуваше, просто искаше момиченцето да застане неподвижно.

Когато реши, че го е приковал с погледа си, той протегна ръце към него. То издиша шумно, при което малките мокри парченца суров морков изхвърчаха в очите и ноздрите на Сам, и изчезна.

Това го озадачи — факт сам по себе си странен, защото рядко се случваше нещо да привлече интереса му дотолкова, че да го накара да се учуди. Още по-странно беше, че освен удивление изпитваше и някакво уважение.

Той се изправи, облегна се на стената от трупи и се огледа. Момиченцата стояха едно до друго, хванати за ръце, вдигнали към него учудените си личици в очакване да видят какво ще направи по-нататък.

Някога, преди години, той бе гонил един елен. Някога бе протягал ръка от земята да хване птичка, кацнала на върха на едно дърво. Някога се бе хвърлил в един поток подир една пъстърва.

Някога.

Сам просто не бе устроен така, че да се опитва да преследва нещо, за което от опит знаеше, че не може да хване.

Наведе се, вдигна каменната плоча, отмести дървото, с което залостваше вратата отвън, бутна я с рамо и влезе в къщата.

Намести плочата до огъня и избута тлеещите въглени в единия ѝ край. Сложи още дърва и духна няколко пъти, докато се разгорят, нагласи една счупена кука и закачи на нея котлето. В рамката на вратата се очертаваха силуетите на две главички, с открояващо се бяло на очите, които го наблюдаваха през цялото време. Той не им обръщаше внимание.

Одраният заек беше закачен високо на една кука в дупката, през която влизаше димът. Той го свали, откъсна бутчетата, счупи гръбнака и пусна всичко в котлето. От една ниша взе картофи и няколко бучки каменна сол. Разполови картофите на острието на брадвата и заедно със солта ги пусна в котлето. Посегна за морковите. Някой бе ял от морковите му.

Обърна се и погледна намръщено към вратата. Двете главички моментално се скриха. Отвън долетя сопранов кикот.

Сам остави котлето да ври около час. През това време наточи брадвата и си направи метла от клони, като на мисис Прод. Постепенно, инч по инч, гостенките му се вмъкваха в стаята. Очите им бяха вперени в димящото котле. Лигите им потекоха.

Той си вършеше работата, без да ги поглежда. Щом се приближеше до тях, отстъпваха; като се отдалечеше към другия край, те отново влизаха, всеки път мъничко по-навътре. Постепенно отстъпленията им намаляваха, а настъпленията ставаха по-големи, докато най-после Сам успя да затръшне вратата зад тях.

Сред внезапно настъпилия мрак се чуваше съвсем ясно къкренето на котлето и тихичкото съскане на пламъците. Никакъв друг звук. Опрял гръб на вратата, Сам стисна силно очи, за да свикне по-бързо с мрака. Когато ги отвори, избледняващата дневна светлина, която проникваше през процепите, и отблясъците на огъня бяха достатъчни, за да види всичко в стаята.

Момиченцата ги нямаше. Той залости вратата отвътре и бавно обиколи стаята. Нищо.

Внимателно откряна вратата, после рязко я отвори. И навън ги нямаше.

Сви рамене. Издаде напред долната си устна и си помисли, че би било добре да има повече моркови. После свали котлето от огъня,

остави го настрана да изстине малко и се зае да довърши точенето на брадвата.

Най-после седна да яде. Тъкмо облизваше пръстите си за десерт, когато на вратата силно се почука. Това беше толкова неочаквано, че Сам подскочи цели осемнадесет инча.

На прага застана момиченцето с карираната рокличка. Косата му беше сресана, лицето измито. С изискан маниер, то носеше нещо, което приличаше на дамска чанта, но при по-внимателен оглед се виждаше, че е кутия за цигари от тиково дърво, към която с огромни гвоздеи беше заковано парче лента.

— Добър вечер — каза кратко момиченцето. — Минавах оттук и реших да се отбия. А вие у дома ли сте си?

Такова поведение — подражаване на бедна старица, която по този начин проси да бъде нахранена — беше напълно неразбираемо за Сам. Той продължи да облизва пръстите си, без да сваля очи от лицето на детето. Изведнъж зад момиченцето, надничайки от рамката на вратата, се появиха главичките на двете му предишни гостенки.

Момиченцето усети миризмата на храна и насочи поглед към котлето. Гледаше го гальовно, с копнеж. Неочаквано се прозя.

— Извинете — каза то с престорена скромност. После отвори капака на кутията за цигари, надникна вътре, извади някакъв бял предмет, сгъна го бързо, но не достатъчно бързо, за да скрие факта, че това е мъжки чорап, и внимателно изтри устните си с него.

Сам стана, сложи едно дърво в огъня и пак седна. Момиченцето пристъпи крачка напред. Другите две също се вмъкнаха боязливо и застанаха от двете страни на вратата като оловни войничета. По лицата им бе изписано безпокойство. Този път бяха облечени. Едното беше обуто в ленени дамски кюлоти, каквито се носеха по времето, когато колите се палеха с манивела. Те стигаха до под мишниците му и се държаха на две къси парчета от същата мъхеста лента, препъхнати през две дупки в колана и служещи за презрамки. Другото носеше дебел памучен комбинезон или поне горната трета от него, която, непоръбена и разнищена, висеше до глезените му.

С маниера на дама, която пресича гостната, за да си вземе бонбони, бялото момиченце се приближи до котлето, хвърли една полуусмивка на Сам, сведе поглед, посегна с два пръста и измърмори:

— Може ли?

Сам протегна дългия си крак, закачи котлето, придърпа го към себе си и здраво го стисна. После го остави на пода, но така, че да не могат да му го вземат, и погледна момиченцето с глупаво изражение.

— Ти си бил страшна скръндза, кучи син такъв! — цитира детето.

Тези думи също бяха напълно неразбираеми за Сам. Преди да се научи да обръща внимание на думите на хората, такива забележки не значеха нищо за него. Откак започна да ги разбира, не му се беше случвало да слуша подобни неща. Той вторачи безизразен поглед в момиченцето и за всеки случай придърпа котлето още по-близо до себе си.

Момиченцето присви очи и се изчерви. Изведнъж започна да плаче.

— Моля ти се — каза то. — Гладна съм. Гладни сме. Консервите се свършиха, всичките. — Гласът му секна, но то продължаваше да шепне: — Моля ти се, моля ти се!

Сам стоеше като вкаменен и го наблюдаваше. Най-после то плахо пристъпи към него. Той взе котлето в скута си и го стисна предизвикателно.

— Добре де, не съм умряла за скапаната ти ... — каза момиченцето презрително, но гласът му отново секна. То се обърна и тръгна към вратата. Близначките наблюдаваха лицето му. Те излъчваха мълчаливо разочарование; красноречивите им погледи обвиняваха момиченцето много по-остро, отколкото самия него. Момиченцето се грижеше за прехраната им, но сега не успя да ги нахрани и те бяха безмилостни.

Той седеше с топлото котле в скута си и гледаше през отворената врата в сгъстяващия се мрак. Неочаквано пред него изплува един образ — на мисис Прод. В ръцете ѝ вдигаше пара голяма чиния с осолено свинско и две чудесни яйца на очи, чийто оранжев поглед сякаш казваше: „Хайде, веднага сядай да закусиш.“ Някакво непознато чувство, което той не беше в състояние да определи, се надигна у него и го стисна за гърлото.

Той изсумтя, бръкна в котлето, взе в шепата си половин картоф и отвори уста да го лапне. Но ръката му не помръдна. Бавно наведе глава и заразглежда картофа, сякаш никога не бе виждал такова нещо и не знаеше за какво служи.

Отново изсумтя, хвърли картофа обратно в котлето, пусна котлето на пода и скочи на крака. Подпря се с две ръце на рамката на вратата и извика с всичка сила с дрезгавия си, безизразен глас:

— Почакай!

Царевницата отдавна трябваше да е прибрана. Повечето все още си стоеше, тук-там по земята лежаха счупени стъбла и съхнеха, а около тях се суетяха множество мравки, разузнаваха и се втурваха да разнасят слухове. Машината беше затънала в угарта и изоставена там; прикачената зад нея редосеялка беше наклонена силно напред и част от есенната пшеница се беше изсипала. Коминът на къщата не димеше, а вратата на обора зееше килната на една страна и допълваше картината на мизерия и запустение.

Сам се приближи до къщата, изкачи се на верандата. Прод седеше на пейката-люлка, която вече не се люлееше, защото в една от веригите ѝ имаше счупени звена. Очите му не бяха затворени, по-скоро притворени.

— Здравей — каза Сам.

Прод се размърда и погледна Сам право в очите. Никакъв признак, че го е познал, После отмести погледа си от него, седна по-удобно, попипа безцелно гърдите си, намери едната от тирантите си, опъна я напред и я пусна. Някаква сянка на безпокойство премина по лицето му. Отново погледна към Сам, който чувствуваше как съзнанието на фермера се възвръща — като кафе, което постепенно се просмуква в бучка захар.

— А, Сам, момчето ми! — каза Прод. Думите бяха същите, но тонът — друг, беше някак пречупен, като счупената грапа. Прод стана, пристъпи усмихнато към Сам, вдигна ръка да го потупа по рамото, но очевидно забрави за това си намерение. Ръката му увисна за момент във въздуха, след което бавно се смъкна надолу.

— Време е да се прибира царевницата — каза Сам.

— Да, да, знам — каза Прод с въздишка. — Ще му дойде редът. Ще се оправя някак си. Тъй или инак, все ще свърша до първия сняг. Ни веднъж не съм пропуснал да издоя кравата — добави той с унила гордост.

Сам надникна в кухнята през остъклената врата и видя за първи път в тази къща засъхнали чинии и тлъсти мухи.

— Бебето дойде — сети се той.

— О, да. Хубаво малко момченце, точно както си го... — и като че ли отново забрави. Последните думи, произнесени бавно, увиснаха, както ръката му преди малко. — Майко — извика той неочаквано, — я пригответи на момчето нещо да хапне! — Обърна се смутено към Сам: — Тя е ей там — и посочи с ръка. — Ако извикаш по-силно, може и да чуе. Кой знае.

Сам погледна нататък, но не видя нищо. Улови втренчения поглед на Прод и само един миг му беше достатъчен, за да види в него нещо, което го разтърси, преди още да е разбрал какво точно е то. Бързо се обърна настрани.

— Донесох ти брадвата.

— Добре, добре. Можеше да я задържиш.

— Имам си. Да прибера ли царевицата?

Прод гледаше отнесено към нивата.

— Ни веднъж не съм пропуснал да издоя кравата — каза той.

Сам го остави и отиде в обора за сърп. Намери. Оказа се, че кравата е умряла. Отиде на нивата и се залови за работа. След време видя, че и Прод е започнал един ред и работи здравата.

Доста след пладне, когато им оставаше още съвсем малко, Прод изчезна в къщата. Появи се след двадесетина минути, носеше кана и чиния със сандвичи. Хлябът беше сух, сандвичите с говежда саздърма — от непокътнатите запаси за „черни дни“ на мисис Прод, спомни си Сам. В каната имаше топла лимонада и умрели мухи. Сам не попита нищо. Приседнаха на ръба на коритото, в което пояха коня, и ядоха.

Сам отиде до нивата, оставена на угар, и започна да копае около затъналата машина. В това време дойде Прод и я изкара. През останалата част от деня засяха, като Сам зареждаше редосеялката. Машината продължаваше да си прави сама капани и да пада в тях и се наложи да я измъкват четири пъти. Като свършиха със сеитбата, Сам махна на Прод да отидат в обора, където вързаха умрялата крава с едно въже за врата и я изтеглиха с машината до гората. Когато най-последно прибраха машината в обора за през нощта, Прод каза:

— Наистина този кон много ми липсва.

— Нали каза, че никак не ти липсва — нетактично си спомни Сам.

— Така ли? — каза Прод и като че ли започна да рови из паметта си. — Да — усмихна се той, като си припомни, — тогаз нищо не можеше да ме разтревожи, защото... ти знаеш защо. — Все още усмихнат, той се обърна към Сам и каза: — Ела да влезем вкъщи. — Усмивката не слизаше от лицето му.

Влязоха през кухнята. Тя беше още по-занемарена, отколкото изглеждаше отвън, дори часовникът беше спрял. Все със същата усмивка Прод отвори вратата на стаята на Джак и каза:

— Погледни, момче. Влизай направо и погледни.

Сам влезе и надникна в плетеното кошче. Тензухът беше накъсан, а синият памучен плат — влажен и вонящ. Очите на бебето бяха като тапицерски кабърчета, а кожата му — с цвят на горчица. Черепът му беше покрит с къса, синьо-черна, остра като конски косъм коса. Дишаше шумно.

Изражението на Сам не се промени. Той се обърна и отиде в кухнята, където застана загледан в една от димитните завеси, паднала на пода.

Все още усмихнат, Прод излезе от стаята на Джак и затвори вратата.

— Видя, че туй, слава богу, не е Джак — каза той отново с усмивка. — Майка трябва да е заминала да търси Джак. Да, да, точно тъй — заминала е да го търси. Тя не би се задоволила с нещо друго, сам знаеш. — Той пак се усмихна. — А за онова там докторът каза, че е монголоид. Нищо не може да се направи за него. Ще поотрасне и после трийсет години ще си стои все същото. Ако го заведеш при някой голям специалист в града, може да порасте и малко повече. — Говореше с усмивка. — Тъй каза докторът. Все пак не можеш го зарови в земята, нали?... За майка беше добре — тя толкоз обичаше цветя...

Сам не можеше да разбере толкова много думи, а и някои от тях излизаха твърде неясни от разтеглените в усмивка устни. Той насочи погледа си в очите на Прод. Разбра го точно какво иска — неща, които дори самият Прод не знаеше. И ги направи.

Когато свърши, двамата с Прод изчистиха кухнята. После изгориха кошчето заедно с пеленките, старателно ушити от стари чаршафи и прибрани в шкафа за бельо, както и овалното емайлирано корито, целулоидната дрънкалка и сините филцови обувчици с пухкави

топчета, заедно с прозрачната целофанена кутия. Прод му махна весело от верандата.

— Ще видиш, като се върне майка. Тъй ще те натъпче с царевични питки, че ще се пръснеш.

— И да поправиш вратата на обора — каза дрезгаво Сам. — Пак ще дойда.

Понесъл товара си, той бавно се заизкачва по хълма и изчезна в гората. Из главата му се въртяха мисли, които не можеха да намерят израз нито в думи, нито в образи. За семейство Прод, сега пък и за тези деца. Семейство Прод бяха едно, преди да го приемат да живее при тях, а когато го прибраха при себе си, станаха нещо съвсем друго — сега знаеше със сигурност. А и той самият — докато беше сам, беше едно, а като прибра тези деца, стана нещо по-различно. Днес не отиде у Прод по някаква работа. Но след като отиде, трябваше да му помогне. И друг път пак ще отиде.

Самотен и сам. Самотният Сам. Сега и Прод беше самотен, и Джейни беше самотна, и близначките бяха самотни — е, всяка от тях имаше другата, но те бяха като един човек, разделен на две, който също е самотен. И той, Сам, пак беше самотен, макар че децата живееха при него.

Преди може би Прод и жена му не са били самотни. Нямахме как да разбере. Но никъде по света не съществуваше нещо като него, сам, освен тук, вътре в него. Значи светът го отхвърляше. Дори и семейство Прод сториха същото, като му дойде времето. И Джейни беше отхвърлена, и близначките също, така каза Джейни.

Странно, но някак си ти става по-леко, след като разбереш, че си самотен, помисли си Сам.

Първите слънчеви отблясъци вече разсейваха нощния мрак, когато стигна вкъщи. Бутна вратата с коляно и влезе. Джейни рисуваше с плюнка и кал върху стара порцеланова чиния. Близначките седяха както обикновено в една от високите ниши в скалата и си шушукаха.

Джейни скочи.

— Какво е това? Какво си донесъл?

Сам внимателно го постави на пода. Близначките се появиха от двете му страни.

— Това е бебе! — каза Джейни и вдигна очи към Сам.

— Бебе ли е?

Сам кимна. Джейни отново се вгледа.

— Най-отвратителното бебе, което някога съм виждала.

— Няма значение — каза Сам. — Дай му нещо да яде.

— Какво?

— Не знам — каза Сам. — И ти си почти бебе. Трябва да знаеш.

— Откъде го взе?

— От една ферма.

— Отвлякъл си дете! Разбираш ли?

— Какво значи отвлякъл?

— Значи да откраднеш някого. Когато открият, че бебето го няма, ще пратят тук полицаи и той ще те застреля, ще те сложи на електрическия стол.

— Това ли било? — каза Сам с облекчение. — Няма кой да открие. Уредил съм всичко с единствения човек, който знае за бебето — баща му. Майката, тя е умряла, но той не знае. Мисли си, че е заминала някъде на изток, в родния си край. Още я чака. Както и да е, ти го нахрани.

Той свали якето си. Много топло държаха тук тези деца. Бебето лежеше неподвижно, с отворени мътни очи, които приличаха на копчета, и дишаше твърде шумно. Джейни стоеше до огъня и замислено съзерцаваше котлето. Най-после бръкна вътре с голяма лъжица и изцеди малко бульон в една консервена кутия.

— Мляко — каза тя, докато вършеше това. — Ще трябва да почнеш да отмъкваш по малко мляко. Бебетата ядат мляко повече и от котките.

— Добре — съгласи се Сам.

Близначките, облецили бялото на очите си, наблюдаваха как Джейни излива бульона върху безразличната уста на бебето.

— Все пак нещо влиза — обяви Джейни оптимистично.

— Да, в ушите му — каза Сам не от чувство за хумор, а защото точно това виждаше.

Джейни хвана бебето за ризката и го поизправи. При това положение бульонът започна да се излива не в ушите, а във врата му. В устата му едва ли влизаше нещо.

— А, май ще мога — неочаквано каза Джейни като че ли в отговор на някаква забележка. Близначките се изкикотиха и заподскачаха наоколо. Джейни отдръпна консервената кутия на няколко инча от лицето на бебето и се прицели с присвити очи. Бебето веднага се задави и повърна някаква течност, която без съмнение беше бульон. — И така не става, но все пак ще успея — не се отчайваше Джейни. Тя се мъчи в продължение на половин час, докато най-последно бебето заспа.

Един следобед Сам наблюдава известно време бебето и близначките и побутна Джейни с големия пръст на крака си.

— Какво става там?

Тя погледна.

— Говори им.

Сам се замисли.

— Някога и аз можех да правя това — да чувам бебетата.

— Бони казва, че всички бебета могат да го правят, а и ти си бил бебе, нали? Аз не помня някога да съм можела да чувам бебета — добави тя. — Освен близначките.

— Искам да кажа — помъчи се да обясни Сам, — че аз можех да чувам бебетата, след като вече бях порасъл.

— Тогава сигурно си бил идиот — категорично заяви Джейни. — Идиотите не разбират хората, но разбират бебетата. Мистър Уидкоум, при когото живееха близначките, някога имал приятелка, която била идиот. Бони ми каза.

— Значи туй бебе е нещо като идиот — предположи Сам.

— Ами да. Бийни казва, че то е особено, нещо като сметачна машина.

— А какво е сметачна машина?

Джейни обясни, имитирайки огромното търпение, което демонстрираше учителката ѝ от детската градина.

— Това е нещо, което ти дава верния отговор, като натиснеш разни копчета.

Сам поклати глава.

— Виж сега — опита Джейни отново, — ако имаш три цента и четири цента и пет цента и осем цента — колко цента стават всичко?

Сам безпомощно сви рамене.

— Виждаш ли? А ако имаш сметачна машина, натискаш копчето за две и копчето за три и по едно копче за всички останали, после дърпаш една ръчка и машината ти казва всичко колко имаш. Освен това тя никога не греши.

Сам бавно осмисли всичко това и кимна. После посочи към касетката от портокали, която служеше за кошче на Бебето, и към близначките, наведени над него като омагьосани.

— Но то няма никакви копчета за натискане.

— Аз употребих тази дума в преносен смисъл — рече важно Джейни. — Виж сега — казваш на Бебето нещо, после му казваш още нещо. То ще свърже тези две неща и ще ти каже резултата, точно както сметачната машина прави с едно и две и...

— Добре де, какво нещо?

— Каквото и да е. — Тя го погледна. — Ама ти знаеш ли, че си доста глупавичък, Сам. И най-простото нещо трябва да ти се обяснява по пет пъти. Слушай сега. Ако искаш да знаеш нещо, питай мен, аз ще питам Бебето, то ще намери отговора и ще го каже на близначките, те ще го кажат на мен, а аз ще го кажа на теб. Кажеш сега какво искаш да знаеш.

Сам гледаше замислено огъня.

— Не се сецам за такова нещо.

— Как да не се сецаш, като непрекъснато ме питаш разни глупости!

Без да се обижда, Сам седна и се замисли. Джейни се зае с коричката на една рана на коляното си, като внимателно я чоплеше с нокът от всички страни.

— Да речем, че имаш трактор — каза Сам след половин час — и той непрекъснато затъва в угарта. Как мога да направя тъй, че вече да не затъва? Може ли Бебето да ми каже такова нещо?

— Всичко може, нали ти казах — сопна се Джейни.

Обърна се и погледна към Бебето. То си лежеше както обикновено и тъпо гледаше към тавана. После тя погледна към близначките.

— Не знае какво е трактор. Като питаш нещо, трябва да му обясниш всичко, за да може то да сглоби отделните части.

— Че ти нали знаеш какво е трактор — каза Сам — и какво е угар, и какво е затъвам? Ти му обясни.

— Добре де — съгласи се Джейни и отново повтори всичко, като излъчваше към Бебето, а приемаше от близначките. После се изсмя.

— Казва да не караш из полето, щом искаш да не затъваш. И сам би могъл да се сетиш за това, тъпак такъв.

— Ами ако трябва да го използваш точно на полето. Тогава...?

— Да не мислиш, че цяла нощ ще му задавам глупави въпроси?

— Значи то не може да отговаря, както казваш.

— Може! — Тъй като поставяха думите ѝ под съмнение, Джейни се амбицира. Следващият отговор беше:

„Постави му големи и широки колела.“

— Ами ако нямаш пари за такива колела, нито време и инструменти да ги туриш?

Този път отговорът беше:

„Онази част от него, която е върху твърда земя, трябва да е много тежка, а частта, която е върху меката земя, трябва да е съвсем лека; помежду им може всякак.“

Джейни едва не обяви стачка, когато Сам поиска да узнае как може да стане това, а когато Сам отхвърли предложението да товари и разтоварва камъни, съвсем ѝ писна. Заяви, че това е глупаво, защото Бебето съпоставя всички факти, които му съобщават, с всички факти, известни му отпреди, и спонтанно дава верен отговор, който е сбор от гуми плюс тегло, плюс супа, плюс птичи гнезда и бебета, плюс угар, плюс диаметри на колела, плюс слама. Сам вироглаво продължаваше да се връща на основния въпрос и накрая стигнаха до задънена улица, тъй като се оказа, че има някакъв начин, но Сам и Джейни не познават нужните факти, за да им бъде обяснен. Джейни каза само, че става дума за нещо като радиолампи и още следващата нощ Сам се вмъкна в един сервиз за радиоприемници и открадна книги, колкото можеше да носи. Той я врънка неотстъпно, докато Джейни нямаше повече сили да се съпротивлява и накрая се предаде. Дни наред тя преглежда елементарни текстове, свързани с електричество и радиоприемане, от които нищо не разбираше, но които Бебето явно възприемаше с голяма лекота.

Най-после попаднаха на онова, което търсеха — нещо, което Сам можеше да направи сам. То представляваше един лост, който при натискане щеше да прави трактора по-тежък, а при освобождаване — по-лек, и едно просто устройство прикрепено към предните колела,

което щеше да увеличава теглителната им сила — sine qua non, според Бебето.

В тази полупещера, полуколиба с огън, който димеше в средата, и окачено над него парче месо, което бавно се въртеше от издигация се топъл въздух, с помощта на две дечица, които не можеха да говорят, едно монголоидно бебе и едно дете с прекалено остър език, което като че ли го презираше, но винаги му оставаше вярно, Сам направи устройството. Направи го не защото се интересуваше особено от самото устройство и принципа му на действие (който той не можеше и никога нямаше да разбере), а защото един възрастен човек, който някога го бе научил на нещо, за което Сам не можеше да намери точната дума, бе загубил разума си от преживяната загуба, а трябваше да работи и нямаше пари да си купи кон.

Вървя почти цяла нощ и призори го постави. Идеята за „приятна изненада“ беше твърде изтънчена за Сам, но намерението му беше точно такава. Искаше на сутринта устройството да е готово за работа и старецът да не губи време, като обикаля наоколо и задава въпроси, на които той не би могъл да му отговори.

Машината беше затънала сред полето. Сам свали устройството, което бе навил около врата и раменете си, и започна да го поставя, следвайки точно инструкциите, които беше успял да извлече от Бебето. Нямаше много работа. Един тънък проводник трябваше да се увие два пъти около кожуха на съединителя. Този проводник отиваше към скобите на главините на предните колела. Малките четчици трябваше да опрат до вътрешната страна на барабаните. Това беше устройството, което увеличаваше теглителната сила на предните колела. Оставаше да закрепим за кормилната колона малката кутийка с четирите сребристи проводника, които излизаха от нея и отиваха към четирите ъгла на рамата.

Качи се в машината и дръпна лоста към себе си. Рамата изскърца и машината като че ли се вдигна на пръсти. Бутна лоста напред. С рязък удар предният мост и диференциалната кутия опряха на твърдата земя. Погледна с възхищение малката кутийка и върна лоста в неутрално положение. Огледа разните педали, ръчки, лостове и копчета, с които се управляваше машината. Въздъхна.

Жалко, че не му стигаше умът да я подкара.

Слезе и тръгна нагоре по хълма към къщата да събуди Прод. Прод го нямаше. Кухненската врата зееше отворена и се полюшваше от лекия ветреца. Стъклото бе излязло от рамката и паднало на земята. Рояк осе си правеха гнездо от кал под мивката. Миришеше на сух и прашен дъсчен под, на мухъл и на застояла пот. Иначе беше що-годе прибрано — кухнята изглеждаше почти както я бе оставил, след като почистиха с Прод при последното му идване. Единственото ново нещо освен гнездото на осите беше един лист, закован на стената за четирите ъгъла. Целият беше изписан. Сам го свали внимателно, сложи го на масата, изглади го, повъртя го из ръцете си и като въздъхна, го сгъна и го прибра в джоба си.

Жалко, че не можа да се научи да чете.

Излезе от къщата и повече не се върна там. Влезе в гората, без да се обърне назад. Машината остана навън, сред полето, и с течение на времето започна бавно да се разпада, разяждана от ръждата, но странните сребристи проводници си оставаха все така здрави и лъскави. Захранвано от бавно освобождаваната, но неизчерпаема атомна енергия, устройството можеше практически да осъществи полет без крила; беше ключ, който можеше да открие нова ера в транспорта, подемната техника и междупланетните полети. Направено, от един малоумен, използвано по идиотски начин да замести един кон, умрял от шап, глупаво изоставено, безнадеждно забравено... Първият антигравитационен генератор на Земята.

Малоумният!

Скъпи Сам шъ зъкува тва на видно място задъ можеш дълго видиш ас съ махъм отук не знам що съ застоях толкос дълго. Майка замина на исток в Уъмспрт Пенсилвания и вече удавна я няма и на мен ми умръзна дъ чакъм. Мислех дъ прудам тракторъ дъ искаръм някой леф за испът но той тъй зъседна че не можах дъ го зъкаръм до градъ дъ го прудам. Тъй че просто зъминавъм и дъ става квото ще все някък шъ съ управля къто знам че Майка е там някъде. Няма нужда дъ съ грижиш зъ имотъ ас достатъчно съм съ блъскал на него. Можеш дъ вземеш квото ти путряба. Ти си дубро момче беше дубър приятел е ду виждане дъно някуга пак съ видим бог дъ ть Благуслови твой стар приятел Е. Прод

За три седмици Сам накара Джейни да му прочете писмото четири пъти и всяко прочитане объркваше още повече и без това обърканите му мисли. На много от въпросите се мъчеше да си отговори сам, за други — искаше помощ.

Досега той вярваше, че Прод е бил единственото, което го е свързвало с външния свят, а децата са просто изхвърлени на бунището на човечеството, както и той самият. Затова загубата на Прод, а той беше абсолютно сигурен, че вече никога няма да види стареца, означаваше за него скъсване на връзката с живота или поне скъсване на връзката с всичко разумно и целенасочено, с възможността за общуване — с други думи, с всичко, което можеше да обмисли съществуването му.

— Питай Бебето какво значи приятел.

— Казва, че приятел е човек, който винаги ще те обича, независимо дали те харесва или не.

Да, но Прод и жена му се отърваха от него, когато стана пречка, след толкова години — значи те са били готови да направят това още през първата година, и през втората, и през петата, през цялото време, всеки момент. Не можеш да кажеш, че си част от нещо или някой, който винаги е готов да постъпи така с теб. Приятели... Може би не са го искали само за известно време, а може и да са го обичали през всичките тези години.

— Питай Бебето можеш ли наистина да бъдеш част от някого, когото обичаш.

— Казва, че можеш, но само ако обичаш и себе си.

Най-важното събитие в живота му, нещо, с което сравняваше всичко останало, беше това, което му се случи на брега на вира. Трябваше да го разбере. Беше сигурен, че ако успее да го проумее, би могъл да разбере всичко друго. Да разбере този миг, в който не съществуваха никакви задръжки, никакви прегради и бариери между него и това друго същество — не беше нужно мъчителното търсене на думи, усилието да разбереш мислите на другия. Само пълно сливане.

Какво е бил тогава? Как го каза Джейни?

Идиот. Да, идиот.

Тя каза, че идиотът е възрастен човек, който чува само беззвучната реч на бебетата. Тогава какво беше онова същество, с което се бе слял в онзи кошмарен ден?

— Питай Бебето как се нарича възрастен човек, който може да говори както бебетата.

— Невинно същество, казва.

Той е бил идиот, който чува беззвучния шепот. Тя — невинно същество, което и след като е пораснало, може да говори по този начин.

— Питай Бебето какво става, когато един идиот и едно невинно същество са един до друг.

— Казва, че само ако се докоснат, невинният вече няма да е невинен, а идиотът няма да е идиот.

Той се замисли. Невинното същество беше най-красивото нещо на света. Веднага се запита: „А кое му е толкова красивото на невинния?“ И отговорът — този път бърз почти като отговорите на Бебето: „Красиво е самото очакване.“

Очакването края на невинността. И идиотът очаква края на своето малолумие, но в това има нещо грозно. Така че всеки от двамата намира края си в тази среща — това е цената на сливането.

Изведнъж го обзе дълбока радост. Значи, ако това е така, той не е унищожил, а е създал нещо... и когато го загуби, болката му е била напълно оправдана. А за загубата на семейство Прод не си заслужаваше да страда.

Какво става с мен? Какво става с мен? — питаше се той трескаво. — Така се мъча да разбера какво представлявам и на какво принадлежа...? Нима и това означава, че съм отхвърлен от хората, че съм изрод, че съм различен?

— Питай Бебето кои хора непрекъснато се опитват да разберат какво представляват и към какво принадлежат.

— Казва, че всички.

— Тогава аз — прошепна Сам, — аз какво съм?

— Какво съм? — изрева той минута след това.

— Млъкни за малко. Не може да го изрази... ъъ... Виж сега — казва, че то е нещо като външен мозък, който смята, че аз съм тялото, близначките са ръцете и краката, а ти си главата. Казва, че „аз“ — това сме всички ние.

— Значи аз принадлежа някому. Принадлежа! Аз съм част от теб и от близначките, и от Бебето!

— Ти си главата, глупчо!

Сам помисли, че ще му се пръсне сърцето. Огледа ги всички поред: ръце — да посягат и хващат, тяло — да се грижи за всички, един безпогрешен компютър, но без мозък и... главата, която да го управлява.

— И ще порастем, Бебе. Ние току-що се родихме!

— Дума да не става, казва. Не и с такава глава. Ние можем да направим практически всичко, но е малко вероятно. Казва, че ние наистина сме нещо, но това нещо е идиот.

Така Сам стигна до себепознанието; и като малцината други успели да се изкачат на този връх преди него, откри, че се намира едва в подножието на огромни планински зъбери.

[1] ROTC (reserve officers' training corps) — корпус за запасни офицери. ↑

ВТОРА ЧАСТ

БЕБЕТО Е НА ТРИ

Най-последно влязох при този Стърн. Съвсем не беше възрастен. Той вдигна глава от бюрото си, огледа ме с бърз поглед и взе един молив.

— Седни там, синко.

Останах на мястото си, докато той отново вдигна глава. Тогава казах:

— А ако влезе някое джудже — седни ей там, дребосък ли ще му кажете?

Той остави молива и се изправи. Усмихна се. Усмивката му беше бърза и остра, като погледа му.

— Грешката е моя — каза той. — Откъде да знам, че не обичаш да ти казват „синко“?

Така вече беше по-добре, но все още бях вбесен.

— На петнайсет години съм и не съм длъжен да ми е приятно, като се обръщат така към мен. И недейте непрекъснато да ми го натяквате.

Той отново се усмихна, каза „добре“, а аз се приближих и седнах.

— Как се казваш?

— Джерард.

— Това собственото ти име ли е, или фамилията?

— И двете — отговорих аз.

— Наистина ли?

— Не — казах аз. — И въобще не ме питайте къде живея.

Той остави молива и каза:

— Така доникъде няма да стигнем.

— Това зависи от вас. Какво ви смущава? Че съм враждебно настроен ли? Да, така е. Но у мен има още много други неща, които не са в ред, иначе нямаше да съм тук. Нима това ще ви спре?

— Не, но...

— Тогава какво още ви смущава? Как ще ви бъде заплатено ли?
— Извадих една банкнота от хиляда долара и я оставих на бюрото му.
— За да не ми пращате сметката после. Щом сметнете, че трябва да дам още — ще ви дам. Така че адресът ми не ви е нужен. Момент — казах, когато той посегна към парите, — нека си стоят там. Първо искам да се уверя, че ще се разбираме.

Той скръсти ръце.

— Аз не работя така, синко — исках да кажа Джерард.

— Джери — уточних аз. — Ще трябва, ако мислите да работите с мен.

— Много усложняваш нещата. Откъде имаш тези хиляда долара?

— Спечелих едно състезание: да разкажеш най-много с двайсет и пет думи дали е гот да вършиш онази работа със Съдсо. — Наведох се напред. — Този път е истина.

— Добре — отвърна той.

Бях изненадан. Мисля, че той разбра, но не каза нищо повече. Чакаше да продължа.

— Преди да започнем, ако изобщо ще започваме — казах аз, — искам да си изясня нещо. Това, което ви кажа, което излезе най-вече по време на сеанса, ще си остане ли само между нас, както при свещеник или адвокат?

— Разбира се — увери ме той.

— Независимо какво е?

— Независимо какво е.

Наблюдавах го внимателно. Повярвах му.

— Вземете си парите — казах. — И можете да започвате.

Той не помръдна. Само уточни:

— Както ти сам отбеляза преди малко, това си е моя работа. Такова лечение не се купува като бонбони. Трябва да работим заедно. Ако единият от нас не може, всичко става безсмислено. Не можеш да отидеш при първия психотерапевт, който си намерил по телефонния указател, и да поискаш от него каквото ти скимне, независимо че можеш да му платиш.

— Не съм ви намерил по телефонния указател — казах уморено аз — и това, че можете да ми помогнете, не е просто предположение. Трябваше да пресея информация за пет-шест други „куколози“, докато се спра на вас.

— Благодаря — отвърна той и ме погледна, като че ли беше готов да ми се изсмее — нещо, което никак не обичам. — Да пресееш информация ли каза? Какво имаш предвид?

— Неща, които съм чувал или чел. Все едно, няма да кажа повече, както не си казах и адреса.

Той дълго ме гледа. За пръв път ме гледаше продължително. После взе банкнотата.

— Какво трябва да направя най-напред? — попитах.

— Какво искаш да кажеш?

— Как ще започнем?

— Ние започнахме още като влезе в кабинета ми.

Сега пък аз се засмях.

— Добре. Един на нула за вас. Съдейки само по първия ви ход, не знаех накъде ще тръгнете, така че не можех да стигна там преди вас.

— Интересно — каза Стърн. — Всеки път ли обмисляш всичко предварително?

— Всеки път.

— И случва ли се да си прав?

— Винаги. Освен... но не трябва да ви разказвам за изключенията.

Този път той се ухили истински.

— Ясно. Някой от пациентите ми се е раздрънкарал.

— Един от бившите ви пациенти. Вашите пациенти не казват нищо.

— Аз искам така. И за теб се отнася. А какво си чул?

— Че съдейки по това, което те казват и вършат, вие можете да отгатнете какво възнамеряват да кажат или да направят и понякога ги оставяте да го направят, понякога ги спирате. Как се научихте да правите това?

Той помисли около минута.

— Предполагам, че съм много наблюдателен, а освен това съм допуснал достатъчно много грешки, докато се науча да не ги повтарям вече. А ти как се научи да го правиш?

— Ако вие можете да ми отговорите на този въпрос, аз няма защо да идвам повече тук.

— Значи наистина не знаеш?

— Де да знаех! Вижте, струва ми се, че така доникъде няма да стигнем.

Той сви рамене.

— Зависи къде искаш да отидеш. — Спря за малко и отново ме погледна право в очите. — Кое от кратките определения за психиатрията приемаш за вярно сега?

— Не ви разбирам.

Стърн отвори едно от чекмеджетата на бюрото и извади почерняла лула. Помириса я и започна да я върти из ръцете си, докато ме наблюдаваше.

— „Психиатрията се отнася към личността като към глава лук — отстранявайки люспа след люспа, тя най-после стига до неопетнената сърцевина на Аз-а.“ Или: „Психиатрията дълбае, както се пробива нефтен кладенец — надолу, после настрани, после още по-дълбоко надолу, през мръсотия и скали, докато стигне до нефтоносна жила.“ Или: „Психиатрията взема шепа сексуални мотиви и като топка на боулинг ги праща по спомените ти, а после гледа как те се блъскат от един епизод в друг.“ Да продължавам ли?

Не можах да не се засмея.

— Последното беше доста добро.

— Последното беше доста слабо. Всички са такива. Всички се опитват да опростят нещо, чиято същност е много сложна. Накратко, аз ще ти кажа следното: никой друг освен теб не знае какво ти е; никой не може да те излекува освен ти самият; никой друг освен теб не може да открие истинското лекарство; и след като го откриеш, остава сам да си помогнеш.

— А вие за какво сте тук?

— Да слушам.

— Нима трябва да плащам на някого цяла надница на час само за да слуша?

— Така е. Но ти си убеден, че аз слушам избирателно.

— Дали? — попитах се аз. — Да речем, че съм. А така ли е?

— Не. Но ти никога няма да повярваш.

Изсмях се. Той ме попита "защо".

— Защото вече не ме наричате „синко“ — отговорих аз.

— Повече няма да те наричам така. — Той бавно поклати глава, без да ме изпуска от очи. — Какво искаш да узнаеш за себе си и защо

се страхуваш, че може да го кажа на някого?

— Искам да разбера защо убих един човек — казах направо. Това ни най-малко не го смути.

— Легни там.

Станах.

— На онази кушетка ли?

Той кимна.

Опънах се на кушетката. Почувствувах се неловко и казах:

— Чувствувам се като в някоя проклета карикатура.

— Каква карикатура?

— Тип с мускули като буци — казах, загледан в тавана. Беше светлосив.

— И какъв е текстът?

— „Същото е и в гащите ми.“

— Много добре — каза той тихо.

Погледнах го внимателно. Разбрах, че беше от хората, чийто смях е дълбок и беззвучен, когато изобщо се смеят.

— Ще използвам това в книгата, в която смятам да опиша различни случаи от практиката си. Но твоя случай няма да включа. И защо вметна това?

Като видя, че няма да отговоря, той стана и отиде до един стол зад мен, където не можех да го виждам.

— Можеш да престанеш да ме проверяваш, синко. Достатъчно съм кадърен, за да ти свърша работа.

Стиснах челюстите си тъй силно, че ме заболяха кътниците. После се отпуснах. Отпуснах се целият. Беше чудесно.

— Добре — казах. — Извинявайте.

Стърн не каза нищо, но отново имах чувството, че се смее. Само че не на мен.

— На колко си години? — запита той неочаквано.

— Тъъ... на петнайсет.

— Тъъ... на петнайсет — повтори той. — Какво значи това „тъъ“?

— Нищо. На петнайсет съм.

— Когато те попитах на колко си години, ти се поколеба, защото в първия момент в съзнанието ти изскочи някакво друго число. Ти го замести с петнайсет.

— Нищо подобно! На петнайсет съм!

— Не съм казал, че не си. — Гласът му звучеше търпеливо. — Кое беше другото число?

Отново побеснях.

— Нямаше никакво друго число! Защо се залавяте за всеки звук, който издам, и се мъчите да му придадете някакво значение, което е удобно за вас?

Той мълчеше.

— На петнайсет съм — казах предизвикателно, но после започнах да отстъпвам, — макар че никак не ми харесва да съм само на петнайсет. И вие много добре знаете това. Не се опитвам да твърдя, че съм на петнайсет.

Той мълчеше и продължаваше да изчаква. Предадох се:

— Числото беше осем.

— Значи си на осем. А как се казваш?

— Джери.

Надигнах се на лакът и извих врат, за да го видя. Беше разглобил лулата си и гледаше през мундщука към настолната лампа.

— Джери, без никакво „ъ“! — добавих аз.

— Добре, добре — каза той по начин, който ме накара да се почувствувам истински глупак.

Отпуснах се назад и затворих очи. Осем, казах си аз. Осем. После се оплаках:

— Тук е студено.

Осем. Осем, чиния, тирания, мрази я. От чинията на тиранията пия и вия. Това никак не ми хареса и рязко затворих очи. Таванът беше все още сив. Всичко беше спокойно, Стърн седеше някъде зад мен с лулата в ръце. Той също беше спокоен. Поех дълбоко въздух, после още веднъж и още веднъж и затворих очи. Осем. Осемгодишен състарен. Осем, халосам, предишен, излишен, изтощен, студен. По дяволите! Въртях се на кушетката и се мъчех да намеря поза, в която да не ми е студено. Пия от чинията на...

Изсумтах и изтрих от съзнанието си всички осмици, всички рими, всичко онова, за което те ми напомняха, и направих всичко черно. Но то не искаше да остане така. Затова направих една огромна блестяща осмица и я оставих да виси сред чернотата. Тя легна на една страна и кръговете ѝ започнаха леко да трептят. Беше като филмов

кадър, заснет без бинокъл. Разбрах, че ще погледна през него, независимо дали това ми се харесва или не.

Изведнъж престанах да се мъча да контролирам образа и бинокълът започна да се приближава към мен — все по-близо и по-близо, докато накрая влязох в кадъра.

Осем. Осемгодишен, състарен, студен. Мръзна, зъзна като пес ношес кляфка в канавка.

Канавката беше край една железопътна линия. Миналогодишните бурени бодяха като слама. Пръстта беше червена и когато валеше, ставаше лепкава и хлъзгава кал, а когато замръзнеше, беше твърда като печена глина. И сега бе такава — поръсена със скреж и студена като бледата утринна светлина зад хълма. Нощем светлините изглеждаха топли, но всички грееха в чужди домове. Денем слънцето също грееше в нечия чужда къща, макар че постопляше и мен.

Загивах в тази канавка. Снощи тя беше подходящо място да преспя, защото тук беше толкова студено, колкото където и да е другаде. Тази сутрин, по същата причина, канавката беше подходящо място да умра. Осемгодишен. И отвратителният сладникав вкус на свинска мазнина и мокър хляб от нечия кофа за смет, и ужасът, който те пронизва, като чуеш стъпки, докато крадеш някой чувал от зебло.

Чух стъпки.

Бях се свил на една страна. Веднага се търколих и легнах по корем, защото понякога ритат в корема. Покрих главата си с ръце и това беше всичко, което можех да направя.

След като постоях така известно време, вдигнах очи нагоре, без да мърдам. Видях голяма обувка. В нея имаше глезен. Наблизо се виждаше още една обувка. Лежах в напрегнато очакване. Не че ми пукаше кой знае колко, но беше толкова срамно. Месеци наред бях живял сам и не успяха да ме хванат, нито дори да се приближат до мен.

И сега — да ме хванат тъй глупаво. Беше толкова срамно, че заплаках.

Обувката ме подхвана под мишницата, но това не беше ритник. Обърна ме по гръб. Бях така вкочанясал от студа, че се търколих като дърво. Продължавах да държа главата и лицето си с ръце и да лежа със затворени очи. Неизвестно защо, спрях да плача. Мисля, че хората плачат само когато се надяват на някаква помощ.

Тъй като нищо не се случваше, отворих очи и леко отместих ръцете си, за да мога да виждам. Над мен беше изправен някакъв човек, висок цяла миля. Беше облечен с избелял дочен работен комбинезон и овехтяла айзенхауерка с петна от пот под мишниците. Лицето му беше обрасло като на онези типове, които не могат да си пуснат свястна брада, но все пак не се бръснат.

— Стани — каза той.

Погледнах към обувката — не възнамеряваше да ме ритне. Надигнах се малко, но щях да се строполя обратно, ако не беше голямата му ръка, която се оказа зад гърба ми, готова да ме подкрепи. Постоях известно време облегат на нея, за да събера сили, и отново направих опит да стана. Опрях коляно на земята.

— Хайде — подкани ме. — Да вървим.

Честна дума, усетих как кокалите ми изскърцаха, но успях. Изправяйки се, взех от земята един объл бял камък. Вдигнах го с такава мъка, че трябваше да погледна, за да се уверя, че го държа в ръцете си — толкова ми бяха премръзнали пръстите. Казах му:

— Не се приближавай до мен, че ще ти разбия зъбите с тоя камък.

Ръката му се стрелна толкова бързо, че не разбрах кога изби камъка от ръцете ми. Започнах да го псувам, а той просто се обърна и тръгна нагоре по насипа към железопътната линия. Обърна глава назад, тъй че брадата му опираше в рамото, и попита:

— Идваш, нали?

Не ме подгони, затова не избягах. Не каза нищо повече, затова не му възразих. Не посегна да ме удари, така че не бях ядосан. И тръгнах подире му. Той ме изчака, протегна ми ръка, но аз я заплюх. Продължи нагоре към линията. Изгубих го от погледа си. Започнах да се изкачвам на четири крака. Кръвта ми беше започнала да се раздвижва и в краката и ръцете ми се забиваха иглички, като че ли стъпвах по таралежи. Когато излязох на линията, мъжът стоеше там и ме чакаше.

На това място линията вървеше по равно, но като я проследих с поглед, ми се стори, че започва да се изкачва по един хълм — все по-стръмно и по-стръмно нагоре, докато сякаш се завъртя над главата ми. В следващия миг лежах на земята, проснат по гръб, и гледах студеното зимно небе.

Мъжът дойде до мен и седна на релсата. Не се опита да ме докосне. Едва си поемах дъх. Изведнъж усетих, че ще ми стане по-добре, ако поспя макар и само за минутка. Затворих очи. Мъжът силно ме сръга с пръст в ребрата. Заболя ме.

— Не заспивай — каза той.

Погледнах го.

— Премръзнал си и си изнемощял от глад — каза той. — Искам да те заведа у дома, да те стопля и нахраня. Но е много далеч и пътят е стръмен. Няма да можеш сам. Имаш ли нещо против да те нося?

— И к'во ще правиш, като ме заведеш у дома си?

— Казах ти.

— Добре — съгласих се.

Той ме вдигна и ме понесе. Ако беше казал каквото и да е друго, щях да си остана да лежа там, додето пукна от студ. Пък и какво ли можеше да иска от мен? Нищо не бих могъл да направя.

Престанах да мисля за това и се унесох.

Събудих се, когато той изостави линията и тръгна надясно. Навлезе в гората. Нямахше пътека, но си личеше, че знае накъде върви. Следващия път се събудих от някакво пращане. Пренасяше ме през едно замръзнало езеро и ледът под краката му пукаше. Не бързаше. Погледнах надолу и видях как при всяка негова стъпка се образуват бели радиални пукнатини, но това никак не го тревожеше. Отново потънах в мъгла.

Най-после той ме пусна. Бяхме стигнали. Намирахме се в някаква стая. Беше много топло. Пусна ме да стъпя и аз веднага се отскубнах от него. Най-напред потърсих вратата. Видях я и с един скок се озовах до нея. Опрях гръб в стената, така че всеки момент да мога да избягам. Едва тогава се огледах наоколо.

Стаята се оказа голяма. Едната стена беше грапава скала, а останалите — от трупи; пролуките бяха запълнени с нещо. До скалата гореше голям огън, не точно в камина, а в някаква вдлъбнатина. На една полица на отсрещната стена бе поставен стар автомобилен акумулатор. От него излизаха два проводника, в краищата на които висяха две мъждиви лампи. Имаше маса, някакви сандъци и няколко трикраки столчета. Беше леко задимено и така приятно и изкушаващо миришеше на нещо печено, че устата ми се напълни със слюнка.

— Какво съм донесъл тук, Бебе? — попита мъжът.

Изведнъж стаята се изпълни с деца. Всъщност бяха само три, но създаваха впечатление за повече. Едно момиче, горе-долу на моята възраст, искам да кажа на осем години, с лице нацапано със синя боя, стоеше пред статив и палитра с много бои. Имаше и цял сноп четки, но не ги използваше, а размазваше боята с ръце. Видях и едно негърче — момиченце на около пет години, което стоеше неподвижно и ме зяпаше, опулило големите си очи. Дървена касетка, поставена на магаре за рязане на дърва, служеше за бебешки кош. В нея лежеше бебе на около три-четири месеца. Като всяко друго бебе то се лигавеше, правеше балончета, махаше безцелно с ръце и риташе.

Когато мъжът заговори, момичето до статива погледна първо мен, после бебето. То продължаваше да рита и да се лигави.

— Казва се Джери и е вбесен — каза момичето.

— От какво е вбесен? — попита мъжът, като през цялото време гледаше към бебето.

— От всичко — обясни момичето. — От всичко и от всички.

— Откъде е?

— Хей, к'во става тук — казах аз, но никой не ми обърна внимание. Мъжът продължаваше да задава въпроси на бебето, а момичето продължаваше да отговаря. Най-шантавото нещо, което съм виждал.

— Избягал е от един държавен приют. Там го хранили достатъчно, но никой не се сработвал с него.

Точно тази дума употреби — „сработвал“. Отворих вратата и в стаята с вой нахлу студен въздух.

— Мръсник! — озъбих се аз на мъжа. — Значи си бил от приюта!

— Затвори вратата, Джейни — каза мъжът. Момичето до статива дори и не помръдна, но вратата се тръшна зад гърба ми. Опитах се да я отворя, но тя не мръдна. Изревах от яд, продължавайки да я дърпам.

— Мисля, че мястото ти е в ъгъла — обади се мъжът. — Накарай го да застане там, Джени.

Джейни ме погледна. Едно от трикраките столчета се понесе към мен. Увисна във въздуха и се обърна на една страна. Започна да ме бута с плоската си седалка. Отскочих назад, но то ме последва. Скочих настрани и се намерих в ъгъла. Столчето продължаваше да ме следва. Опитах се да го пропъдя, но само си ударих ръката. Наведох се, но и то

се спусна ниско. Подпрях се с една ръка на него, опитвайки се да го прескоча, но то падна на земята и аз също. Изправих се и застанах в ъгъла. Треперех. Столчето зае нормалното си положение и се приземи на пода пред мен.

— Благодаря, Джейни — каза мъжът. После се обърна към мен: — Стой там и мирувай. После ще се занимавам с теб. Не беше нужно да правиш такъв панаир.

След това попита бебето:

— Може ли да ни бъде полезен?

Отново отговори момичето:

— Разбира се. Точно той ни трябва.

— Добре — каза мъжът. — Я виж ти! — Приблужи се до мен. — Джери, можеш да останеш да живееш тук. Аз не съм от никакъв приют и никога няма да те върна там.

— Ами!

— Той те мрази — каза Джейни.

— И какво трябва да направя? — попита мъжът. Джейни обърна глава към коша. — Нахрани го.

Мъжът кимна и се засуети около огъня.

През цялото време малкото черно момиченце стоеше неподвижно и ме наблюдаваше с широко отворени очи. Джейни отново се зае да рисува, бебето продължаваше да си лежи. Погледнах отново негърчето.

— К'во си ме зяпнала — сопнах му се аз.

То ми се усмихна и каза:

— Джери, хо-хо.

После изчезна. Буквално изчезна, както изгасна светлина, само дрехите му останаха. Рокличката му се изду във въздуха и падна на купчинка на земята, където преди малко стоеше момиченцето. А то изчезна и това си е.

— Джери хо-хо — чух отнякъде. Погледнах нагоре и го видях — голо-голеничко, свряло се върху една малка издатина от скалата, точно под тавана. В същия миг пак изчезна.

— Джери хо-хо — долетя от другия край на стаята. Беше се покачило върху наредените там сандъци, които служеха за рафтове.

— Джери хи-хи! — чу се изпод масата.

— Джери хо-хо! — този път момиченцето изникна до мен и започна да ме бута към ъгъла.

Развиках се и опитах да се измъкна, но се блъснах в столчето. Страхувах се от него, затова се свих в ъгъла. Момиченцето изчезна.

Мъжът, който правеше нещо край огъня, хвърли поглед през рамо и ги скастри:

— Престанете, деца.

Стана тихо и тогава момиченцето бавно се измъкна от най-долния ред рафтове. Отиде до рокличката си и я облече.

— Как го правиш? — поисках да узная аз.

— Хо-хо — изсмя се то.

— О, лесно е — отговори Джейни. — Те всъщност са близначки.

— Тъй ли? — казах аз.

Тогава отнякъде се появи още едно момиченце, досущ като първото, и застана до него. Бяха еднакви като две капки вода. Стояха едно до друго и ме зяпаха. Този път ги оставих да ме зяпат.

— Това са Бони и Бийни — каза художничката. — Това е Бебето, а това — тя посочи към мъжа, — това е Сам. Аз съм Джейни.

Не намерих думи, затова казах само „Аха“.

— Вода, Джейни — каза Сам и подаде котлето. Чу се да тече вода, но нищо не видях.

— Достатъчно — каза той и закачи котлето на куката. После взе някаква пукната порцеланова чиния и ми я донесе. Беше пълна с яхния — големи парчета месо, гъст сос с моркови и тестени топчета.

— Ето, Джери. Сядай.

— На т'ва — попитах, поглеждайки столчето.

— Ами да.

— Дума да не става — казах аз и клекнах, опрял гръб на стената.

— Ей, по-полека — каза той след малко. — Ние сме яли. Никой няма да ти го грабне. По-бавно!

Започнах да ям още по-бързо. Почти бях свършил, когато повърнах всичко. Тогава, неизвестно защо, главата ми се удари в ръба на столчето. Изтървах чинията и лъжицата и се свлякох на земята. Чувствувах се страшно зле. Сам дойде до мен и каза:

— Съжалявам, момчето ми. Джейни, хайде почисти.

Пред очите ми мръсотията от пода изчезна. Тогава бях толкова зле, че ми беше все едно какво става около мен. Усетих ръката на мъжа

на врата си. Той разроши косата ми.

— Бийни, дай му едно одеяло. Хайде всички да лягаме. Той трябва да си почине малко.

Усетих, че ме увиват в одеяло, но сигурно съм заспал, преди да ме сложат да легна.

Когато се събудих, не знаех колко време беше минало. Не знаех къде се намирам и това ме уплаши. Надигнах глава и видях тлеещите въглени в огнището. Сам се бе излегнал пред него облечен. На слабото червеникаво сияние стативът на Джейни приличаше на някакво голямо хищно насекомо. Главата на бебето се подаде от коша, но не видях дали гледа към мен. Джейни лежеше на пода до вратата, а близначките — върху старата маса. Нищо не помръдваше освен главата на бебето, която се подаваше от време на време.

Станах и огледах стаята. Стая като стая, със същата единствена врата. Тръгнах на пръсти към нея. Когато минах край Джейни, тя отвори очи.

— Какво има — прошепна.

— Не е твоя работа — й казах.

Отидох до вратата, правейки се, че не й обръщам внимание, но я държах под око. Тя нищо не направи. Вратата беше здраво затворена, както и преди.

Върнах се при Джейни. Тя само ме наблюдаваше. Не изглеждаше уплашена. Казах й:

— Тряб'а да ида до едно място.

— О, това ли било — каза тя. — Защо не ми каза веднага?

Изведнъж изохках и се хванах за корема. Не мога да опиша това усещане. Реагирах като на болка, но не беше. Друг път не ми се беше случвало нещо подобно. Нещо тупна въвн на снега.

— Хайде — каза Джейни. — Лягай си.

— Но аз тряб'а да...

— Да какво?

— Нищо. — И така си беше. Вече не ми се ходеше на онова място.

— Следващия път ми кажи направо. Нямам нищо против.

Нищо не казах. Върнах се при одеялото си.

— Това ли е всичко? — попита Стърн.

Лежах на кушетката и гледах в сивия таван.

— На колко си години? — попита той.

— На петнайсет — отвърнах в просъница.

Той изчака, докато дойда на себе си. Постепенно, освен тавана, се появиха стени и под, килим и лампи, бюро и стол, на който седеше Стърн. Надигнах се, притиснах главата си с ръка за секунда и го погледнах. Той си играеше с лулата и ме гледаше.

— Какво направихте с мен?

— Вече ти казах. Аз не правя нищо. Ти го правиш.

— Вие ме хипнотизирахте.

— Не съм — каза той тихо, но твърдо и сериозно.

— Тогава какво беше това? Като че ли... като че ли всичко ми се случи отново.

— Усецаше ли нещо?

— Всичко. — Потръпнах. — Всяко проклето нещо. И какво беше това?

— Човек се чувства по-добре след него. Можеш отново да го повториш, когато поискаш, и всеки път болката ще намалява. Ще видиш.

От години не се бе случвало нещо така да ме смае. Замислих се, после попитах:

— Щом го направих сам, защо тогава не ми се е случвало и преди?

— Трябва някой да слуша.

— Да слуша ли? Че аз да не съм говорил?

— Не млъкна през цялото време.

— И разказах всичко, което се случи?

— Как мога да зная дали е всичко. Не съм бил там. Ти си бил, ти знаеш.

— Вие не вярвате, че това се е случило, нали? Тези деца, които могат да изчезват, и това столче, и всичко останало.

Той сви рамене.

— Няма значение дали аз вярвам, или не вярвам. Ти наистина ли си го преживял?

— Ами да, дявол да го вземе!

— Тогава само това е важното. И там ли живееш, при тези хора?

Загризах един нокът, който ме дразнеше.

— Не за дълго. Докато Бебето навърши три години. — Погледнах го. — Приличате ми на Сам.

— Защо?

— Не зная. Не, не приличате — добавих неочаквано. — Не знам какво ме накара да кажа това.

Бързо легнах отново. Таванът беше сив, лампите слаби. Чух как мундщукът на лулата изтрака в зъбите му. Дълго лежах така.

— Нищо не става — казах.

— Какво очакваш да стане?

— Каквото преди малко.

— Има нещо, което иска да излезе навън. Не му пречи.

В главата ми сякаш се въртеше барабан, върху който бяха фотографирани местата, нещата и хората, които се мъчех да извикам. Но този барабан се въртеше твърде бързо, тъй бързо, че не можех да различа един кадър от друг. Спрях го и улучих празен кадър. Отново го завъртях и пак го спрях.

— Нищо не става.

— Бебето е на три години — повтори той.

— А, това ли? — казах аз и затворих очи.

Навярно е това. Навярно, кошмарно, тъмнина, светлина. Навярно сънувам кошмар, но на светлина в тъмнина. Навярно обаче то е пеленачето. Обаче то кошмарно е пеленачето в тъмнината поради светлината.

„Нощ след нощ спях на това одеяло. Често се случваше и да не спим нощем. В къщата на Сам непрекъснато се вършеше нещо. Понякога спях през деня. Всички едновременно спяхме само когато някой беше болен, както първата вечер, когато пристигнах тук. В стаята беше винаги полутъмно, едно и също денем и нощем, огънят винаги гореше, двете мъждиви лампи, които висяха на проводниците, излизаци от акумулатора, винаги светеха. Започнеха ли съвсем да мъждеят, Джейни зареждаше акумулатора и те отново светваха по-силно.

Джейни вършеше всичко, което никой друг не искаше да свърши. Разбира се, другите също вършеха по нещо. Сам много често липсваше. Понякога вземаше и близначките със себе си да му помагат, но тяхното отсъствие не се забелязваше, защото както си стояха, те

изчезваха и след миг — хоп! — появяваха се отново. А Бебето все си стоеше в коша.

Аз също вършех някои неща. Сечах дърва за огъня, поставих още рафтове, а понякога ходех да плувам заедно с Джейни и близначките. Разговарях със Сам. Нямаше нещо, което аз да мога да върша, а другите да не могат, но всеки от тях правеше по нещо, което аз не можех. Това ме ядосваше, страхотно ме ядосваше през цялото време. Но нямаше да зная какво да правя със себе си, ако не се ядосвах ту за едно, ту за друго. Това не ни пречеше да се сработваме. Сработване — това беше думата, която Джейни употребяваше. Бебето ѝ я казало. Означавала всички заедно да бъдем едно цяло дори и ако всеки върши различни неща. Две ръце, два крака, едно тяло и една глава — и всички да действуват заедно, макар че главата сама не може да върви и ръцете не могат да мислят. Сам каза, че може би думата е получена от «сливам» и «работя», но ми се струва, че и той самият не беше убеден. Думата означаваше много повече.

Бебето непрекъснато говореше. Беше като радиопредавател, който работи двайсет и четири часа в денонощието, и можеш да приемаш винаги, щом си на неговата вълна, но независимо дали приемаш или не, той все си предава. Като казвам «говореше», имам предвид нещо по-особено. То даваше знаци. Тези хаотични движения на ръцете, краката и главата му изглеждаха безсмислени, но не беше така. Това бяха знаци, само че вместо да символизират отделни звукове, движенията изразяваха завършени мисли.

Например — протегне лявата ръка встрани, вдигне дясната високо нагоре, удари с лявата пета и това означава: «Който смята, че скорецът е вредител, няма и понятие какво си мисли самият скорец» или нещо подобно. Джейни каза, че тя е накарала Бебето да измисли това за знаците. Отначало тя можела да чува мислите на близначките, точно така каза — да чува мислите им, а те можели да чуват мислите на Бебето. Така че когато искала да знае нещо, питала близначките, те питали Бебето и ѝ казвали отговора. Но като поотраснали, те започнали да губят тази своя способност. Така става с всички деца. Затова Бебето се научило да разбира, когато му говорят, и започнало да отговаря с тези знаци.

Сам не разбираше знаците, нито пък аз. Близначките не си и правеха труд да се мъчат да разбират. Джейни наблюдаваше Бебето

през цялото време. То винаги разбираше какво го питаш, казваше отговора на Джейни и тя го казваше на нас. Поне част от отговора. Никой не можеше да разбере всичко, дори Джейни.

Джейни седеше и рисуваше по цял ден, като непрекъснато наблюдаваше Бебето и от време на време избухваше в смях.

Бебето не растеше. Джейни, близначките, аз — да, но не и Бебето. То само си лежеше в коша. Джейни се грижеше стомахът му да е пълен и го почистваше на два-три дни. То не плачеше и не създаваше никакви неприятности. Никой не се приближаваше до него.

Щом нарисуваше някоя картина, Джейни я показваше на Бебето, преди да я изтрие и да нарисува нови. Трябваше да го прави, защото имаше само три дъски. И добре че беше така, защото представете си на какво щеше да заприлича стаята, ако ги пазеше всичките — рисуваше си по четири-пет на ден. Непрекъснато изстрелваше Сам и близначките да ѝ носят терпентин. Тя можеше без всякакво усилие да връща боите обратно в малките легенчета, като гледаше последователно всеки цвят от картината, но терпентина не можеше да възстановява. Каза ми, че Бебето запомня всички картини, затова не е нужно да ги пази. Всичките ѝ картини представляваха машини, системи от зъбни колела и механични връзки, разни работи, които приличаха на електрически вериги и други подобни. Не се замислях много-много върху тях.

Веднъж ходих със Сам да вземем терпентин и два-три осолени свински бута. Вървахме през гората, докато излезем на железопътната линия. Спуснахме се няколко мили надолу и пред нас се появиха светлините на някакъв град. Отново навлязохме в гора, после излязохме на малките улички в покрайнините.

Сам, както винаги, вървеше мълчаливо, потънал в мислите си.

Стигнахме до един магазин за железария. Сам отиде до вратата, огледа ключалката, поклати глава и се върна при мен. Намерихме един универсален магазин. Сам изръмжа одобрително. Застанахме в сянката до вратата. Надникнах вътре.

Изведнъж там се появи Бийни, гола-голеничка, както винаги, когато пътуваше така. Тя дойде и отвори вратата отвътре. Ние влязохме, а Сам затвори и заключи.

— Хайде вкъщи, Бийни — каза Сам. — Изчезвай, да не си намериш белята.

Тя ми се ухили, каза «хо-хо» и изчезна.

Намерихме два бута и кутия с терпентин от два галона. Аз си взех една яркожълта химикалка, но Сам ме плесна и ме накара да я оставя на мястото ѝ.

— Вземаме само каквото ни е нужно — каза той.

След като излязохме, Бийни отново се появи, заключи и изчезна. Ходих със Сам само няколко пъти — когато трябваше да вземем повече, отколкото можеше да носи.

Прекарах там около три години. Това е всичко, което си спомням. Сам често го нямаше, но дали бе там или не, беше все едно. Близначките почти винаги бяха заедно. Много се привързах към Джейни, но не си говорехме много. А Бебето говореше непрекъснато, само че не разбирах какво казва.

Всеки си вършеше работата и се сработвахме.“

Изведнъж се изправих на кушетката.

— Какво има? — попита Стърн.

— Нищо. Така доникъде няма да стигна.

— Същото каза и когато едва започваше. Не смяташ ли, че си напреднал малко оттогава?

— Да, но...

— Тогава откъде си сигурен, че този път си прав?

Не казах нищо и той попита:

— Не ти ли харесва този, последният епизод?

— Не става въпрос за харесване или нехаресване — казах ядосано. — Това не означаваше нищо. Това бяха просто... просто приказки.

— И каква беше разликата между този сеанс и предишните?

— Боже мой! Огромна! Първия път чувствавах всичко — преживявах всичко отново. А този път — нищо.

— И защо, мислиш, стана така?

— Не знам. Вие ще кажете.

— Да речем — каза той замислено, — че има някакъв епизод, толкова неприятен, че не смееш да го преживееш отново.

— Неприятен ли? Мислите ли, че е много приятно да пукнеш от студ?

— Нещата могат да бъдат неприятни по най-различен начин. Понякога онова, което се мъчиш да откриеш и което може наистина да ти помогне, е толкова отвратително, че не ти се иска дори да го приближиш. Или пък се опитваш да го скриеш. Почакай — каза той изведнъж, — може би „отвратителен“ и „неприятен“ не са точните думи. Това може и да е нещо, което ти изглежда много привлекателно... А може би ти просто не искаш да се излекуваш.

— Разбира се, че искам.

Той помълча малко, като че ли изясняваше нещо за себе си, а после каза:

— В този израз „Бебето е на три“ има нещо, което те отблъсква. Въпросът е защо.

— Да пукна, ако знам.

— Кой го каза?

— Не зн... ъъ...

— Ъъ? — ухили се той.

— Аз го казах — ухилих му се и аз.

— Добре, но кога?

Престанах да се усмихвам. Той се наведе напред, после се изправи.

— Какво има? — попитах аз.

— Не съм предполагал, че някой може да е чак толкова луд — каза той. Замълчах си. Той отиде до бюрото. — Не искаш да продължаваме, така ли?

— Не искам.

— А ако ти кажа, че искаш да се откажеш тъкмо защото си на прага да откриеш онова, което искаш да знаеш?

— Ами кажете ми и ще видите какво ще направя.

Той поклати глава:

— Нищо няма да ти кажа. Ако искаш — продължавай, ако искаш — си заминавай. Ще ти върна рестото.

— И колко се отказват точно преди да открият отговора?

— Доста.

— Но аз не се отказвам.

Отново легнах. Той нито се засмя, нито каза „добре“, нито ми се развика. Само вдигна слушалката.

— Всички ангажменти за днес следобед отпадат — каза и се върна на стола зад главата ми, където не можех да го виждам.

Беше много тихо. Кабинетът му беше звукоизолиран.

— Как мислите — попитах аз, — защо Сам ме остави да живея толкова време при тях, след като не можех да правя нито едно от нещата, които можеха другите деца?

— Не е изключено и да си можел.

— Не, не — казах аз категорично. — Опитвах се. Бях силен за годините си и умеех да си държа езика зад зъбите, но освен по тези две неща, смятам, че по нищо друго не се различавах от което и да е дете. И сега не смятам, че съм различен, макар че времето, прекарано при Сам и останалите, не може да не ми е повлияло.

— Това има ли нещо общо с „Бебето е на три“?

Погледнах нагоре към сивия таван.

— Бебето е на три. Бебето е на три. Отидох в една голяма къща. До къщата се стигаше по криволичеца алея, която минаваше под нещо като арка. Бебето е на три. Бебето...

— А ти на колко си?

— На трийсет и три — отговорих аз и в следващия миг скочих от кушетката като опарен и се втурнах към вратата.

Стърн ме сграбчи.

— Не ставай глупак. Да не искаш да си пропиляя целия следобед?

— Че какво от това? Нали си плащам!

— Добре, твоя работа.

Върнах се и казах:

— Това никак не ми харесва.

— Добре. Значи се приближаваме до целта.

— Защо казах трийсет и три? Аз не съм на трийсет и три. На петнайсет съм. И нещо друго...?

— Да?

— Ами този израз — „Бебето е на три“. Наистина аз го казах. Но като си мисля за него, това не е моят глас.

— Както и трийсет и три не е твоята възраст, нали?

— Да — прошепнах аз.

— Джери — каза той с топлина в гласа, — няма от какво да се страхуваш.

Усетих, че ми става трудно да дишам, но успях да се овладеея.

— Не ми е приятно да си спомням, че съм казал неща с нечий чужд глас — признах аз.

— Виж какво — започна той. — Тази „кукология“, както я нарече преди малко, не е точно както си я представят много хора. Светът на твоето съзнание, в който проникваме ние двамата с теб или всъщност ти самият, не е толкова различен от така наречения реален свят. Само на пръв поглед изглежда тъй, защото пациентът идва с всевъзможни видения и нелепи, странни преживявания. Но всеки от нас живее в такъв свят. Когато един древен писател е измислил фразата „истината е по-странна от измислицата“, е имал предвид точно това.

Където и да идем, каквото и да направим, ние сме заобиколени от символи, от неща, които са ни толкова познати, че дори не ги поглеждаме, а ако гледаме, просто не ги виждаме. Ако някой може с най-голяма точност да ни опише всичко, което сме видели и помислили, докато изминем само десет фута по улицата, ще получим възможно най-изопачената, мъглява и пристрастна картина. Никой не се вглежда внимателно в нещата около себе си, докато не се озове тук. Няма значение, че се вглежда в минали събития — важното е, че човек започва да вижда по-ясно отпреди просто защото за пръв път се опитва да го прави.

Да се върнем към това „трийсет и три“. Мисля, че няма по-отвратителен шок от това, да откриеш, че в твоята памет има чужди спомени. Аз-ът е твърде важен, за да го оставим да ни се изплъзне така. Но да разсъдим: всичките ти мисли се изразяват с помощта на някакъв код и ти разполагаш с ключ само за около една десета от него. Натъкваш се на част от този код, която те отблъсква. Не разбираш ли, че единственият начин да намериш ключ за нея е да престанеш да я избягваш?

— Искате да кажете, че това бяха спомени от... от нечия чужда памет?

— На теб ти се струваше така, поне за известно време, и това значи нещо. Нека се опитаме да открием какво.

— Добре. — Беше ми лошо. Чувствувах се уморен. Но изведнъж разбрах, че това бяха извинения да се измъкна.

— Бебето е на три — каза той.

Значи то е пеленачето. Три, трийсет и три, аз, глас, ти чу, Кю, ти чу...

— Кю! — извиках аз. Стърн мълчеше. — Вижте, не знам защо, но ми се струва, че зная как да стигнем. Във всеки случай това не е начинът. Може ли да опитам нещо друго?

— Ти си лекарят — каза той.

Засмях се. После затворих очи.

Там през ръбовете красиви на плетовете живи клиновете и первазите с вазите на прозорците издигаха рамене до небето. Поляните бяха поръсени със зелено, навсякъде спретнато и подредено и всички цветя като че се страхуваха да разтворят листенца, за да не се изцапат.

Вървах по алеята, с обувки. Трябваше да си сложа обувки и краката ми се бяха спарили. Не исках да ходя в къщата, но трябваше.

Изкачих се по стъпалата между големите бели колони и се озовах пред вратата. За съжаление не можех да надникна през нея — беше твърде бяла и масивна. Над нея имаше прозорец във формата на ветрило, но той беше много високо, а и прозорците от двете ѝ страни бяха с матови цветни стъкла. Блъснах вратата с ръка и по бялата боя останаха мръсни следи.

Нищо не се случи, затова блъснах отново. Тя се отвори неочаквано и пред мен застана висока и слаба цветнокожа жена.

— Какво искаш?

Казах, че трябва да се срещна с мис Кю.

— Мис Кю не приема такива като теб — каза тя. Говореше твърде високо. — Мръсно ти е лицето.

Започнах да побеснявам. И без това ме беше яд, че трябваше да идвам тук и да се движа близо до хората посред бял ден и какво ли не още.

— Лицето ми няма нищо общо с т'ва — сопнах ѝ се аз. — Къде е мис Кю? Върви я доведи.

Тя занемя.

— Как смееш да ми говориш тъй!

— Изобщо не съм искал да говоря с теб — казах аз. — Пусни ме да вляза.

Жалко, че Джейни не беше с мен. Тя можеше да я махне от пътя ми. Но трябваше да се справям сам. Все още не бях толкова кипнал и

тя тръшна вратата, преди да успее дори да я напсувам.

Започнах да ритам вратата. Виж, затова обувките нямат грешка. След малко тя отвори вратата така рязко, че едва не ме събори. Държеше метла.

— Махай се отгук, измет такава, или ще извикам полиция! — развика се тя, блъсна ме и аз паднах на площадката пред вратата.

Скочих и се нахвърлих върху нея. Тя отстъпи назад и ме халоса с метлата, като минавах край нея, но аз вече бях вътре. Тя продължаваше да пици и да налита. Грабнах ѝ метлата.

— Мириам! — изкряска някой като дърта гъска. Замръзнах на мястото си, а жената изпадна в истерия.

— О, мис Алиша, внимавайте! Той ще ни убие. Извикайте полиция. Извикайте...

— Мириам! — отново същият крясък на дива гъска. Мириам млъкна.

В горната част на стълбището стоеше жена с мораво лице, облечена в рокля с дантели. Изглеждаше твърде възрастна за годините си — може би защото държеше устата си толкова стисната. Предполагам, че беше на около трийсет и три — трийсет и три! Имаше зли очи и малък нос.

— Ти ли си мис Кю? — попитах аз.

— Да. И какво означава това нападение?

— Тряб'а да говоря с теб, мис Кю.

— Не се казва „тряб'а“. Застани мирно и говори по-високо.

— Ще извикам полиция — каза прислужницата.

— Има време за това, Мириам — сопна ѝ се мис Кю. — Кажете сега, мръсно момченце, какво искаш.

— Тряб'а да говоря с теб насаме — казах аз.

— Не се съгласявайте, мис Алиша — извика прислужницата.

— Мълчи, Мириам. А на тебе, момченце, вече ти казах да не казваш „тряб'а“. Можеш да кажеш каквото имаш за казване пред Мириам.

— Ще имаш да вземаш! — И двете се ококориха. — Сам ми каза да говоря с теб насаме.

— Мис Алиша, нима ще го оставите да...

— Млъкни, Мириам! Млади човече, ти ще започнеш ли да държиш приличен... — но изведнъж очите ѝ се разшириха тъй, сякаш

щяха да изхвъркнат. — Кой казваш ти...?

— Сам ми каза.

— Сам.

Тя стоеше на стълбището и гледаше ръцете си. После се обърна към прислужницата:

— Мириам, свободна си.

Гласът ѝ беше неузнаваем, като че ли беше друг човек. Мириам понечи да каже нещо, но мис Кю ѝ посочи с пръст, че трябва да напусне, с движение, като че ли се прицелва. Прислужницата се омете.

— Хей — извиках, — на ти метлата.

Щях да ѝ я хвърля, но мис Кю дойде до мен и я взе от ръката ми.

— Влез там — каза тя.

Накара ме да вляза пред нея в стая, голяма колкото вира, в който плувахме. Навсякъде имаше книги, а масите бяха покрити с кожа, със златни цветя, нарисувани в ъглите.

Тя посочи един стол.

— Седни там. Не, чакай малко!

Тя отиде до камината, взе вестник от някакъв сандък, върна се и го постла на стола.

— Сядай сега.

Седнах на вестника, а тя придърпа друг стол и седна на него, без да си постила вестник.

— Какво се е случило? Къде е Сам?

— Умря.

Тя прехапа устни и пребледня. Гледаше ме втренчено, докато очите ѝ се насълзиха.

— Лошо ли ти е? — попитах аз. — Тряб'а да повърнеш. Ще ти стане по-добре.

— Мъртъв? Сам е мъртъв?

— Тъхъ. Миналата седмица стана наводнение и той излезе следващата нощ, в големия вятър, и минал под един стар дъб, подкопан от пороя. Дървото паднало върху него.

— Паднало върху него — прошепна тя. — О, не... това не е истина.

— Самата истина си е. Заровихме го тая сутрин. Не можехме да го държим повече — беше започнал да вон...

— Млъкни! — тя закри лицето си с ръце.

— К'во има?

— Сега ще се оправя — каза тя тихо.

Отиде до камината и застана с гръб към мен. Докато я чаках да се върне, свалих едната си обувка. Но тя заговори оттам.

— Ти си момченцето на Сам, така ли?

— Ъхъ. Той ми каза да дойда при теб.

— О, милото ми дете!

Тя се затича към мен и за миг си помислих, че ще ме грабне или нещо подобно, но изведнъж се спря и сбърчи нос.

— К-к-как се казваш?

— Джери — отвърнах аз.

— Е, Джери, какво ще кажеш да живееш с мен в тази хубава голяма къща и... и да имаш нови чисти дрехи и... всичко друго?

— Точно за т'ва съм дошъл. Сам ми каза да дойда при теб. Каза, че ти имаш толкоз мангизи, че не знаеш к'во да ги правиш, каза още, че му дължиш няк'ва услуга.

— Услуга ли? — Това като че ли я смути.

— Ами той каза — опитах се да ѝ обясня аз, — че някога е направил нещо за теб и ти си обещава, че някой ден ще му се отплатиш, ако можеш. Т'ва е то.

— Какво ти каза за това нещо? — Отново беше започнала да грачи като гъска.

— Нищо, да го вземат дяволите.

— Моля те, не употребявай този израз — каза тя със затворени очи. След това ги отвори и кимна. — Обещава съм и ще го направя. От днес нататък можеш да живееш тук. Ако... ако искаш.

— Т'ва няма значение. Сам тъй каза.

— Тук ще си щастлив — каза тя, като ме прецени с поглед. — Аз ще се погрижа за това.

— Дадено. Да отивам ли за другите хлапета?

— Други хлапета — деца?

— Ъхъ. Не става дума само за мен. За всички ни — за цялата тайфа.

— Не се казва „тайфа“.

Тя се облегна назад, извади една глупава малка кърпичка и леко изтри устните си с нея, като не сваляше поглед от мен.

— Разкажи ми за тези... тези други деца.

— Ами, Джейни — тя е на единайсет, като мен. Бони и Бийни са на осем, те са близначки. И Бебето. То е на три.

Изкрещях. В миг Стърн се озова клекнал до кушетката и притискайки с длани страните ми, се мъчеше да задържи главата ми — бях започнал да я мятам насам-натам.

— Браво! — насърчи ме той. — Откри го. Още не знаеш какво е, но вече знаеш къде да го търсиш.

— Е, да — казах пресипнало. — Може ли вода?

Наля ми вода от един термос. Беше болезнено ледена. Легнах да си почина, сякаш се бях изкачвал по отвесни скали.

— Не мога да понеса подобно нещо още веднъж.

— Искаш ли да приключим за днес?

— А вие?

— Готов съм да продължаваме при условие, че ти искаш.

Помислих малко.

— Бих искал да продължим, но нямам желание отново да се мятам така. Поне не веднага.

— Ако искаш още една от онези неточни аналогии — каза Стърн, — психиатрията е като карта на пътищата. Винаги има много пътища, по които може да се стигне от едно място до друго.

— Ще мина по обиколния път — казах аз. — По магистралата с осем ленти. Не по пътеката през хълма. Съединителят ми приплъзва. Къде да отбия?

Той се засмя тихо. Хареса ми звукът на този смях.

— Ей там, след онзи настлан с чакъл път.

— Бил съм там. Има мост и бреговете му са подкопани.

— Минавал си по целия път — ми каза той. — Сега тръгни от другата страна на моста.

— Не съм се сетил за това. Мислех, че трябва да измина целия път, до последния инч.

— Може би ще трябва, може би — не, но лесно ще минеш по моста, след като си изминал останалия път. Може би на моста няма нищо ценно, а може и да има, но ти не можеш да се приближиш до него, докато не си огледал навсякъде.

— Да тръгваме — този път наистина изгарях от нетърпение.

— Може ли да предложи нещо?

— Да.

— Просто говори — каза той. — Не се опитвай да се вживяваш твърде много в това, което казваш. Първия епизод, когато беше на осем години — ти наистина го преживя отново. Втория — за децата — просто го разказа. После това посещение, когато си бил на единайсет — отново го чувствуваше. Сега просто разказвай.

— Добре.

Той изчака, после каза тихо:

— В библиотеката. Ти й каза за другите деца.

„Казах й за... и после тя каза... и нещо се случи и аз изкрещях. Тя ме утешаваше, а аз я ругаех.

Но сега не ни интересува това. Продължаваме нататък.

В библиотеката. Кожата, масата и нагласата, че може да направя с мис Кю, както каза Сам.

Ето какво каза той: «Има една жена, живее на хълма в квартала „Хайтс“, Кю й е името. Тя ще трябва да се погрижи за вас. Трябва да я накарате. Правете всичко, каквото ви казва, само бъдете заедно. Не позволявайте да отделят никой от вас от останалите, чувате ли? Иначе гледайте мис Кю да е щастлива и тя ще се погрижи вие да сте щастливи. Направете каквото ви казвам.»

Това бяха думите на Сам, здраво свързани една за друга, като брънки от стоманена верига, която не можеш да разкъсаш. Поне аз не можех.

— Къде са сестрите ти и бебето? — попита мис Кю.

— Ще ги доведе.

— Наблизо ли са?

— Не е далеч. — Тя не каза нищо, така че аз станах. — Няма да се бавя.

— Почакай — спря ме тя. — Аз... всъщност аз нямах време да помисля. Искам да кажа... трябва да се приготвя, нали разбираш.

— Няма к'во толкоз да му мислиш, смятай, че си готова — отговорих. — Чао.

От вратата я чух да казва, все по-високо и по-високо, докато се отдалечавах:

— Млади човече, ако имаш намерение да живееш в тази къща, трябва да се научиш на добри обноски... — и тъй нататък в същия дух.

— Добре де, добре! — извиках ѝ аз и излязох. Слънцето грееше, небето беше ясно. Скоро стигнах до къщата на Сам. Огънят беше изгаснал. Бебето смърдеше. Стативът на Джейни беше съборен, а тя седеше на пода до вратата, подпряла главата си с ръце. Бони и Бийни се бяха сгушили на едно трикрако столче, притиснати една до друга, като че ли им бе студено, а в стаята беше топло.

Ударих Джейни по ръката, за да я изтръгна от това състояние. Тя вдигна глава. Очите ѝ бяха сиви или по-скоро зеленикави, но сега изглеждаха някак странно — като вода, налята в чаша, на дъното на която е имало малко мляко.

— К'во става тук? — попитах аз.

— Какво става с кое?

— С всички нас.

— Вече ни е безразлично, това е.

— Да, но все тряб'а да направим к'вото ни каза Сам. Хайде.

— Няма.

Погледнах към близначките. Те ми обърнаха гръб.

— Гладни са — каза Джейни.

— Добре де, що не им дадеш нещо за ядене?

Тя само сви рамене. Седнах. И този Сам, как можа да се остави да го премаже едно дърво?

— Вече не можем да се сработваме — каза Джейни.

Това като че ли обясняваше всичко.

— Виж к'во — казах, — сега аз ще тряб'а да съм Сам.

Джейни се замисли, Бебето размърда крака. Джейни погледна към него и каза:

— Няма да можеш.

— Зная откъде да вземем храна и терпентин. Мога да намеря от този мъх, дето запълваме дупките, дърва мога да сека, к'во повече искаш?

Да, но не можех да повикам Бони и Бийни от разстояние няколко мили да отключват врати. Не можех само с една дума да накарам Джейни да достави вода, да разгори огъня или да зареди акумулатора. Не можех да направя така, че да се сработваме.

Дълго стояхме така. По едно време кошът изскърца. Вдигнах глава. Джейни беше вперила поглед в него.

— Добре — каза тя. — Да вървим.

— Кой казва?

— Бебето.

— Слушай — побеснях аз, — кой се разпорежда сега? — Аз или Бебето?

— Бебето — отговори Джейни.

Скочих да ѝ забия един в зъбите, но се спрях. Щом Бебето можеше да ги накара да изпълнят заръката на Сам — добре. Аз нямаше да мога да ги накарам насила. Така че си замълчах. Джейни стана и излезе навън. Близначките я наблюдаваха. После Бони изчезна. Бийни взе дрехите ѝ и излезе навън. Аз взех Бебето от коша и го сложих на раменете си.

Навън беше по-добре. Денят преваляше, беше топло. Близначките подскачаха от дърво на дърво като катерички, а Джейни и аз вървахме, сякаш бяхме тръгнали да се къпем. Бебето започна да рити. Джейни погледна към него, нахрани го и то отново се укроти.

Когато приближихме града, трябваше да се движим плътно един до друг, но не смеех да кажа нищо. Изглежда, Бебето ги предупреди, защото близначките дойдоха при нас, Джейни им даде дрехите и те послушно тръгнаха отпред. Не знаех как го направи Бебето. Те мразеха да вървят така.

Нямахме неприятности, освен с един тип, който срещнахме на улицата близо до къщата на мис Кю. Той се спря и ни зяпна, но Джейни го погледна и шапката му се нахлупи толкова ниско над очите, че той едва не си откъсна врата, като отметна глава назад, за да я оправи.

Представете си, като стигнахме до къщата, някой беше изчистил мръсните следи, които бях оставил на вратата. Бебето беше праметнато на врата ми, с едната си ръка го държах за глезена, с другата за ръката, затова ритнах вратата и пак я изцапах.

— Има тук една жена на име Мириам — казах на Джейни. — Ако нещо ти се озъби, прати я по дяволите.

Вратата се отвори и пред нас застана Мириам. Тя ни хвърли един поглед и отскочи шест фута назад. Вмъкнахме се вътре един по един. Мириам пое дълбоко дъх и закрещя:

— Мис Кю! Мис Кю!

— Върви по дяволите — каза Джейни и ме погледна. Бях объркан — за пръв път правеше каквото ѝ кажа.

Мис Кю слезе по стълбите. Беше с друга рокля, но също така глупава и натруфена с дантели. Тя отвори уста, но нищо не можа да каже, така че просто си остана тъй.

— О, милостиви боже, съхрани ни! — най-после промълви тя.

Близначките застанаха една до друга и я зяпнаха глупаво. Мириам се промъкна до стената и движейки се с едното рамо напред, като се мъчеше да е колкото може по-далеч от нас, се добра до вратата и я затвори.

— Мис Кю — заяви тя, — ако това са децата, за които казахте, че ще живеят тук, аз напускам.

— Върви по дяволите — й каза Джейни.

В този момент Бони клекна на килима. Мириам изкрещя и се хвърли към нея. Грабна я за ръката и понечи да я дръпне, за да стане. Бони изчезна, оставяйки Мириам с една малка рокличка в ръката и с безкрайно глупаво изражение на лицето. Бийни така се ухили, че щеше да си разчекне устата, и започна да маха като побъркана. Погледнах в посоката, в която махаше, и видях Бони гола-голеничка, кацнала на перилата в горния край на стълбището.

Мис Кю се обърна и като я видя, тупна на стълбите. Мириам също се строполи като простреляна. Бийни вдигна рокличката, изкачи се по стълбите, минавайки край мис Кю, и я подаде на Бони. Бони я облече. Мис Кю, която седеше отпусната на стълбите, погледна нагоре. Бони и Бийни, хванати за ръце, слязоха по стълбите и дойдоха при мен. След това застанаха една до друга и зяпнаха мис Кю.

— Какво й е? — попита ме Джейни.

— Час по час й става лошо.

— Да се връщаме вкъщи.

— Не — казах аз.

Мис Кю докопа перилата и се надигна. Постоя известно време отпусната на тях, със затворени очи. Изведнъж се изправи. Сега изглеждаше с четири инча по-висока. Решително тръгна към нас.

— Джерард — изкряска тя като дива гъска. Мисля, че имаше намерение да каже нещо друго, но като че ли се овладя.

— Какво, за бога, е това? — каза тя, сочейки с пръст към мен.

В първия момент не разбрах и се обърнах да погледна зад себе си.

— Кое?

— Това! Това!

— А, т'ва ли? — казах аз. — Т'ва е Бебето.

Свалих го от гърба си и го хванах така, че да може да го разгледа. Тя издаде звук, подобен на стенание, спусна се към мен и грабна Бебето. Подържа го малко с две ръце пред себе си, като се вайкаше и го наричаше «горкото». После изтича и го остави на дългата пейка с възглавнички, под прозореца с цветните стъкла. Наведе се над него и захапа кокалчетата на ръката си, като продължаваше да се вайка.

— Откога е така? — обърна се тя към мен.

Разменихме си погледи с Джейни.

— Винаги си е било тъй — отговорих аз.

Тя издаде звук, подобен на кашлица, и изтича до Мириам, която още лежеше простряна на пода. Мис Кю ѝ удари няколко шамара. Мириам седна и хвърли поглед към нас. Затвори очи, потръпна и опирайки се на мис Кю, се изправи на крака.

— Я се съзвези — изсъска през зъби мис Кю. — Донеси леген с топла вода и сапун. Гъба. Хавлии. Бързо!

Мис Кю я разтърси, Мириам залитна, хвана се за стената, после побягна от стаята.

Мис Кю се върна при Бебето и се наведе над него, като издаваше гальовни звуци.

— Не се занимавай с него — ѝ казах аз. — Всичко си му е наред. Ний сме гладни.

Тя ме погледна, като че ли я бях ударил.

— Как смееш да говориш така с мен?

— Виж к'во — казах ѝ аз, — на нас тая работа не ни харесва повече, отколкото на теб. Ако Сам не ни беше казал, никога нямаше да дойдем тук. Много си бяхме добре и без тебе.

— Не се казва «к'во» — поправи ме мис Кю. Изгледа ни един по един. После извади онази глупава, внимателно сгъната носна кърпичка и я сложи на устата си.

— Виждаш ли? — обърнах се към Джейни. — Непрекъснато ѝ става лошо.

— Хо-хо — обади се Бони.

Мис Кю я погледна изпитателно.

— Джери — каза тя задавено, — доколкото разбрах, ти каза, че тези деца са твои сестрички.

— Ее?

Тя ме погледна, като че ли съм кръгъл глупак.

— Не може сестричките ти да са цветнокожи, Джерард.

— За нас пък може — каза Джейни.

Мис Кю започна трескаво да снове напред-назад.

— Имаме толкова много работа — говореше тя на себе си.

Мириам влезе с овално корито и хавлии и разни други неща, метнати на ръката ѝ. Тя остави коритото на пейката. Мис Кю бръкна с ръка във водата, после взе Бебето и го топна вътре. То започна да рита.

Пристъпих напред.

— Чакай! Стой! К'во си мислиш, че правиш?

Джейни ме спря:

— Млъкни, Джери. То казва, че всичко е наред.

— Наред ли? Та тя ще го удави!

— Няма да го удави. Мълчи си.

Мис Кю направи пяна със сапуна, размаза я по Бебето, обърна го няколко пъти, изтърка главата му и накрая едва не го удуши, като го зави в голяма бяла хавлия. Мириам наблюдаваше с широко отворени очи, докато мис Кю със сръчни движения омота една кърпа за подсушаване на чинии около Бебето, така че се получи нещо като гащички. Бебето стана неузнаваемо А и самата мис Кю беше горе-долу дошла на себе си, докато вършеше всичко това. Дишаше тежко и устата ѝ беше още по-стисната. Тя подаде Бебето на Мириам.

— Вземи го, горкичкото — каза тя, — и го занеси...

Но Мириам отстъпи крачка назад и заяви:

— Съжалявам, мис Кю, но аз напускам и повече нищо не ме интересува.

Мис Кю отново изкряска с гъшия си глас:

— Не можеш да ме изоставиш в такъв труден момент! Тези деца имат нужда от помощ. Нима не виждаш?

Мириам огледа мен, после Джейни. Трепереше.

— Вие сте в опасност, мис Алиша — каза тя. — Те са не само мръсни. Те са смахнати!

— Те са жертви, изоставени. Ако ти и аз бяхме оставени на произвола на съдбата, нямаше да изглеждаме по-добре. И не се казва «смахнати». Джерард!

— К'во?

— Не се казва... о, господи, имаме толкова много работа. Джерард, ако ти и твоите... тези деца имате намерение да живеете тук, ще трябва много да се промените. Не може да живеете под този покрив и да продължавате да се държите така. Ясно ли ти е?

— Дадено. Сам ни каза да правим к'вото ни кажеш, само и само да си щастлива.

— И ще правите ли каквото ви кажа?

— Нали току-що т'ва казах?

— Джерард, ще трябва да се научиш да не ми държиш такъв тон. А ако ти кажа да правиш каквото Мириам каже, ще го изпълняваш ли?

— К'во ще кажеш за т'ва? — попитах Джейни.

— Ще питам Бебето — отвърна тя й погледна към него. То размаха ръце, от устата му потекоха лиги.

— Добре — кимна Джейни.

— Джерард — каза мис Кю, — зададох ти въпрос.

— Трай де! Нали тряб'а да разбере! Значи, да, щом ти го искаш, ще слушаме и Мириам — обещах аз.

Мис Кю се обърна към Мириам.

— Чу ли, Мириам?

Мириам погледна мис Кю, после нас и поклати глава. След това едва-едва протегна ръце към Бони и Бийни.

Те се втурнаха към нея. Хванаха я за ръцете. Погледнаха нагоре, усмихнаха й се. Вероятно бяха намислили някоя дяволия, но изглеждаха някак си много мили. Устата на Мириам потрепна и за миг ми се стори, че още малко и ще придобие човешко изражение.

— Добре, мис Алиша — каза тя.

Мис Кю отиде до нея, подаде й бебето и Мириам тръгна по стълбите с него. Мис Кю ни подкара след Мириам. Всички се качихме горе.

Така те се заеха да ни превъзпитават и това продължи цели три години.“

— Беше същински ад — казах на Стърн.

— И някой прекъсна работата им?

— Да, нещо такова. Ние я прекъснахме. Вижте, ние бяхме готови да направим точно това, което ни каза Сам. Нищо на света не би могло да ни спре. Бяхме обещали и се чувствувахме задължени да

изпълняваме и най-дребните желания на мис Кю. Но като че ли нито тя, нито Мириам разбираха това. Вероятно смятаха, че трябва да действуват със сила. А трябваше само да ни обяснят какво се иска от нас и ние щяхме да го направим. Както например да не лягам да спя в едно легло с Джейни. Мис Кю вдигна страшна врява за това, като че ли е станало кой знае какво. Сякаш съм обрал държавната хазна.

Но когато ти казват „Трябва да се държите като благородни дами и господата“, това не ти говори нищо. А на всеки три, две от заповедите ѝ бяха такива. Например все повтаряше: „Аа, езика, езика!“ Дълго време не можех да загрея какво значи това. Най-после я попитах какво по дяволите иска да каже и тя най-после ми обясни. Разбирате в какво положение бяхме, нали?

— Да, разбирам — каза Стърн. — Стана ли по-лесно с течение на времето?

— Всъщност само два пъти изпаднахме в сериозна беда — веднъж заради близначките, веднъж заради Бебето. Тогава беше наистина сериозно.

— И какво се случи?

— С близначките ли? Ами като мина около седмица, започнахме да забелязваме, че има нещо гнило. Искан да кажа аз и Джейни. Забелязахме, че почти не се виждаме с Бони и Бийни. Като че ли къщата беше разделена на две — едната половина за мис Кю, Джейни и мен, а другата за Мириам и близначките. Сигурно щяхме да забележим и по-рано, ако отначало не беше такава суматоха, докато ни облекат нови дрехи и ни накарат да спим по цяла нощ и какво ли не още. Но скоро това стана съвсем очевидно: изпращаха ни да играем всички в двора и като дойде време за обяд, Мириам отвеждаше близначките със себе си, а Джейни и аз се хранехме с мис Кю. Така че Джейни попита:

— Защо близначките не се хранят с нас?

— Мириам се грижи за тях, мила — отговори мис Кю.

Джейни я погледна с присвити очи:

— Знам. Но защо да не се хранят тук? И аз мога да се грижа за тях.

Мис Кю отново стисна устни.

— Те са малки цветнокожи момиченца, Джейни — каза тя. — А сега се храни.

Но това не беше никакво обяснение нито за Джейни, нито за мен и аз казах:

— Искам да ядат с нас. Сам каза да бъдем заедно.

— Но вие сте си заедно — опита се да ни убеди мис Кю. — Живеем в една и съща къща, ядем една и съща храна. И нека повече да не говорим по този въпрос.

Разменихме си погледи с Джейни и тя попита:

— А защо да не можем всички да живеем и да се храним в тази стая?

Мис Кю остави вилицата на масата и ни изгледа строго:

— Вече ви обясних и казах, че този въпрос не подлежи на обсъждане.

Разбрах, че така доникъде няма да стигнем. Наклоних главата си назад и изревах: „Бони! Бийни!“ И хоп, те се озоваха при нас.

Настана същински ад. Мис Кю им заповяда да напуснат, те не се подчиниха. Запенена, в трапезарията влетя Мириам с дрехите им в ръце. Започна страшна гонитба. Като не успяха да ги хванат, мис Кю отново започна да грачи като дива гъска по тях, а и по мен. Каза, че това е вече прекалено. Наистина сигурно е било тежка седмица за нея, но и на нас никак не ни беше лесно. Накрая мис Кю ни заповяда да напуснем дома ѝ. Взех Бебето и тръгнах. Джейни и близначките ме последваха. Но още не бяхме се отдалечили от външната врата, когато мис Кю хукна подир нас. Подмина ни, застана пред мен и ме накара да спра. Спряхме.

— Така ли изпълнявате волята на Сам? — попита тя.

— Да — отвърнах аз.

Но нали, ако била разбрала правилно, Сам искал да живеем при нея.

— Да, но той искаше винаги да сме заедно — ѝ казах аз.

Тя каза да се върнем и да обсъдим. Джейни попита Бебето, то каза „добре“ и ние се върнахме. Стигнахме до компромис. Вече не се хранехме в трапезарията. Имаше една странична тераса, нещо като остъклена веранда, с врата към кухнята и врата към трапезарията, и решихме всички да се храним там. Мис Кю се хранеше сама.

Но след цялата тази глупава кавга станаха странни неща.

— Какви? — попита Стърн.

Засмях се.

— Ами, Мириам. Уж си беше същата, а започна да ни дава тайничко дребни сладки, преди да е станало време за храна. Знаете ли, бяха ми нужни години, за да разбера защо беше всичко това. Говоря сериозно. И какво съм разбрал — по отношение на расите хората са разделени на две враждуващи армии. Едната се бори расите да са отделени, другата се бори да ги обедини. Но не виждам защо и двете страни са толкова загрижени за това! Защо просто не го зарежат и толкова?

— Защото не могат. Виж, Джери, на хората им е нужно да вярват, че в някакво отношение стоят над останалите. Да вземем теб, Сам и децата — вие сте били много задружни, като едно цяло. Не си ли мислехте, че сте поне малко по-добри от всички останали?

— По-добри ли? Как така по-добри?

— Тогава различни.

— Е, сигурно, но не сме се замисляли за това. Различни — да, но не и по-добри.

— Вие сте уникален случай — каза Стърн. — А сега ми разкажи за другата неприятност. С Бебето.

— Бебето. А, да. Беше няколко месеца, след като се преместихме да живеем у мис Кю. Нещата вече започваха да се уталожват. Според мис Кю трябваше да наваксаме загубеното в учението — имахме редовни часове сутрин и следобед, пет дни в седмицата. Джейни отдавна вече не се грижеше за Бебето, а близначките вървяха, като искаха да отидат някъде. Това беше смешно. Те можеха в миг да се озоват от едно място на друго и ако мис Кю се случеше там, тя не вярваше на очите си. Особено много се разстройваше от това, че изневиделица се появяваха голи. Престанаха да го правят и тя беше много доволна. Изобщо тя беше доволна от много неща. Не беше виждала никого от години, представяте ли си, от години! Дори електромерът и други подобни бяха инсталирани извън къщата, за да не влиза никой вътре. Но откак бяхме при нея, тя живна. Престана да носи онези старомодни рокли и започна да добива човешки вид. Дори понякога се хранеше с нас.

Но един хубав ден се събудих със странно чувство. Като че ли някой беше откраднал нещо от мен, докато спя, само дето не знаех какво. Макар че ми беше забранено, излязох през прозореца и по перваза стигнах до стаята на Джейни. Тя спеше. Влязох и я събудих. И

досега виждам очите ѝ, полуотворени и сънени, те изведнъж се ококориха. Не беше нужно да ѝ казвам, че нещо не е в ред. Тя знаеше. Знаеше какво бе то.

— Бебето го няма! — каза тя.

Пет пари не давахме, че ще събудим цялата къща. Изскочихме от стаята и шумно хукнахме по коридора към малката стаичка в дъното, където спеше Бебето. Не повярвахме на очите си. Богато украсеното му детско креватче, белият скрин и разхвърляните дрънkalки и разни играчки бяха изчезнали; имаше само едно бюро. Като че ли Бебето никога не е било там.

Не си казахме нищо. Просто се обърнахме и връхлетяхме в спалнята на мис Кю. Бях влизал там един-единствен път, а Джейни беше влизала само няколко пъти. Но това, че ни е забранено, сега нямаше никакво значение. Мис Кю беше в леглото си, косата ѝ беше сплетена на две плитки. Събуди се и широко отвори очи още преди да успеем да прекосим стаята. Надигна се и седна в леглото, облеgnата на таблата.

— Какво означава това? — попита тя, като ни изглежда хладно.

— Къде е Бебето? — викнах аз.

— Джерард, не е нужно да крещиш.

Джейни беше кротко дете, но сега каза, и то така, че да настръхнеш от ужас:

— По-добре ни кажете къде е, мис Кю.

Изведнъж мис Кю свали каменната маска от лицето си и протегна ръце към нас.

— Съжалявам, деца — каза тя. — Наистина много съжалявам. Но аз направих, което беше най-доброто. Изпратих бебето да живее с други деца като него. То никога нямаше да бъде щастливо тук, при нас. Вие знаете това.

— Никога не е казвало, че не е щастливо — възрази Джейни.

— Като че ли можеше да говори, горкото! — изсмя се някак неестествено мис Кю.

— По-добре веднага го върни — казах аз. — Не си даваш сметка с к'во си играеш. Казах ти, че никога не бива да се разделяме.

Тя вече започваше да побеснява, но все още успяваше да се владее:

— Ще се опитам да ти обясня, драги. Ти и Джейни, и дори близначките сте нормални здрави деца и като пораснете ще станете хубави мъже и жени. Но горкото Бебе... то е различно. То няма да порасне, никога няма да върви и да играе като другите деца.

— Това няма никакво значение — каза Джейни. — Нямахте защо да го махате оттук.

— Най-добре ще е да го върнеш, и то веднага! — заявих аз.

Тя кипна.

— Доколкото си спомням, освен многото други неща, съм ви учила и да не заповядвате на по-възрастните. А сега вървете да се облечете за закуска и вече никога няма да споменаваме за това.

— Мис Кю — започнах аз, стараейки се да бъда колкото може по-спокоен, — ти все едно ще го върнеш, но ще съжаляваш, че не си го върнала веднага. Иначе... — Тя скочи от леглото и ни изгони от стаята.

Помълчах известно време и Стърн попита:

— И какво стана?

— О, върна го — казах аз и неочаквано се засмях. — Сега, като си помисля за това, ми се вижда смешно. Почти три месеца тя командуваше, ние изпълнявахме и после изведнъж — ние ѝ заповядвахме. Бяхме се старали да бъдем добри според нейните представи, но, боже мой, този път тя прекали. Дадохме ѝ да разбере още щом затръшна вратата след нас. Голямото порцеланово гърне, което стоеше под леглото ѝ, се вдигна във въздуха и се разби в огледалото на тоалетката. После чекмеджето на тоалетката се отвори, от него изскочи една ръкавица и я плесна през лицето. Тя отстъпи назад и скочи на леглото, но от тавана се откърти огромно парче мазилка и падна върху нея. Водата в малката ѝ баня потече, каналът се запуши и тъкмо когато водата започна да прелива, всичките ѝ дрехи паднаха от закачалките. Тя хукна да бяга от стаята, но вратата се бе затъкнала. Задърпа дръжката с всичка сила, вратата изведнъж се отвори и тя се простря на пода. Вратата отново се затвори с трясък и върху мис Кю се посипа още мазилка. Влязохме да видим какво прави. Тя плачеше. Не предполагах, че може да плаче.

— Ще върнеш ли Бебето? — попитах аз.

Тя продължаваше да лежи на пода и да плаче. След малко вдигна глава и ни погледна. Изглеждаше наистина трогателна. Помогнахме ѝ

да стане и я сложихме на един стол. Тя ни гледа известно време, после погледна огледалото, изкъртения таван и прошепна:

— Какво стана? Какво стана?

— Ти ни взе Бебето — отвърнах аз, — ето к'во стана!

Тя скочи и каза с тих и уплашен, но твърд глас:

— Нещо се блъсна в къщата. Самолет. А може и да е земетресение. За Бебето ще говорим след закуска.

— Тогава продължавай, Джейни — казах аз.

В лицето ѝ се плисна вода и потече надолу. Нощницата ѝ залепна за тялото, а такива неща я разстройваха най-много. Плитките ѝ щръкнаха във въздуха и започнаха да я дърпат нагоре, докато тя се изправи. Понечи да извика, но пухчето за пудра долетя от тоалетката и запуши устата ѝ. Тя го извади с треперещи пръсти.

— Какво правите? Какво правите? — повтаряше тя през сълзи.

Джейни я погледна и сложи ръце зад гърба си.

— Нищо не сме направили — самодоволно заяви тя.

— Все още нищо — добавих аз. — Е, ще върнеш ли Бебето?

— Престанете! — изкрещя тя. — Престанете! Престанете да говорите за това монголоидно идиотче! То не може да бъде полезно за никого, дори и за себе си! Как мога да се преструвам, че е мое?

— Дай плъхове, Джейни — наредих аз.

Чу се как нещо пробяга покрай перваза на пода. Мис Кю покри лицето си с ръце и се отпусна на стола.

— Само плъхове не — проплака тя. — Тук няма плъхове.

После нещо изписука и тя се разпадна. Виждали ли сте как някой се разпада пред очите ви?

— Да — отговори Стърн.

— Бях крайно вбесен — продължих аз, — но това вече беше прекалено. И все пак тя не трябваше да изпраца Бебето. Нужни ѝ бяха няколко часа да дойде на себе си, за да е в състояние да се обади по телефона, но преди да е дошло време за обяд, Бебето отново беше при нас.

Засмях се.

— Какво е толкова смешно?

— После тя така и не можа да си спомни какво точно се е случило с нея. След около три седмици я чух да говори за това с Мириам. Каза, че изведнъж къщата се разтресла. Добре, че била

изпратила Бебето на този контролен медицински преглед — иначе, горкото, можело да се нарани. И мисля, че сама си вярваше.

— Сигурно. Това се случва доста често. Човек не вярва на нещо, на което не иска да вярва.

— А вие доколко вярвате на това, което ви разказах? — попитах го внезапно.

— Нали вече ти казах — това не е важно. Аз самият не си поставям за цел да вярвам или да не вярвам.

— Не сте ме питали доколко аз вярвам.

— Не е нужно. Ти сам си реши.

— Вие добър психотерапевт ли сте?

— Предполагам — каза той. — Кого уби?

Въпросът ме завари абсолютно неподготвен.

— Мис Кю — отговорих. После започнах да ругая и да псувам. — Нямах никакво намерение да ви казвам.

— Не се безпокой — каза той. — И защо го направи?

— Точно това искам да разбере и аз — затова съм дошъл тук.

— Сигурно истински си я мразил.

Заплаках. На петнайсет години и да ревна тъй!

Той ме изчака да си излея всичко. Най-напред от болезнено свитото ми гърло излизаха само нечленоразделни звуци. После потече носът ми. И накрая рукнаха думите.

— Знаете ли къде съм израснал? Първият ми спомен е за юмрук в зъбите. Още го виждам как се приближава, голям колкото главата ми. Защото плачех. Оттогава не смея да заплача. Плачех, защото бях гладен. Или премръзнал. Сигурно и двете. След това големи общи спални помещения и който можеше да открадне повече, имаше повече. Пребиват те с ритници, ако си лош; получаваш голяма награда, ако си добър. Голямата награда — да те оставят на мира. Представяте ли си такъв живот? Най-голямото, най-чудесното нещо в този проклет свят да е просто да те оставят на мира!

След това със Сам и децата. Нещо чудесно — чувствуваш, че принадлежиш. Никога не ми се бе случвало преди. Едно огнище и две мъждиви лампи, които осветяват целия свят. Това е всичко, което имаш, и не ти трябва нищо повече.

После голямата промяна — чисти дрехи, топла храна, четири часа училище на ден: Колумб и крал Артур и една книга по гражданско

учение от 1925 година, в която се обяснява предназначението на септичните резервоари. И над всичко една огромна четвъртита буца лед, която се топи пред очите ти — ръбовете ѝ се заоблят и ти знаеш, че това е заради теб, мис Кю... По дяволите! Тя твърде добре се владееше, за да се лигави пред нас, но то се усещаше. Сам се грижеше за нас просто защото това беше част от начина му на живот. Мис Кю също се грижеше за нас, но при нея не се получаваше така естествено. Тя го беше поела като доброволно задължение.

Тя имаше изкривена представа за „хубаво“ и погрешна представа за „лошо“ и твърдо се придържаше към тях, убедена, че го прави за наше добро. Когато не можеше да разбере нещо, тя смяташе това за свой провал, а имаше безкрайно много неща, които тя не разбираше и никога нямаше да разбере. Когато нещо се получи — беше наш успех, когато се провали — нейна грешка. Тази последна година, беше... о, добре.

— Е, и?

— И аз я убих. Слушайте — казах аз. Чувствувах, че трябва да говоря бързо. Не че няхах време, но трябваше да се отърва от това. — Ще ви кажа всичко, което знам. Деня преди да я убия. Събудих се сутринта в чисти колосани чаршафи... Слънцето грее през белите пердета и ярките завеси в червено и синьо. Вграденият гардероб е пълен с дрехите ми — моите дрехи, разбирате ли? Дотогава не бях имал нищо истински мое. Отдолу се чува тракане на съдове — Мириам приготвя закуската и се смее за нещо с близначките. Близначките се смеят с нея, забележете, а не само двете, както дотогава.

В съседната стая Джейни се движи насам-натам и си тананика и аз знам, че като я видя, лицето ѝ ще засияе. Ставам. Топлата вода е наистина гореща, пастата за зъби щипе езика ми. Дрехите са ми по мярка; слизам долу и всички са там; радвам се да ги видя и те се радват да ме видят; сядаме около масата; появява се мис Кю и всички я поздравяваме в един глас.

Сутрин — училище в голямата дълга всекидневна, после междучасие. Близначките, изплезили език, не изписват буквите от азбуката, а ги рисуват. Когато стане време за това, Джейни рисува картина, истинска картина — крава, дървета и жълта ограда, която се губи в далечината. Аз си блъскам главата с едно квадратно уравнение,

мис Кю се е навела над мен да ми помогне. Дрехите ѝ ухаят. Вдигам глава, за да усетя по-добре уханието им. Чувам как отзад, в кухнята, Мириам размества пълните тенджери по печката.

Следобед — пак училище, учене, после изхвърчаваме на двора, смеем се. Близначките си играят на гоненица като тичат една подир друга. Джейни се мъчи да изпъстри листата на картината си със слънчеви петна, за да стане както иска мис Кю. А Бебето, то си има голяма кошара. Вече не рита и не ръкомаха, само гледа и се лигави, тъпчат го редовно, винаги блести от чистота, като ново алуминиево фолио.

После вечеря. След това мис Кю ни чете, бързо и шепнешком, когато е смутена, но чете всичко наред. Аз трябваше да отида и да я убия. Това е всичко.

— Още не си ми казал защо — каза Стърн.

— Вие какво, на глупак ли се правите? — креснах аз.

Стърн не каза нищо. Обърнах се по корем на кушетката и подпях брадата си с ръце, за да мога да го виждам. Той не издаваше мислите и чувствата си, но ми се стори, че е озадачен.

— Аз казах защо.

— Не и на мен. — Уточни той.

Изведнъж разбрах, че очаквам твърде много от него. Бавно започнах да обяснявам:

— Всички се будехме в едно и също време. Всички изпълнявахме чужди желания. Целия си ден прекарвахме по чужда воля, мислехме с чужди мисли, говорехме с чужди думи. Джейни рисувахе чужди картини. Бебето вече не говореше и, представете си, бяхме щастливи! Сега разбирате ли?

— Още не.

— Господи! — възкликнах аз. Помислих малко: — Не се сработвахме.

— Не се сработвахте ли? А, да. Но нали вече не можехте да се сработвате, след като Сам умря?

— То беше друго. Беше като кола, на която се е свършило горивото, но колата си е налице, нищо не ѝ е повредено. Тя просто чака. А след като мис Кю се зае с нас, колата беше разглобена на части. Разбирате ли?

Сега той на свой ред помисли малко. После заговори:

— Съзнанието ни кара да вършим странни неща. Някои от тях изглеждат напълно безсмислени, погрешни, безумни. Но основно положение в нашата работа е следното: във всичко, което вършим, има здрава верига от непоклонима логика. Ако проникнеш достатъчно дълбоко, и тук ясно ще видиш причина и следствие, както навсякъде другаде. Забележи, казвам „логика“, а не „правилност“, „правота“, „справедливост“ или нещо подобно. Логика и истина са две съвсем различни неща, но те много често изглеждат едно и също за този, който разсъждава логически.

Когато съзнанието и подсъзнанието се разминават, човек е съвсем объркан. Да вземем твоя случай. Доколкото разбирам, искаш да кажеш, че за да запазиш или да възстановиш тази необикновена връзка между вас, децата, е трябвало да се отървеш от мис Кю. Но не виждам логиката. Според мен не си е заслужавало да разрушиш тази новопридобита сигурност, за която сам признаваш, че е била нещо приятно, само за да възстановиш това „сработване“.

— Може и така да е — казах аз отчаяно.

Стърн се наведе и насочи лулата си към мен.

— Заслужавало си е. Щом си бил принуден да го извършиш, значи си е заслужавало. Може би нещата изглеждат по-различни пред свършен факт. Но когато нещо те е подтиквало да го направиш, за теб най-важно е било да премахнеш мис Кю и да си възвърнеш нещо, което си притежавал преди. Само че не виждам защо. И ти също.

— И как ще открием това?

— Нека се заемем с най-неприятната част, ако си в състояние.

Легнах.

— Готов съм.

— Добре. Разкажи ми всичко, което се случи непосредствено, преди да я убиеш.

Мъчех се да напипам в съзнанието си спомена за този последен ден, отново да усетя вкуса на храната, да чуя същите гласове. Едно усещане ми се натрапваше — че лежа в чисти колосани чаршафи. Пропъдих го, защото беше в началото на деня, но то се върна отново и аз разбрах, че е било не в началото, а в края на деня.

— Ами аз вече ви разказах — започнах аз — как децата вършеха всичко както им кажат, а не както те си знаят, как Бебето вече не говореше и как всички бяха щастливи и доволни от това положение и

как в края на краищата трябваше да убия мис Кю. Беше ми нужно много време, докато разбера това, и много време, за да започна да действувам. Сигурно съм лежал в леглото си и съм мислил четири часа, докато се реша да стана. Беше тъмно и тихо. Излязох от стаята си, минах по коридора, влязох в стаята на мис Кю и я убих.

— Как?

— Това е всичко! — извиках аз с все сила. После се укротих. — Беше страшно тъмно... и още е. Не знам. Не искам да знам. Тя наистина ни обичаше. Знам, че ни обичаше. Но аз трябваше да я убия.

— Добре, добре. Не го изживявай така болезнено. Ти си...

— Какво?

— Нали си доста силен за възрастта си, Джерард?

— Предполагам. Във всеки случай достатъчно силен.

— Да — каза той.

— Но аз все още не виждам логиката, за която говорихте. Защо — трябваше — да извърша — това? — извиках аз, удряйки силно с юмрук по кушетката при всяка дума.

— Престани. Ще се нараниш.

— Заслужавам си го.

— А? — каза Стърн.

Станах, отидох до бюрото и си налях вода.

— Сега какво да правя?

— Каж ми какво направи, след като я уби — оттогава до момента, в който влезе тук.

— Не много. Това беше снощи. Взех ѝ чековата книжка. Върнах се в стаята си някак вцепенен. Облякох се, само обувките не обух, взех ги в ръка. Излязох навън. Вървах дълго, мъчейки се да си събера мислите. Когато отвориха, отидох в банката. Осребрих чек за хиляда и сто долара. После ми хрумна да потърся помощ от психиатър, целия ден търсих, после дойдох тук. Това е всичко.

— Не беше ли трудно да осребриш чека?

— Никога нямам затруднения да накарам хората да направят каквото искам.

Той изръмжа изненадано.

— Зная какво си мислите — че не съм могъл да накарам мис Кю да прави това, което аз искам.

— И това — призна той.

— Ако го бях направил, тя вече нямаше да е мис Кю — казах аз.
— А чиновникът в банката — просто го накарах да си бъде само банков чиновник и нищо повече.

Погледнах към него и едва сега разбрах защо през цялото време върти лулата из ръцете си — за да гледа надолу към нея и да не мога да виждам очите му.

— Ти си я убил — започна той и аз разбрах, че сменя темата — и по този начин си унищожил нещо, което е било ценно за теб. Но то сигурно не е било толкова ценно, колкото възможността да възстановиш връзката си с другите деца. Твоят проблем се състои в това, че не можеш да определиш колко ценна е била тази връзка. — Той вдигна глава. — Така ли е?

— Горедолу.

— Знаеш ли кое единствено кара хората да убиват? — Тъй като не отговорих, той каза: — Инстинктът за самосъхранение. Да спасиш себе си или нещо, което идентифицираш със себе си. Това не се отнася за твоя случай, защото животът при мис Кю е бил много по-благоприятен за оцеляването както на всеки един поотделно, така и на всички ви като цяло.

— Тогава може би не съм имал основателна причина да я убия.

— Щом си го направил, значи си имал. Просто още не сме я открили. Всъщност ние знаем причината, но не знаем защо тя е била толкова важна. Отговорът е някъде в теб.

— Къде?

Той стана и започна да се разхожда.

— Имаме един доста последователен разказ за твоя живот. Разбира се, фактите са смесени с измислици и за някои моменти не знаем подробности, но имаме начало, среда и край. Не съм много сигурен, но ми се струва, че отговорът се крие в този мост, по който ти отказа да минеш преди малко. Спомняш ли си?

Разбира се, че си спомнях. Но отвърнах:

— Защо не опитаме нещо друго?

— Защото ти току-що го каза — обясни той спокойно. — Защо избягваш този епизод?

— Недейте да преувеличавате нещата — казах аз. От време на време започваше да ме дразни. — Това ми е неприятно. Не знам защо, но ми е неприятно.

— Там се крие нещо и като го раздразниш, то се съпротивлява. Всичко, което се мъчи да остане скрито, може да се окаже това, което търсим. Нали търсим нещо скрито?

— Да — отговорих аз и отново усетих как ме обзема слабост и ми прилошава, но успях да се преборя с това усещане. Реших, че вече нищо не може да ме спре.

— Хайде да го намерим — казах аз и легнах.

Той ме остави известно време да гледам тавана и да слушам тишината, после каза:

— Намираш се в библиотеката. Току-що си срещнал мис Кю. Тя ти говори нещо. Ти ѝ разказваш за децата.

Лежах съвсем неподвижно. Нищо не се случваше. Всъщност да — започнах да усещам някакво напрежение, което се появи в костите и обхвана цялото ми тяло. Напрежението стана непоносимо, но все още — нищо.

Чух го как стана, пресече стаята и отиде до бюрото си. Правеше нещо там — чуваше се някакво щракане и бръмчене. Изведнъж чух собствения си глас:

Ами, Джейни — тя е на единайсет, като мен. Бони и Бийни са на осем, те са близначки. И Бебето. То е на три.

После чух собствения си писък...

И потънах в нищото.

Ломотех нещо в тъмнината. Сkochих и размахвах юмруци. Силни ръце ме хванаха за китките, не усукваха ръцете ми, просто ме държаха здраво. Отворих очи. Бях вир-вода. Термосът лежеше търкулнат на килима. Стърн беше клекнал до мен и ме държеше за китките. Престанах да се съпротивлявам.

— Какво стана?

Той ме пусна и се отдръпна, като продължаваше да ме наблюдава.

— Господи, какъв пристъп! — каза той.

Хванах се за главата и изпъшках. Той ми хвърли една кърпа за лице, аз я използвах.

— Какво ме връхлетя така?

— През цялото време те записвах на магнетофон — обясни той. — И като не можа да се настроиш, използвах собствения ти глас, за

да те тласна към спомена. Понякога това върши чудеса.

— И този път извърши чудо — изръмжах аз. — Струва ми се, че ми изгоря бушонът.

— Нещо такова. Само една трескава стъпка те делеше от това, което не искаш да си спомниш, и ти се остави да загубиш съзнание, за да не я направиш.

— И от какво сте толкова доволен?

— Последна отчаяна съпротива — каза той кратко. — Вече го имаме. Само още един опит.

— Почакайте. Последната ми отчаяна съпротива ще бъде да се строполя мъртъв.

— Няма. Този епизод е бил дълго време в подсъзнанието ти, без да ти навреди.

— Така ли?

— Поне не чак толкова, че да те убие.

— А откъде знаете, че няма да ми навреди, като го измъкнем оттам?

— Ще видиш.

Погледнах изкосо нагоре към него. Изглежда, си разбираше от работата.

— Сега знаеш много повече за себе си отпреди — обясни той меко. — Можеш и сам да правиш такива сеанси. Можеш да преценяваш това, което излиза на повърхността на съзнанието ти. Може би не съвсем, но достатъчно, за да се предпазиш. Не се страхувай. Довери ми се. Аз съм в състояние да го спра, ако стане опасно. А сега просто се отпусни. Гледай към тавана. Опитай се да усетиш пръстите на краката си. Не ги гледай. Гледай право нагоре. Пръстите, големите пръсти на краката. Не мърдай пръстите си, чувствуй ги. Започни да броиш от големите пръсти. Едно, две, три. Почувствуй този, третия пръст. Почувствуй пръста, чувствуй го. Чувствуй как той омеква и се отпуска, отпуска се, отпуска се. Пръстът до него, и на двата крака, също се отпуска. Той е така отпуснат, защото всичките ти пръсти са отпуснати...

— Какво правите — викнах аз.

Той продължи със същия копринен глас:

— Ти ми се доверяваш и пръстите ти ми се доверяват. Те всички са отпуснати, защото ми се доверяваш. Ти...

— Вие се опитвате да ме хипнотизирате. Няма да позволя!

— Ти сам ще се хипнотизираш. Всичко правиш ти самият. Аз само соча начина. Насочвам пръстите ти по пътя. Само насочвам пръстите ти. Никой не може да те накара да отидеш някъде, ако ти самият не искаш, а ти искаш да вървиш накъдето сочат пръстите ти, твоите отпуснати пръсти, твоите...

И тъй нататък. А къде бяха монотонно полюшващите се златни висулки, блясъкът в очите, мистичните пасове? Седеше така, че дори не го виждах. Нали трябваше да ми говори, че ми се спи, че се унасям. Всъщност той знаеше, че не ми се спи и не искам да заспивам. Исках да съм само пръсти. Исках да съм отпуснат, само един отпуснат пръст. Пръстът не мисли, той само върви, върви, върви, върви единайсет пъти, единайсет, аз съм на единайсет...

Като че ли се разделих на две и това не ми беше неприятно — едната ми половина наблюдаваше как другата половина влиза в библиотеката, мис Кю се навежда към мен, но не твърде близо; вестникът шумоли на стола под мен, едната ми обувка е събута и пръстите ми висят отпуснати... Странно. Това беше хипноза, но аз бях в пълно съзнание — знаех, че лежа на кушетката и Стърн ми говори тихо и монотонно, можех да се обърна, да седна, да му говоря или да изляза, ако искам, но аз не исках. Ако това било хипнозата, аз съм изцяло за. Бих опитал. Не изглежда опасно.

Там на масата аз съм с нагласата да видя, че позлата от цветята цъфти по кожата и ще мога да стоя до масата с теб, с мис Кю, с мис Кю...

— ... Бони и Бийни са на осем. Те са близначки. И Бебето. То е на три.

— Бебето е на три — каза тя.

Имаше някакъв натиск, нещо се разтегна... разкъса се. Сред агонията изблик на екстаз удави болката и всичко свърши.

Това беше. Всичко — само в един миг.

— Бебето е на три? И моето бебе щеше да е на три, ако го имаше...

Отварям се за тебе, Сам. Отварям се, толкова достатъчно ли е?

Ирисите му — като колела. Сигурна съм, че се въртят, но не съм ги улавяла. Тази невидима сонда, която излиза от мозъка му през очите

и прониква в моите очи. Дали знае какво означава това за мен? Дали изобщо го интересува? Не знае и не го интересува — изпразва ме и аз отново се пълня по негово желание, той пие и чака, и пак пие, но никога не поглежда към чашата.

За пръв път го видях в гората, сред пущинаците. Танцувах и вятърът ме галеше. Обърнах се и го видях да стои в сянката на листата и да ме гледа. Намразих го. Не моята гора, не тази моя долчинка, обсипана със златни звезди, обрасла с гъста папрат — танца ми отне той, скова го завинаги с присъствието си. Затова го намразих, намразих го, застанал до глезени в нежната мокра папрат, приличащ на дърво, с крака-коренища и дрехи с цвета на пръстта. Като спрях, той се раздвижи и отново стана човек, огромна човекоподобна маймуна, мръсно мъжко животно; омразата ми изведнъж се превърна в страх и аз замръзнах на мястото си.

Той знаеше какво е направил, но това не го интересуваше. Да танцувам... вече никога нямаше да танцувам, защото никога нямаше да знам дали от гората не ме гледат очи, не ме гледат грамадни, безразлични мъже-животни. Летни дни, в които дрехите ме задушават, зимни нощи, с благоприлични одежди, които ме обвиват като саван; и никога вече да не танцувам, никога да не си спомням, че съм танцувала, без отново да преживея шока от това, че ме е видял. Как го мразех! О, как го мразех!

Да танцувам сама, където никой не може да ме види — това бе единствената ми тайна, когато ме знаеха като мис Кю, това преждевременно състарено викторианско изкопаемо, благовъзпитано и колосано, в лен и дантели; и самотно. Сега щях да съм точно това, за което всички ме смятаха, точно това и завинаги, защото той ми бе отнел едничкото нещо, което бях дръзнала да запазя в тайна.

Той излезе от сянката и тръгна към мен, като държеше грамадната си глава наклонена на една страна. Стоях неподвижно, замръзнала и вътрешно, и външно — сърцевина от гняв, обвита в страх. Ръката ми беше все още протегната напред, кръстът ми — леко приведен от танца. Той се спря и аз си поех дъх, защото вече се задушавах.

— Четеш ли книги? — попита той.

Не можех да го понасям близо до себе си, но не можех и да се помръдна. Той протегна ръка, докосна брадата ми и повдигна главата

ми, за да го погледна в лицето. Гърчех се от страх, но лицето ми не се откъсваше от ръката му, макар че той не го държеше, само го бе повдигнал.

— Трябва да прочетеш някои книги за мен. Нямам време да ги търся.

— Кой си ти? — попитах аз.

— Сам — отговори. — Ще четеш ли книги за мен?

— Не. Пусни ме, пусни ме! — Той не ме държеше.

— Какви книги? — извиках аз.

Бутна грубо брадата ми. Не силно — само за да ме накара още малко да вдигна глава. Махна ръката си. Очите му, ирисите му, всеки момент щяха да се завъртят...

— Отвори там вътре — каза той. — Отвори и дай да видя.

В главата ми имаше книги и той гледаше заглавията... всъщност не заглавията, защото той не можеше да чете. Той гледаше това, което зная от книгите. Изведнъж се почувствувах ужасно безполезна, защото в мен имаше само частица от това, което той искаше.

— Какво е това? — изръмжа той.

Знаех за какво пита. Беше го намерил в главата ми. А аз дори не знаех, че го имам там.

— Телекинеза — отговорих аз.

— Как става?

— Никой не знае дали е възможно. Преместване на физически предмети с мисълта.

— Възможно е — отсече той. — А това?

— Телепортиране. То е същото, почти същото — да преместиш собственото си тяло със силата на мисълта.

— Да, да, виждам — каза той грубо.

— Взаимно проникване на молекулите. Телепатия и четене на чужди мисли. Не зная нищо за тях. Според мен това са глупости.

— Чети за тях. Няма значение дали разбираш или не. Това какво е?

То беше там, в мозъка ми, на езика ми: „Гещалт.“

— Какво е то?

— Група. Като едно лекарство, което може да лекува много болести. Като много мисли, изразени в една фраза. Цялото е нещо повече от сбора на частите.

— И за него прочети. Чети много. Най-много трябва да четеш за него. Важно е.

Той се обърна и когато очите му се отместиха от моите, сякаш нещо в мен се счупи и аз залитнах и паднах на колене. Той изчезна в гората, без да се обърне. Взех нещата си и избягах вкъщи. Гневът ме връхлетя като буря. Страхът ме връхлетя като вятър. Но знаех, че ще прочета книгите; знаех, че пак ще отида там; знаех, че вече никога няма да танцувам.

И аз прочетох книгите и отидох. Понякога ходех три-четири дни поред; понякога, ако не можех да намеря някоя книга, не се появявах по десетина дни. Той бе винаги там, в долчинката, стоеше в сянката и чакаше, вземаше каквото му бе нужно от книгите, но нищо от мен. Никога не споменаваше за следващата ни среща. Така и не разбрах дали идваше да ме чака всеки ден, или само когато аз отивах.

Той ме караше да чета книги, в които нямаше нищо за мен — книги за еволюцията, книги за форми на обществена и културна организация, за митология и най-вече за симбиоза. Не разговаряхме, понякога дори не си разменяхме нито дума, само от време на време той издаваше звуци, които изразяваха изненада или интерес.

Той късаше книгите от мен, както се берат горски плодове от храст — по много наведнъж; миришеше на пот, на пръст и на зелените сокове на растенията, които тежкото му тяло мачкаше, движейки се през гората.

Това, което научаваше от книгите, ако изобщо научаваше нещо, не го променяше ни най-малко.

Един ден той седна до мен и започна да разпитва:

— В коя книга има нещо такова? — каза той и после дълго мълча и мисли. — Като например термитът не може да се храни с дърво, но микробите в корема му могат, а термитът се храни с остатъците, които те не използват... Това какво е?

— Симбиоза — спомних си. Аз помнех думите. Сам откъсваше съдържанието и изхвърляше думите като ненужни. — Два животински вида, взаимно зависими за съществуването си.

— Аха. А има ли книга за четири-пет вида, които правят това?

— Не зная.

— Ами това? Имаш една радиостанция и четири-пет приемника и всеки от тях може да прави различни неща — един да копае, друг да

лети, трети да прави шумове, но всички получават заповеди от едно място. И всеки си има самостоятелно захранване, върши различно нещо и си е отделно. Има ли такова нещо, само че живо, а не радио?

— Всеки организъм да е част от цялото, но да е отделно от него? Едва ли... освен ако имаш предвид форми на обществена организация, като екип или може би бригада от хора, които работят заедно и всички получават заповеди от един шеф.

— Не — каза той веднага, — не такова. Като едно-единствено животно — и той сви пръстите на ръката си, за да ми покаже. Разбрах го.

— Искаш да кажеш гещалт, като форма на живот. Това е фантастика.

— И в никоя книга ли не пише за това, а?

— Поне аз не съм чувала за такава книга.

— Трябва да зная за това — изпъшка той. — Има такова нещо. Искам да знам дали се е случвало и преди.

— Не виждам как може да съществува нещо подобно.

— Съществува. Една част, която донася, една част, която пресмята, една част, която получава отговора и една част, която говори.

— Да говори ли? Само хората говорят.

— Знаем — отвърна той, стана и си отиде.

Дълго търсих такава книга, но не намерих нищо подобно. Отидох и му казах. Той много дълго мълча, загледан в синята линия на хълмистия хоризонт. После впи очи в мен, с тези ириси, готови всеки миг да се завъртят, и започна да търси.

— Ти научаваш, но не мислиш — ми каза той и отново се загледа в хълмовете.

— Има човеци, които могат да правят такива неща — каза най-после той. — Това се случва под носа на околните, но те не го виждат. Някои хора четат мисли. Някои могат да местят предмети с мисълта си. Някои могат сами да се преместват чрез внушение. Някои могат да отговарят на каквото и да е въпрос, стига да се сетиш да ги питаш. Но няма някой, който да може да ги обедини, както мозъкът обединява частите, които натискат и дърпат, усещат горещо и вървят, които мислят и всички останали... Аз съм такъв човек — завърши той неочаквано. После дълго стоя неподвижно; помислих, че ме е забравил.

— Сам — попитах аз, — какво правиш тук в гората?

— Чакам — отвърна той. — Още не съм свършен. — Погледна ме в очите и изсумтя с раздражение. — Не „свършил“, както ти го разбираш. Искам да кажа, че... още не съм завършен. Нали знаеш как щом отрежат част от червея, той израства отново. Сега забрави за рязането. Представи си, че той поначало си израства тъй, от някоя част. Разбираш ли? Аз си събирам частите. Още не съм свършен. Трябва ми книга за това, що за животно ще съм, като свърша.

— Не знам такава книга. Кажи ми нещо повече. Тогава може би ще се сетя за книга, каквато търсиш или къде да я намеря.

Той счупи една пръчка с огромните си ръце, хвана двете парчета заедно и силно ги изви. Те се счупиха.

— Знам, че трябва да направя това, както птичката знае, че трябва да свие гнездо, като му дойде времето. Знам също, че когато съм готов, няма да се получи нещо изключително. Тялото ми ще бъде по-силно и по-бързо от всичко, което е съществувало досега, но главата няма да е както трябва. Но може би защото съм един от първите. Онази картина... пещерния човек...

— Неандерталец.

— Аха. Като си помисля, и той не е бил кой знае какво. Първ опит за нещо ново. И аз ще съм нещо такова. Но може би след като набавя другите части, ще се намери и подходяща глава? Това ще е вече нещо.

Той изръмжа доволно и си отиде.

Търсих, дни наред търсих, но не намерих каквото той искаше. Намерих едно списание, в което се казваше, че следващата важна стъпка в еволюцията на човека ще бъде не във физиката, а в психиката му, но там не се казваше нищо за подобен организъм — гецалт. Имаше нещо за колонии от миксомицети, но те приличаха по-скоро на индивиди, организирани като пчелно семейство, това дори не беше и симбиоза.

Наистина нямах научни познания, а и не се интересувах от тези въпроси, но все пак не намерих нищо подобно на това, което той искаше, освен например маршируваща духовна музика — всеки свири на различен инструмент, с различна техника и различни ноти, но се получава една мелодия и всички се движат в крак. Но той нямаше предвид такова нещо.

И така, една хладна есенна вечер аз отидох при него, той взе малкото, което намери в очите ми, и се обърна настрани с неприлични думи, които нямам желание да си спомням.

— Не можеш да го намериш — каза той. — Не идвай повече.

Стана, отиде до една дрипава върба и се облегна на нея, загледан надолу, в непрекъснато играещите сенки, които хвърляха клоните, люшкани от вятъра. Мисля, че вече ме беше забравил. Скочи като подплашено животно, когато заговорих съвсем близо до него. Трябва да е бил изцяло погълнат от странните си мисли, защото не ме бе чул, като се приближавам.

— Сам — казах аз, — не ме обвинявай, че не го намерих. Аз търсих.

Той овладя изненадата си и ме погледна с тези свои очи.

— Да те обвинявам ли? Че кой обвинява някого?

— Не оправдах очакванията ти — обясних аз — и ти си ядосан.

Той ме гледа толкова дълго, че се почувствувах неловко.

— Не разбирам за какво говориш — каза той.

Не исках да го оставя да си тръгне. Той би го направил. Би заминал завинаги, без дори да се замисли; пет пари не даваше за мен! Това не беше жестокост или лекомислие, както аз ги разбирах. Той просто не ме забелязваше вече, както котката не забелязва цъфтенето на лалетата.

Хванах го за ръцете над лактите и го разтърсих — все едно се опитвах да разтърся входа на къщата си.

— Ти можеш да знаеш! — изкрещях му аз. — Знаеш какво чета. Трябва да знаеш и какво мисля!

Той поклати отрицателно глава.

— Аз съм човек, жена — крещях обезумяла. — Ти ме използва отново и отново и не ми даде нищо. Заради теб наруших навиците си, изграждани цял живот — четях по цели нощи, идвах при теб в дъжда, идвах в неделя, а ти не ми говориш, не ме поглеждаш, не знаеш нищо за мен и не те интересува. Направи ми някаква магия и аз не можах да се освободя от нея. И като свърши, ми казваш: „Не идвай повече.“

— Трябва ли да дам нещо, защото съм взел нещо?

— Така правят хората.

— Хм — интересува се той. — И какво искаш да ти дам? Нямам нищо.

Отдръпнах се от него. Чувствувах... не зная какво чувствувах.

— Не знам — отговорих след малко.

Той сви рамене и се обърна. Аз почти се хвърлих отгоре му и го задърпах назад.

— Искам ти да...

— Какво, по дяволите, искаш?

Не можех да го погледна. Гласът ми едва излизаше:

— Не знам. Има нещо, но и аз не знам какво е. Нещо, което... не бих могла да кажа, дори и да го знаех. — Той поклати глава и аз отново го сграбчих за ръцете. — Ти прочете книгите, които бяха в мен; не можеш ли да прочетеш... самата мен?

— Никога не съм опитвал. — Той пристъпи напред и вдигна лицето ми: — Дай.

Очите му ме пронизаха със странната си сонда и аз изпищях. Опитах да се отскубна. Не исках това, не, не беше това. Борих се отчаяно. Предполагам, че ме е вдигнал от земята с огромните си ръце. Държа ме, докато свърши, и след това ме пусна. Свлякох се на земята и избухнах в ридания. Той седна до мен. Не се опита да ме докосне. Нито да се измъкне. Най-после аз се успокоих, но продължавах да стоя така и да чакам.

— Вече няма да правя това — каза той.

Седнах със свити колене, покрих ги плътно с полата си и поставих едната си буза върху тях, за да мога да виждам лицето му.

— Какво стана?

Той изруга.

— В теб е дяволска бъркотия. На трийсет и три години... и защо продължаваш да живееш тъй?

— Много си ми е добре — казах малко засегната.

— Ами! — каза той. — Сам-самичка от десет години, освен някой, дошъл по работа. Никой друг.

— Мъжете са животни, а жените...

— В себе си ти мразиш жените. Те всички знаят нещо, което ти не знаеш.

— И не искам да го знам. И тъй съм си щастлива.

— Тия не ми ги разправяй на мен!

Не казах нищо. Ненавиждам такъв език.

— Две неща искаш от мен. И в двете не виждам смисъл. — За пръв път ме погледна с истински човешки израз на лицето: безкрайно удивление. — Искаш да знаеш всичко за мен, откъде съм, как съм станал това, което съм.

— Да, наистина, това искам. Кое е другото, което ти знаеш, аз — не?

— Роден съм някъде, израснал съм някак си, като бурен — започна той, без да ми обръща внимание. — Хората дори не са си направили труда да ме дадат в приют за сираци. Тъй че си растях на свобода, подготвян да стана нещо като селския идиот. Така и щеше да стане, ако не бях хванал гората.

— Защо?

Той дълго се чуди, после отговори:

— Вероятно защото не виждах смисъл в начина, по който живеят хората. Тук мога да си живея както си искам.

— И как искаш? — попитах аз през огромното разстояние помежду ни, което ту се скъсяваше, ту се увеличаваше.

— Това търсех в твоите книги.

— Никога не си ми говорил за това.

— Ти научаваш, но не мислиш — казваше ми го за втори път. — Има нещо като... да кажем като човек. Направен е от отделни части, но е един човек. Има си нещо като ръце, нещо като крака, нещо като уста, която говори, има и нещо като мозък. Това съм аз, мозъкът на този човек. Малко слабичък, дявол го взел, но няма по-добър.

— Ти си луд.

— Не, не съм — каза той напълно уверено и без ни най-малко да се обиди. — Вече имам една част, която е като ръце. Мога да ги мърдам както си искам и те правят каквото им кажа, макар че още са твърде малки, за да свършат някоя сериозна работа. Имам и част, която говори. Виж, нея си я бива.

— Изобщо не смятам, че говориш добре — казах аз. — Не мога да понасям неправилен английски.

Той се изненада.

— Не става дума за мен. Тя е там, с другите.

— Тя ли?

— Тази, дето говори. Сега ми трябва част, която да може да мисли, която като вземе нещо и го прибави към друго нещо, може да

даде верен отговор. И като се съберат всички заедно и отделните части свикнат да работят една с друга, ще се получи това ново нещо, за което ти казах. Разбра ли? Само че... хубаво щеше да е, ако имаше по-добра глава от мойта.

Моята глава се въртеше.

— Защо си започнал всичко това?

Той ме погледна сериозно.

— А защо ти растат косми под мишниците? — попита. — Това не се измисля. То просто става.

— А какво е това... това нещо, което правиш, като погледнеш в очите ми?

— Искаш дума за него? Нямам. Не знам как го правя. Знам, че мога да накарам всеки да направи каквото поиска. Както например ти да забравиш за мен.

— Не искам да те забравям — казах задавено.

— Тъй ще стане. — Тогава не разбрах дали искаше да каже, че ще забравя или че ще искам да забравя. — Ще ме намразиш, но после, след много време, ще си ми благодарна. Може би някога ще направиш нещо за мен. Ще си ми толкоз благодарна, че ще го направиш на драго сърце. Но ще забравиш всичко, освен... някакво чувство. И може би името ми.

Не знам какво ме накара, но го запитах отчаяно:

— И никой никога няма да разбере за теб и мен?

— Не. Освен... освен ако е глава на животното, като мен, или някой по-добър.

Той се надигна.

— О, чакай, чакай! — извиках аз. Не трябваше да си отива още, не трябваше. Този висок мъж беше едно мръсно животно, но той ме бе омагьосал по някакъв ужасен начин. — Не си ми дал другото... каквото и да е то.

— А да — каза той, — онова.

Действията му бяха светкавични. Имаше някакъв натиск, нещо се разтегна... разкъса се. Сред агонията изблик на екстаз удави болката, и всичко свърши.

Когато дойдох на себе си, бях едновременно двама души, съвсем отделни:

Единият — на единайсет години, занемял от шока при това невероятно проникване в чуждото Аз и преживяването на чуждата агония.

Другия — на петнайсет, легнал на кушетката в кабинета на Стърн. Той тихо и монотонно реди:

— ... полека, полека, отпуснати, глезените и целите крака отпуснати като пръстите, коремът ти омеква, вратът ти се отпуска като корема, всичко е тихо и спокойно, и меко, и отпуснато, все по-отпуснато...

Седнах и веднага пуснах краката си на пода.

— Добре — казах.

Стърн изглеждаше малко раздразнен.

— Така ще се получи — започна той, — но само ако и ти участвуваш. Просто лежи и...

— То вече се получи.

— Кое?

— Ами всичко. От А до Я — и щракнах с пръсти, — ей така.

Той ме прониза с поглед:

— Какво искаш да кажеш?

— Беше точно там, както вие казахте. В библиотеката. Когато бях на единайсет. Когато тя каза: „Бебето е на три.“ Това отприщи нещо, което бе бушувало в нея цели три години, и то изведнъж изригна. Върху мен, с пълна сила, а аз — още дете, невинно и беззащитно. В това имаше такава... болка, каквато не съм подозирал, че може да съществува.

— Продължавай — каза Стърн.

— Всъщност това е всичко. Искам да кажа, всичко, което изпитах. Иначе то беше... нещо като един къс от самата нея. Нещата, които ѝ се бяха случили за един период от около четири месеца, до най-малката подробност. Тя познаваше Сам.

— Искаш да кажеш, поредица от епизоди?

— Именно.

— И ти видя всички епизоди наведнъж, за частица от секундата?

— Точно така. Вижте, за тази частица от секундата аз бях тя, не разбирате ли? Аз бях тя — всичко, което някога е правила, всичко, което някога е мислила и чувала и чувствувала. Всичко, ако искам, мога да разкажа всичко подред. Или който и да е отделен епизод. Ако

трябва да ви кажа какво съм обядвал, необходимо ли е да разказвам всичко друго, което съм правил, откак съм се родил? Не, нали. Казвам ви, че аз бях тя и оттогава винаги мога да си спомня всичко, което тя е можела да си спомни до онзи момент. Само за един-единствен миг.

— Гещалт — промълви той.

— Аха — казах аз и се замислих върху това.

В главата ми нахлуха и куп други мисли. Отпъдих ги за момент и казах:

— Защо не знаех всичко това преди?

— Защото нещо много силно ти е пречело да си го припомниш.

Скочих развълнувано.

— Но защо? Съвсем не разбирам защо.

— Просто естествено отвращение — предположи той. — Какво ще кажеш за това? Било ти е противно да се почувствуващ жена, макар и само за секунда.

— Но още в началото вие сам ми казахте, че нямам такива проблеми.

— Добре, как ти се струва следното? Казваш, че си изпитал болка в този епизод. Може би не си искал да се върнеш към него от страх да не изпиташ отново тази болка.

— Да помисля, нека да помисля. Да, да, така е, но то не е всичко — това проникване в чуждото съзнание. Тя се отвори за мен, защото ѝ напомних за Сам. И аз влязох. Не бях подготвен. Не бях го правил преди, освен отчасти, и винаги бях срещал съпротива. Проникнах напълно и това се оказа твърде много за мен — толкова се изплаших, че години наред не посмях да го направя отново. Стоеше си там някъде скрито и заключено в съзнанието ми. Като растях, способността ми да правя това укрепваше, но аз все още се страхувах да я използвам. И колкото по-голям ставах, толкова по-ясно започвах да чувствавам дълбоко в себе си, че мис Кю трябваше да бъде убита, преди тя да е убила... това, което съм. Господи! — извиках аз. — Знаете ли какво съм?

— Не — отговори той. — Ще ми разкажеш ли?

— Бих искал — казах аз. — О да, бих искал.

Изразът на лицето му беше професионален — открит, готов да приеме всичко, без да показва дали вярва или не. Трябваше да му

разкажа, но изведнъж разбрах, че не ми достигат думи. Знаех нещата, но не и имената им.

Сам вземаше значенията и изхвърляше думите.

И после: Ти четеш книги. Чети книги за мен.

Този негов поглед. Това... „отваряне“.

Отидох до Стърн. Той вдигна глава, наведох се към него. Най-напред той се стресна, но бързо се овладя. После сам се приближи още.

— Боже мой! — промълви той. — Не бях забелязал тези очи. Бих могъл да се закълна, че тези ириси се въртят като колела...

Стърн четеше много. Беше прочел повече книги, отколкото можех да си представя, че са написани. Проникнах там, за да търся онова, което ми бе нужно.

Не мога точно да опиша това. Все едно вървите в тунел, а от стените и тавана му към вас се протягат дървени ръце, както на онези въртележки с кончетата по време на карнавал и вие трябва да грабнете пиринчени пръстенчета от тези ръце. Всяка ръка държи такъв пръстен и можете да вземете който си поискате.

Сега си представете, че сте си избрали кои пръстени искате и ръцете държат точно тях. Представете си, че имате хиляди ръце, с които можете да грабнете пръстените. А сега, представете си, че тунелът е дълъг милиони мили и вие можете да преминете по него в един миг и да грабнете всичките пръстени. Беше нещо такова, само че по-лесно.

За мен това беше по-лесно, отколкото е било за Сам.

Изправих се и се отдръпнах от Стърн. Изглеждаше изплашен и като че ли му бе зле.

— Няма нищо страшно — казах аз.

— Какво ми направи?

— Трябваша ми някои думи. Е, хайде, хайде. Къде е професионалното ви самообладание?

Заслужаваше възхищение. Прибра лулата в джоба си и с върховете на пръстите си започна силно да натиска слепоочията и челото си. Като вдигна глава, вече беше добре.

— Разбирам — казах аз. — И мис Кю се е чувствувала така, когато Сам е правил това с нея.

— Какво си ти всъщност?

— Ще ви кажа. Аз съм главният мозък на един сложен организъм, който се състои от Бебето — нашия компютър; Бони и Бийни, които могат да се телепортират; Джейни, която може да извършва телекинеза, и мен — човек с телепатични способности, който контролира останалите. У никой от нас няма нещо, което да не е документирано: известни са телепортирането на йогите; телекинезата, практикувана от някои комарджии; изключителните способности на някои иначе съвсем обикновени хора да извършват бързо и наум сложни математически действия и най-вече така нареченият пакостен дух — преместване на предмети из жилището, като се използва младо момиче за медиум. Само че в нашия случай всяка част функционира безупречно.

Сам е създал това или то се е оформило около него; не е важно как е станало. Аз заместих Сам, когато умря, но тогава бях все още недоразвит, а и на всичко отгоре получих оклузия^[1] в резултат на този взрив у мис Кю. До известна степен вие бяхте прав, като казахте, че взривът ме е накарал несъзнателно да се страхувам да открия същността му. Но има и друга основателна причина, поради която не можех да премина през тази бариера — „Бебето е на три“.

Натъкнахме се на въпроса, какво е било по-важно за мен от сигурността, която ни даде мис Кю. Ясно ли ви е сега какво е било това? Този организъм — моят гещалт, е бил застрашен със смърт от тази сигурност. Тя е трябвало да умре, иначе той... аз щях да умра. Разбира се, отделните части щяха да продължават да си живеят: две малки негърчета със забавено развитие на речта; едно вгльбено в себе си момиче, което обича да рисува; едно монголоидно идиотче и аз деветдесет процента погубени способности и десет процента малолетен престъпник. — Изсмях се. — Разбира се, че е трябвало да бъде убита. Това е било самозащитата на гещалта.

Стърн дълго се мъчи да каже нещо, докато най-после успя да промълви:

— Аз не...

— И не е нужно — засмях се аз. — Справихте се чудесно. Вас наистина си ви бива. А сега искам да ви кажа нещо, защото вие като специалист можете да го оцените. Говорите за оклузия. Запънах се на това „Бебето е на три“, защото там е лежал скрит ключът към това, което всъщност съм. Не можех да го открия, защото съм се страхувал

да си спомня, че съм бил едновременно две неща — малкото момче на мис Кю и нещо страхотно по-голямо. Не съм можел да бъда и двете едновременно, а и не съм искал да се откажа нито от едното, нито от другото.

— А сега можеш ли? — каза той, като гледаше лулата си.

— Вече съм го направил.

— И сега какво?

— Как какво.

Стърн се подпря на един от ъглите на бюрото.

— А не ти ли е минавало през ума, че може би този твой... „гещалт“ е вече мъртъв?

— Не е мъртъв.

— Откъде знаеш?

— Главата ви откъде знае, че ръката ви си е на мястото?

Той докосна лицето си.

— Е, и... сега какво?

Свих рамене.

— Нима китайският човек^[2], като видял, че Хомо Сап върви изправен, го попитал: „И сега какво?“ Ами ще живеем, това е всичко, като човек, като дърво, както всичко живо. Ще се храним и ще растем, ще експериментираме и ще се размножаваме. Ще се защитаваме. — Разперих ръце. — Всичко ще дойде от само себе си.

— Но какво можете да правите?

— Каквото може да прави електромоторът? Зависи с какво ще се заемем.

Стърн беше силно пребледнял.

— Но какво... искаш да правиш?

Замислих се. Той ме изчака, без да каже нищо.

— Знаете ли какво — казах аз най-после. — Откак съм се родил, винаги са ме подритвали, докато най-после мис Кю ме прибра. И какво стана? Тя едва не ме уби. — Помислих още малко и продължих: — Всички са се забавлявали, но не и аз. Всички се забавляват, като подритват някого, някой дребен, който не може да се съпротивлява. Или пък ти правят услуги, докато те обсебят или убият. — Погледнах го и се ухилих. — Просто ще се забавлявам, това е всичко.

Той се обърна с гръб към мен. Помислих, че ще започне да крачи из стаята, но веднага се обърна пак. Разбрах, че не иска да ме изпуска

из очи.

— Ти измина много път, откак прекрачи този праг — каза той.
Кимнах.

— Значи сте добър „куколог“.

— Благодаря — отговори горчиво. — И си въобразяваш, че вече си съвсем излекуван, че всичко ти е наред и можеш да се впуснеш в живота.

— Ами да. А вие не мислите ли така?

Той поклати глава:

— Ти просто откри какво представляваш. Имаш да научиш още много неща.

Бях готов да проявя търпение:

— Например?

— Например да разбереш какво става с хора, които трябва да живеят с чувство на вина като твоята. Ти си различен, Джери, но не чак толкова.

— Трябва да се чувствавам виновен за това, че съм спасил живота си?

Той продължи, без да ми обръща внимание:

— И още нещо. Преди малко ти каза, че цял живот си бил озлобен срещу всички, цял живот си живял така. А запитвал ли си се някога защо?

— Честно казано, не съм.

— Едната причина е, че си бил толкова самотен. Затова децата, а после и животът при мис Кю са значели толкова много за теб.

— Е, и? Аз все още имам децата.

Той бавно поклати глава:

— Ти и децата сте едно същество. Единствено. Неповторимо. — Той посочи с лулата си към мен. — Самотно.

Кръвта забуча в ушите ми.

— Млъкнете! — казах аз.

— Помисли върху това — каза той кротко. — Вие можете да направите практически всичко. Можете да имате практически всичко. И въпреки това ще бъдете самотни.

— Млъкнете, млъкнете... Всеки е самотен.

Той кимна.

— Да, но някои хора се научават да живеят в самота.

— Как?

— Има нещо — опита се да ми обясни той след малко, — за което ти нищо не знаеш. Дори и да ти кажа, то няма да значи нищо за теб.

— Кажете ми го и ще видим.

Той ми хвърли невероятно странен поглед:

— Понякога то се нарича морал.

— Сигурно е така. Но не разбирам за какво става дума. — Време беше да се стегна. Нямахме смисъл да слушам тези приказки. — Вие се страхувате. Страхувате се от Хомо гецалт.

Той направи усилие, достойно за уважение, и се усмихна.

— Този термин е хибрид.

— И нашата порода е хибрид. А сега седнете ей там — посочих аз.

Той прекоси тихия кабинет и седна зад бюрото. Наведох се ниско над него и той заспа с отворени очи.

Изправих се и огледах стаята. Взех термоса, напълних го и го поставих на бюрото. Оправих ъгъла на килима и сложих чиста кърпа на кушетката, където е мястото за главата. Отидох до бюрото, отворих го и погледнах магнетофона.

Повиках Бийни. Беше лесно — като да протегнеш ръка. Тя се появи до бюрото, ококорила очи.

— Погледни тук — казах ѝ аз. — Гледай добре. Искам да изтрия тази лента. Иди да питаш Бебето как.

Тя премигна, разтърси глава и се наведе над магнетофона. Както си стоеше, изчезна и в миг се появи отново. Мушна се пред мен, завъртя две копчета и премести един показалец, докато той изщрака два пъти. Лентата бясно се завъртя назад, като минаваше със свистене край главата.

— Добре — казах аз, — изпарявай се.

Тя изчезна.

Взех си сакото и отидох до вратата. Стърн все още си стоеше зад бюрото, втренчил поглед пред себе си.

— Добър куколог — измърморих аз. Чувствувах се чудесно.

Навън почаках малко и после отново влязох. Стърн вдигна глава и ме погледна.

— Седни там, синко.

— О, извинете, сър — казах аз. — Сбъркал съм вратата.

— Няма нищо — отвърна той.

Излязох и затворих вратата след себе си. Тръгнах ухилен към полицейския участък. Те ще клъвнат на съобщението ми за мис Кю и ще го харесат. А този Стърн ставаше ми смешно, като си го представя — как ли ще си обясни защо му се губи цял следобед и откъде са се взели тия хиляда долара. Много по-забавно, отколкото като си го представях мъртъв.

И все пак какво, по дяволите, е това морал?

[1] Оклузия (мед.) — запушване (тук на паметта). ↑

[2] Китайски човек (синантроп) — скелет на праисторически човек, изкопан за пръв път през 1929 г, на югозапад от Пекин. ↑

ТРЕТА ЧАСТ

МОРАЛ

— Какъв ви се пада той, мис Джералд? — запита шерифът.

— Джералд — поправи го тя. Имаше сивозелени очи и необикновена уста. — Братовчед ми е.

— Всички чада на Адама са братовчеди по една или друга линия. Ще трябва да ми кажете нещо повече.

— Беше във военновъздушните сили преди седем години — каза тя. — Там му се случиха... някакви неприятности. Уволниха го преждевременно. По здравословни причини.

Шерифът несръчно прелистваше досиетата на бюрото пред себе си.

— Да си спомняте името на лекаря?

— Първо Томпсън, после Бромфийлд. Д-р Бромфийлд е подписал уволнението.

— Предполагам, знаете нещо повече за него. Какъв беше, преди да постъпи във военновъздушните сили?

— Инженер. Искам да кажа, щеше да стане инженер, ако беше завършил.

— И защо не завърши?

Тя сви рамене.

— Просто изчезна.

— А как научихте, че е тук?

— Бих го познала, където и да е — каза тя. — Аз видях... видях, като се случи това.

— Тъй ли? — Шерифът изръмжа, вдигна папката и я пусна на бюрото. — Вижте, мис Джералд, не ми е работа да давам акъл на хората, но вие изглеждате мило и почтено момиче. Защо не го зарежете?

— Бих искала да го видя, ако е възможно — добави тихо тя.

— Той е луд. Знаете ли това?

— Не мисля.

— Да разбие с юмрук дебелото стъкло на цяла витрина. Ей така за нищо.

Тя изчакваше. Той опита отново:

— Той е мръсен. И едва ли дори си знае и името.

— Може ли да го видя?

Вместо отговор шерифът изръмжа и стана:

— Ако онези психопати от военновъздушните имаха за две пари мозък, щяха да го пратят на такова място, че дори да не може да припари до затвора. Оттук.

Стените бяха от стоманени плоскости, като корабни прегради, съединени с нитове и боядисани в горната част в избеляло кремаво, а в долната — с цвят на горчица. Стъпките им кънтяха.

Шерифът отключи тежка врата с решетка на високото прозорче и я плъзна настрани. Като влязоха, отново я затвори и заключи. Направи ѝ жест да върви пред него. Озоваха се в едно помещение като хамбар, със стени и таван от бетон. Околовръст имаше нещо като балкон, под и над който бяха килиите, със стоманени стени и гъста решетка отпред. Сигурно имаше към двайсетина килии. Само пет-шест бяха заети. Беше студено и мрачно.

— А какво очаквахте? — каза шерифът, като прочете изражението ѝ. — Нещо като „Уолдорф-плаза“^[1] ли?

— Къде е той? — попита тя.

Отидоха до една килия на долния ред.

— Престани да се правиш на смахнат, Бароус. Една дама е дошла да те види.

— Хип! О, Хип!

Затворникът не помръдна. Той лежеше полуизхлузен на един стоманен нар, единият му крак на дюшека, другият — на пода. Лявата му ръка висеше на мръсна превръзка, праметната през врата.

— Виждате ли? Не можеш измъкна и дума от него. Доволна ли сте, мис?

— Пуснете ме да вляза. — Тя си пое дъх. — Нека поговоря с него.

Той сви рамене и неохотно отключи вратата. Тя влезе вътре и се обърна.

— Може ли да говорим насаме?

— Да не ви нарани — предупреди я той.

Тя го погледна втренчено. Устата ѝ беше изключително изразителна.

— Е, добре — каза той най-после. — Аз ще съм тук, наоколо. Викайте, ако имате нужда от помощ. Ще ти тегля куршума, Бароус. Само да се опиташ да направиш нещо! — Той заключи вратата с решетка след момичето.

Тя го изчака да се отдалечи и после отиде до затворника.

— Хип — промълви тя. — Хип Бароус.

Безжизнените му очи се обърнаха по посока на гласа. Затвори се и се отвори бавно и вяло. Коленичи до него.

— Мистър Бароус — прошепна тя, — вие не ме познавате. Казах им, че съм ви братовчедка. Искам да ви помогна.

Той мълчеше.

— Ще ви измъкна оттук. Не искате ли да излезете?

Той дълго гледа лицето ѝ. После очите му се преместиха върху заключената врата и отново се върнаха на лицето ѝ.

Тя докосна челото му, бузата му. Посочи мръсната превръзка:

— Много ли боли?

Блуждаещият му поглед се отмести от лицето ѝ, намери превръзката. После с голямо усилие отново се върна на нея.

— Няма ли да кажете нещо? — попита тя. — Не искате ли да ви помогна?

Той мълча толкова дълго, че накрая тя стана.

— По-добре да си вървя. Не ме забравяйте. Аз ще ви помогна.

Тя тръгна към вратата.

— Защо? — каза той.

Върна се до него.

— Защото сте мръсен и смазан и ви е все едно... и защото всичко това не може да скрие какъв сте всъщност.

— Вие сте луда — прошепна той уморено.

Тя се усмихна.

— Същото ми казаха и за вас. Значи имаме нещо общо.

Той изпсува вулгарно.

— И зад това не можете да се скриете — каза невъзмутимо тя. — А сега слушайте. Днес следобед ще ви посетят двама души. Единият е лекар. Другият — адвокат. Довечера ще ви измъкнем оттук.

Той вдигна глава и апатичното му лице за пръв път доби някакъв израз, който във всеки случай не беше мил. Гласът му прозвуча дълбоко.

— Какъв лекар? — изръмжа той.

— За ръката ви — отвърна тя спокойно. — Не психиатър. Вече никога няма да ви се наложи отново да преживеете онова.

Главата му се килна назад. Лицето му бавно загуби изражението си. Тя почака малко и като разбра, че той няма да каже нищо повече, се обърна и повика шерифа.

Не се оказа особено трудно. Присъдата беше шестдесет дни за умишлено деяние. Не му било предложено вместо това да плати глоба. Адвокатът веднага доказа, че е трябвало да го направят, и глобата бе платена. С чиста превръзка и с мръсните си дрехи, Бароус беше изведен покрай шерифа, който го изгледа кръвнишки и му се закани, ако този мръсен негодник отново се появи в града. Бароус не обърна никакво внимание нито на него, нито на заканите му.

Момичето чакаше навън. Той се спря глупаво на най-горното стъпало, докато тя говореше с адвоката. После адвокатът си замина и тя докосна лакътя му.

— Хайде, Хип.

Той я последва механично, като навита играчка, която се движи накъдето е насочена. Завиха два пъти, минаха пет пресечки и се изкачиха по стълбището на една чиста, но съсухрена като стара мома къща с еркерен прозорец и цветно стъкло на външната врата. Момичето отвори външната врата с един ключ и още една врата в коридора — с друг ключ. Хип се озова в стаята с еркерния прозорец. Беше чиста и просторна, с висок таван. За пръв път се движеше по собствена воля. Бавно се огледа наоколо, обръщайки се към всяка стена. Протегна ръка и повдигна тълчето на малката покривка върху скрина, после го пусна.

— Твоята стая?

— Твоята — каза тя. Приблужи се до него и остави два ключа на скрина. — Твоите ключове. — Отвори най-горното чекмедже. — Твоите чорапи и носни кърпи. Ризи. Бельо. — Почукваше подред на всяко чекмедже с кокалчетата на ръката си. Посочи една врата. — Там

има два костюма. Мисля, че ще ти станат. Халат. Пантофи. Обувки. — Посочи друга врата. — Банята. Има много кърпи и сапун. И бръснач.

— Бръснач?

— Който може да има ключове, може да има и бръснач — каза тя меко. — Придай си приличен вид. Ще се върна след петнайсетина минути. Знаеш ли откога не си ял?

Той поклати глава.

— От четири дни. Засега те оставям.

Тя се измъкна, преди той да намери думи да ѝ каже нещо. Дълго гледа към вратата. После изпсува и се тръшна безжизнено на леглото.

Почеса се по носа и ръката му се плъзна надолу към брадата. Тя бодеше, сърбеше го. Той се понадигна, измърмори „Да пукна, ако го направя“ и пак легна. После, неизвестно как, се озова в банята, пред огледалото.

Намокри ръцете си, наплиска лице, избърса мръсотията с една кърпа и отново се погледна. Изръмжа и посегна към сапуна.

Намери бръснача, намери белъто, пантофите, чорапи, панталон, риза, сако. Погледна се в огледалото — трябваше му гребен. Тя влезе в стаята, като си отвори вратата с лакът, защото ръцете ѝ бяха заети с някакви пакети. Остави ги на скрина и усмихнато протегна ръка към него — държеше гребен. Той го взе, без да каже нищо, отиде в банята, намокри косата си и я среса.

— Хайде, всичко е готово — извика тя от стаята.

Той излезе от банята. Беше махнала лампата от нощното шкафче и бе поставила кръгъл поднос с чудесна крехка пържола, бутилка светла бира, една по-малка бутилка тъмна бира, разрязан на две картоф, по който се топеше масло, горещи хлебчета, завити в салфетка, прясно приготвена салата в малка дървена купичка.

— Не искам нищо — каза той и веднага се нахвърли на храната.

На света престана да съществува всичко друго освен вкуса на храната в устата и гърлото му, на леко газираната бира и неописуемата магия на препечената коричка.

Когато изпразни чинията си, шкафчето и тя сякаш изведнъж полетяха нагоре към него. Той залитна напред и хвана шкафчето с две ръце, за да го задържи далеч от себе си. Целият се тресеше.

— Успокой се — чу зад себе си. — Всичко е наред.

Тя сложи ръце на рамото му и го натисна да седне отново на стола. Той се опита да повдигне ръка, но не успя. Тя взе салфетката и изтри потта, избила по челото и горната му устна. След малко очите му се отвориха. Потърсиха я, намериха я да седи на ръба на леглото и да го наблюдава мълчаливо. Той се ухили глупаво.

— Я гледай!

Тя стана.

— Ще се справиш. Добре е да си легнеш. Лека нощ!

Преди миг беше в стаята, а вече я нямаше. Беше с него, а сега бе сам. Разликата беше непоносимо голяма, твърде голяма, за да я проумее. Премести поглед от вратата към леглото и каза „лека нощ“ само защото това бяха последните й думи и все още блещукаха в тишината.

Опря ръце на креслото и с голямо усилие накара и краката да помогнат. Можа да се изправи, но не повече. Политна напред и падна на едната си страна, свивайки се, за да избегне шкафчето. Проснат върху покривката на леглото, потъна в мрак.

— Добро утро.

Той лежеше неподвижно. Коленете му бяха свити, а дланите притискаха скулите на лицето му. Стисна силно очи, за да не прониква в тях светлина. Изключи кинестетичните си сетива, за да не усеща по лекото хлътване на дюшека, че тя е седнала на леглото. Изключи и слуха си, за да не я чува, ако тя проговори отново. Обонянието му изневери — не очакваше в стаята да има кафе, а страшно му се пиеше, допи му се, преди да се сети да изключи и обонянието.

Лежеше със замъглено съзнание и мислеше, мислеше за нея. Ще види тя, само да проговори още веднъж! Ще лежи така, докато тя проговори, а като проговори, ще продължи да лежи, без да ѝ обръща никакво внимание.

Изчака.

Но ако не проговори, нямаше как да ѝ покаже, че не ѝ обръща внимание.

Отвори очи. Отвори ги широко, искрящи от гняв. Тя седеше в долния край на леглото. Тялото ѝ бе неподвижно, лицето ѝ бе неподвижно, само устата и очите излъчваха живот.

Изведнъж той силно се закашля. Затвори очи и като ги отвори, вече не гледаше към нея. Попипа разсеяно гърдите си, после се огледа.

— Спал съм с дрехите — каза той.

— Изпий си кафето.

Той я погледна. Тя все още не помръдваше. Беше облечена със сако в бургундско червено и сивозелен шал. Имаше продълговати, спокойни сиво-зелени очи, които, гледани в профил, представляваха дълбоки, бистри триъгълници. Той отмести погледа си от нея и потърси кафето. Видя го. Голяма кана, дебела гореща чаша, вече пълна. Черно, силно и ароматно кафе.

— Оох — каза той, като взе чашата и помириса. Отпи. — Оох.

Едва сега погледна към светлината. Хубаво. От време на време лекият ветрец повдигаше маркизетената завеса на прозореца, която ту пропускаше един слънчев лъч, ту го отрязваше. Хубаво. Ето един светъл кръг — сянката на самото слънце, която то, надничайки от кръглото огледало, хвърляше върху чисто боядисаната съседна стена. Хубаво. Отпи още от хубавото кафе.

Остави чашата и заопипва копчетата на ризата си. Беше измачкан и потен.

— Душ — каза той.

— Върви.

Момичето стана и отиде до скрина, на който имаше картонена кутия и няколко книжни торби. Отвори кутията и извади електрически котлон. Той успя да разкопчее три копчета, а четвъртото и петото изпращяха и се скъсаха. Криво-ляво успя да съблече и останалите си дрехи. Момичето не му обръщаше внимание — нито гледаше към него, нито бе извърнало глава настрани, просто спокойно се занимаваше с котлона. Той влезе в банята и дълго се суети, докато се справи с крановете. Застана под душа и остави водата да бие по тила му. Намери сапун в сапуниерката, подложи главата си под душа и започна да я търка ожесточено със сапуна, докато цялото му тяло се обви в топла, мека, пълзяща пяна. Господи, кой знае откъде му хрумна тази мисъл — изтънял съм като ксилофон. Трябва малко да загладя косъм, иначе ще се разболея и... Същата мисъл направи един лупинг и отново се върна, прекъсвайки сама себе си: Не трябва да се оправям. Трябва хубаво да се разболея. Да съм болен. Все по-болен и по-болен. Ядосано се запита:

— Кой казва, че трябва да се разболея? — но не последва отговор освен краткото ехо.

Спря водата, излезе от ваната и взе една огромна хавлиена кърпа от закачалката. Изтърка косата си с нея и я хвърли на пода в ъгъла. Взе друга и търка тялото си, докато стане розово. Хвърли и тази кърпа на земята и влезе в стаята. Халатът беше метнат на едно кресло до вратата и той го облече.

Момичето загребваше с лъжица ароматна мазнина от бекон и поливаше с нея три чудесни яйца на очи в един тиган. Той седна на ръба на леглото и я видя как с ловко движение плъзна яйцата в една чиния, без да отлива от мазнината. Яйцата бяха свършени — белтъкът твърд, а жълтъците цели и течни, леко забулени. Имаше бекон, хрупкав и ароматен, изваден четири секунди преди да стане прекалено сух. Имаше и препечени филийки — златисти отвън, меки и бели отвътре. Маслото се топеше по тях и се стичаше в празнините и цепнатините, готови да го погълнат. Две филийки с масло и една със сладко от портокали, което на слънцето имаше неповторим цвят, какъвто може да има само сладко от портокали или цветно стъкло.

Той яде и пи кафе, яде още и пи още и още кафе. През това време тя седеше в креслото с ризата му в скута си и ръцете ѝ танцуваха по нея, докато копчетата отново поникнаха на плата под техните бързи и грациозни движения.

Той я наблюдаваше и когато тя свърши, отиде до нея и протегна ръка за ризата, но тя поклати глава и посочи към чекмеджето:

— Чиста.

Той намери едно плетено поло. Докато се обличаше, тя изми чиниите и тигана и опъна покривката на леглото. Той се отпусна в креслото, а тя коленичи до него, разви мократа превръзка от лявата му ръка, прегледа раните и отново ги превърза. Превръзката беше стегната и действуваше успокояващо.

— Вече може без превръзка през врата — каза тя доволно.

Стана и отиде до леглото. Седна там с лице към него, неподвижна, освен очите, освен устата ѝ.

Навън един скорец проточи тънкото си гласче, но изведнъж песента му секна и разпилените звуци се посипаха из кристалния въздух. По улицата лениво мина каруца с ритли, в задната част на която непрекъснато се полюшваха нанизани на връв хлопки. Двама

мъже вървяха от двете страни на каруцата и монотонно припяваха — единият с дрезгав глас, а другият — баритон. На единия прозорец жужеше някаква муха, трептейки в една точка, а на другия се появи едно бяло коте. Мухата излетя навън и мина край него. Котето се изправи на задните си лапички и посегна към мухата с предните, изви се, скочи и изчезна, като че ли точно това е имало намерение да направи; само глупак би си помислил, че е загубило равновесие.

В стаята цареше тишина и някаква бдителност, която не искаше нищо, освен може би да не остави нищо ненаблюдавано. И докато момичето седеше със задрямали ръце и будни очи, дълбоко у Хип, в мозъка на костите му се роди едно прочистващо същество, наречено Изцеление, което зае позата на отпуснатото му тяло и започна да расте, почиваше си, пак порастваше малко, пак си почиваше и продължаваше да расте.

След известно време тя стана. Без да каже нито дума, като че ли просто бе дошло време за това, тя взе малка дамска чанта, отиде до вратата и зачака. Той се размърда, надигна се, отиде до нея. Излязоха.

Вървяха бавно. Стигнаха до тревистите хълмове с гладки склонове, окосени и добре поддържани. В падината сред тях няколко момчета играеха софт бол. Постояха малко да погледат. Тя наблюдаваше лицето му и като видя, че в него се отразяват само движенията на играчите и няма никакъв последователен интерес към самата игра, го докосна по лакътя и продължиха нататък. Откриха едно езерце, в което плуваха патици. Вървяха по прави, покрити със сгурия алеи, с цветя от двете страни. Тя откъсна стръкче иглика и го сложи на ревера му. Намериха пейка. До тях дойде някакъв мъж, който буташе чиста, боядисана в ярки цветове количка. Тя купи кренвирш и бутилка газирана вода и му ги подаде. Той яде и пи мълчаливо.

Продължиха да се разхождат, без да разговарят. Когато започна да се смрачава, тя го отведе в стаята. Остави го за половин час и като се върна, го намери да седи точно където го бе оставила. Тя отвори пакетите, които бе донесла. Пригответи пържоли и салата, а докато той ядеше, направи кафе. Като се навечеря, той се прозя, и веднага скочи, каза лека нощ и излезе. Той бавно се обърна и погледна към затворената врата. Едва тогава каза лека нощ. Съблече се, легна и изгаси лампата.

На следващия ден се возиха на автобус и обядваха в ресторант.

На по-следващия се прибраха по-късно, защото ходиха на естраден концерт.

После, един следобед валеше и те отидоха на кино. Той изгледа филма, без да каже нито дума, без да се усмихне, без да се намръщи, без да се развълнува от музиката.

„Кафето ти.“ „Да занесем това на пералнята.“ „Ела.“ „Лека нощ.“ Това бе всичко, което тя му казваше. Но непрекъснато наблюдаваше лицето му и чакаше, търпеливо чакаше. Събуди се. Пълен мрак. Не знаеше къде се намира. Но лицето беше там — бледо, с рунтави вежди, дебели лещи и остра брадичка. Той изрева насреща му и то му се усмихна. Когато разбра, че лицето не е в стаята, а в съзнанието му, то изчезна... не, той просто вече знаеше, че лицето го няма там. Обзе го гняв, че го няма; просто мозъкът му щеше да се пръсне от ярост. Да, но кой е той? — попита той и си отговори: „Не знам, не знам, не знам...“ И гласът му се превърна в затихващо стенание. Пое дълбоко дъх и нещо в него се плъзна, разпадна се и той заплака. Някой взе ръката му, после другата, задържа ги в своите ръце. Беше момичето. Чула го бе и бе дошла. Значи не беше сам.

Не беше сам... Това го накара да заплаче още по-силно, по-горчиво. Тя се надвеси над него, той я хвана за китките, погледна през мрака нагоре към лицето ѝ, към косата ѝ и дълго рида.

Тя остана при него, докато риданията му постепенно стихнаха и той заспа. Едва тогава пусна ръката ѝ, тя придърпа одеялото до брадата му и излезе на пръсти от стаята.

На сутринта той седна на ръба на леглото, загледан в парата на горещото кафе, която постепенно се разсейваше и изчезваше в слънчевата светлина. Когато тя сложи яйцата пред него, той погледна нагоре към нея. Устата му потрепна. Тя стоеше пред него, чакаше.

— А ти закусвала ли си? — най-послед каза той.

Нещо припламна в очите ѝ. Тя поклати глава отрицателно.

Той погледна надолу към чинията, сякаш искаше да разгадае нещо. Най-послед я бутна леко напред и стана.

— Ти изяж това — каза той. — Аз ще приготвя още.

Бе виждал усмивката ѝ, но не бе я забелязвал. Сега като че ли топлината на всички усмивки се събра в тази. Тя седна и започна да яде. Той изпържи яйцата, не така хубаво, както нея. Те бяха готови,

преди да се е сетил за хляба, и докато ядеше яйцата, филийките изгоряха. Тя не се опита да му помогне дори когато той гледаше глупаво масичката, мръщеше се и се почесваше по брадата. Най-после той сам се сети какво търси — другата чаша, която беше на скрина. Наля ѝ горещо кафе и взе другото, което тя не беше докоснала. Момичето отново се усмихна.

— Как се казваш? — попита той за първи път.

— Джейни Джерард.

— О!

Тя внимателно се вгледа в него, после протегна ръка и взе чантата си, която висеше закачена на леглото. Отвори я и извади късо парче метал. На пръв поглед то приличаше на парче алуминиева тръба, дълго около осем инча и с овално сечение, но беше гъвкаво — изплетено от тънки жички, а не пресовано. Дясната му ръка лежеше до чашата с кафе. Тя я обърна с дланта нагоре и постави парчето тръба в нея.

Би трябвало да го е видял, защото погледът му бе насочен надолу, към чашата. Не стисна пръстите си около тръбата. Изразът му не се промени. Взе една филийка препечен хляб. Парчето тръба се търколи от ръката му, застана на ръба на масата и падна на пода. Той си намаза филийката с масло.

След като за пръв път се нахраниха заедно, нещата се промениха. Той вече не се събличаше пред нея, забелязваше, ако тя не се храни с него. Започна да плаща за дребни неща — автобусни билети, закуски, а по-късно — да я пуска пред себе си, когато влизаха някъде, и да я държи леко за лакътя, когато пресичаха улицата. Ходеше с нея на покупки и носеше пакетите.

Спомни си името си; дори си спомни, че Хип идва от Хипократ. Но не можеше да си спомни откъде му е това име, нито къде е роден, нито каквото и да е друго за себе си. Тя не настояваше, не го питаше. Просто прекарваше целия ден с него и чакаше. И държеше парчето алуминий винаги пред очите му.

То беше до чинията му почти всяка сутрин на закуска. Появяваше се в банята, с мушната в него дръжка на четката за зъби. Веднъж той го намери в страничния джоб на сакото си, където редовно се появяваха по няколко банкноти, свити на руло; този път парите бяха

мушнати в него. Той ги извади и разсеяно остави парчето тръба да падне, Джейни трябваше да го прибере. Веднъж тя го сложи в обувката му и като не можа да обуе обувката си, той я обърна, парчето падна на пода и си остана там. Сякаш то беше прозрачно или дори невидимо за него. Когато трябваше да го хване с ръка, както в случая с парите, той правеше това несръчно, без да го забелязва, пускаше го някъде и очевидно забравяше за него. Джейни никога не го споменаваше. Само тихомълком го изпречваше на пътя му, отново и отново, търпелива като махало.

Той започна да различава сутрин от следобед, вчера от днес. Започна да познава пейката, на която са седели, театъра, в който са били, вече той водеше, когато се прибираха вкъщи. Тя оставяше инициативата в негови ръце веднага щом той бе готов да я поеме, докато най-после той започна да изготвя програмата за следващия ден.

Тъй като не помнеше нищо за живота си, преди да дойде при Джейни, всеки ден бе ден на открития. Правеха излети, возеха се на автобуси и разглеждаха града. Намериха още един театър и друго езеро, в което имаше не само патици, но и лебеди.

Той направи и друго откритие. Един ден, застанал в средата на стаята, той огледа стените една след друга, прозореца и леглото.

— Аз бях болен, нали?

Един ден спря на улицата, загледан в мрачната сграда отсреща.

— Аз бях там вътре.

Няколко дни след това той забави крачка, намръщи се и се загледа в един магазин за мъжка мода. Не, не вътре. Във витрината.

Джейни чакаше до него и наблюдаваше лицето му.

Той бавно вдигна лявата си ръка, сви я, погледна дъгообразния белег и двете резки на китката си, едната по-дълга, другата по-къса.

— Ето — каза тя и тикна парчето тръба в ръката му.

Без да го погледне, той сви пръстите си около него в юмрук. По лицето му премина сянка на изненада, после избухна истински ужас и нещо като гняв. Той се овладя.

— Всичко е наред — опита се да го успокои Джейни.

Той изръмжа въпросително и я погледна, като че ли я вижда за първи път, но лека-полека разпозна чертите ѝ. Отвори ръката си и внимателно разгледа парчето метал. Подхвърли го, хвана го.

— Това е мое.

Тя кимна.

— Аз счупих тази витрина.

Той погледна витрината, отново подхвърли парчето метал, прибра го в джоба си и продължи нататък. Дълго мълча и едва когато се изкачваха по стъпалата на къщата, каза:

— Аз счупих тази витрина и ме тикнаха в онзи затвор. И ти ме измъкна, и аз бях болен, и ти ме доведе тук и се грижеше за мен, докато оздравея.

Той извади ключовете си, отвори вратата и отстъпи назад, да ѝ направи път да влезе.

— Защо направи всичко това?

— Просто така — отвърна тя.

Той не можеше да си намери място. Отиде до вградения гардероб, обърна джобовете на саката от двата костюма и на спортното сако. Отиде до скрина и безцелно попипа покривката, отвори и затвори чекмеджетата.

— Какво има?

— Онова нещо — каза той неопределено. Влезе в банята, излезе. — Онова парче, дето е като тръба.

— Е?

— То беше у мен — измърмори той отчаяно. Обиколи още веднъж стаята, мина зад Джейни, която седеше на леглото, и се пресегна към нощното шкафче.

— Ето го!

Огледа го, изви го и седна в креслото.

— Ще ме е яд, ако го загубя — каза той с облекчение. — Имам го отдавна.

— Беше в плика, който пазеха за тебе, докато бе в затвора — обясни Джейни.

— Да, да. — Той го усукваше в ръцете си, после го вдигна и го размаха към нея като лъскав дебел пръст, който ѝ се заканва. — Това нещо...

Тя чакаше.

Той поклати глава.

— Имам го отдавна — повтори той. Стана и закрачи из стаята. Отново седна. — Търсех някакъв човек, който... Ах! — изпъшка от безсилие. — Не мога да си спомня.

— Всичко е наред — каза тя нежно.
Той хвана главата си с ръце.
— Почти го бях намерил, дявол да го вземе — гласът му беше приглушен. — Отдавна го търсех. Винаги съм го търсил.
— Винаги ли?
— Ами откак... Джейни, пак не мога да си спомня.
— Всичко е наред.
— Наред, наред! Нищо не е наред! — Той се изправи и я погледна. — Извинявай, Джейни. Не исках да ти крещя.
Тя му се усмихна.
— Къде беше тази пещера? — попита той.
— Пещера? — повтори тя като ехо.
Той размаха ръце.
— Нещо като пещера. Полупещера, полухижа от трупи. В гората.
Къде беше това?
— Аз бях ли там с теб?
— Не — отговори той веднага. — Предполагам, че това е било преди... Не си спомням.
— Не се тревожи за това.
— Но аз се тревожа! — беше възбуден. — Как да не се тревожа?
— Веднага щом каза това, той я погледна за извинение и разбра, че го е получил. — Трябва да разбереш — продължи малко по-спокойно, — това е нещо, което аз трябва... Виж сега — отново се задъха от гняв, — възможно ли е нещо да бъде по-важно от всичко на света и да не можеш дори да си спомниш какво е то?
— Случва се.
— Случило се е с мен — каза той мрачно. — И никак не ми се нрави.
— Ти отново започваш да се ядосваш — каза Джейни.
— А как да не се ядосвам! — избухна той. Огледа се, тръсна яростно глава. — Каква е тази къща? Какво правя тук? А ти коя си всъщност? Какво получаваш от всичко това?
— Приятно ми е да гледам как се оправяш.
— Да, оправям се — изръмжа той. — Трябва да се оправя! Трябва да съм болен. Да съм болен и да ставам все по-зле.
— Кой ти каза това? — попита остро тя.

— Томпсън — излая той и се отпусна назад, гледайки я с глупаво удивление. С креслив, пресипнал глас на юноша той изхленчи:

— Томпсън? Кой е Томпсън?

Тя сви рамене и каза сухо:

— Предполагам този, който ти е казал, че трябва да си болен.

— Да — прошепна той и после отново, като че ли озарен от някакво смътно прозрение — даа... — Размаха парчето тръба към нея. — Аз го видях. Томпсън. — Погледът му се спря на тръбата и той дълго я разглежда. Поклати глава, затвори очи. — Аз търсех... — гласът му заглъхна.

— Томпсън ли?

— Не — изсумтя той. — Не него! Не съм искал да го видя. Да, исках — поправи се той. — Исках да му пръсна черепа.

— Така ли?

— Да. Знаеш ли, той... той беше... ох, какво става с главата ми? — извика той.

— Шшт — опита се да го успокои тя.

— Не мога да си спомня, не мога — каза той. — Това е като... виждаш как нещо се издига от земята и трябва да го хванеш, скачаш с всички сили, така че колената ти изпукват, протягаш се и го докосваш с пръстите си, едва с върховете на пръстите си... — Гърдите му се издигаха и спадаха. — Висиш така цяла вечност, докоснал го с върховете на пръстите си, и знаеш, че никога няма да успееш, няма да го хванеш здраво. А после падаш и гледаш как то се издига все по-нагоре и по-нагоре, отдалечава се и става все по-малко и по-малко и ти никога няма... — той се облегна назад и затвори очи. Дишаше тежко. Каза едва чуто:

— И ти никога няма...

Ръцете му се свиха в юмруци. Едната все още държеше алуминиевата тръба и сякаш открил я за първи път, той отново се учуди, обърка се.

— Отдавна я имам — каза той, като я разглеждаше. — Смахната работа. Всичко това сигурно ти се струва смахната работа, нали, Джейни?

— О, не.

— Все още ли ме смяташ за смахнат?

— Не.

— Аз съм болен — изхленчи той.

Тя се изсмя така, че го стресна. Отиде до него и го дръпна да стане. Заведе го до банята и протегна ръка да светне лампата. Бутна го вътре до умивалника и почука с кокалчетата на ръката си по огледалото.

— Кажи сега, кой е болен?

Той погледна загладеното лице, което се взираше в него, лъскавата коса и ясните очи. Искрено учуден, той се обърна към Джейни:

— Че аз от години не съм изглеждал толкова добре. Откак бях в... Джейни, аз май съм бил в армията.

— Така ли?

Той отново погледна в огледалото.

— Наистина не изглеждам болен — каза той, като че ли на себе си. Докосна бузата си. — Кой непрекъснато ми повтаря, че съм болен?

Чу отдалечаващите се стъпки на Джейни. Изгаси лампата и я последва.

— Искан ми се да му строша гръбнака на този Томпсън. Да го хвърля направо през...

— През какво?

— Чудно — каза той, — щях да кажа през тухлена стена. Толкова усилено си го мислех, че си представих как го хвърлям.

— Може би си го направил.

Той поклати глава.

— Не беше стена. Беше стъклена витрина. Спомних си! — извика той. — Видях го и щях да го ударя. Видях го да стои там на улицата и да ме гледа, изкрещях и се нахвърлих върху него и... и... — Погледна белезите на ръката си и каза учудено. — Обърках се, отстъпих крачка назад и вместо него ударих витрината. Господи!

Седна изтощен.

— Така се озовах в затвора и край... Лежи в този скапан затвор и се разболей. Не яж, не се движи, ставай все по-зле и по-зле и край.

— Но това не беше край, нали?

Той я погледна.

— Не. Не беше. Благодарение на тебе. — Погледна очите ѝ, устата ѝ. — А ти, Джейни? Какво всъщност се мъчиш да постигнеш? Тя сведе очи.

— О, съжалявам. Извинявай. Сигурно прозвуча... — Протегна ръка към нея, но я отдръпна, без да я докосне. — Не знам какво ми става днес. Просто... не те разбирам, Джейни. Аз какво съм направил за теб?

Тя бързо се усмихна.

— Здравя.

— Но това не е достатъчно — каза той искрено. — Къде живееш?

— Точно отсреща през коридора — посочи тя.

— Тъй ли?

Спомни си нощта, когато плака, но прогони спомена, защото се почувствува неловко. Обърна се настрани, търсейки как да смени темата.

— Да излезем — предложи той.

— Добре.

Дали наистина в гласа ѝ се почувствува облекчение?

Возиха се на бързото влакче, ядоха захарен памук и танцуваха в един павилион на открито. Той се учуди на глас откъде ли знае да танцува, но до вечерта не спомена нищо друго за мислите, които го измъчваха. За пръв път забеляза, че му е приятно с Джейни; това не беше всекидневие, а Специален случай. Никога не бе я виждал да се смее толкова непринудено, да изгаря от нетърпение да се вози на това, да опита онова или да отиде да види какво има ей там. По здрач стояха един до друг, облежнати на перилата покрай езерото и гледаха хората, които се къпеха в него. Тук-там по плажа имаше влюбени двойки. Хип се усмихна при тази гледка и се обърна към Джейни, за да сподели нещо, но се спря, като видя странния копнеж, който бе омекотил острите ѝ черти. Някакво чувство — неопределено и нежно, се надигна у него и го накара бързо да извърне глава. От една страна, то беше уважение към нейното необичайно самовглъбяване и нежелание да го наруши, а от друга — за пръв път му мина през ум, че пълната ѝ всеотдайност към него едва ли е всичко, което тя иска от живота. Неговият живот всъщност започна от деня, в който тя влезе в килията му. Но никога досега не се бе замислял, че нейният четвърт век, преди да го срещне, не е чиста страница като неговия.

Защо го бе спасила? Защо точно него, ако е трябвало да спасява някого? Защо...?

Какво ли можеше да иска тя от него? Имаше ли нещо в потъналия му в забрава живот, което той можеше да ѝ даде. Ако имаше такова нещо, закле се Хип мълчаливо — нейно е, каквото и да е то; немислимо бе това, което тя можеше да получи от него, да е по-важно от факта, че той откри живота благодарение на нея.

Какво ли можеше да е то?

Усети, че се е загледал в плажа и малката галактика влюбени, всяка двойка — отделен свят, затворен, но в пълна хармония с останалите светове, носещи се из лунния здрач. Влюбени... И той бе познал вълненията на любовта... някъде там назад, в мъглата. Не можеше да си спомни къде, с кого... но чувството му беше познато и с него изплува и старата позната мисъл — не, докато не го издиря и... Но нишката отново му се изплъзна. Каквото и да е било то, било е по-важно от любовта, и от женитбата, и от работата, и от чина на полковник. (Полковник ли? Да не би някога да е искал да става полковник?)

А може би Джейни беше неговото завоевание. Може би тя го обичаше. Видяла го е и в миг чудото е станало и сега се опитваше да го спечели по свой начин. Добре тогава. Щом това иска...

Той затвори очи и си представи лицето ѝ, леко наклонената ѝ глава в мълчаливо, загрижено очакване; нежните ѝ силни ръце и гъвкавото ѝ тяло, очарователната ѝ жадна уста. Пред очите му бързо премина поредица от кадри, регистрирани от мъжа в него, но забутани някъде из болното му съзнание и забравени там: краката на Джейни, очертани на фона на прозореца през разноцветния облак на копринената ѝ пола, купена от „Либърти“; Джейни с блуза в национален стил срещу копие от утринни слънчеви лъчи, което не се забива, а се огъва в голото ѝ рамо и меката извивка на гърдите ѝ. Джейни танцува, отдръпва се и после се притиска до него, като че ли тя и той са златните листенца на електроскоп (Къде е виждал... работил... с електроскоп... Ами да, разбира се: В... И отново всичко му се изплъзна.) Джейни, почти невидима в гъстия мрак, който се плиска наоколо, бледо сияние през мъглата от найлон и горчивите сълзи в очите му, здраво стиснала ръцете му, докато той се успокои.

Но в тази ежедневна близост — по време на ядене и разходка, в дългите часове, прекарани заедно в мълчание, без нито едно докосване, без нито една любовна дума, нямаше никакъв опит за ухажване. Любовта, дори и най-сдържаната и мълчаливата, е настояща, тя е жажда и копнеж. Джейни за нищо не настояваше. Само... само чакаше. Ако се интересуваше от неизвестното му минало, то тактиката ѝ беше напълно пасивна — тя само чакаше, готова да приеме това, което той сам би могъл да открие. Ако я интересуваше какво е бил, какво е правил, нали щеше да го разпитва, да рови, да чопли, както правеха Томпсън и Бромфийлд? (Бромфийлд ли? Кой е той?) Но тя не правеше това, никога.

Тогава сигурно е другото, другото е причината тя да гледа влюбените с такава сдържана тъга, като човек без ръце, омагьосан от звуците на цигулка...

Кадрите продължаваха да се редят. Устните на Джейни, сочни, спокойни, чакащи. Сръчните ѝ ръце. Тялото ѝ, навярно гладко като рамото ѝ, стегнато, топло, диво и очакващо...

Като че ли по негово внушение тя се обърна към него. Дъхът им секна, увисна помежду им като символ, като обещание, жив и слят в едно. Докато разтуптените им сърца отмерят два удара, те бяха сами на своята планета сред осеяния с влюбени космос. После по лицето на Джейни премина някаква спазма. Това не беше усилие да се овладее, а по-скоро някакво съсредоточаване, прецизно настройване.

Нещо стана с Хип, като че ли дълбоко в него се появи някаква страшно твърда сфера от вакуум. Той си пое въздух и магията около тях изчезна с дъха му, отиде в сферата от вакуум, която я погълна и я уби напълно, в един миг. Никой от двамата не помръдна, само кратка спазма премина по лицето ѝ. Все още стояха неподвижни, близо един до друг; лицето ѝ, озарено от залеза, с рязко очертани светлини и сенки, беше вдигнато нагоре, към него. Но вълшебството, сливането, бе изчезнало — вече не бяха едно, пред него отново стоеше спокойната и търпелива Джейни, като че ли никога не се е разпалвала. Но истинската промяна беше у него. Ръцете му, вдигнати да я прегърнат, се отказаха, устните му изтърваха неродената целувка, тя се отрони и изчезна. Той отстъпи крачка назад.

— Да вървим, а?

По лицето на Джейни бързо премина сянка на разочарование. Това беше като другите неща, които го измъчваха — осезаеми и гладки, изплъзващи се от върховете на пръстите му, без да успее да ги улови. Той почти разбра за какво съжالياва тя, долови го, но след миг го изпусна и то започна да се смалява, отдалечавайки се от него.

Върнаха се мълчаливо до централната алея, осветена от стотици лампи, които им изглеждаха жалки; до кончетата от въртележките, които уж препускаха, но бяха спънати. Истинската светлина, истинското движение останаха зад тях, в сгъстяващия се мрак и сега и двамата нямаха сили за никаква реакция. С пневматичните пистолети, които изстрелват топчета за тенис по дървени бойни кораби; с ръчките, които въртяха, за да накарат хрътките да се надбягват нагоре по хълма; със стрелите, които хвърляха по балоните — с всичко това те заровиха нещо, което сега им изглеждаше толкова незначително, че дори не остави никаква следа.

Вниманието им привлече един павилион, в който имаше два военни допълнителни сервоусилвателя, имитиращи радарно устройство за насочване на оръдието. Имаше миниатюрно зенитно оръдие, което се насочваше ръчно, като и най-малкото му движение веднага се предаваше посредством сервоусилвателя на огромното оръдие отзад. По тавана, представляващ половината от купола, прожектираха силуети на бързо прелитащи самолети. Това всъщност беше една смесица от разни примамливи джунджурии, които образуваха наистина много ефектна бутафория.

На Хип най-напред му беше забавно, после се заинтересува, а след това се очарова от това, как огромното оръдие на двадесет фута зад него послушно следваше и най-малките му движения, като ту рязко променяше вертикалния и хоризонталния ъгъл, ту плавно следваше целта. Хип изпусна първия „самолет“, изпусна и втория, но след това отчете точно грешката и започна да улучва целите, които се появяваха все по-бързо една след друга. Свали ги всичките. Джейни пляскаше с ръце като дете. Човекът, който обслужваше стрелбището, им даде като награда една зацапана и лакирана глинена статуйка на полицейско куче, която не струваше и една пета от цената на входната такса. Хип я взе гордо и махна на Джейни да отиде при него до спусъка. Тя започна неуверено да се прицелва и се засмя, когато огромното оръдие зад нея кимна и се размърда. Хип наблюдаваше с пламнали страни и с опитно

око определяше мястото, където щеше да се появи следващата цел. Неочаквано той каза през зъби:

— Четиридесет деления нагоре или по-добре в десния квадрант, ефрейтор, иначе феите ще размагнитят взривателите ви.

Джейни леко присви очи — може би за да се прицели по-добре, но не отвърна нищо. Тя свали първата цел още преди да се е показала напълно над изкуствения хоризонт. Свали и втората, и третата. Хип плесна с ръце и радостно извика името ѝ. В един миг тя изглеждаше като че ли прави някакво усилие да се овладее — като човек, който с мъка се откъсва от мислите си, за да се включи отново в разговора на околните. Изпусна една цел, после още четири. Улучи две — една ниско летяща, другата високо летяща — и изпусна последната на половин миля.

— Не много добре — беше възбудена.

— Добре, добре — каза той като кавалер. — Напоследък вече не е необходимо да ги уцелваш точно.

— Как така?

— Ами така. Важното е само да ги насочиш. Оттам нататък взривателите си знаят работата. Това куче страда от диабет.

Тя свали поглед от лицето му, погледна към статуйката и се засмя.

— Ще си го запазя — каза тя. — Хип, цялото ти сако е посипано с този отвратителен искрящ прах. Хайде да подарим статуйката на някого.

Дълго се разхождаха сред фалшивия блясък на павилионите и търсиха някой, на когото да подарят кучето, докато най-после намериха подходящ обект — едно сериозно хлапе на около седем години, което методично смучеше последните остатъци от масло и сок от един добре огризан царевичен кочан.

— Това е за теб — изчурулика Джейни. Детето не обърна никакво внимание на протегнатия към него подарък и продължи да гледа Джейни с ужасяващо възрастните си очи.

Хип се засмя.

— Не ти го продаваме! — каза той и клекна до момчето. — Хайде да сключим една сделка. Ще го вземеш ли, ако ти дадем един долар?

Не последва отговор. Момчето продължаваше да смуче кочана, без да сваля очи от Джейни.

— Труден клиент — ухили се Хип.

Изведнъж Джейни потръпна.

— Нека да го оставим на мира — каза тя, загубила настроението си.

— С мен не може да излезе на глава — каза весело Хип. Той остави статуйката на земята до очуканите обувки на момчето и мушна банкнота от един долар в една от цепките на дрехите му, която най-много приличаше на джоб.

— За мен беше удоволствие да имам работа с вас, сър — каза той и последва Джейни, която вече се беше отдалечила.

— Голям дърдорко, а? — засмя се Хип, като я настигна. Обърна се назад. Вече приближаваха следващата пресечка, а момчето продължаваше да гледа след Джейни. — Изглежда, ти му направи страхотно впечатление... Джейни!

Тя беше замръзнала на мястото си с широко отворени очи, вперени някъде напред, а устата ѝ, свита на триъгълник, изразяваше безкрайно удивление.

— Виж го ти, дяволче такова! На неговата възраст! — каза тихо тя, обърна се рязко и погледна назад.

Хип видя как царевичният кочан излезе от мръсните ръчички, завъртя се на деветдесет градуса и цапна хлапето точно по бузата, но реши, че само така му се е сторило. Кочанът падна на земята, детето отстъпи няколко крачки назад, изкрещя подире им нещо, неприлично да се напише на книга, и изчезна в една пресечка.

— О-хо! — възкликна Хип поразен. — Права си! — Погледна я с възхищение. — Колко добре чуват ушите ти, бабо — каза той, правейки не много успешен опит да прикрие с шега обзелото го смущение. — Аз го чух едва като изстреля втория залп.

— Тъй ли? — учуди се тя.

За пръв път долови в гласа ѝ някакво безпокойство. Същевременно усети, че не той е причината за него. Хвана я за ръката.

— Не му обръщай внимание. Хайде да хапнем нещо.

Тя му се усмихна и отново всичко беше наред.

Сочна пица и студена бира в един павилион, боядисан твърде яркозелено, но вече поизбелял. Приятна умора по пътя край гаснещите

един след друг павилиони към късния автобус, който чакаше и дишаше в мрака. Приятно усещане, че не си самотен, когато тялото се отпусне в обятията на удобната седалка на автобуса. Споделена дрямка, споделена усмивка, носейки се с шестдесет мили в час през осеяната със светлини нощ. И най-после познатият автобусен гараж на познатата улица — пуста и кънтяща, но моята улица, в моя град.

Събудиха шофьора на едно такси и му дадох адреса си.

— Чувствавам се по-жив отвсякога — си каза Хип тихичко, свит в своя ъгъл, но разбра, че тя го е чула, и добави: — Искам да кажа, че преди като че ли целият свят, в който живеех, беше едно малко местенце вътре в главата ми, толкова надълбоко, че не виждах нищо навън. Ти го направи голям колкото една стая, после — колкото цял град, а тази вечер — колкото... много по-голям.

Една самотна улична лампа освети усмивката, с която тя му отвърна.

— Така че се чудя още колко ли по-голям ще стане светът за мен.

— Много по-голям — каза тя.

Той се сгуши сънено във възглавничките и измърмори:

— Толкова ми е хубаво. Толкова... Джейни! — гласът му прозвуча странно. — Лошо ми е.

— Нали знаеш какво е това — каза тя спокойно.

Обзе го някаква напрегнатост, но тя бързо отмина и той се засмя тихичко:

— Това отново беше той. Но той греши. Греши. Той вече никога няма да може да ме разболе. Спрете тук! — Гласът му прозвуча, като че ли се разцепва някакво меко дърво. Стреснат, шофьорът удари спирачки. Хип скочи от мястото си и го хвана под мишниците.

— Върнете се! — каза той развънувано.

— Велики боже! — измърмори шофьорът и започна да обръща таксито.

Хип се обърна към Джейни, като се канеше да ѝ обясни, но тя не попита нищо. Седеше си спокойно и чакаше.

— Следващата пресечка — каза Хип на шофьора. — Завийте наляво.

После се облегна назад и долепи лице до стъклото, вирайки се напрегнато в скритите в сянката къщи и черните тревни площи.

— Там — каза той след малко. — Къщата с автомобилната алея, там, до живия плет.

— Да влизам ли вътре?

— Не. Спрете, малко по-нататък... Ей там, да мога да виждам вътре.

Когато колата спря, шофьорът се обърна назад:

— Тук ли слизате? Един долар и...

— Шт!

Звукът дойде така експлозивно, че шофьорът занемя. После поклати унило глава и се обърна напред. Сви рамене и зачака.

Хип дълго се вира в автомобилната алея, чиято порта прекъсваше живия плет; в къщата, която едва се белееше в мрака, с внушителна веранда и ветрилообразен прозорец над вратата, с кокетни капаци на прозорците.

— Карайте у дома — каза той след известно време.

По пътя не проговориха. Хип седеше, закрил очите си с ръка, и притискаше слепоочията си. Джейни мълчеше в тъмния си ъгъл.

Когато автомобилът спря, Хип се измъкна и разсеяно подаде ръка на Джейни да стъпи на тротоара. Подаде банкнота на шофьора, взе рестото, даде му бакшиш. Таксито замина.

Хип стоеше и гледаше парите в ръката си, местеше ги с пръсти по дланта си.

— Джейни?

— Да, Хип.

Погледна към нея. Едва я виждаше в мрака.

— Да влезем вътре.

Влязоха. Той запали лампите. Тя свали шапката си, закачи чантата си на леглото, седна с ръце в скута и зачака.

Той беше като сляп — така беше потънал в мислите си. Дойде на себе си бавно, забил поглед в парите върху дланта си. В първия миг те сякаш не значеха нищо за него, но по изражението му личеше как постепенно ги разпозна, включи ги в мислите си. Стисна ги в ръка, раздрънка ги, занесе ги до нея и ги сложи на нощното шкафче — три смачкани банкноти и няколко сребърни монети.

— Те не са мои — каза той.

— Разбира се, че са твои!

Той уморено поклати глава.

— Не, не са. Нищо не е мое. Нито парите за влакчето, нито парите за покупки и за сутрешно кафе, нито... тук сигурно има и наем. Тя мълчеше.

— Тази къща — каза той отнесено. — Щом я видях, веднага си спомних, че съм бил там. Бях там точно преди да ме арестуват. Нямах никакви пари. Да, спомням си. Почуках на вратата, бях мръсен и обезумял. Казаха ми да отида отзад, ако искам нещо за ядене. Нямах никакви пари. Спомням си съвсем ясно. Имах само...

Той извади от джоба си плетената метална тръба. Тя проблесна на светлината. Той я размахна, усука я, после посочи с нея към нощното шкафче.

— А откак съм тук, имам пари. В левия джоб на самото си, всеки ден. Досега не се бях замислял за това. Тези пари са твои, нали, Джейни?

— Твои са. Не мисли за това, Хип. То не е важно.

— Какво значи мои? — озъби се той. — Мои, защото ти ми ги даваш ли? — С гневен лъч прониза мълчанието ѝ и поклати глава. — Така си и мислех.

— Хип!

Съвсем неочаквано той силно разтърси глава, безсилен да намери друг израз на бурята от чувства, която бушуваше в него — гняв и унижение от безплодния яростен опит да разкъса завесата, плътно покрила спомена за миналото му. Отпусна се безсилно на креслото и закри лицето си с ръце.

Усети близостта ѝ още преди нейната ръка да докосне рамото му.

— Хип — прошепна тя.

Той отдръпна рамо и ръката се махна. Чу как пружината леко изскърца, когато тя отново седна на леглото.

Бавно свали ръцете си. Лицето му беше изкривено, измъчено.

— Трябва да разбереш, че не се сърдя на теб. Не мисли, че съм забравил какво направи за мен. Но отново съм объркан — каза той с дрезгав глас. — Върша неща, без да знам защо ги върша. Знам, че трябва да направя нещо, ала не зная какво. Например... — Той млъкна и се замисли, опитвайки се да подреди хилядите несвързани мисли и образи, които лудо се въртяха из съзнанието му във вихъра на бурята, бушуваща в него. — Например знам, че не трябва да е така — да съм тук, да ме хранят, да ми дават пари, но не знам кой ми го е казал, кога и

къде. А и... това, дето ти казах, че трябва да намеря някого, но не знам кой е той, нито защо трябва да го намеря. Тази вечер ти казах, че... — В настъпилата пауза се чуваше съскащото му дишане през стиснати зъби и устни. — Тази вечер ти казах, че моят свят... светът, в който аз живея, става все по-голям. Сега той стана достатъчно голям, за да побере и къщата, пред която спряхме. Щом минахме край този ъгъл, си спомних, че къщата е там и трябваше непременно да я видя. Спомних си, че съм бил там, мръсен, трескав... почуках... казаха ми да отида отзад... развиках им се... дойде още някой. Попитах ги, исках да разбере нещо за... — Отново мълчание и тежко, съскащо дишане. — ... за децата, които живеят там. Нямамо никакви деца. Отново се развиках, те се уплашиха. Казах им, вече по-спокойно, да ми кажат каквото ме интересува и ще си вървя, нямам намерение да плаша никого. Добре, казвам, щом няма никакви деца, кажете ми къде е Алиша Кю, само ме оставете да говоря с Алиша Кю.

Той се изправи. Очите му горяха. Насочи парчето тръба към Джейни.

— Виждаш ли? Спомних си, спомних си името ѝ, Алиша Кю. — Той се отпусна назад. — Те казаха: „Алиша Кю умря.“ После схванаха, че става въпрос за нейните деца и ми казаха къде да ги намеря. Записаха ми го някъде, трябва да е някъде тук... — Той започна да рови из джобовете си, после изведнъж спря и погледна гневно към Джейни. — Беше в старите ми дрехи. Ти си го взела! Ти си го скрила!

Поне да беше обяснила, да беше му отговорила. Но тя само го гледаше и мълчеше.

— Добре тогава — изскърца той със зъби. — Спомних си едно нещо, ще си спомня и друго. Освен това може да се върна там и пак да попитам. Нямам нужда от тебе.

Изразът на лицето ѝ не се промени, но изведнъж той усети, че ѝ струва голямо усилие да запази привидното си спокойствие.

Той каза нежно:

— Аз наистина имах нужда от тебе. Щях да умра, ако не беше ти. Ти беше... — Той млъкна, за да намери дума, която да изрази какво е била тя за него, но като не може, продължи: — Не че не си ми нужна, но след като се оправих, вече е по-различно. Трябва да открия някои неща — и то да ги открия сам.

Най-после тя проговори:

— Дотук ти откри всичко сам, Хип. Стъпка по стъпка. Аз само те водех на места, на които можеше по-лесно да го направиш. И... искам да продължим така.

— Не е нужно — увери я той. — Вече съм голямо момче. Много се промених. Върнах се към живота. Не може да има още много за откриване.

— Има — каза тя тъжно. — Много.

Той поклати уверено глава.

— Казвам ти, че знам. Да разбере нещо за тези деца, после за тази Алиша Кю и после адреса, на който са се преместили — това беше накрая; там успях да докосна с върха на пръстите си... онова, което се мъчех да хвана. Трябва ми още само едно — адресът на децата, това е всичко. Той ще е там.

— Кой?

— Ами този, когото търся. Той се казва... — Хип скочи на крака. — Казва се...

Стовари с всичка сила юмрук върху дланта си и прошепна:

— Забравих го.

Сложи пламналата си ръка на тила, присви очи в усилието да си спомни. После се отпусна.

— Добре — каза той, — ще го откроя, още сега.

— Седни — каза тя. — Трябва да продължиш, Хип. Седни и ме изслушай.

Той седна неохотно, погледна я сърдито. В главата му се въртяха картини и фрази, които сякаш всеки миг щяха да се изяснят. Защо не ме остави на мира? — помисли си той. — Защо не ме остави да си помисля малко? Но тъй като тя беше не друг, а Джейни, си замълча.

— Прав си, че можеш да го направиш — каза тя. Говореше бавно и много внимателно. — Ако искаш, утре можеш да отидеш в къщата, да вземеш адреса и да откриеш това, което търсиш. Но то няма да значи нищо за тебе. Нищо. Сигурна съм, Хип.

Той я погледна унищожително.

— Повярвай ми, Хип, повярвай ми!

Той се втурна през стаята, сграбчи я за китките, дръпна я, приближи лицето си до нейното.

— Ти знаеш! — кресна той. — Обзалагам се, че знаеш. Знаеш всичко, нали? И през цялото време си знаела. Аз си блъскам главата да

си спомня, а ти си седиш и ме гледаш как се гърча!

— Хип! Хип, ръцете ми.

Той ги стисна още по-силно, разтърси я.

— Знаеш, нали? Знаеш всичко за мен.

— Пусни ме. Моля те, пусни ме. Хип, ти не знаеш какво правиш!

Блъсна я обратно на леглото. Тя сви крака и легна на една страна, подпряна на лакът. През сълзи, невероятни сълзи, които не бяха на Джейни, каквато я познаваше, погледна нагоре към него. Раздвижи китката на свободната си ръка.

— Ти не знаеш... не знаеш какво си — каза тя задавено и млъкна. Дишаше тежко. През тези невероятни сълзи очите ѝ искаха да му кажат нещо, което той не трябваше да знае, нещо голямо, важно и измъчено, но той не можа да го прочете.

Бавно коленичи до леглото:

— Ах, Джейни, Джейни.

Устните ѝ потрепнаха. Тя се опита да се усмихне, макар че това трудно можеше да се нарече усмивка. Докосна косата му и прошепна:

— Всичко е наред.

Отпусна глава на възглавницата и затвори очи. Той сви крака, седна на пода, сложи ръцете си на леглото и опря буза на тях.

Тя каза със затворени очи:

— Разбирам, Хип. Наистина разбирам и искам да ти помогна. Искам да продължа да ти помагам.

— Не, не искаш — в гласа му прозвуча не горчивина, а някаква дълбока мъка.

Усети, може би по дишането ѝ, че при думите му сълзите ѝ отново бликнаха.

— Ти знаеш за мен. Знаеш всичко, което се мъча да открия. — Думите му прозвучаха като обвинение и той съжали, че ги е казал. Това бяха само разсъждения, но не можеше да ги изрази по друг начин. — Знаеш, нали?

Все още със затворени очи, тя кимна.

— Добре тогава.

Той се надигна тежко и отиде до стола. Когато иска нещо от мен — помисли си той злобно, — само седи и чака. Отпусна се на стола и погледна към нея. Тя не помръдваше. Той направи съзнателно усилие и

прогони горчивината от мислите си, остави само съдържанието, изводите. Изчака малко.

Тя въздъхна, надигна се и седна на леглото. Като видя разрошената ѝ коса и зачервените ѝ страни, у него се надигна нежност, но той сурово я потисна.

— Трябва да ми повярваш, Хип. Трябва да имаш доверие в мен.

Той бавно поклати глава. Тя сведе поглед, вдигна ръка и изтри едното си око с опакото на китката си.

— Това парче кабел — каза тя.

Тръбата си лежеше на пода, където я беше изтървал, я вдигна.

— Какво за този кабел?

— Кога за пръв път си спомни, че го имаш, че е твой?

Той се замисли.

— В къщата. Когато отидох в къщата да питам.

— Нямах предвид тогава. Исках да кажа, след като се разболя.

— О — той затвори очи, намръщи се. — Витрината. Когато познах витрината и си спомних, че съм я счупил. Спомних си и после... Да! — каза той бързо. — Ти ми го сложи в ръката.

— Точно така. В продължение на осем дни преди това аз непрекъснато ти го слагах в ръката. Слагах го в обувката ти. В чинията ти. В сапуниерката. Веднъж мушнах четката ти за зъби в него. Всеки ден, по пет-шест пъти на ден, цели осем дни, Хип!

— Аз не...

— Не разбираш ли? Не те обвинявам.

— Не е това. Исках да кажа, че не ти вярвам.

Най-после тя го погледна. Едва сега той откри, че рядко се случваше да са заедно и очите ѝ да не са приковани върху лицето му.

— Наистина — увери го тя. — Наистина, Хип. Така беше.

Той кимна неохотно.

— Добре де. Така да е. Какво общо има това с...?

— Почакай — каза тя умоляващо, — ще разбереш. Знаеш ли, че много пъти ти докосваше това парче кабел и отказваше да приемеш, че то съществува? Оставяше го да се търколи от ръката ти и не забелязваше, че то пада на земята. Стъпваше бос на него и дори не го усещаше. Веднъж то беше в храната ти, Хип. Набоде го на вилицата си заедно със зеления фасул, сложи края му в устата си и после просто го остави да падне, без да го забележиш!

— Ок-к... оклузия — произнесе той с усилие. — Така го нарече Бромфийлд. — Кой беше Бромфийлд? — Но отговорът му се изплъзна. Джейни продължаваше да говори.

— Точно така. А сега слушай внимателно. Когато му дойде времето, оклузията изчезна и ти стоеше с кабела в ръка и знаеше, че той наистина съществува. Но дотогава аз не бях в състояние да направя нищо, нищо, преди да е назрял моментът това да се случи!

Той се замисли.

— И... как стана това?

— Ти се върна назад.

— При магазина и витрината ли?

— Да — каза тя и веднага уточни: — Не. Друго искам да кажа. Ти се съживи в тази стая и... всъщност ти сам го каза — твоят свят започна да се разширява, стана достатъчно голям, за да побере една стая, после една улица, един град. Същото ставаше и с паметта ти. Паметта ти започна да включва вчера, миналата седмица, после затвора, после това, което е станало причина да влезеш в затвора. И в този момент кабелът започна да значи нещо за теб, нещо страшно важно. Но дотогава той не значеше нищо. Не значеше нищо до момента, в който паметта ти можеше да се върне достатъчно назад. И тогава той отново стана истински.

— Виж ти — каза той.

Тя сведе очи.

— Аз знаех за кабела. Можех да ти обясня. Непрекъснато се мъчех да насоча вниманието ти върху него, но ти не го виждаше, докато не беше готов да го видиш. Е добре, аз наистина знам много повече за тебе. Но не разбираш ли, че дори да ти кажа нещо, ти не би могъл да ме чуеш?

Той поклати глава, напълно замаян.

— Но аз... вече не съм болен!

Прочете отговора по изразителното ѝ лице.

— Още ли съм...? — попита плахо, но после изведнъж в него избликна страшен гняв. — Хайде стига — изръмжа той, — да не искаш да кажеш, че изведнъж ще оглушея, ако ми кажеш къде съм завършил гимназия?

— Разбира се, че не — гласът ѝ прозвуча нетърпеливо. — Искам да кажа, че това няма да означава нищо за теб. Няма да можеш да го

свържеш с нищо. — Тя прехапа устни в усилието си да се съсредоточи.
— Ето например ти няколко пъти спомена Бромфийлд.

— Кой? Бромфийлд ли? Не съм.

Тя го погледна с присвити очи.

— Спомена го, Хип. Спомена го преди по-малко от десетина минути.

— Така ли? — Той се замисли. Мисли напрегнато, после отвори широко очи. — Вярно! Споменах го.

— Добре. А кой е той? Какво общо имаш с него?

— С кого?

— Хип! — каза тя остро.

— Извинявай. Май малко се обърках. — Той отново се замисли, мъчейки се да си спомни всичко, всяка дума. Най-последно промълви с усилие:

— Б-р-о-омфийлд.

— Вероятно пак ще ти се изплъзне. Това е само един проблясък от миналото, някъде много далеч. То няма да значи нищо за тебе, докато не се върнеш достатъчно назад.

— Да се върна назад ли? Как да се върна?

— Нали досега това правеше — върна се назад, спомни си как беше болен, после затвора, после как са те арестували и точно преди това как си отишъл в онази къща. Мисли за това, Хип. Мисли защо отиде в онази къща.

Той направи нетърпелив жест:

— Не е нужно. Не разбираш ли? Отидох в онази къща, защото търсех нещо — но какво? О, децата — някакви деца, които можеха да ми кажат къде е малоумният. — Той скочи, засмя се. — Виждаш ли? Малоумният. Спомних си. Ще си спомня всичко, ще видиш. Малоумният... търсех го години наред, като че ли цял живот. Но защо... не помня. Всъщност това вече не е важно — каза той по-уверено. — Искам да разбереш, че не е нужно да се върна назад до началото; това, което съм изминал, е достатъчно. Аз намерих пътя. Утре ще отида в онази къща, ще взема адреса, ще го намеря и най-последно ще завърша онова, с което започнах от самото начало, когато загубих...

Той млъкна, огледа се занесено, зърна тръбата, която лежеше на стола, грабна я.

— Това! — каза той тържествуващо. — Това е част от... от... о, по дяволите!

Тя го изчака, докато се успокои достатъчно, за да я чуе.

— Виждаш ли?

— Какво да виждам? — попита той безразлично, смазан и отчаян.

— Ако утре отидеш там, ще се озовеш в ситуация, която не разбираш, поради причини, които не можеш да си спомниш, ще питаш за някого, за когото нищо не знаеш, за да откриеш нещо, за което нямаш никаква представа. Но в едно си прав — съгласи се тя, — че можеш да го направиш.

— Ако отида, всичко ще си спомня.

Тя поклати глава отрицателно.

— Ти знаеш всичко, нали? — попита грубо той.

— Да, Хип.

— Не ме интересува. Все едно, аз ще отида.

Тя пое дълбоко въздух:

— Ще те убият.

— Какво?

— Ако отидеш там, ще те убият — каза тя отчетливо. — О, Хип, нима досега не бях права? Нали ти си спомни! Върна се много назад, наистина се върна, така че това, което си спомни, вече не ти се губи.

— Казваш, че утре мога да отида там и да открия това, което търся... което е смисъл на живота ми... и то ще ме убие. Какво искаш от мен? Какво смяташ, че трябва да направя? — гласът му беше измъчен.

— Продължавай — каза тя умоляващо. — Продължавай да правиш това, което правеше досега.

— Защо? — побесня той. — Защо да се връщам все по-назад и по-назад и да се отдалечавам от това, което търся? Какъв смисъл има да...?

— Престани! — срязва го тя. За своя собствена изненада той млъкна. — Още малко и ще загризеш килима — в гласа ѝ прозвуча весела нотка. — Това няма да ти помогне.

Той се опита да не се поддаде на настроението ѝ, да го пропъди, но не успя. То вече го бе докоснало.

— Според тебе излиза — заговори той вече по-спокойно, — че никога не трябва да открива... малоумния и... онова, другото, каквото и да е то.

— Не — каза тя разпалено. — Не, Хип, ще го откриеш, наистина ще го откриеш. Но трябва да знаеш какво търсиш и защо го търсиш.

— И колко време ще ми е нужно за това?

Тя го погледна сериозно и поклати глава:

— Не знам.

— Но аз не мога да чакам. Утре... — той посочи с пръст към прозореца. Слънцето беше наблизно, посребряваше мрака, прогонваше го. — Днес, разбираш ли? Още днес мога да отида там... трябва да отида. Разбираш ли колко важно е това за мен, колко отдавна се мъча да... — Думите му останаха незавършени. Рязко се обърна към нея: — Казваш, че ще ме убият. Предпочитам да ме убият, но да се добера до това нещо. И бездруго живея само заради него!

Тя го погледна трагично.

— Хип...

— Не! — каза рязко той. — Не можеш да ме разубедиш.

Тя започна нещо да му говори, млъкна, сведе глава. Наведе се да скрие лицето си в леглото.

Той закрачи гневно из стаята, после се надвесил над нея. Чертите на лицето му се смекчиха.

— Джейни, помогни ми...

Тя лежеше неподвижно, но той знаеше, че слуша, и продължи:

— Ако има опасност... ако нещо може да се опита да ме убие... кажи ми какво е то. Поне ми кажи какво да очаквам.

Тя обърна глава към стената, за да може да я чува, но да не я вижда.

— Не съм казвала, че нещо ще се опита да те убие — гласът ѝ излизаше едва-едва. — Казах, че ще те убият.

Той дълго стоя, надвесен над нея. После изръмжа:

— Все едно, ще отида. Благодаря за всичко, Джейни. А сега по-добре си върви.

Тя бавно се надигна от леглото, отпаднала, като пребита. Погледна го с такава мъка и съжаление, че сърцето му се сви. Но той стисна зъби, посочи с поглед към вратата и кимна.

Тя тръгна, влачейки крака, и излезе, без да погледне назад. Сърцето му се късаше. Но не я спря.

Покривката на леглото беше леко измачкана. Той бавно отиде до леглото и се загледа в нея. Протегна ръка, хвърли се по очи и зарови лице в покривката. Тя беше още топла от тялото ѝ и за един кратък, почти неуловим миг му се стори, че дъхът им се сля, че омаяните им души се устремяват една към друга, готови да се слоят. После всичко изчезна и той остана да лежи изтощен.

Продължавай, разболей се. Свий се и умри.

— Добре — прошепна той.

И защо не? Какво значение има? Кой го е грижа дали ще умре, или ще го убият?

Дори и на Джейни ѝ е все едно.

Той затвори очи и видя някаква уста. Помисли си, че е на Джейни, но брадичката беше твърде остра. Устата каза: Легни и умри, това е всичко и се усмихна. Като се усмихна, проблеснаха очилата с дебели стъкла — значи виждаше цялото лице. После го прониза болка, толкова остра и неочаквана, че той отметна глава и изохка. Ръката, ръката му беше срязана. Погледна я и видя белега, който ненадейно бе съживил спомена за болката.

— Томпсън, ще го убия този Томпсън!

Кой беше Томпсън, кой беше Бромфийлд, кой беше малоумният в пещерата... пещерата, а къде е тази пещера, къде са децата... деца... не, това бяха детски... детски... дрехи, точно така! Дрехи — стари, окъсани, дрипави. Нали по дрехите...

Джейни... Ще те убият. Легни и умри.

Очите му се затвориха, напрежението го напусна, започна да го обзема някаква апатия. Това не беше много приятно, но все пак беше за предпочитане пред разкъсващите чувства. Някой каза: „Четиридесет деления нагоре или по-добре в десния квадрант, ефрейтор. Иначе феите ще размагнитят взривателите ви.“ Кой каза това?

Той, Хип Бароус. Той го каза.

А на кого го каза?

Джейни, със сръчните си ръце върху прототипа на зенитното оръдие.

Тихо изсумтя. Джейни не беше ефрейтор.

„Действителността не е много приятно нещо, лейтенант, но на нас ни се иска да вярваме, че сме пригодени за нея. Човекът е чудна машинка, от която може да се възхищава всеки инженер. Но когато в главата на човека влезе някоя идея фикс, действителността не понася такива неща. Една от двете страни трябва да отстъпи. Ако отстъпи действителността, чудната машинка няма къде да функционира, няма го материала, който тя обработва. И тя започва да функционира зле. Така че никакви идеи фикс. Функционирай, както си устроен.“

Кой каза това? Бромфийлд. Мижитурка такава! Той ще ми дава акъл от какво трябва да се възхищава един инженер! „Кап’тан Бромфийлд (уморено, за хиляда и не знам си кой път), ако не бях инженер, нямаше да го открия, нямаше да го разгадая, нямаше да давам пет пари.“ Всъщност това няма значение.

Няма значение. Свий се и докато Томпсън не си е показал лицето... Свий се и...

— Не, за бога — изрева Хип Бароус. Скочи от леглото и застана разтреперан в средата на стаята. Покри очите си с ръце и започна да се люшка като фиданка, огъвана от буря. Може и да е съвсем объркан — гласът на Бромфийлд, гласът на Томпсън, някаква пещера, пълна с детски дрехи, Джейни, която искаше да го убият; но поне в едно нещо беше сигурен, знаеше го: Томпсън няма да може да го накара да се свие и да умре. Благодарение на Джейни се бе отървал от това.

— Джейни...? — изхлипа той, както се люшкеше. Джейни не искаше той да умре.

Джейни не искаше да го убият. Какво става тук? Джейни иска само... да се върне назад. Да не бърза.

Той погледна към прозореца. Развиделяваше се.

Да не бърза ли? Но защо, след като още днес можеше да вземе адреса и да намери тези деца и малоумния и... добре, ще го намери, нали него търсеше? Още днес. Тогава ще даде на Бромфийлд да разбере кой има идея фикс!

Ще му даде да разбере, ако живее.

Но Джейни не искаше това, искаше той да се върне назад. Колко ли време ще е нужно? Още гладни години, никой не ти вярва, никой не ти помага, а ти гладуваш и мръзнеш и търсиш, упорито търсиш някаква мъничка следа, после друга и се мъчиш да ги свържеш: адресът, който взе от къщата с внушителната порта, малкото листче

хартия в детските дрехи, по което намери къщата, дрехите... те бяха В... В...

— Пещерата — каза той на глас. Спря да се люшка, изправи се.

Беше намерил пещерата. В пещерата бяха детските дрехи и сред тях беше мръсната надраскана хартийка, която го доведе до къщата с голямата порта, тук, в града.

Още една стъпка назад — и то голяма — бе напълно сигурен. Защото това, което намери в пещерата, доказваше, че той наистина е видял нещо, за което Бромфийлд твърдеше, че не е видял; та нали имаше парче от него! Той грабна парчето тръба, огъна го, усука го — сребристо, оплетено по странен начин. Ами да! Разбира се! Парчето тръба също беше от пещерата. Сега то е у него.

Започна да го обзема силна възбуда. Тя каза „Върни се назад“, а той каза „Не, това става много бавно“. Колко време му отне да направи тази стъпка, да открие отново пещерата с нейните съкровища?

Погледна към прозореца. Не повече от тридесет минути, най-много четиридесет. И то в такова състояние — объркан, изтощен, ядосан, засегнат, измъчван от чувство за вина. А ако се опита да се върне назад, когато е отпочинал, сит, спокоен, с Джейни до себе си, да му помага?

Той се втурна към вратата, отвори я със замах, на няколко скока пресече коридора и блъсна отсрещната врата.

— Джейни, слушай — каза той трескаво възбуден. — О, Джейни... — гласът му ненадейно секна. Беше връхлетял така засилен, че успя да се спре едва наред стаята — краката му напразно се плъзгаха и се мъчеха да го върнат обратно в коридора.

— Извинявайте, моля да ме извините — едва успя да изрече той, толкова голяма беше изненадата му. Отстъпвайки назад, блъсна вратата и тя се затвори; обърна се в паника, пипнешком успя да я отвори и изскочи навън. „Господи — помисли си той, — защо не ми е казала?“ Препъвайки се, стигна до стаята си. Чувствуваше се като гонг, който току-що са ударили, Затвори вратата, заключи я и се облегна на нея. Изсмя се неочаквано за самия себе си, но дрезгавият смутен смях му помогна да се съвземе. Извърна се да погледне заключената врата, привличан от нея против волята си. Помъчи се да отпъди от съзнанието си картината, която видя зад другата врата, отвъд коридора,

но не успя — продължаваше да я вижда все така ясно; изчерви се и отново смутено се засмя.

— Трябваше да ми каже — измърмори той.

Погледът му попадна на парчето тръба. Вдигна го и седна в креслото. То разсея смущението му, напомни му за нещо много важно и неотложно. Трябваше да види Джейни. Да говори с нея. Тя ще знае. Беше лудост да си го помисли, но с нейна помощ можеше да се върне назад по-бързо, толкова бързо, че още днес да отиде и да намери този малоумен. Едва ли... Но Джейни, Джейни ще знае. Тогава да я чака. Тя ще дойде, трябва да дойде.

Облегна се, протегна крака, отпусна главата си назад, докато тилът му опря на облегалката на стола. По цялото му тяло се разнесе умора, като ароматен дим, който замъгли очите и изпълни ноздрите му.

Ръцете му се отпуснаха, очите се затвориха. Изсмя се — същият глуповат смях, но картината вече не бе така ясна и не се задържа достатъчно дълго, за да го отклони от дълбокия, здрав сън, в който потъна.

— Бам — бам — бам — бам — бам — бам — бам — бам.

(Петдесетте години, помисли си той, там някъде далеч сред хълмовете. Вечната мечта на всяко момче с буйна кръв — да му падне в ръцете картечница и да борави с нея като с маркуч за поливане.)

— Дум — дум — дум — дум! (Противовъздушни оръдия „Ърликон“! Откъде са изровили тези изкопаеми? Това противовъздушен комплекс ли е или музей?)

— Хип! Хип Бароус!

(За бога, кога този ефрейтор ще се научи да се обръща към мен с „лейтенант“? Не че държа на тия работи, но един ден ще се изтърве пред някой новоизлюпен полковник още с жълто по устата и двамата ще загазим.)

— Бам! Бам!

— О... Хип!

Надигна се в креслото и разтърка очи. Това не бяха оръдия — някой чукаше на вратата. И гласът беше не на ефрейтора, а на Джейни, която му викаше отнякъде. Противовъздушната база се разтвори в мъгла и отлетя в царството на сънищата.

— Хип!

— Да! — извика той дрезгаво. — Влез!

— Залючено е.

Изсумтя и се изправи на крака. Беше замаян. Слънчева светлина заливаше стаята през завесите. Залитайки, отиде до вратата и я отвори. Още не можеше да фокусира погледа си, в устата си имаше вкус, като че ли е дъвкал фасове.

— О, Хип!

Зад гърба ѝ видя другата врата и си спомни за снощната случка. Вмъкна Джейни в стаята и затвори вратата.

— Слушай, страшно съжалявам за случилото се. Чувствувам се пълен глупак.

— Хип, недей — каза тя кротко. — То няма значение и ти много добре знаеш това. Кажу как се чувствуващ.

— Главата ми е малко мътна — призна той и за своя изненада се усмихна смутено. — Почакай малко да си плисна лицето със студена вода, да се поразсъня. — Вече от банята, той попита: — А ти къде беше?

— Разхождах се. Трябваше да помисля. После... чаках отвън. Страхувах се да не би ти... Исках да съм с теб. Мислех си, че мога да ти помогна... Ти наистина ли вече си добре?

— О, да. И няма да ходя никъде, без преди това да говоря с тебе. А тя как е — надявам се, че всичко е наред.

— Какво?

— Тя сигурно се е изненадала повече от мен. Защо не ми каза, че при тебе има още някой? Нямах да нахълтам като...

— Но, Хип, за какво говориш? Какво се е случило?

— О, господи! — възкликна той. — Значи си дошла направо тук, още не си влизала в твоята стая.

— Не. Какво за бога...?

Той се изчерви.

— По-добре тя сама да ти беше казала. Ами стана така, че изведнъж трябваше да те видя, беше много важно. Втурнах се през коридора и връхлетях в стаята ти, без дори да ми мине през ума, че там може да има някой друг, и стигнах едва ли не до средата на стаята, докато успея да се спра, защото там беше тази твоя приятелка.

— Кой? Хип, за бога...

— Една жена. Трябва да я познаваш, Джейни. Крадците не се вмъкват да обират къщите голи!

Джейни бавно доближи ръка до устата си.

— Негърка. Млада.

— А тя... тя какво...?

— Не знам какво направи. Аз едва я зърнах (ако това може да е някаква утеха за нея) и веднага се измъкнах. О, Джейни, съжалявам. Разбирам, че се получи неудобно, но едва ли е толкова фатално. Джейни! — Извика той разтревожено.

— Той ни е открил... Трябва да се махаме оттук — прошепна тя. Устните ѝ бяха побелели, цялата трепереше. — Хайде! Да бягаме!

— Почакай, Джейни, аз трябва да говоря с тебе. Аз...

Тя се обърна към него като подплашено животно. Говореше толкова бързо и напрегнато, че думите ѝ не се разбираха добре.

— Не говори! Не ме питай! Не мога да ти кажа, няма да разбереш. Само да се махаме, да се махаме оттук.

С неподозирана сила ръката ѝ го хвана и го задърпа. Ще не ще, той направи две крачки напред, иначе щеше да падне по очи на пода. Тя вече отваряше вратата, хвана го за ризата със свободната си ръка, измъкна го в коридора и го повлече към изхода. Той се хвана здраво за касата на вратата; заедно с изненадата в него избухна такъв гняв, че в един миг той се заинати. Така се вкопчи в касата, готов за отбрана, че нито с думи, нито със сила тя би могла да го помръдне. Ако беше посегнала, сигурно щеше да я удари. Но тя не каза нищо, дори не го докосна; изтича край него, бяла като платно, скимтейки от ужас, и хукна надолу по външното стълбище. Без да разсъждава, без да взема някакво решение, тялото му я последва. Той се озова навън, тичайки няколко крачки зад нея.

— Джейни...

— Такси! — изкрещя тя.

Отвори вратата, преди още колата да е намалила достатъчно. Хип скочи вътре след нея.

— Карайте! — каза Джейни на шофьора и застана на колене на седалката, за да гледа назад.

— Накъде? — попита смаяният шофьор.

— Няма значение. Само бързо!

Хип също се обърна, за да гледа през задното стъкло. Видя само къщата, смаляваща се в далечината, и няколко пешеходци, зяпнали от учудване.

— Какво има? Какво се е случило?

Тя само поклати глава.

— Но какво има? — настояваше той. — Да не би в къщата да има бомба?

Тя отново поклати глава. Обърна се напред и се сви в ъгъла. Белите ѝ зъби хапеха ръката ѝ. Той посегна и я свали от устата ѝ. Тя не се възпротиви.

Опита се да я заговори още два пъти, но тя не отговаряше, само леко извръщаше глава настрани. Най-после той се отказа и се облегна назад, като не сваляше очи от нея.

Едва в края на града, където пътят се раздвояваше, шофьорът плахо попита:

— Накъде?

— Наляво — каза Хип.

За миг Джейни дойде на себе си и му хвърли бърз поглед, изпълнен с благодарност, после лицето ѝ отново стана безизразно.

Мина доста време, докато у нея настъпи някаква едва доловима промяна, въпреки че беше все така вцепенено втръпена в нищото.

— По-добре ли си? — попита тихо той.

Тя премести погледа си върху него, но едва след малко започна да го вижда. На устните ѝ се появи тъжна усмивка.

— Поне не по-зле.

— Уплаши ли се?

Тя кимна.

— И аз — каза той със застинало лице. Тя сложи ръката си върху неговата.

— О, Хип, съжалявам. Нямам думи да изразя колко съжалявам. Не очаквах това... не толкова скоро. Страхувам се, че вече нищо не мога да направя.

— Защо?

— Не мога да ти кажа.

— Не можеш да ми кажеш или засега не можеш?

— Нали ти казах какво трябва да направиш — обясни тя внимателно: — да се върнеш назад; да си спомниш всички места, на които си ходил, всичко, което се е случило, до самото начало. Можеш да го направиш, ако имаш време. — По лицето ѝ отново се изписа ужас, после съжаление. — Но вече няма време.

Той се засмя почти радостно.

— Има! — Грабна я за ръката. — Тази сутрин си спомних за пещерата. Това е две години назад, Джейни! Зная къде е, какво намерих там. Някакви стари дрехи, детски дрехи. Един адрес, на къщата с голямата порта. И моето парче тръба, единственото нещо, което доказва, че съм бил прав да търся, да търся... Е — засмя се той, — това ще е следващата стъпка назад. Важното е, че открих пещерата, най-голямата стъпка. Само за около трийсет минути, и то без никакво усилие! А сега ще направя усилие! Казваш, че вече нямам време. Може и да нямаме седмици или дни, но имаме ли поне един ден, Джейни? Поне половин ден, а?

Лицето ѝ започна да се прояснява.

— Може и да имаме. Може би... Спрете тук! — каза тя.

Тя плати на шофьора, той не я спря.

Стояха в покрайнините на града. Пред тях се простираше открито хълмисто поле, към което градът, като някакво животно, протягаше пипалата си — тук щанд за плодове, там бензиностанция, отсреща няколко съвсем нови жилищни сгради от лакирано дърво с неприятно натрапващи се гипсови орнаменти. Тя посочи към ливадите по възвишенията.

— Ще ни открият — каза сухо, — но там горе ще сме сами и... ако се появи опасност, ще я видим отдалеч.

Отидоха на малък хълм в края на ливадите, където новопокаралите стръкчета едва покриваха жълтото стърнище, останало от предното косене, и седнаха с лице един към друг, така че всеки от тях да наблюдава половината хоризонт пред себе си.

Слънцето се издигна високо, стана горещо, излезе вятър, идваха и отминаваха облаци. Хип Бароус се връщаше все по-назад и по-назад. А Джейни слушаше и чакаше, като през цялото време ясните ѝ дълбоки очи шареха от единия край на хоризонта до другия.

Все по-назад и по-назад... мръсен и безумен, Хип Бароус прекара две години в търсене на къщата с голямата порта, защото адресът имаше улица и номер, но не пишеше в кой град.

Три години от приюта за душевно болни до пещерата. Една година, докато открие приюта, след като се добра до окръжния архив. Шест месеца от деня, в който го уволниха, докато открие чиновника от

окръжния архив. И още шест месеца от момента, в който го облада тази идея фикс, докато го изхвърлят от армията.

Седем мъчителни години — от сигурния строго подреден живот, смях и светли перспективи до мътната светлина, която се процеждаше в една затворническа килия. Седем откраднати години, седем години главоломно падане надолу.

Той се върна назад през всичките тези седем години, докато разбере какъв е бил преди това.

На полигона за стрелба по въздушна цел намери отговор, мечта и едва ли не гибел.

Лейтенант Бароус беше все така млад и блестящ, но за негово учудване другите страняха от него и той се оказа с твърде много свободно време, което никак не му се нравеше.

Полигонът беше малък и в известен смисъл рядка находка, нещо като музей, защото почти всичкото оборудване беше остаряло. Самата инсталация, също остаряла, и още преди години заменена от по-голяма и по-ефикасна защитна мрежа, вече не беше включена към никаква система. Използуваха я само за обучение на артилерийски разчети и офицери, на оператори на радиолокатори и станции и на техници.

За да запълни времето си, лейтенантът, който ненавиждаше безделието, започна да се рови из архивите и попадна на данни от изследвания, правени преди години, върху ефикасността на магнитните взриватели и върху минималната височина, на която можеха да бъдат изстрелвани тези остроумно измислени снаряди заедно с техните радарни предаватели и приемници от първи размер и часовников механизъм. Излизаше, че офицерите от зенитната артилерия предпочитат да пропуснат нисколетящ самолет, отколкото да рискуват чувствителните снаряди да се взривят преждевременно във върха на някое дърво или електрически стълб, изпречили се на пътя им.

Лейтенант Бароус обаче имаше набито око и откриваше и най-незначителните несъответствия в математическите изчисления, както Тосканини е долавял и най-малките изменения във височината на тона. В един от секторите на полигона, при даден ъгъл на изстрелване, оставаше малка площ, над която минаваха повече невзривени снаряди от средно допустимата норма. Една, две, дори и три бариери с висок процент от невзривени снаряди в продължение на една година можеха

да означават лош контрол върху качеството на самите снаряди. Но когато при всяко прелитане над определена точка снарядите с магнитни взриватели, предназначени за стрелба по нисколетящи цели, се взривяват само при контакт или изобщо не се взривяват, това вече нарушава многоуважаемия закон. Умът на учения не понася такова нарушаване на законите и упорито и неумолимо търси явлението, което го е причинило, както обществото преследва престъпниците.

Лейтенантът беше страшно доволен, че се е натъкнал на изключение. Нямаше основание да се предполага, че някой нарочно е изстрелвал голям брой снаряди под малък ъгъл в определена посока, а още по-малко — точно на мястото, за което ставаше въпрос. Ето защо лейтенант Бароус трябваше да издири и сравни стотици сведения за период от около петнадесет години, за да събере достатъчно факти, даващи основание да се започнат изследвания.

Това щяха да бъдат негови изследвания. Ако не излезеше нищо, нямаше да споменава за тях. Но ако се окажеше нещо важно, изключително скромно и с впечатляваща яснота, той щеше да доложи за откритието си на полковника; може би тогава полковникът щеше да се принуди да промени мнението си за лейтенантите от ROTC. И така, в свободното си време той направи обиколка из полето и откри една площ, в границите на която джобният му волтметър не работеше нормално в различна степен. Хрумна му, че е открил нещо, което потиска магнетизма. Грубите, но иначе чувствителни бобини и релета на магнитните взриватели практически преставаха да действуват, ако прелитаха по-ниско от четиридесет ярда над този склон. Постоянните магнити също преставаха да действуват, както и електромагнитите.

Нищо в кратката, но бляскава кариера на Бароус не можеше да се сравни с възможностите, които разкриваше това невероятно явление. То беше неизчерпаема храна за пъргавия ум и развитото му въображение и той си представяше как идентифицира и анализира явлението (може би ефект на Бароус?), как го възпроизвежда в лабораторни условия — разбира се, успешно. А после — приложение. Генератор, който създава поле като невидима стена; самолетите ще бъдат обезвредени, радиовръзката между тях, дори и вътрешната радиовръзка, няма да може да се осъществява, щом многобройните им магнити престанат да действуват. Ще престанат да действуват и направляващите устройства на управляемите снаряди, взривателите, и,

разбира се, магнитните взриватели, които ще бъдат напълно обезвредени... едно съвършено защитно оръжие... и електромагнитния век... и какво ли не още? Приложението нямаше граници. След това, естествено, ще има демонстрации и полковникът ще го представи на видни учени и военни: Това, господа, е нашият лейтенант от ROTC!

Но най-напред трябваше да открие коя е причината за явлението, след като вече знаеше къде се наблюдава то. За целта проектира и изработи специален детектор с просто устройство, но остроумно измислен. Внимателно го градуира и провери точността на скалата му. Докато правеше това, гъвкавият му, неуморим ум работеше трескаво и възторжено. Създаде нова теория за „антимагнетизма“. По метода на екстраполацията установи поредица от закони и по математически път доказа съществуването на някои ефекти — просто за удоволствие. Веднага ги изпрати в Електротехническият институт, където можеха да ги оценят. Така и стана — скоро ги публикуваха в списанието. По време на занятия се шегуваше с хората си, като ги предупреждаваше да не стрелят много ниско над неговия район, защото „феите ще размагнитят магнитните им взриватели“. Това му доставяше голямо удоволствие, защото си представяше как по-късно им казва, че необичайната му забележка е била самата истина и ако някой от тях е имал мозък колкото една гъска, е можел да отиде и сам да го открие.

Най-после завърши детектора си. Той се състоеше от живачен прекъсвач, соленоид и източник на променлив ток. Можеше да открива и най-малките промени в полето на собствения си магнит. Тежеше около четиридесет фунта, но това нямаше значение, тъй като не възнамеряваше той да го носи. Намери възможно най-добрите военнотопографски карти на района, избра си най-глуповатия на вид войник и прекара цял ден от отпуската си на полигона, като се движеше зигзагообразно по склона, внимателно отчиташе данните и ги нанасяше на картата, докато откри центъра на размагнитващия ефект.

Беше в нивата на една изоставена ферма. Сред нивата имаше допотопен трактор, толкова ръждясал, че всеки момент можеше да се разпадне. Суша и ветрове, дъждове и снегове така бяха заровили машината, че лейтенантът и търпеливият му войник трябваше часове наред да копаят трескаво, плувнали в пот, да стържат и бършат, докато

най-после останките от трактора бяха освободени и изчистени. Под него намериха източника на невероятното поле.

От всеки ъгъл на рамата излизаше по един лъскав сребрист кабел. Те се събираха при кормилната колона. Друг кабел излизаше от нея и отиваше нагоре към малка кутия. От кутията стърчеше лост. Нямаше никакъв видим източник на енергия, но устройството работеше.

Когато Бароус натисна лоста напред, развалината изстена и чувствително потъна в меката пръст. Когато го дръпна назад, със скърцане и пращане тя се издигна доколкото позволяваха счупените ѝ ресори и като че ли искаше да се издигне още.

Той върна лоста в неутрално положение и отстъпи крачка назад.

Точно това се надяваше да намери. Благодарение на него можеше да осъществи най-дръзките си мечти. Пред себе си имаше размагнитващ генератор — трябваше само да го разглоби и да го изследва. Но той беше вторичен продукт.

Като натиснеш лоста напред, устройството правеше трактора по-тежък, като натиснеш назад — по-лек.

Та това беше антигравитация! Антигравитация — фантазия, мечта! Антигравитация, която толкова щеше да промени лицето на земята, че ефектите от използването на парата, електричеството и дори ядрената енергия ще изглеждат като жалки издънки в градината на техническия прогрес, избуяла благодарение на това устройство. Това означаваше устремени към небето сгради, каквито дори никой художник още не е дръзнал да нарисува, летене без крила, полети до други планети, а може би и до звездите. Означаваше нова ера в транспорта, в материално-техническото обезпечаване на войските, дори в танцовото изкуство, дори в медицината. И... разбира се, изследването върху снарядите... и всичко това беше в неговите ръце.

Глуповатият войник пристъпи и силно дръпна лоста назад. Усмихна се и се хвърли в краката на Бароус. Бароус го ритна, освободи се, скочи така, че колената му изпукаха. Протегна се напред и с върха на пръстите си успя да докосне долната страна на единия от студените лъскави кабели. Докосването едва ли трая повече от една десета от секундата, но години след това, до края на живота си, Бароус имаше чувството, че част от него е застинала в този миг — върховете на

пръстите му върху едно чудо, а тялото му, висящо във въздуха, освободено от земята.

После падна.

Кошмарен сън.

Най-напред сърцето му заби лудо, като че ли гърдите му щяха да се пръснат, забрави дори да диша, това беше безумие, но допотопната развалина се откъсна от естествената си среда и почна да се издига все по-бързо и по-бързо, да става все по-малка и по-малка на фона на смрачаващото се небе — кръпка, топка, орех, малка светла точица, отразяваща последните слънчеви лъчи. Когато най-сетне си пое дъх, дойдоха болката и вцепенението.

Отнякъде напираше смях, отдругаде — яростна омраза, която искаше да смаже смеха.

Викаше като луд, спореше; думите преминаваха в крясъци; разширяваха се полумесеците на две смеещи се очи; нещо се шмугна край него, но му се изплъзна, изкикоти се. Той го направи... и на всичко отгоре ме повали на земята.

И да няма какво да убие. Щураше се из сгъстяващия се мрак — нищо; шум от тежки стъпки, огнена топка в стомаха и пламък в мозъка. Падна, удряйки с всичка сила този невеж мръсник.

Върна се сам до дупката в земята — празна, ужасно празна... Застана в нея и отправи поглед нагоре, поглед, изпълнен с копнеж по сребристите кабели, които вече никога няма да видиш.

Светеше едно жълто-червено око. Рев и ритник, детекторът също се издигна, но донякъде, запрямата се надолу, разби се, окото ослепя.

Дългият път обратно до казармата, по който влачеше със себе си и едно невидимо същество, наречено Агония, чиито железни ръце здраво стискаха счупеното стъпало на крака. Падни. Отдъхни и ставай. Прецапай направо, овъргалй се, надигни се и почини, после лагерът.

Щабът. Дървените стъпала, тъмната врата; чукане — кънти на кухо; кръв и кал, и чукане. Стъпки, гласове: учудване, загриженост, тревога, гняв.

Бели каски и ленти на ръкавите — военна полиция. Кажете им, доведете полковника. Никой друг, само полковника.

Млъкни, ще събудиш полковника.

Полковник, та това е антимагнетрон, спътници, товари; край на реактивния двигател!

Затваряй си устата, момче!

Нахвърли се върху тях, чу се вик, когато някой настъпи счупеното стъпало.

Кошмарът се вдигна. Лежеше на бяло походно легло в бяла стая с черна решетка на прозорците, а до вратата — едър мъжага с униформа на военен полицай.

— Къде съм?

— Болница, отделение за арестанти, лейтенант.

— Господи! Какво се е случило?

— Нямам представа, сър. През повечето време като че ли искахте да убиете някакъв войник. Описвахте на всички как изглежда.

Постави ръката си върху очите.

— Редника! Намерихте ли го?

— Сред личния състав няма такъв човек, лейтенант. Честна дума. Хората от контраразузнаването провериха всички досиета. Само не се вълнувайте, сър.

Чукане. Полицаят отвори вратата. Гласове. Лейтенант, майор Томпсън иска да говори с вас. Как се чувствувате?

— Отвратително, сержант. Отвратително... Ще говоря с него, щом иска.

— Вече е спокоен, сър.

Нов глас — онзи глас! Бароус притисна ръката си, докато пред очите му заиграха звезди. Не поглеждай, защото ако наистина е така, ще го убиеш.

Вратата. Стъпки.

— Добър вечер, лейтенант. Ходили ли сте някога на психиатър?

Предчувствайки с ужас предстоящия взрив, Бароус бавно отпусна ръката си и отвори очи. Чистата, добре скроена куртка с дъбови листа и емблемата на медицинския корпус нямаха значение. Професионално загриженият маниер, изречените думи — всичко това нямаше значение. Единственото нещо в цялата вселена, което имаше значение, беше фактът, че когато за последен път видя това лице, то принадлежеше на един войник, който безропотно и без да прояви никакъв интерес, цял ден бе мъкнал тежкия детектор в горещината, станал бе свидетел на откритието му, а след това ненадейно се бе усмихнал, дръпнал лоста и оставил един разнебитен трактор и мечтата на един живот да отлетят нагоре в небето.

Бароус изръмжа и скочи.
Отново потъна в кошмарния сън.

Направиха всичко възможно, за да му помогнат. Оставиха го сам да провери досиетата и да се увери, че няма такъв войник. А „размагнитващия“ ефект? Не е наблюдавано такова явление. Нали лейтенантът сам каза, че е занесъл всичките данни в квартирата си. Не, там ги няма. Да, намериха дупката в земята и така наречения му „детектор“, макар че всички го намират безсмислен той просто измерва интензитета на собственото си магнитно поле. Що се отнася до майор Томпсън, имаше свидетели, които са били в самолета с него и могат да докажат, че по времето, когато се е случило това, той е пътувал за насам. Ако лейтенантът успее да се отърве от идеята, че майор Томпсън е изчезналият войник, бихме могли да се разбираме много по-добре — той не е, просто не би могъл да бъде. Но може би капитан Бромфийлд ще ви бъде по-полезен в...

Аз зная какво съм направил, зная какво съм видял. Ще намеря това устройство или човека, който го е направил. И ще убия този Томпсън!

Бромфийлд беше добър човек и бог е свидетел, че той много се постара. Но острата природна наблюдателност на пациента, тренирана в продължение на години, не му позволяваше да приеме отричането на собствените си знания. Когато престана да търси повече доказателства и след фазите на гневна мания и меланхолия достигна неустойчиво равновесие, се опитаха да го срещнат с майора. Той се нахвърли върху него и петима души едва успяха да го удържат.

Тъй става с тези прехвалени момчета. Избиват им балансите.

И така, поддържаха го още малко, доволни, че майорът е единственият обект на нападение. След това уведомиха писмено майора и изритаха лейтенанта. Казаха, че повече нищо не можело да се направи за него.

Първите шест месеца бяха като лош сън. Постара се да последва бащинските съвети на капитан Бромфийлд, намери си работа и зачака да настъпи онази „адаптация“, за която говореше капитанът. Но тя не настъпи.

Имаше малко спестени пари, а и при уволнението си бе получил обезщетение. Ще напусне за няколко месеца и ще махне това от ума

си.

Първо фермата. Устройството беше поставено на трактора, а тракторът очевидно е бил на фермата. Ще го намери и ето ти отговора.

Бяха му нужни шест месеца да се добере до градските архиви (землището на селото, заедно с полигона, беше включено към базата) и да научи за единствените двама души, които можеха да му кажат нещо за трактора. А. Прод, фермер, и един малоумен наемен работник, чието име и местонахождение бяха неизвестни.

Откри Прод почти една година по-късно. Слухове го отведоха в Пенсилвания, а там му хрумна да провери в лудницата. От несвързаните приказки на Прод, който беше в последна фаза на старческо слабоумие, научи, че старецът чака жена си, че синът му Джак не се бил родил, че Сам може и да е бил идиот, но никой не можел по-добре от него да вади трактора от калта; че Сам бил добро момче, че живеел в гората при животните и че той, Прод, нито веднъж не бил пропуснал да издои кравата.

Той беше най-щастливото човешко същество, което Хип някога е виждал.

Бароус отиде в гората при животните. Три години и половина кръстосва тези гори. Ядеше лешници и горски плодове, залагаше капани и от време на време улавяше по някое животно. Забрави, че трябва да получава пенсията си. Забрави, че е инженер; едва не забрави и името си. Единственото нещо, което занимаваше съзнанието му, бе, че само един идиот може да постави такова устройство на някакъв си трактор и че този Сам е бил малоумен. Намери пещерата, някакви детски дрехи, парче от сребристия кабел. И един адрес.

Намери адреса. Научи къде може да намери децата. Но се натъкна на Томпсън... и Джейни го намери в затвора.

Седем години.

Лежеше някъде на хладно, а под главата му имаше топла възглавница. Нещо нежно го докосваше по косата. Дали още спеше, или вече се бе събудил? Беше така напълно изтощен, изхабен, изцеден, че не можеше да разбере дали спи, или е буден, но това нямаше значение. Нищо нямаше значение. Знаеше кой е, какъв е бил. Знаеше какво иска и къде да го намери. И непременно щеше да го намери, щом се наспи.

Размърда се щастливо и нещото, което докосваше косата му, го докосна по бузата, погали го. На сутринта, помисли си той с облекчение, ще отида и ще намеря моя малоумен. Но първо ще ми е нужен един час, за да си припомня някои неща... Спечелих надбягването с чували на неделния училищен пикник и ми дадоха като награда една носна кърпа в цвят каки. В скаутския лагер улових три щуки преди закуска, като едновременно карах кануто, развивах макарата и държах месината със зъби. Тя ми срязва устата, когато се улови най-голямата риба. Мразя мляко с ориз. Обичам Бах и лебервурст, и последните две седмици на май, и две дълбоки ясни очи, като на...

— Джейни?

— Тук съм.

Той се усмихна, сгуши глава във възглавницата и едва сега разбра, че това е скутът на Джейни. Отвори очи. Главата на Джейни беше черен облак на фона на рояк звезди, по-тъмна от нощта.

— Нощ ли е?

— Да — прошепна тя. — Добре ли спа?

Той се усмихна. Лежеше неподвижно и си мислеше колко добре е спал.

— Не сънувах, защото знаех, че мога.

— Радвам се.

Той се надигна и седна. Тя се размърда внимателно.

— Сигурно съвсем си се схванала — каза той.

— Нищо. Беше ми приятно да те гледам, като спиш.

— Да се връщаме в града.

— Не още. Сега е мой ред, Хип. Трябва да ти кажа много неща.

Той я докосна.

— Ти си замръзнала. Тези неща не могат ли да почакаат?

— Не, не! Ти трябва да знаеш всичко, преди той... преди да ни открият.

— Той? Кой е той?

Тя дълго мълча. На Хип много му се искаше да я попита нещо, но се отказа. А когато все пак тя заговори, това, което разказваше, беше толкова далеч от въпроса му, че едва не я прекъсна; но отново се въздържа и остави нещата в нейни ръце.

— Ти си намерил нещо на полето; докоснал си го с ръка достатъчно дълго, за да разбереш какво представлява то и какво може да означава за теб и за света. След това човекът, който е бил с тебе, войникът, е направил така, че да го загубиш. Защо мислиш е направил това?

— Той беше едно недодялано скудоумно копеле.

Без да коментира, тя продължи:

— Сторило ти се е, че военният лекар, изпратен при теб, един майор, изглежда точно като онзи войник.

— Те доказаха обратното.

Той беше достатъчно близо до нея, за да усети лекото движение в мрака, когато тя кимна:

— Доказали! Няколко души потвърдили, че през онзи следобед са били с него в самолета. И още нещо. Ти си имал един куп папки със сведения за някаква аномалия, която оказвала влияние върху магнитните взриватели на снарядите, преминаващи над определен район. Какво стана с тях?

— Не зная. Стаята ми е била заключена, доколкото зная, откак излязох онази сутрин, докато са отишли да я претърсват.

— А не ти ли е минавало през ума, че точно тези три неща — изчезналият войник, изчезналите папки и приликата на майора с войника — са те дискредитирали?

— Не ще и дума. Струва ми се, че ако бях успял да си изясня две или поне едно от тези три неща, нямаше да попадна в плен на тази идея фикс.

— Добре. А сега помисли за следното. Ти си се трепал и ровил цели седем години, приближавайки се все повече и повече към това, което си загубил. Попаднал си на следите на човека, който го е построил, и тъкмо си щял да го намериш, когато нещо се е случило.

— Да, вината беше моя. Налетях на Томпсън и побеснях.

Тя сложи ръка на рамото му.

— Ами ако този войник не е дръпнал лоста по невнимание? Ако го е направил нарочно?

Като че ли изневиделица фотосветкавица блесна в лицето му — толкова силен бе шокът. И просветлението му бе така внезапно и заслепяващо. Когато най-последно можа да проговори, той каза:

— Как досега не съм се сетил за това?

— Не ти е било позволено — в гласа ѝ имаше горчивина.

— Как така не ми е било...?

— Моля те. Не бързай. Представи си за момент, че някой нарочно ти е причинил всичко това. Можеш ли да предположиш кой го е направил, защо го е направил, как го е направил?

— Не — каза той веднага. — Няма никакъв смисъл в това, да унищожих първия и единствен в света антигравитационен генератор. Още по-малко смисъл има в това, аз да бъда избран за жертва и да бъда преследван по такъв сложен начин. Та този мой преследвач би трябвало да може да влиза в заключени стаи, да хипнотизира свидетели и да чете мисли!

— Така беше. Той може да прави всичко това.

— Но кой, Джейни?

— Кой според теб е направил генератора?

Той скочи на крака и издаде вик, който се разнесе из тъмното поле.

— Хип!

— Не ми обръщай внимание — каза той потресен. — Току-що осъзнах, че само човек, който, ако поиска, може да направи друга такава машина, би дръзнал да я унищожих. А това означава, че... о, господи!... че войникът и малоумният, и може би Томпсън... да, Томпсън, той е направил така, че да ме тикнат в затвора точно когато съм бил на път да го открия отново... те всички са един човек! Защо това не ми е хрумнало досега?

— Нали ти казах. Не ти е било позволено.

Той отново седна на земята. На изток светлееше зората, като сиянието на някакъв град, скрит зад хълма. Той погледна нататък и си спомни, че това бе денят, в който бе решил да сложи край на дългото търсене, което цели седем години не му даваше миг покой. Помисли си за ужаса, който е изпитала Джейни, когато той безразсъдно бе решил да се натика в ръцете на този... на това чудовище. Без да е възвърнал разсъдъка си, паметта си, без никакво оръжие за самозащита, без да знае къде отива.

— Ще трябва да ми кажеш, Джейни. Всичко.

Тя му разказа, всичко. Разказа му за Сам, за Бони и Бийни и за себе си; за мис Кю и Мириам, и двете вече умрели, и за Джери. Разказа

му как след убийството на мис Кю се преместили отново в гората, в голямата самотна къща на семейство Кю, и как известно време били много близки. Но после...

— У Джери се появиха амбиции. Той реши да завърши колеж и го направи. Беше лесно. Всичко беше лесно. Когато скрие необикновените си очи зад очила, той е твърде невзрачен на вид, не прави впечатление. Завърши медицинско училище, после психиатрия.

— Искаш да кажеш, че той наистина е психиатър? — попита Хип.

— Не е. Но има диплом, което не е едно и също. Криеше се в тълпата, фалшифицираше какви ли не документи, за да го приемат. Така и не го разкриха. Някои се заемаха да разследват неговия случай, но беше достатъчно само да ги погледне с необикновените си очи и те всичко забравяха. Никога не го късаха на изпит, стига да имаше мъжка тоалетна.

— Какво? Мъжка тоалетна ли?

— Точно така. — Тя се засмя. — Веднъж щеше скъпо да плати. Номерът му беше следният: отиваше до тоалетната, заключваше се в една от кабинките и викаше Бони или Бийни. Казваше им къде е закъсал, те се връщаха у дома, казваха го на мен, аз получавах отговора от Бебето и светкавично бързо се връщаха с информацията, всичко само за няколко секунди. Но един хубав ден някакъв студент чул Джери да говори и надникнал от съседната кабинка. Можеш да си представиш! Когато се телепортират, Бони и Бийни не могат да носят със себе си дори и клечка за зъби, да не говорим за дрехи.

Той се плесна по челото.

— И какво стана?

— О, Джери настигнал хлапето. Но то вече било успяло да изхвърчи оттам и да се разкреши, че в двете нули има голо момиче. Половината студенти се втурнали вътре, тя, разбира се, вече била изчезнала. А когато Джери настигнал хлапето, то просто изведнъж забравило всичко и дори започнало да се чуди защо ли се е развикало така. После доста си изпатило за тази случка.

— Това бяха добри времена — въздъхна тя. — Джери се интересуваше от всичко. Непрекъснато четеше. Непрекъснато искаше от Бебето някаква информация. Интересуваше се от хората, от книги и

машини, от история и от изкуство — от всичко. Така и аз научих много, защото всичката информация минаваше през мен.

— Но после Джери започна... щях да кажа да боледува, но това не е точната дума. — Тя прехапа устната си и се замисли. — Доколкото познавам хората, само два типа от тях са истински прогресивни — наистина се ровят и научават неща, за да ги използват. Едните проявяват неподправен интерес, просто така са устроени. Но другите, които са мнозинство, искат да докажат нещо. Искат да са по-добри, по-богати. Искат да са прочути или силни, или уважавани. У Джери за известно време надделя второто. Той почти не бе ходил на училище и се страхуваше да се мери с другите. Имал тежко детство — избягал от един приют за сираци, когато бил на седем години, и живял като канален плъх, докато Сам го прибрал. Така че му харесваше да взема изпитите си с отличие и да печели пари само като си мръдне пръста, когато си поиска... Струва ми се, че за кратко време някои неща го интересуваха истински — музика, биология и още някои.

Но скоро той разбра, че не е нужно да доказва нищо на никого. Той беше по-умен, по-силен и по-могъщ от всички. Беше глупаво това да се доказва. Той би могъл да има каквото си поиска.

Престана да чете. Престана да свири на обой. Постепенно заряза всичко. Цяла година не се занимаваше с нищо. Кой знае какво ставаше в главата му? По цели седмици лежеше и мълчеше.

Някога, когато Сам беше „глава“, нашият гецалт, така го наричаме ние, беше идиот. Когато Джери го замести, той стана нещо ново, силно, което растеше и се развиваше. Но когато с Джери се случи така, нашият организъм изпадна в депресия.

— Хм! — изръмжа Хип. — В състояние на депресия, но достатъчно могъщ, за да може да стане властелин на света.

— Той не искаше да става властелин на света. Знаеше, че ако поиска, може да го направи. Но не виждаше смисъл в това. Точно като случаите, описани в учебниците по психиатрия, той се затвори в себе си и започна да регресира. Вдетини се. Стана като едно много зло дете. Аз започнах да излизам по-често — не можех да понасям да стоя вкъщи. Търсех нещо, което да го изтръгне от това състояние. Една вечер се срещнах в Ню Йорк с един познат, член на ръководството на IRE.

— Институт по радиотехника — каза Хип. — Страхотни специалисти. Някога и аз членувах там.

— Знам. Този мой познат ми разказа за теб.

— За мен?

— За това, което ти си наричал „математическо моделиране“. Екстраполиране на вероятно действащи закони и някои допълнителни ефекти в магнитния поток на гравитационен генератор.

— Господи!

Тя се изсмя кратко, болезнено.

— Да, Хип. Аз ти причиних всичко това. Разбира се, тогава не знаех, че ще стане така. Искях само да намеря нещо, което да заинтригува Джери. Той наистина се интересува. Попита Бебето за това и веднага получи отговора. Сам беше направил това нещо, преди Джери да дойде да живее при нас. Ние съвсем го бяхме забравили.

— Да го забравите! Такова нещо!

— Разбери, че ние не мислим като другите хора.

— Не като другите — каза той замислено. — И защо ли ви трябва?

— Сам го построи за стария фермер Прод. Такъв си беше Сам. Гравитационен генератор, който да увеличава и намалява теглото на старата универсална машина на Прод, за да може той да я използва като трактор. И всичко това, защото конят на Прод умря и той нямаше пари да си купи друг.

— Невероятно!

— Така беше. Той си беше идиот. И така Джери попита Бебето какъв ще бъде ефектът, ако това откритие стане известно. Бебето каза — страхотен. Каза, че то ще обърне света наопаки, повече и от индустриалната революция. Повече от всичко друго досега. Каза, че ако нещата тръгнат в едната посока, ще стигнем до такава война, каквато дори не можем да си представим. Ако тръгнат в другата — науката ще отиде твърде напред, и то твърде бързо. Излиза, че науката за гравитацията е ключът към всичко. Към Единното поле ще бъде прибавен още един елемент — това, което сега наричаме психическа енергия или „псионика“.

— Материя, енергия, пространство, време и психика — изрече той с благоговение.

— Да — каза Джейни небрежно, — и това ще докаже, че всички те са едно и също. Просто вече няма да има никакви тайни.

— Това... това е най-голямото нещо, което някога съм чувал. И... Джери реши, че ние, жалките недоразвити човекоподобни маймуни, не сме достойни?

— Ами! Джери пет пари не дава какво ще стане с вас, маймуните. Но от Бебето той разбра, че в каквато и посока да тръгнат нещата, следите на устройството все ще водят към нас. Ти поне знаеш. Ти го извърши сам за седем години. Но на Централното разузнавателно управление ще са нужни не повече от седем седмици.

Именно това обезпокои Джери. Той се беше оттеглил. Искаше сам да си блъска главата в скривалището си в гората. Не искаше въоръжените сили на Обединените нации да му досаждат с призивите си за патриотизъм. Той, разбира се, можеше лесно да се справи с всички, ако се захванеше здравата, но на него не му се работеше. И той побесня. Страшно се ядоса на Сам, който вече беше умрял, и особено на тебе.

— Виж ти! Той е можел да ме убие. Защо не го направи?

— По същата причина, поради която не отиде да прибере устройството, преди ти да си го видял. Нали ти казах — той стана злобен и отмъстителен... вдетинен. Ти беше развалил спокойствието му. Той щеше да ти го върне тъпкано.

Да си призная, на мен ми беше все едно какво ще направи, стигаше ми да видя, че е излязъл от това състояние. Отидох с него до базата.

А сега чуй нещо, което просто няма да можеш да си спомниш. Той влезе право в лабораторията, докато ти проверяваше скалата на детектора си. Погледна те в очите и си излезе с цялата информация, която ти имаше, плюс факт, че с помощта на своя уред възнамеряваш да откриеш къде точно се намира устройството и да... как точно го беше казал — „да назначиш доброволец“.

— Тогава обичах да си придавам важност — призна мрачно Хип. Тя се засмя.

— Ти не знаеш, нищо не знаеш. И така ти излезе навън с този голям и тежък уред, закачен на ремък. Аз те видях, Хип; все още си пред очите ми: с красива, добре ушита униформа, косата ти блести на слънцето... Аз бях на седемнайсет...

Джери ми каза бързо да задигна едно войнишко яке. Аз задигнах, от спалните помещения.

— Не знаех, че едно същество на седемнайсет години може да влезе и да излезе от спалните помещения цяло и невредимо. Имам предвид, ако е от женски пол.

— Но аз не съм влизала! — възрази тя.

Той извика от изненада, когато усети как собствената му риза иска да се измъкне от колана. Краищата ѝ се освободиха, полетяха нагоре и започнаха лудо да се развяват в безветреното утро.

— Не прави това! — едва успя да изрече той.

— Само исках да ти обясня — в очите ѝ проблесна дяволито пламъче. — Джери облече якето, облегна се на оградата и зачака. Ти се насочи право към него, връчи му детектора и каза:

„Хайде, войниче! Назначен си доброволец да ходиш на пикник. Ще носиш храната.“

— Ама че леке съм бил!

— Аз не мислех така. Надничах иззад бараката на военната полиция. Ти ми се струваше чудесен. Наистина, Хип.

— А след това? — позасмя се той. — Разкажи ми всичко останало.

— Ти знаеш останалото. Джери изстреля Бони да вземе папките от квартирата ти. Тя ги намери и ги хвърли от прозореца на мен. Аз ги изгорих. Съжалявам, Хип. Не знаех какво крои Джери.

— И после?

— Това е. Джери се погрижи да бъдеш дискредитиран. Психологически, нямаше друг начин. Ти твърдеше, че съществува някакъв войник, когото никой не бе виждал. Твърдеше, че войникът и психиатърът са едно и също лице — един наистина сериозен симптом, както знае всеки медик. Твърдеше, че съществуват папки, факти и цифри, които да докажат, че си прав, но те не бяха намерени. Успя да докажеш, че си копал, но нямаше нищо, което да покаже какво си копал. Но най-важното бе, че твоят ум на учен притежаваше факти, за които целият свят можеше да докаже, че са неверни, така и стана. Едната страна трябваше да отстъпи.

— Хитро измислено — каза тихо Хип с дълбок грьден глас.

— И за всеки случай — продължи Джейни с известно усилие — той ти внуши една постхипнотична команда, след която беше

невъзможно да го свържеш с устройството нито като майор Томпсън, психиатъра, нито като войника.

Когато разбрах какво е направил, се опитах да го накарам да ти помогне. Поне мъничко. Той... той просто ми се изсмя. Попитах Бебето какво може да се направи и то каза, че нищо. Само каза, че командата може да се неутрализира чрез реверсивна абреакция.

— Това пък какво е?

— Връщане на съзнанието назад, докато стигне до самата случка. Абреакция е процесът на повторно преживяване на някакво събитие, в най-малките подробности. Но ти не можеше да направиш това, защото трябваше да започнеш от момента, в който ти е внушена командата — там започваше случката. Единственият начин бе да бъдеш поставен в условия на пълен покой, без да знаеш защо, и да започнеш последователно да разбулваш събитията едно по едно, докато стигнеш до командата. Това беше команда от типа „отсега нататък“. Тя не можеше да те спре, когато се връщаш назад.

Но как бих могла да те намеря и да ти осигуря спокойствие, без да ти кажа защо е всичко това?

— Я виж ти! — възкликна той по хлапашки. — Това ме кара да се чувствавам важна птица. Човек като него да си прави толкова труд!

— Не се чувствуй поласкан! — каза тя остро и после добави: — Извинявай, Хип. Не исках да бъда груба... На него това не му костваше нищо. Той просто те смачка като бръмбар. Подритна те и съвсем забрави за теб.

— Благодаря — изръмжа той.

— После го повтори! — продължи тя гневно. — И какво стана с теб? Пропаднаха седем от най-хубавите ти младежки години, погуби способностите си като инженер, остана ти само едно измършавяло мръсно тяло и една смътна натрапчива идея, която нито можеше да разбереш, нито да прогониш. И все пак в тебе е имало нещо (не зная как се нарича то, но без него това нямаше да си ти), което ти е давало сили цели седем години да търсиш и най-малката дияра, докато стигнеш до неговия праг. Щом те видя на улицата, а той случайно беше в града, веднага разбра кой си и каква цел преследваш. Когато ти се нахвърли върху него, той отклони удара ти в стъклената витрина само с едно премигване на тези негови... отвратителни... зли очи.

— Хей, Джейни — каза той нежно, — по-спокойно!

— Побеснявам, като си спомня — прошепна тя. Отметна с ръка косата си назад, изправи рамене. — Той те запрати във витрината и едновременно с това ти внуши тази команда: „Свий се и умри!“ Аз го видях, видях как го направи... Толкова отвратително...

Тя продължи, вече по-спокойно:

— Може би ако това беше единствен случай, щях да го забравя. Никога не бих го одобрила, но все пак някога аз му вярвах... Ти трябва да разбереш, че ние сме част от едно и също нещо — Джери, аз и децата — нещо истинско и живо. Да го мразя, е все едно да мразиш краката си или белите си дробове.

— В Библията е казано: „Ако дясното ти око те съблазнява, извади го и го хвърли от себе си. И ако дясната ти ръка...“

— Да, окото, ръката? — извика тя. — Но не и главата! — После продължи: — Но ти не беше единственият случай. Да си чувал някакви слухове за синтезирането на елемент №83?

— Фантасмагории! Бисмутът не може да прави такива номера. Спомням си смътно... някакъв смахнат на име Клакенхърст.

— Някакъв смахнат на име Клакенхаймър — поправи го тя. — На Джери, както често се случваше, му се приискало да се изфука и се изтървал — споменал някакъв диференциал. Клак го запомнил. И наистина успя да синтезира бисмут. Джери се разтревожи — такова нещо щеше да вдигне твърде много шум, той се опасяваше да не го открият и да започнат да му досаждат. Затова се отърва от горкия Клак.

— Клакенхаймър умря от рак! — изсумтя Хип.

Тя го погледна някак странно и каза меко:

— Да, знам.

Хип леко удари слепоочията си с юмруци. Джейни продължи:

— Имаше и други случаи, макар и не толкова сериозни. Веднъж успях да го предизвикам да ухажва едно момиче — сам, без наша помощ и без да използва свръхестествените си способности. Отнеха му момичето — един много симпатичен хлапак, който продаваше перални в съседния магазин и бизнесът му вървеше доста добре. Хлапакът си навлече асне rosacea.

— Носът става като крмно цвекло. Виждам съм.

— Като преварено, набъбнало цвекло — поправи го тя. — Загуби работата си.

— И момичето — предположи той.

Тя отново се усмихна.

— Момичето остана при него. Започнаха търговия с керамика. Той стои отзад и не се показва.

Хип се досещаше откъде са получили парите, за да започнат търговията.

— Добре. Джейни, вярвам ти, че е имало още много. Но... защо точно аз? Ти направи толкова много за мен.

— По две причини. Първо, аз видях как в града той те накара да се нахвърлиш върху отражението му на стъклото, вместо върху него. Тази неочаквана злина, която той ти причини, беше последното нещо, което исках да видя. И второ, защото това беше... ти.

— Не те разбирам.

— Виж какво — каза тя разпалено, — ние не сме група особняци. Ние сме Хомо гециалт. Разбираш ли? Ние сме едно цяло, нов вид човешко същество. Нас никой не ни е изобретил. Появихме се чрез еволюция. Ние сме следващото стъпало в еволюцията. Сами сме; няма други като нас. Ние не живеем в свят като вашия — с установени морални и етични норми, от които да се ръководим. Ние живеем на пустинен остров със стадо кози!

— И аз съм една от тях?

— Ами да, нима не разбираш? Ние се родихме на този остров, на който няма други като нас и няма кой да ни научи, да ни каже как да се държим. Ние можем да научим от козите всичко, което прави козата добра коза, но това няма да промени факта, че ние не сме коза! Системата от правила за обикновените човеци е неприложима за нас, защото ние сме нещо друго!

Той понечи да каже нещо, но тя му направи знак с ръка да мълчи.

— Виждал ли си в музеите скелети, да речем, на коне — цяла редица скелети, деветнадесет или двадесет, която започва с дребничкия праисторически кон и завършва с впрегатния кон? Има огромна разлика между номер едно и номер деветнадесет. Но каква е разликата между номер петнадесет и номер шестнадесет? Нищожна!

Тя млъкна, за да си поеме дъх.

— Това е така. Но какво общо има то с...?

— С тебе ли? Нима не разбираш? Хомо гециалт е нещо ново, нещо различно, нещо по-висше. Но частите — ръцете, вътрешностите, паметта — са същите като тези от по-низшето стъпало или се

различават съвсем малко; както костите на онези скелети. Аз съм си аз — Джейни. Видях го как те запрати; ти беше като премазан заек, мръсен, жалък, състарен. Но аз те познах. Видях те и си представих как изглеждаше преди седем години, когато излезе на двора с детектора, как косата ти блестеше на слънцето. Беше с широки плещи, висок, стегнат, вървеше като едър лъскав жребец. Беше напет като пъстър бантамски петел: беше част от онова, което разтърсва гората, когато настъпи любовния период на елените; вимпел, свален за отдаване на салют... моят рицар в блестящи доспехи. Ти беше... ти беше... А аз бях на седемнайсет, Бароус, независимо от всичко останало, което бях. Нима не разбираш? Бях на седемнайсет години, изпълнена с късната пролет и сънища, които ме плашеха.

Дълбоко развълнуван, той прошепна:

— Джейни... Джейни...

— Стой настрана от мен — каза злобно тя. — Не е това, което си мислиш, не беше любов от пръв поглед. Това е детинщина. Любовта е нещо съвсем различно, толкова горещо, че да те накара да се влееш в нещо друго, да се слееш с него и когато тази сплав изстине и се закали, става много по-здрава от това, което е било в началото. Не говоря за любов. Искам да кажа, че бях на седемнайсет години и чувствавах... — Тя покри лицето си с ръце. Той чакаше. Най-после тя свали ръцете си. Очите ѝ бяха затворени, стоеше неподвижно — ... чувствавах се човек — довърши тя.

После каза сухо:

— Ето за това помогнах именно на теб, а не на някой друг.

Той стана и тръгна в свежото утро, вече светло, ново, като страха в страшните сънища на младо момиче. Отново си спомни каква паника я обзе, когато ѝ съобщи за първото появяване на Бони, видя през нейните очи какво би станало, ако тъй сляпо, безразсъдно, без никакво оръжие и без да разбира нищо, отново сам застанеше под тази жестока небрежна пета.

Спомни си деня, в който излезе от лабораторията на двора, огледа се за някой роб. Надменен, самоуверен, повърхностен, той търсеше най-загубения войник.

Замисли се за това, какво е бил в онзи ден; не за случилото се с Джери, защото то беше известно, свършено; можеше да бъде поправено, но не и променено. И колкото повече мислеше за това какво

е бил, толкова повече го обземаше дълбоко смирение, заливаше го, задушаваше го.

Едва не се спъна в Джейни, която седеше и гледаше ръцете си, заспали в скута ѝ, където той бе спал, и си помисли, че и в тях сигурно се крият болки и тайни, малки вълшебства, които те карат да се усмихваш.

Той коленичи до нея.

— Джейни — каза той дрезгаво, — ти трябва да знаеш какво имаше у мен в онзи ден, когато си ме видяла. Не искам да развалям впечатленията на седемнайсетгодишното момиче, което си била тогава... Искам само да ти кажа какво съм бил аз, да ти кажа, че някои неща... не са били така, както ти си мислила. — Той пое дълбоко въздух. — Аз помня всичко по-добре от тебе, защото за теб оттогава са минали седем години, а за мен това се е случило точно преди да заспя и да сънувам, че съм тръгнал да търся малоумния. Аз вече се събудих и сънят изчезна, така че си спомням всичко много ясно...

Имах неприятности в детството си, Джейни. Първото нещо, което научих, бе, че съм безполезен, а нещата, които исках, бяха по принцип непотребни. Не се съмнявах, че това наистина е така, докато не се магнах от къщи, и тогава открих, че моят нов свят има други ценности. В този нов свят аз бях ценен, нужен, принадлежах му.

После постъпих във военновъздушните сили и изведнъж престанах да бъда футболен герой и да ръководя споровете в клуба по красноречие. Бях пъстра рибка, чиито люспи съхнеха на плиткото, където се разпореждаха влечугите. Едва не загинах, Джейни.

Да, аз сам открих размагнитващото поле. Но искам да знаеш, че когато в онзи ден излязох от лабораторията и ти си ме видяла, не бях нито напет петел, нито горд елен, нито останалите неща, които ти изреди. Щях да откроя нещо и да го дам на хората не за благото на цялото човечество, а за да... — той преглътна болезнено — за да ме канят да свиря на пиано в офицерския клуб и да ме потупват по рамото и... да се обръщат да ме гледат, когато влизам. Това беше всичко, което исках. Когато разбрах, че съм открил не просто размагнитващ ефект (който щеше да ме направи известен), а антигравитация (която щеше да промени лицето на Земята), си помислих, че лично президентът ще ме покани да свиря и генерали ще ме потупват по рамото — всъщност исках същите неща.

Той се отпусна назад и седна на петите си. Дълго мълчаха. Най-после тя каза:

— А сега какво искаш?

— Вече не това — прошепна той. Взе ръцете й. — Не това. Нещо друго. — Изведнъж се засмя. — Но не зная какво. Наистина, Джейни, не зная!

Тя стисна ръцете му и освободи своите:

— Може би ще откриеш, Хип. А сега е време да вървим.

— Добре. Накъде?

Тя се изправи до него. Изглеждаше висока.

— У дома. В моя дом.

— И на Томпсън ли?

Тя кимна.

— Защо Джейни?

— Той трябва да се научи на нещо, което един компютър не може да му даде. Трябва да се научи да се срамува.

— Да се срамува?

— Не зная как действуват системите от морални норми, как се задействува техният механизъм. Зная само, че ако ги наруши, човек се срамува. Ще започна с това.

— Аз какво мога да направя?

— Просто ела — разпали се тя. — Искам той да те види — как изглеждаш, какво мислиш. Искам да си спомни какво беше ти някога, какво блестящо и многообещаващо бъдеще имаше пред себе си и да разбере какво ти е причинил.

— Мислиш ли, че това ще му повлияе?

Тя се усмихна: човек би могъл да се страхува от такава усмивка.

— Ще му повлияе — каза тя сурово. — Той ще трябва да приеме факта, че не е всемогъщ и не е в състояние да убие нещо, което е по-добро от него само защото е по-силен.

— Искаш той да се опита да ме убие?

Тя отново се усмихна, този път доволна от постигнатото.

— Няма да се опита. — Засмя се и после бързо се обърна към него. — Не се страхувай, Хип. Аз съм единствената му връзка с Бебето. Да не мислиш, че той сам ще си направи префронтална лоботомия? Смяташ ли, че ще рискува да бъде откъснат от паметта си? Това не е памет на обикновен човек, Хип. Това е памет на Хомо

гещалт. Тя съхранява всичката постъпила информация и съпоставя всеки факт с всички останали във всички възможни комбинации. Той може да мине без Бони и Бийни, може да върши неща от разстояние и по други начини. Може да мине и без нещата, които аз му върша. Но не може без Бебето. Откак съм с теб, е бил принуден да се справя без него. Сигурно вече е отчаян до лудост. Може да докосва Бебето, да го взема на ръце, да му говори. Но без мен не може да изтръгне нищо от него!

— Ще дойда — каза той спокойно и после добави: — Няма да се наложи да се самоубиваш.

Първо отидоха в тяхната къща и смеейки се, Джейни отвори и двете ключалки, без да ги докосва.

— Толкова ми се искаше да направя това и преди, но не смеех — засмя се тя, завъртя се на пръсти и влезе в неговата стая.

— Погледни! — каза напевно тя. Лампата се издигна от нощното шкафче, бавно се понесе във въздуха и кацна на пода до вратата на банята. Шнурът започна да се вие като змия, краят му влезе в контакта, поставен на перваза, и копчето щракна. Лампата светна. Кафеварката, която се намираше на скрина, изскочи напред и спря. Чу се някакво шуртене и съдът бавно се изпоти отвън, пълнен с ледена вода.

— Виж, виж! — извика тя отново. На килима се образува една издуптина, която започна да пълзи и като стигна до края му, от нея не излезе нищо. Ножовете и вилиците, бръсначът и четката му за зъби, двете вратовръзки и коланът се разлетяха наоколо и се посипаха на пода, като образуваха сърце, прободено със стрела. Той се разсмя, прегърна я и я завъртя.

— Защо не съм те целунал досега, Джейни? — попита той.

Лицето и тялото ѝ застинаха неподвижни, а очите ѝ придобиха особен израз — в тях имаше нежност, някаква развеселеност и още нещо.

— Няма да ти кажа, защото ти си чудесен, смел и умен, и силен, но си прекалено добродетелен.

Тя се отскубна от него, завъртя се и из въздуха се понесоха ножове, вилици и вратовръзки, лампата и кафеварката, летящи към местата си.

— Побързай! — подкани го тя от вратата и изчезна.

Той се втурна след нея и я настигна в коридора. Тя се смееше.

— Знам защо досега не съм те целувал — каза той.

Тя гледаше надолу, но не успя да сдържи усмивката си.

— Знаеш ли?

— Ти можеш да налееш вода в затворен съд. Или да я излееш. —

Това не беше въпрос.

— Наистина ли?

— Когато ние, жалките мъжкарци, започнем да прием земята или да чупим с рога ниските клони на дърветата, това може да означава, че е пролет, може да бъде проява на идеализъм, а може и да е любов. Но причината винаги е хидростатичното налягане в няколко мънички резервоарчета, по-мънички и от нокътя на малкия ми пръст.

— Така ли?

— И когато съдържанието на течност в тези резервоарчета изведнъж се понижи, аз... ние... тъъ... е, добре, диша се по-леко и луната няма никакво значение.

— Виж ти!

— Ето това правеше ти с мен.

— Така значи?

Тя се отскубна от него, хвърли му бърз поглед и звънкият ѝ смях се разля наоколо.

— Не можеш да кажеш, че съм извършила нещо неморално — каза тя.

Той ѝ върна смеха.

— Някое добро момиче не би направило такова нещо.

Тя сбърчи нос и се мушна в стаята си. Той погледна към затворената врата, представи си какво има зад нея и се обърна настрана.

Усмихна се и поклати глава — смаян и очарован. Беше намерил някакво ново спокойствие, което започваше да обвива студената топка страх вътре в него. Озадачен, омагьосан и ужасен, той замислено пусна душа и започна да се съблича.

Стояха на пътя, докато таксито се скри и после Джейни го поведе през гората. Не личеше някога да са били сечени дървета. Пътеката едва се забелязваше и непрекъснато криволичеше, но не беше трудно

да я следват, тъй като клоните над главите им бяха толкова гъсти, че долу нямаше почти никакви храсти.

Отправиха се към обрасла с мъх отвесна скала, но като се приближиха, Хип видя, че това не е скала, а стена, която се простираше на около стотина ярда в двете посоки. В нея имаше масивна желязна врата. Щом се приближиха, тя щракна, чу се как се плъзна нещо тежко. Той погледна към Джейни и разбра, че тя прави това. Портата сама се отвори и затвори след тях. Тук продължаваше същата гора, дърветата бяха все така големи и дебели, но пътеката беше с тухлена настилка и правеше само два завоя. Първият скриваше стената, а вторият, на около четвърт миля по-нататък, разкриваше къщата.

Тя беше твърде ниска и твърде широка. Куличките по покрива не бяха островърхи, а заоблени, като малки могилки. Когато се приближиха, той видя от двете страни на къщата масивната сивозелена стена и не му хареса, че цялото място е оградено като затвор.

— И на мен — каза Джейни. Той се зарадва, че тя е наблюдавала лицето му.

Пелтечене.

Някой надничаше иззад един голям деформиран дъб близо до къщата.

— Почакай, Хип.

Джейни бързо отиде до дървото и заговори с някого. Чу я да казва:

— Трябва да го направиш. Нима искаш да умра?

Това като че ли разреши спора и Джейни се върна при него. Той надникна към дървото, но там вече нямаше никой.

— Това беше Бийни — каза Джейни. — Ще я видиш после. Хайде.

Вратата беше от тежки дъбови талпи, обковани с желязо. Отгоре имаше формата на масивния заоблен свод и беше така странно закрепена, че не се виждаха никакви панти. Единствените прозорци бяха високо горе на куличките, подобни на могилки, и представляваха само тесни процепи, при това с решетки.

Вратата се отвори сама, или поне без никакъв физически допир. Човек би очаквал да изскърца, но тя се движеше безшумно като облак.

Влязоха и когато се затвори след тях, той усети някакъв дълбок тътен, който отекна в корема му.

Подът беше покрит с плочки — тъмножълти и сиво-кафяви, наредени в хипнотизиращи ромбични фигури, които се повтаряха и на ламперията, и на тапицерията на мебелите, повечето вградени или толкова тежки, че никога не са били местени. Въздухът беше хладен и твърде влажен, таванът бе твърде нисък.

„Влизам в огромна зинала паст“ — помисли си той.

От помещението, в което влязоха, тръгнаха по един коридор, който изглеждаше ужасно дълъг, но всъщност съвсем не беше такъв. Тази смущаваща илюзия се дължеше на факта, че стените се сближаваха, таванът се снишаваше, а подът се издигаше, което създаваше фалшива перспектива.

— Всичко е наред — каза тихо Джейни. Той се опита да ѝ се усмихне, но не успя. Изтри студената пот, избила над горната му устна.

Тя спря близо до вратата в дъното и докосна стената. Част от нея се отвори навътре и разкри едно преддверие с друга врата.

— Почакай тук, Хип.

Тя беше напълно спокойна. „Поне да беше по-светло“ — помисли си той. Стоеше колебливо на прага. Посочи вратата в дъното на коридора:

— Той там ли е?

— Да. — Тя докосна рамото му — хем да го окуражи, хем да го подкани да влезе в преддверието.

— Първо аз трябва да го видя — каза тя. — Имай ми доверие, Хип.

— Аз ти имам доверие. Но ти... той...?

— Той няма да ми направи нищо. Хайде, Хип!

Пристъпи. Не успя да погледне назад, защото веднага вратата се затвори. Вече по нищо не личеше къде е, както беше и от другата страна. Той я докосна, бутна я. Все едно буташе онази масивна стена вън. Нямахте дръжка, не се виждаха панти, нито ключалка. Ръбовете се бяха скрили в ламперията. Вратата просто вече не съществуваше.

В първия момент го обзе заслепяваща паника, която постепенно отмина. Отиде и седна на пода срещу другата врата, явно за същата стая, в която се влизахе и през коридора.

Не се чуваше никакъв звук.

Взе една мека табуретка, сложи я до стената. Седна, плътно опрял гръб в ламперията, като продължаваше да наблюдава вратата с широко отворени очи.

Да опита и тази врата, да провери дали и тя е заключена!

Разбра, че няма кураж за това. Поне засега. Смътно си представи какво ще изпита, като разбере, че е заключена. Засега тази смразяваща догадка му бе достатъчна.

— Слушай — изсъска той злобно сам на себе си, — трябва да направиш нещо. Направи нещо! Или поне мисли! Но не стой така!

Мисли. Мисли за загадката, там, вътре; за заостреното лице с дебелия лещи, което се усмихна и каза: „Продължавай, умри!“

Мисли за нещо друго! Бързо!

Джейни. Самичка срещу заостреното лице с... Хомо гецайт: едно момиче, две негърки, които не могат да говорят, едно монголоидно идиотче и един мъж със заострено лице и...

Опитай същото още веднъж. Хомо гецайт, следващата стъпка в еволюцията. Ами да, защо не еволюция в психиката, вместо във физиката?

Хомо сапиенс се е изправил изведнъж гол и без никакво оръжие освен нагънатото желеобразно вещество в огромния му череп; съвсем различен от зверовете, от които произлязъл.

И все пак е бил същият, същият; и до ден днешен той беше жаден да се плоди, жаден да притежава; убиваше без угризения, ако беше силен — вземаше, ако беше слаб — бягаше; ако беше слаб и не можеше да бяга — умираше.

Хомо сапиенс щеше да умре.

Изпитваше страх, но това бе добър признак. Страхът е инстинкт за самосъхранение, страхът е донякъде утеха, защото означава, че все още има някаква надежда. Започна да си мисли за оцеляване. Джейни искаше Хомо гецайт да усвои система от морални норми, за да не бъдат стъпквани такива като Хип Бароус. Но тя желаше процъфтяването и на своя гецайт, тя беше част от него. Ръцете ми искат да оцелеят, езикът ми, стомахът ми искат да оцелеят.

Морал: той не е нищо друго освен кодиран инстинкт за самосъхранение!

Дали наистина е така! Ами в обществата, в които е неморално да не се яде човешко месо? Това що за оцеляване е?

Да, но тези, които се придържат към моралните норми, оцеляват в рамките на групата. Ако групата яде човешко месо — и ти ядеш.

Трябва да има някаква дума за система от такива норми и правила, според които индивидът да живее така, че да помага за оцеляването на вида — нещо повече от морал, нещо над него.

Да го наречем „етос“.

Точно от това има нужда Хомо гещалт — не от морални, а от етични норми. Нима аз, седнал тук, с мозък, смразен от страх, мога да измисля система от етични норми за един свръхчовек?

Ще опитам. Това е единственото, което бих могъл да правя сега.

Дефиниции.

Морал: Норми на обществото за оцеляване на индивида. (Тук се включва и нашият праведен канибал, и това, че няма нищо неприлично у голия сред група нудисти.)

Етика: Норми на индивида за оцеляване на обществото. (Тук е нашият етичен реформатор — той освобождава робите си, не яде себеподобните си, „прогонва измамниците“.)

Всичко си идва на мястото, убедително е, но да видим как ще боравим с тези понятия.

Като група, Хомо гещалт може да разрешава проблемите си. Но като едно цяло?

Той не може да има морални норми, защото е сам.

Тогава етика. „Норми на индивида за оцеляване на обществото.“ Той няма общество; и все пак има. Няма вид; той е единствен от вида си.

Може ли, трябва ли да избере такива норми, които да служат на цялото човечество?

При тази мисъл внезапно го осени едно прозрение, което нямаше нищо общо с проблема, стоящ сега пред него, но то смъкна от плещите му бремето на враждебност, прогони сляпата лудост и изведнъж Хип Бароус се почувствува лек и самоуверен. Прозрението беше следното:

Кой съм аз, че да си позволявам да правя категорични изводи за морал и норми, които да служат на цялото човечество? Защо пък... Аз съм син на лекар, на един човек, избрал да служи на човечеството, който беше убеден, че това е правилният път. Той се опита да накара и мен да служа по същия начин, защото бе сигурен в правилността му. И затова аз съм го мразил цял живот... Сега разбирам, татко, разбирам!

Засмя се от чистото удоволствие, което изпита, когато усети как бремето на стария гняв се смъкна от него завинаги. И като че ли светът наоколо стана по-светъл и едва сега дойде на фокус. Той отново се върна към проблема, върху който размишляваше, и мисълта му сякаш започна да напипва нещо, надигащо се от подсъзнанието му, да пълзи нагоре и да търси къде да се залови.

Вратата се отвори.

— Хип... — каза Джейни.

Той се надигна бавно. Мисълта му продължаваше да се клатушка, все по-близо до нещо. Да можеше да се хване някъде, да вкопчи пръсти...

— Идвам.

Пристъпи прага и занемя от изненада. Намираше се в нещо като огромна оранжерия, петдесет ярда широка и четиридесет ярда в дълбочина; огромният стъклен покрив се извиваше плавно надолу, докато стигне до откритата тревна площ, по-скоро парк, зад къщата. След мрачните спарени помещения, които беше видял досега, гледката го шокира, но и го оживи. Възбудата му стремително растеше и с нея изплуваше и мисълта му, закрепваше пръсти все по-нагоре...

Видя го да идва. Бързо пристъпи напред не толкова да го посрещне, колкото да бъде далеч от Джейни в случай на взрив. А взрив щеше да има; знаеше го.

— Е, лейтенант, въпреки че ме предупредиха, все пак... това наистина е изненада.

— Не и за мен — каза Хип, който трябваше да овладее друга изненада; беше сигурен, че гласът ще му изневери, но не стана така. — През всичките тези седем години знаех, че ще те намеря.

— Боже мой! — възкликна Томпсън изумено и с някаква недобра радост в гласа. Обърна се към Джейни, която стоеше зад Хип. — Извинявай, Джейни, аз наистина не ти повярвах. — После към Хип. — А ти си се възстановил — просто невероятно!

— Хомо Сап е издръжливо животно — каза Хип.

Томпсън свали очилата си. Имаше големи и кръгли очи, които флуоресцираха като екран на черно-бял телевизор. Ирисите бяха заобиколени с бяло от всички страни; бяха абсолютно кръгли и сякаш всеки миг щяха да се завъртят.

Някога някой беше казал: Стой настрана от тези очи и всичко ще бъде наред.

Зад него Джейни остро извика:

— Джери!

Хип се обърна. Джейни вдигна ръка към устата си. Като я свали, между устните ѝ се виждаше някаква малка стъклена тръбичка, по-малка и от цигара.

— Аз те предупредих, Джери — каза тя. — Знаеш какво е това. Само да го докоснеш, ще стисна зъби и тогава ще живееш до края на живота си с Бебето и близначките, като маймуна в клетка с катерички.

Мисълта, мисълта...

— Бих искал да видя Бебето.

Томпсън се размърда. Досега бе стоял напълно неподвижен, като замръзнал, вперил поглед в Джейни. Сега махна с ръка и очилата му описаха светла окръжност.

— Няма да ти се понрави.

— Искам да му задам един въпрос.

— Никой друг освен мен не му задава въпроси. А може би очакваш и отговор, а?

— Да.

Томпсън се изсмя.

— Напоследък вече никой не получава отговори.

— Насам, Хип — каза тихо Джейни.

Хип се обърна към нея. Ясно усети как някакво напрежение пълзи във въздуха зад гърба му, съвсем близо до тялото му. Дали главата на Горгоната е въздействувала така на мъжете, дори и на онези, които не са я поглеждали?

Тя го заведе до една ниша в стената на къщата, не в стъклената стена. В нея имаше детско креватче, голямо колкото вана за баня.

Не предполагаше, че Бебето е толкова дебело.

— Хайде! — подкани го Джейни.

Тръбичката в устата ѝ подскачаше на всяка сричка.

— Хайде де!

Гласът на Томпсън прозвуча толкова близо зад гърба му, че Хип се стресна. Не беше чул, че върви след него, и се почувствува глупаво като хлапак. Преглътна и попита Джейни:

— Какво трябва да направя?

— Просто си мисли за въпроса. Вероятно ще го улови. Доколкото знам, то приема от всички.

Хип се наведе над креватчето.

Мътните очи, като бомбетата на прашни черни обувки, се спряха на него. Той си помисли: Някога този гещалт е имал друга глава. Частите, които извършват телекинеза, които се телепортират, също могат да бъдат заменени. А ти, Бебе, можеш ли да бъдеш заменено?

— Казва да — отговори Джейни. — Спомняш ли си отвратителното момченце с телепатични способности, онова с царевичния кочан?

— Не съм предполагал, че можеш да извършиш нещо толкова чудовищно, Джейни — каза Томпсън с горчивина. — Бих могъл да те убия за това.

— Ти поне знаеш как — каза приятно Джейни. Хип бавно се обърна към нея. Мисълта се приближаваше, всеки момент щеше да изплува. Пръстите му сякаш се вкопчиха в нещо, намериха някаква опора.

Щом Бебето, сърцето и душата, Аз-ът, хранилището на всичко, което това ново същество е било, правило или мислило, щом Бебето можеше да бъде заменено, значи Хомо гещалт е безсмъртен!

Изведнъж той прозря. Прозря всичко. Каза спокойно:

— Попитах Бебето дали може да бъде заменено, дали паметта и способностите му да пресмята могат да бъдат предадени на друг.

— Не му казвай това! — изкрещя Джейни.

Томпсън отново бе застинал в своята неестествена неподвижност. Най-последно заговори:

— И Бебето каза да. Това вече ми е известно, Джейни, а ти си го знаела през цялото време, нали?

Тя издаде някакъв звук, подобен на кашлица.

— И, разбира се, не си ми казала — продължи Томпсън. — Бебето не може да говори с мен; следващият може би ще може. Аз мога да разбера всичко от лейтенанта, още сега. Ти си продължавай с твоите сцени. Не си ми нужна, Джейни.

— Хип! Бягай! Бягай!

Томпсън фиксира очите си върху очите на Хип.

— Не — каза той меко. — Не бягай.

Щяха да се завъртят, щяха да се завъртят като колела, като ветрила, като... като...

Хип чу, че Джейни изкрещя няколко пъти, нещо се строши. После очите изчезнаха.

Той залитна назад, покрил очите си с ръка. Някой крещеше нещо неразбрано, викът продължи дълго, разцепи се, завъртя се около себе си. Хип надникна между пръстите си.

Томпсън се гърчеше, силно отметнал глава назад. Риташе и се придвижваше назад по лакти. Бони подпираше кръста му с коляно и закриваше очите му с ръце. Неразбраните крясъци идеха от нея.

Хип се хвърли напред с такъв яростен скок, че пръстите му едва докоснаха пода при първите три крачки. Стисна юмрук, докато болка прониза цялата му ръка и събра в него гнева, трупан в продължение на седем кошмарни години. Юмрукът му се заби в слънчевото сплетение на Томпсън и той се свлече безшумно. Негърката също падна, но се търколи настрани и пъргаво скочи на крака. Тя изтича до Хип, ухили се глупаво, попипа мускулите му, погали го обичливо по бузата и изпелтечи нещо.

— И аз ти благодаря! — каза той задъхано. Обърна се. Друго черно момиче, също тъй яко и също голо, крепеше отпуснатото тяло на Джейни.

— Джейни! — изрева той. — Бони или Бийни, която и да си... тя ли...?

Момичето, което я държеше, изпелтечи нещо. Джейни вдигна очи. Той тръгна към нея и видя в тях дълбоко недоумение. Очите се преместиха от неговото лице върху неподвижното тяло на Джери Томпсън. Неочаквано тя се усмихна.

Момичето, което стоеше до нея и продължаваше да пелтечи, го дръпна за ръкава и посочи към пода. Малката тръбичка лежеше строшена в краката им. Едно бледо мокро петно изчезваше пред очите му.

— Аз ли? — повтаряше Джейни. — Така и не успях, като ми кацна тази пеперуда.

Постепенно тя дойде на себе си, изправи се. Той я прегърна.

— А Джери? Той...

— Мисля, че не съм го убил — каза Хип, — не още.

— Не мога да ти кажа да го убиеш — прошепна Джейни.

— Да. Знам.

— Близначките го докосват за първи път. Беше голяма смелост от тяхна страна. Той можеше да изгори мозъка им само в един миг.

— Те са чудесни. Бони!

— Хо!

— Донеси ми нож. Остър и с ей толкова дълго острие. И парче черен плат — толкова дълго и толкова широко.

Бони погледна към Джейни. Джейни каза:

— Какво...?

Той сложи ръка на устата ѝ. Устата ѝ беше мека.

— Шт!

— Бони, недей... — извика Джейни в паника, но Бони вече беше изчезнала.

— Остави ме за малко насаме с него — помоли Хип.

Джейни отвори уста да каже нещо, но се обърна и избяга от стаята. Бийни също изчезна.

Хип отиде до простряното на пода тяло, застана загледан надолу към него. Не мислеше. Мисълта вече беше изплувала, трябваше само да я задържи.

Вратата се отвори, влезе Бони. Държеше лента от черно кадифе и един кинжал, с острие, дълго единадесет инча. Очите ѝ бяха много големи, а устата — много малка.

— Благодаря, Бони.

Той ги взе. Ножът беше красив. Фински. Толкова остър, че би могъл да се бръсне с него, а върхът бе толкова изтънен, че ставаше почти невидим.

— Изчезвай, Бони.

И тя изчезна. Пиууу! — изхвъркна като ябълкова семка, изстреляна между зъбите. Хип остави ножа и лентата на някаква маса и довлече Томпсън до един стол. Огледа се, видя шнура на някакъв звънец и го откъсна. Не го интересуваше дали някъде звъни — беше сигурен, че никой няма да го безпокои. Завърза лактите и глезените на Томпсън за стола, бутна главата му назад и сложи черната превръзка на очите му.

Взе друг стол и седна срещу него. Претегли великолепия нож на дланта си — почти без да го подхвърля, само да усети как се борави с него. И зачака. Докато чакаше, взе мисълта си, както е цяла, и като

пъстра завеса, в чиито шарки се повтаряше един и същ мотив, я постави пред входа на съзнанието си. Закачи я внимателно, оправи гънките, нагласи я с педантична точност да стига равномерно от горе до долу, да няма пролуки отстрани.

Мотивът беше следният:

Слушай момче!

Ти си сираче, аз — не, но и мен са ме мразили. Ти си бил преследван, аз също.

В пещерата ти си намерил място, където да принадлежиш, и си бил щастлив. Същото се случи и с мен.

При мис Кю ти си загубил себе си и е трябвало да минат години, докато най-после се върнеш назад и разбереш кой си. Същото се случи и с мен.

Благодарение на твоя гецалт ти си намерил в себе си сила, която е надминала и най-безумните ти мечти, и си я използвал, това ти е доставяло удоволствие. Същото се случи и с мен.

Слушай сега, Джери! Ти си открил, че независимо колко голяма е силата ти, никой не те иска. И аз открих същото.

Ти искаш другите да те искат. Искаш да имат нужда от теб. Аз също.

Джейни казва, че имаш нужда от морал. Знаеш ли какво е морал? Морал означава да се подчиняваш на правила, които хората са измислили, за да ти помогнат да живееш сред тях.

Ти нямаш нужда от морал. Никакви морални норми не могат да се отнасят за теб. Ти не можеш да се подчиняваш на правила, измислени от себеподобните ти, защото няма други като теб. Ти не си обикновен човек, така че моралните норми на обикновените хора могат да ти бъдат полезни толкова, колкото моралните норми на един мравуняк — на мен.

Никой не те иска и ти си чудовище.

И мен никой не ме искаше, когато бях чудовище.

Но за теб, Джери, има други норми. Те изискват по-скоро вяра, отколкото подчинение. Те се наричат етос. Етосът също ще ти даде правила за оцеляване. Но оцеляване не само на теб самия, на моя или на твоя вид. Това е всъщност уважение към предците и потомците ти. Това е изучаване на главното течение, което те е създало и в което и ти ще създадеш нещо, нещо по-голямо, когато му дойде времето.

Помогни на човечеството, Джери, защото сега то е твоя майка и твой баща; ти никога не си имал майка и баща. И човечеството ще ти помогне — ще създаде други като теб и ти вече няма да си сам. Помогни им да пораснат, помогни им да помогнат на човечеството и твоят вид ще стане още по-многоброен. Защото ти си безсмъртен, Джери. Сега си безсмъртен.

И когато твоят вид стане достатъчно многоброен, твоите етични норми ще бъдат морални норми за останалите. И когато тези морални норми вече не задоволяват нуждите на вида, ти или някое друго етично същество ще създаде нови норми, които ще стигнат още по-далеч по главния поток, изразявайки почит към теб, към онези, които са те създали, към онези, които са създали тях, и така все по-назад до първото диво същество, което е било различно, защото сърцето му трепнало, когато видяло звезда.

Аз бях чудовище, преди да открива този етос. И ти си чудовище. Всичко зависи от теб.

Джери се размърда.

Хип Бароус спря да подхвърля ножа и го стисна в ръка.

Джери изпъшка и се закашля немошно. Хип бутна отпуснатата глава назад и я хвана здраво с лявата си ръка. Насочи острието на ножа точно срещу ларинкса на Джери.

Джери измърмори нещо едва чуто.

— Стой мирно, Джери — каза Хип и леко натисна ножа. Той влезе по-дълбоко, отколкото очакваше. Беше красив нож. Хип продължи: — До гърлото ти е опрян нож. Това е Хип Бароус. А сега седи, без да мърдаш, и си помисли върху това.

Устните на Джери се разтеглиха, но не в усмивка, а от напрежението на вратните му жили. Дъхът му излизаше със свистене през това подобие на усмивка.

— Какво ще направиш?

— А ти какво би направил?

— Махни това от очите ми. Не виждам.

— Виждаш всичко, което ти е необходимо.

— Пусни ме, Бароус. Няма да ти сторя нищо лошо. Обещавам. Аз мога да направя много за теб, Бароус. Мога да направя каквото поискаш.

— Напълно морално действие е да убиеш чудовище — каза Хип.
— Кажи ми, Джери, наистина ли можеш да прочетеш една цяла мисъл на някой човек само като го погледнеш в очите.

— Пусни ме. Пусни ме — шепнеше Джери.

Насочил ножа към гърлото на чудовището, в тази къща, която можеше да бъде негова, с едно момиче, което чакаше вън и чието състрадание той усещаше като озон във въздуха, Хип Бароус подготви своята етична постъпка.

Когато превръзката падна, в странните кръгли очи имаше толкова удивление, че в тях не бе останала никаква омраза. Хип си играеше с ножа. Той още веднъж подреди мисълта си — от горе до долу, от единия до другия край. Хвърли ножа зад себе си. Той изтрака на плочите. Учудените очи го проследиха и веднага се върнаха върху Хип. Ирисите бяха готови да се завъртят всеки миг...

Хип се наведе напред към него.

— Хайде — каза той меко.

Мина много време, докато Джери отново вдигне глава и срещне очите на Хип.

— Здравсти! — каза Хип.

Джери го погледна немощно.

— Махай се оттук! Върви по дяволите! — изграчи той.

Хип седеше неподвижно.

— Можех да те убия — каза Джери. Отвори по-широко очи. — И все още мога.

— Но няма да го направиш.

Хип стана, отиде до ножа, вдигна го. Върна се, сръчно срязва възлите на шнура, с който бе вързал Джери. После отново седна.

— Никой... никога... — Джери разтърси тяло, пое си дълбоко въздух. — Срамувам се — прошепна той. — Никой никога не ме е карал да се срамувам. — Погледна към Хип и удивлението отново се появи в очите му. — Аз зная много. Мога да откроя всичко, независимо за какво се отнася. Но никога... Ти как успя да откриеш всичко това?

— Испитах го на собствения си гръб — отвърна Хип. — Етиката не е нещо, което можеш да вземеш отнякъде наготово. Тя е начин на мислене.

— Господи! — каза Джери и захлупи лице в ръцете си. — Какво съм направил... Като си помисля само какво съм могъл да...

— Какво можеш да направиш — внимателно му напомни Хип. — Но вече си платил достатъчно за нещата, които си извършил.

Джери огледа огромното остъклено помещение и всичко в него — масивно, скъпо, разкошно.

— Платил ли съм?

— Навсякъде около тебе хора, а ти си сам. — Това беше болезнен спомен от миналото. Хип се усмихна горчиво: — Свръхчовекът, Джери, изпитва ли свръхглад? Свръхсамота?

Джери бавно кимна:

— По-лесно се справях, когато бях дете. — Той потръпна. — Студено...

Хип не разбра за какъв студ става дума и не попита.

Стана.

— Трябва да отида при Джейни. Тя може би вече си мисли, че съм те убил.

Джери мълчеше, докато Хип стигна до вратата. После каза:

— Може и да си.

Хип излезе.

Джейни беше в малкото преддверие с близначките. Когато Хип влезе, тя им даде знак с леко кимване и те изчезнаха.

Хип каза:

— Можех да кажа и на тях.

— Кажи на мен. Те ще узнаят.

Той седна до нея.

— Не си го убил — каза тя.

— Не.

Тя бавно поклати глава.

— Какво ли щеше да стане, ако той беше умрял? Не искам да знам отговора.

— Сега всичко ще бъде наред — каза Хип. — Срецна очите й. — Той се срамува от себе си.

Тя се сгуши, скри се като зад някаква маска, скри мислите си. Това беше очакване, но по-различно от познатото му, защото, чакайки, тя наблюдаваше не него, а себе си.

— Това е всичко, което мога да направя. Време е да се махам. — Той въздъхна дълбоко. — Имам много работа. Да си издира чековете за пенсията, да си намеря работа.

— Хип...

Гласът ѝ едва се чу, въпреки че стаята беше толкова малка и бе толкова тихо.

— Да, Джейни.

— Не си отивай.

— Не мога да остана.

— Защо?

Без да бърза, той обмисли отговора си и каза:

— Ти си като част от нещо. Не бих искал да съм част от някого, който... е част от нещо друго.

Тя вдигна лице към него, усмихваше се. Той не повярва на очите си, дълго я гледа, докато се увери, че наистина е така.

— Нашият гещалт — каза тя — има глава, ръце, органи и ум. Но най-човешкото у всеки човек е нещо, което той научава и... и придобива. Човек не може да има това нещо, когато е още много млад; придобива го, ако изобщо го придобие, след дълго търсене и дълбоко осъзнаване. И то става част от него до края на живота му.

— Не разбирам какво искаш да кажеш. Значи аз... искаш да кажеш, че аз съм... че мога да бъда част от... Не, Джейни, не.

Но усмивката ѝ беше толкова уверена, че той попита:

— И коя част?

— Добродетелната част, която никога не забравя правилата. Онази, която е стигнала до прозрението, наречено етика, и която е в състояние да го превърне в привички, наречени морал.

— Онзи едва доловим безмълвен глас! — изпъшка той. — Да пукна, ако това не е било...

Тя го докосна.

— Едва ли.

Той погледна затворената врата на голямата остъклена стая. После седна до Джейни. Седяха и чакаха.

В остъклената стая беше тихо.

Дълго време се чуваше само тежкото дишане на Джери. Изведнъж и то спря, нещо стана, нещо... проговори.

И още веднъж.

Добре дошъл.

Гласът беше беззвучен. Ето още един, също беззвучен, но все пак различен. Това е новият. Добре дошъл, дете!

И още един: Най-последно! Вече си мислехме, че никога няма да успееш.

Трябваше да успее. Толкова отдавна не е имало нов...

Джери сложи ръка на устата си. Очите му се ококориха. В съзнанието му зазвучаха безмълвните акорди на приветствена музика. В нея имаше топлота и смях, и мъдрост. Гласовете се представяха — всеки глас си имаше свой собствен характер, ясно се долавяше разликата в нещо като ръст или ранг. Всеки глас идваше от точно определено място, усещаше са как са разположени гласовете. Но по отношение на силата си те не се различаваха — като че ли всички бяха тук или поне еднакво отдалечени оттук.

Спокойно, щастливо общуване, в което без никакъв страх включиха и Джери — разменяха си настроения, мисли и съвместни постижения. И сред всичко това, непрекъснато: Добре дошъл, добре дошъл.

Те всички бяха млади, всички бяха нови, макар и не така нови и млади като Джери. Тяхната младост се състоеше в устрема и гъвкавостта на мисленето им. Въпреки че спомените на някои от тях бяха стари, сравнени с един човешки живот, всяко същество бе живяло твърде кратко в сравнение с безсмъртието, а те всички бяха безсмъртни.

Ето един глас, който бе изтананикал една фраза на ухото на татко Хайдн; а ето един, който бе запознал Уилям Морис с брата и сестрата Росети. Като че ли това почти беше негов собствен спомен. Джери видя Ферми, комуто показва следа от разцепването на елементарна частица, заснета на фоточувствителна плака; видя едно дете на име Ландовска заслушано в клавесина; един задрямал Форд, който изведнъж е осенен от идеята да постави работниците в редица до линия от машини, наречени конвейер.

Да формулираш въпрос, означаваше да получиш отговор.

Кои сте вие?

Хомо гещалт.

Аз също, аз съм част от вас, аз принадлежа...

Добре дошъл.

Защо не сте ми казали досега?

Не беше готов. Не беше завършен. Какво беше Джери, преди да срещне Сам?

А сега... тази етика ли? Тя ли ме завърши?

Етика е твърде ограничено понятие. Иначе, да... многочисленост е нашата първа особеност, единство — втората. Както твоите части знаят, че са част от тебе, така и ти трябва да знаеш, че ние сме част от човечеството.

Джери разбра, че това, от което се срамува, са все неща, които човеците могат да си причиняват един на друг, но които човечеството не може да направи.

— Аз бях наказан — каза той.

Ти беше поставен под карантина.

И... вие ли... ние ли... носим отговорността за делата на човечеството?

Не! Споделяме я. Ние сме човечеството!

Но човечеството се опитва да се самоунищожи.

(Някаква вълна на веселие и абсолютна увереност, като радост.)
Днес, тази седмица, може и да изглежда така, новия. Но от гледна точка на историята на цяла раса... една атомна война е само лека вълна, набраздила широкото лице на Амазонка!

Техните спомени, техните проекти и пресмятания заливаха Джери от всички страни и най-после той разбра тяхната същност и техните функции, разбра защо етиката, която бе възприел, е твърде ограничено понятие. Защото най-после пред него се разкри сила, която не можеше да покварява, защото такава прозрение не можеше да се използва само за себе си или срещу себе си. Значи ето защо и как съществуваше човечеството, неспокойно и забързано, осветено от собствената си велика съдба. Ето ръката, която не помръдва, когато умират хиляди, защото чрез тяхната смърт ще се спасят милиони. Ето ориентира, маяка, сочещ пътя, когато човечеството е в опасност; ето Покровителя, когото познават всички човеци — не някаква страховита външна сила, която дебне от небето, а нещо засмяно, с човешко сърце и уважение към човешкия си произход; нещо, което мирише на пот и прясна угар, а не избеляла светиня, от която лъха на мухъл.

Той видя себе си като атом, а своя гещалт като молекула. Видя другите като клетки и в цялото съзря радостното бъдеще на човечеството.

Усети как го изпълва и задавя някакво преклонение и разбра, че това е нещо, без което човечеството не може да съществува — чувството за собствено достойнство.

Протегна ръце и от странните му очи рукнаха сълзи. Благодаря, отговори им той. Благодаря, благодаря...

И смирено се присъедини към тях.

[1] „Уолдорф-плаза“ — луксозен хотел в Ню Йорк. ↑

Издание:

Теодор Стърджън. Повече от човешки

Роман

Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1986

Библиотека „Галактика“, №76

Редакционна колегия: Любен Дилов, Светозар Златаров, Елка Константинова,

Агоп Мелконян, Димитър Пеев, Огнян Сапарев, Светослав Славчев

Преведе от английски: Искра Иванова

Рецензент: Огняна Иванова

Редактор: Каталина Събева

Оформление: Богдан Мавродинов, Жеко Алексиев

Рисунок на корицата: Текла Алексиева

Художествен редактор: Иван Кенаров

Технически редактор: Пламен Антонов

Коректори: Паунка Камбурова, Янка Василева

Американска, I издание

Дадена за набор на 16.VI.1986 г. Подписана за печатна 13.X.1986

г.

Излязла от печат месец ноември 1986 г. Формат 32/70×100 Изд. №1997

Печ. коли 19. Изд. коли 12,30. УИК 11,44. Цена 1,50 лв.

Страници: 304. ЕКП 95366 5637–257–86

08 Книгоиздателство „Георги Бакалов“ — Варна

Държавна печатница „Балкан“ — София

Ч-820/73/-31

© Агоп Мелконян, предговор, 1986

© Искра Иванова, преводач, 1986

© Текла Алексиева, художник, 1986

© Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев, библиотечно оформление, 1979

c/o Jusautor, Sofia

© Theodore Sturgeon, 1953

More Than Human

Ballantine Books, 1976

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.